

Joannis Rossi antiquarii Warwicensis Historia regum Angliae / E codice MS. in Biblioteca Bodleiana descripsit, notisque et indice adornavit Tho. Hearnius ... Accedit Joannis Lelandi antiquarii Naenia in mortem Henrici Duddelegi Equitis [communicavit Thomas Bakerus]; cui praefigitur testimonium de Lelando amplum & praeclarum, hactenus ineditum [by J. Bale].

Contributors

Rous, John, 1411?-1491.
Hearnius, Tho.
Leland, John, 1506?-1552.
Bakerus, Thomas.
Bale, John, 1495-1563.
Bodleian Library.

Publication/Creation

Oxonii : 'E Theatro Sheldoniano', impensis J. Fletcher, Oxford, & J. Pote, Eton, 1745.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/r5h6n46f>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
Elibrary@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

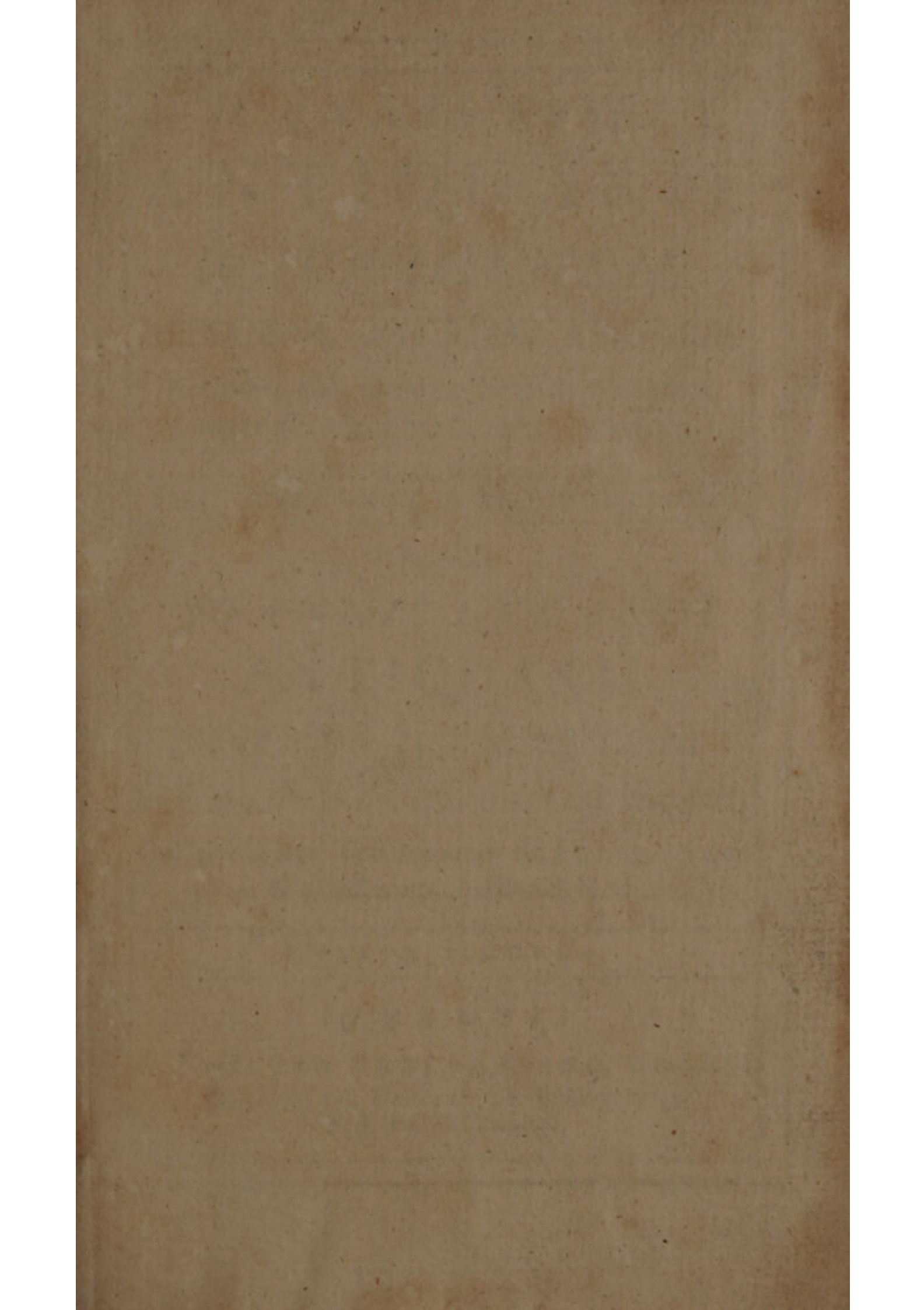
44736/B

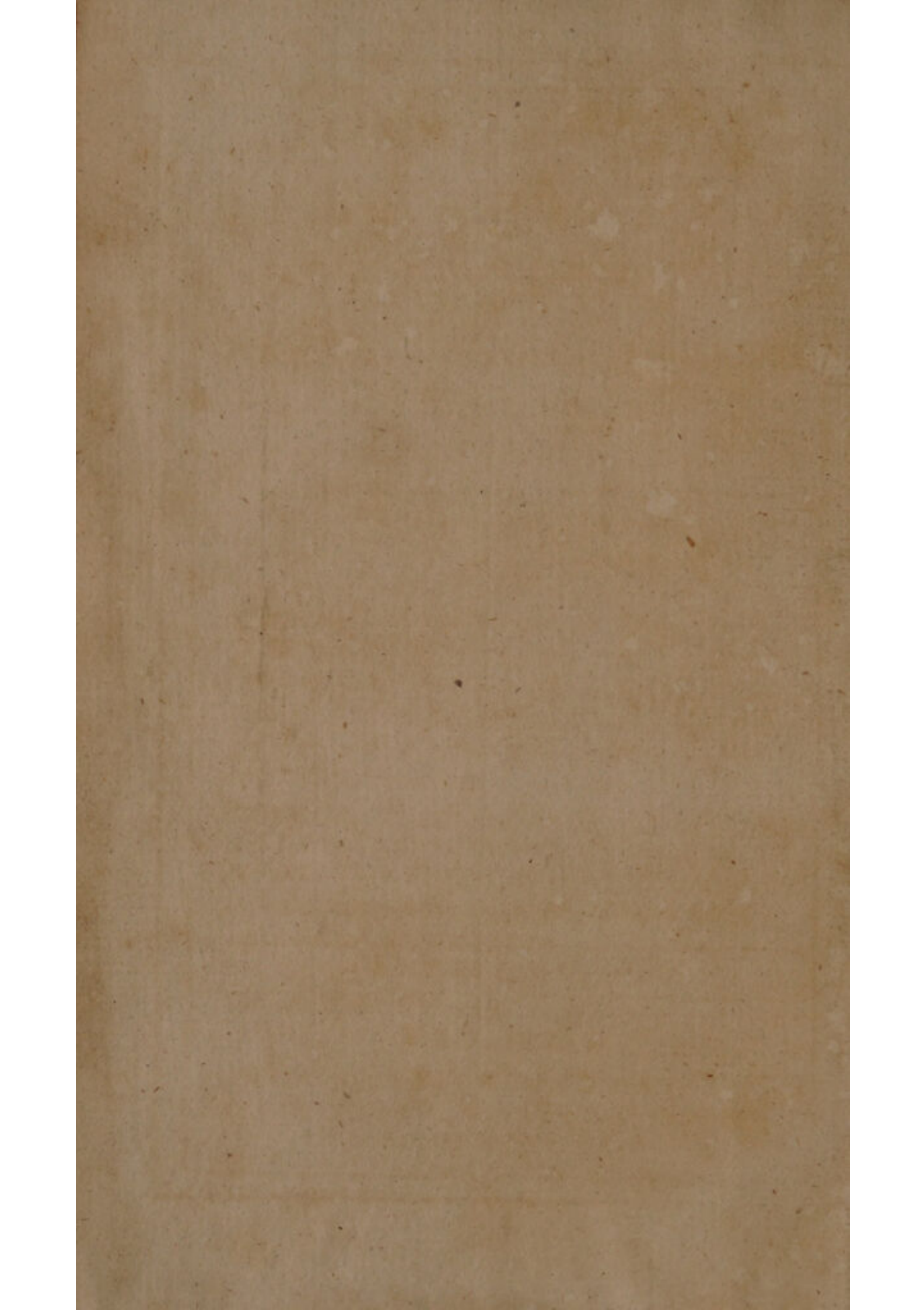
229

ROWS, John

43409

JOANNIS ROSSI
ANTIQUARII
WARWICENSIS
HISTORIA REGUM ANGLIÆ.

E Codice MS. in Bibliotheca BODLEJANA
descripsit, notisque & indice adornavit

THO. HEARNIUS, A.M. OXONIENSIS.

Accedit

JOANNIS LELANDI
ANTIQUARII
NÆNIA IN MORTEM
HENRICI DUDDELEGI *Equitis*;

Cui præfigitur Testimonium de LELANDO am-
plum & præclarum, hætenus ineditum.

EDITIO SECUNDA.

OXONI,

E THEATRO SHELDONIANO, MDCCXLV.

Impensis JAC. FLETCHER Bibliop. Oxon.

& J. POTE *Etonensis*.

THE HISTORY OF THE
ART OF MEDICINE
IN THE
WEST INDIES
FROM THE
FIRST
SETTLEMENT
TO THE
PRESENT
TIME
BY
J. H. COOPER
M.D.
F.R.S.
LONDON
PRINTED BY
J. JOHNSON
ST. PAULS CHURCH-YARD
1794

Editoris Præfatio

Ad Amicum eruditum

Thomam Rawlinsonum, Armigerum:

Virum antiquæ probitatis.

HABES hîc, amicissime RAWLINSONE, *Joannis Rossi, Antiquarii Warwicensis, Regum Angliæ Historiam, sive (ut alii) quatuor Mundi Ætates.* E Codice nimirum MS. qui nuper erat viri reverendi Henrici Jones, Rectoris ecclesiæ de Sunningwell cis Abbingdoniam in agro Bercheriensi. Is autem, una cum aliis, à doctissimo FELLO, episcopo Oxoniensi, acceperat. Ut ederem suaserunt cum Scriptoris auctoritas & eruditio, tum etiam Tui ipsius, aliorumque rei antiquariæ studioforum (Tui similium) expectatio. Fecerant scilicet ut expectaretis reliqua id genus à nobis in lucem prolata opera, mecumque multis verbis egistis, ut Auctoribus adhuc ineditis, potius quam editis sæpiusque excusis operam impenderem. Neque difficulter morem gessi; utpote qui è re litteraria magis esse perspicue cernerem. Proinde, aliis negotiis sepositis, operi manum serio admovi; eo tamen consilio, ut sexaginta tantummodo excuderentur exemplaria. Nam ita postulabat ratio, ne

a 2

forsitan

forſitan deficerent facultates hiſce difficillimis temporibus, quibus hominum ingenia ad invidiam & malitiam ſunt proniora, quam ad æquitatem & juſtitiam.

CODEx noſter, qui eſt admodum recens, è Codice Cottoniano primum fuit deſcriptus (à Radulpho Jennings, harum rerum, ſi quis alius, peritiſſimo¹;) deinde cum alio Codice in bibliotheca Collegii Corporis Chriſti Cantabrigiæ collatus. At Codex iſte Cantabrigienſis Cottoniano videtur eſſe recentior, quippe qui viri cl. Matthæi Parkeri, archiepiſcopi Cantuarienſis, cura exſcriptus fuerit, ut me docuit vir integerrimus & eruditiffimus, cujus amicitiam plurimi facio, THOMAS BAKERUS, S. T. B. è Collegio D. Jo. Evang. Cantabrigiæ. Proinde in hac noſtra Editione litteræ *C. C.* Codicis Cantabrigienſis varietates denotant, littera *M.* ejusdem Codicis notas marginales; quas poſteriores ad oram libri exteriorẽ deſignavimus. Primo vero intuitu videbis harum varietatum nonnullas eſſe futiles & nullius pene momenti, alias corruptas & deformatas; ne quid dicam de lectionibus quibuſdam ipſius textus Cottoniani. Quas tamen omnes retinere placuit, ut fides noſtra Tibi aliisque eruditis & prudentibus viris etiam in hiſce rebus levioribus manifeſta eſſet. Quid quod & iſtæ minutiae Caio Twynoque magno fuerint ſubſidio?

VITAM Auctoris non eſt quod ipſe litteris conſignem. Eam enim jam olim contexuerunt Scriptores illuſtres, è quibus proinde præfigen-

¹. Peritiæ & induſtriæ ſpecimen admirandum exhibuit in Editione *X. Scriptorum Twyſdeniana.*

dam duxi. At è Collegio Balliolensi in Academia Oxoniensi nostrum fuisse neque docuit Lelandus, neque Baleus, neque Pitseus. Et tamen ita se rem habuisse vel inde intelligimus, quod virum summæ eruditionis, nec minoris fidei erga Principem, (quem & velim recentiores imitentur) JOANNEM TIPTOFTUM, comitem Vigorniensensem, in eodem quo & ipse sodalities litteris bonis institutum fuisse hac in historia, quam edimus, docuerit¹. TIPTOFTUM vero in Collegio Balliolensi studiis incubuisse cum è Baleo Pitseoque, tum & è Woodio elicimus. Pitseus etiam observavit Historiam quandam, in Collegio Benedicti apud Cantabrigienses adservatam, concinnasse Rossium; quam à nostra non aliam fuisse censeo. Miror autem ejusdem itidem mentionem neque fecisse Lelandum neque Baleum. Quam quidem omissionem quoad Baleum ob oculos quoque habuit cl. Twynus in Apologia. Qui proinde librum de Academiis, cujus meminit Baleus, eundem cum nostro fuisse conjicit. Minus tamen recte, ut mihi videtur. Quamvis enim multa hoc in opere de Academiis narrentur, longe tamen pauciora sunt quam ut hujusmodi inscriptione insigniatur totum opus. Nisi forte quis putet, Baleum eas tantummodo schedulas hujus operis vidisse in quibus de Academiis agitur, indeque de Academiis inscripsisse, perinde quasi opus fuisset perfectum atque absolutum. Quid quod & ex Appendice, à nobis divulgata, ad Lelandi Itinerarii Vol. IV. opus plane distinctum fuisse liquet? Plura ibi leguntur ex tractatu de Academiis excerpta, quæ frustra hoc in opere quæ-

siveris.

fiveris. Ceterum utcunque hæc sese habeant, id certissimum est, cl. ALLENUM tractatum de Academiis & librum de Regibus opera fuisse distincta existimasse. Hinc est, quod notam hancce scripserit in Balei vitam Rosii: *Scriptit [Rossus] lib. de regibus Angliæ & contra destructiones villarum. Sic incipit: Cum ad celsitudinem regiam. Ubi etiam multa de Academiis Britannicis tractantur. Libri intitutatio Henrico septimo.* Hanc notam habes ad calcem noni Vol. Itinerarii Lelandi. Ubi & alia id genus ALLENI occurrunt. Quod si pro uno eodemque libro habuisset, non dubito quin illud lectoribus aperte significasset. Adeo ut pro certo nunc concludamus, libros istos inter se invicem discrepasse, neque argumenta satis valida attulisse Twynum, cur opinionem suam amplectamur. Utinam æque esset exploratum, an re vera itidem Historia nostra à Rosii *Verovico* sit distinguenda. Chronicon quidem hoc titulo insignitum composuisse Rossum asserit Lelandus; nulla interim ratione prolata cur Chronicon, quod commemorat, ab Historia non esse diversum suspicemur.

Si rogetur, quid de Auctoris verbis ad utramque Academiam spectantibus sentiam, illud repono, me controversiam de utriusque antiquitate in medium denuo proferre in animo non habere. Valeant Oxoniensium argumenta quantum valere possunt. Suam itidem vim habeant Cantabrigiensium ratiocinia. Optandumque est, ut cl. BAKERUS sua quoque Collectanea de Antiquitatibus Cantabrigiensibus juris faciat publici. quippe qui eruditione summa judicioque

que acri & subactō polleat. Ad nos in præsentia potius pertinent Auctoris observationes de Mempricio. Illum urbis Oxoniensis fundatorem fuisse diserte asserit. Idque etiam è vetustis, quæ consuluerat legeratque, monumentis. Et quidem apud omnes in confesso est, longe antiquissimam esse civitatem Oxoniensem. Neque rationem ullam video quæ obftet quo minus concedamus veritati consonam esse opinionem de Mempricio. Moribus feris præditus erat, studioque venandi omnino deditus. Et quemnam locum assignare possimus ad hocce studium magis accommodatum quam Oxonium? Sylvis referta fuit tota regio, lupisque aliisque belluis immanibus ac indomitis obsessa. Hinc **Wolbertot** viculus nomen duxit à lupis, à quibus & ipse Mempricius fuit occisus. Ita Rossus noster. Scilicet ut idem sit quod **Wolbescot**, littera *s* in *r* mutata, ut in lingua Anglo-Saxonica evenire solebat. Et tamen locum quo mortem obiit Mempricius **Wolbertot** fuisse appellatum Codex tantummodo commemorat Cantabrigiensis, non item Cottonianus. At non defunt argumenta quæ Codicem firment Cantabrigiensem. Miror proinde alios à sylva potius originem nominis ducendam esse arbitrari, nimirum à **Wlgar coit**, quod idem valere atque *Wlgari sylvam* aiunt. In quibus & ipse erat cl. Twynus¹. Equidem fateor, fontem nunc temporis conspici quem *Aristotelis fontem*, sive *Aristotle's well*, vulgo vocant. Et hunc forte antiquitus *Wlgari sylvæ fontem*, sive **Wlgar coit well**, vocatum fuisse dicent. Metuo vero an ita recte. Utinam auctores qui

senten-

sententiam stabiliant antiquissimi in promptu essent. Est & alius fons paullo australior, qui *Waltoni fons*, sive *Walton well*, vulgo audit. Hunc alio antiquiorem esse puto. Cur non igitur ab isto potius (si modo à sylva, non à lupis, etymologia sit petenda) quam ab altero nomen sumpserit? Nimirum ut Wlgarus, quicumque demum is fuerit, *Walton* viculum condiderit, vel saltem eidem evaserit beneficus, privilegiaque aliquot in eundem contulerit, isteque fons non tantum in usum incolarum cesserit, verum etiam viculi conditoris retinuerit nomen. Atqui plane omnia sunt obscura, conjecturisque valde incertis fulta. Nec è vetustate, uti sane puto, emanarunt, sed ex fabulis vulgi anilibus. *Walton* viculus proculdubio insignis olim erat, mihi que videtur huc usque urbis Oxoniensis veteris moenia pertigisse. Inde, ni fallor, nomen. Sed nunc totus periit, & vix ulla ejusdem remanent vestigia. Evanuit item ecclesia, quæ hîc aliquando sita erat. Recte igitur in villarum ecclesiarumque dirutores acriter invehitur Auctor, è quarum certe numero hæc est de qua diximus villa. Nam mea sententia fert, eam una cum ecclesia ab hostibus excidio datam fuisse, idque etiam ante Edoardi primi tempora. Nihil enim de ecclesia hacce in *Beneficiorum Valore*, ipso regnante confecto. Itaque non est mirandum nullas hîc loci corporum humanorum inveniri reliquias, quum tamen ædificia pariter atque coemiterium hisce in campis quondam exstitisse satis evincat foli color. Atque inde mihi in mentem venit Oxonii veteris fatum deplorandum.

dum. Penitus nimirum excidit, jamque terram qua exstructa fuerat quotidie aratris proscindunt agricolæ. Longe plures quam nunc temporis visuntur OXONII ecclesias Parochiales ante aliquot secula deprehensas fuisse ex Lelando¹ discimus. Neque defunt alia optimæ notæ testimonia quæ adstipulentur. S. Mildredæ ecclesiæ, nunc dirutæ, mentionem in libro BODLEJANO pervetusto Statutorum Academiae veterum (libris Procuratoriis in Scholarum turri reconditis multo antiquiore) disertam atque dilucidam invenimus. Ita enim illic, (verbis istis, viz. *De modo tenendi Vesperias in Medicina*, è regione ad oram Codicis collocatis :) “Quia
 “Vesperia Artistarum & Medicorum concurr-
 “rentes inpediunt se mutuo, statutum est quod
 “Vesperia Medicorum in scolis propriis tene-
 “antur, & quod doctores arguant in eisdem
 “sicut in aliis facultatibus est hætenus obser-
 “vatum, ita tamen quod non concurrant cum
 “Artistis in Vesperiiis tenendis, sed in ecclesia
 “S. Mildredæ teneantur interesse in Vesperiiis
 “omnibus Artistarum.” Et hunc locum è Statutis eo lubentius extraxi, quod lectu omnino sit dignus; utpote è quo ediscimus pristinis seculis magistratus Academiae diligentiam summam adhibuisse ne exercitia Academica & literaria perfunctorie præstarentur, idque etiam Vesperiarum atque Comitiorum tempore, quæ hisce antiquis temporibus quotannis fuerint celebrata, (secus atque nunc dierum fieri solet,) in æternam Academiae laudem. Possem & aliarum veterum ecclesiarum Parochialium nomina

1. Itin. Vol. VIII, Edit. Nov. p. 103.

hac occasione oblata recensere. Sed de illis commodius tractabitur in Civitatis Oxoniensis Antiquitatibus, si modo quispiam, quem nominis fama & litterarum antiquitatisque scientia magnopere commendant, aggressus fuerit. Illud certe mihi exploratum est, hujusmodi ecclesiarum rudera sæpiissime apparere. Ut taceam de ecclesiis cœnobialibus, quæ & hîc multæ, pro loci dignitate & amœnitate, conspiciebantur. Sed istæ omnes dirutæ sunt, (parte solummodo dempta ecclesiæ Prioratus S. Frediswidæ) Henrici Octavi, principis ambitiosi & avari, aliorumque hominum sacrilegorum jussu ac imperio. Adeo ut hac ipsa de causâ, uti etiam alias ob rationes, Tabulam urbis Oxoniensis, à Radulpho Agaso regnante Elizabetha editam¹, paucis abhinc annis mirum cum voluptate consuluerim, mihi monstrante (nam nunc rarissima est) Viro quodam clarissimo Oxoniensi. Haud pauca enim in ea oculis obtulerunt, nunc plane deperdita. Neque proinde minorem jucunditatem præbent Thomæ Neli collegiorum & Scholarum publicarum icones à me nuper in lucem prolatae è Codice MS. BODLEJANO, ad finem scilicet cl. DODWELLI de Parma Equestri WOODWARDIANA Dissertationis, meis sumptibus impressæ. Quod si ista tam jucunda sint, quid de tabula antiquiori censendum, quam sibi comparaverat cl. Woodius, Henrico VII. regnante ligno incisa, & omnibus palam facta; cujus tamen exemplar nondum videre contigit? De ea tamen non semel locutus est doctissimus DODWELLUS, cui

1. A. D. 1578. Vide *Athena Oxon.* Vol. I. col. 199.

ostenderat

ostenderat Woodius. Et quidem ejusdem notitiam DODWELLO debeo. Hujus adminiculo, ut opinor, Parochiæ D. Joannis Baptistæ limites accurate distinxit Woodius in Perambulatione quadam Parochianorum annua; de qua distinctione frequenter me audiente differuit vir eruditus, optimus, & permodestus, & in re Botannica versatissimus RICHARDUS DYER, A. M. collegii Orielenfis socius, quem amicitiae & honoris causa nomino. Utinam in manus cujusdam rei antiquariae periti incideret, ut tandem aliquando recuderetur. Quidni item hortemur eruditos Agasi Tabulae Editioni novae favere, quam Oxonienses nonnulli, ut fertur, meditantur? Certe diu abhinc istiusmodi Editio prodiisset, si modo Viri cujusdam clarissimi amicissimas admonitiones secutus fuisset Woodius. Sed frustra suavit Vir clarissimus, qui Editionis impensas in se suscipere instituerat, nec quid aliud à Woodio petiit, quam ut suis nescio quibus observationibus illustraret.

DE episcopis Vigorniensibus librum concinnasse Rossium ex Appendice prædicta ad quartum Volumen Itinerarii Lelandi intelligimus; ubi & ejusdem edita sunt fragmenta egregia. Forsitan etiam inde ea quæ de episcopis Vigorniensibus observavit in Collectaneis suis Lelandus fuerint hausta. Meminerunt item alii. Nec alius est ab eo quem alibi de episcopis Wiccenfibus scripsisse Rossium memoriæ prodidit Lelandus. Sed ubinam nunc integrum exstet opus non liquet. Metuo tamen ne una cum bibliotheca, quam Warwici condidit li-

brisque instruxit Rossus, perierit. Certe cl. WHARTONUS nancisci non potuit; quo tamen nemo his in rebus erat diligentior, id quod ex *Anglia Sacra* manifestissimum est, opere sane spisso & immortalis, licet contempserit orator ille Sarisburiensis malo publico raucus & ingeniosus, nimisque notus omnibus, qui nuper ad plures abiit.

HÆC quum ita sese habeant, mirari subit cur Woodius noster adfirmarit ne tantillum quidem nunc Rossi operum superesse præter Chronicon, quod hîc damus, & librum de Comitibus Warwicensibus. Quin & eo magis mirandum videtur, quod Woodius, si quis alius, assiduus esset in bibliothecarum forulis rimandis, & in operibus Lelandi (apud quem jam supra vidimus lacinias è Rossi libris de Academiis Britannicis & de episcopis Vigorniensibus conservari) pervolvendis. Hoc liquet cum ex Antiquitatibus & Athenis Oxoniensibus, tum è Diario ipsius, cujus fragmentum non ita pridem divulgavi¹. Neque dubito quin & aliarum etiam Rossi lucubrationum (in quibus & liber de jure regum Angliæ ad Scotiæ regnum est numerandus²) reliquiæ in lucem sint prodituræ, si modo ad omnes nostras bibliothecas, tam privatas quam publicas, ille pateret aditus quem exoptant & desiderant eruditi. Itaque oro & obtestor Te aliosque, quotquot studio antiquitatis flagrant, ut in Rossi operibus à tenebris vindicandis non leviolem curam & diligentiam adhibeatis, quam ipse usus fuit in chro-

1. Ad initium primi Vol. Lelandi Coll. 2. Vide Historiam hanc Angliæ regum, p. 190.

nicis aliisque rebus vetustatem præ se ferentibus conservandis. Illa autem quanta fuerit, partim è testimoniis infra subjiciendis, partim ex ipsius Rossi verbis hoc in opere legendis clarum erit. Historiæ veteres haud paucae sua ætate exstabant variis in bibliothecis reconditæ, nunc vero vel plane deperditæ, vel tineis blattisque consumptæ & exesæ. Ad rem suam mire facere istas qualescunque Historias vidit vir sagax & eximius. Hinc varia itinera fecit in partes etiam ab ædibus remotas, ut eas inspiceret omniaque quæ ad institutum aliquo modo pertinerent exscriberet. Inde est quod notet, se in Northwalliam & insulam Angleseiaæ profectum fuisse, impensis nimirum hominum illustrium, qui Rossium magni æstimabant, eo majori honore cumulandum esse judicantes, quod linguam Cambro-Britannicam forsitan calleret. Sed unde tanti pretii monumenta in istis regni partibus adservari acceperat? Haud dubie vel à monachis, vel ab aliis viris fide dignis & exceptione majoribus, vel saltem è libris præclaræ notæ collegerat. Neque illud mirandum est, quum & hodie etiam de patria sua mira referant Walli, sæpiusque etiam cum Chronica tum & chartas antiquitate sua venerandas proferant, è quibus historiæ veteres non parum illustrantur. Immo non raro ea complectuntur hæcce monumenta quæ nobis aliter essent prorsus incognita, uti me præsentē in magno Amicorum coetu ostendit vir cl. EDVARDUS LHUYDIUS, magno reipublicæ litterariæ damno paucis abhinc annis morte immatura abreptus. Quisquamne igitur est qui negabit frustra

frustra in Walliam pedes conferre eruditos, ac si terra esset inculta, barbarieque sua & feritate tantummodo notanda, neque ulla pene eruditionis & humanitatis in ea comparerent vestigia? Quisquamne inquam id inficias ibit, qui LHUYDII Collectanea Codicesque MSS. adspexerit, è quibus Historiam absolutam totius gentis Wallicæ pertexere constituerat vir præstantissimus? Utinam alius quispiam fusciperet. Profecto rem faceret doctis omnibus, totique Britanniae gratissimam; deque LHUYDII item Manibus tali opere optime mereretur. Specimen quidem ipse nobis exhibuit LHUYDIUS in Camdeni Editione Gibsoniana. Sed pauca continet illud si cum Collectaneis conferatur, quæ nuper non tantum vidi, sed & pervolvi, vixque credas qua voluptate, qua lætitia animum perfuderint, ea præcipue quæ Latina vernaculaque concipiuntur lingua. nam sermonis Hybernici & Cambro-Britannici me ignarum esse palam profiteor. Tam multa, tamque eximia in illis comprehenduntur, ut vel ætatem in coacervandis consumpsisse non unum hominem, sed etiam plures facile conjiceret. Itaque magnopere sum lætatus, quum hæc scribens ab Amico accepissem ea omnia (si modo non coemerit Academia) in manus esse perventura prænobilis Dⁿⁱ. Dⁿⁱ. THOMÆ SEBRIGHT Baro-netti, juvenis probi, ingenioque, modestia, & eruditione etiam ornati, cujus exemplo alii de patria bonisque litteris bene mereri pergent, veramque laudem non in verborum honore, sed in Dei proximique amore, atque in una virtute constituere.

CETE-

CETERUM objiciet non nemo ea quæ retulimus peregrisse Rossium non ingenio & naturæ vi ductum, sed spe lucri coactum, & ut viros aliquot nobiliores & fortunæ splendidioris sibi devinciret. Verum hæc objectio in nihilum recidet, si consideretur Rossium divitias & gloriam devitasse, vitamque privatam & rectam conscientiam honoribus etiam summis prætulisse. Quid quod & ex ipsa Historia constet, eum jam juvenem OXONIÆ commorantem bibliothecas Academiæ perlustrasse, & è chronicis & authenticis fideque summa dignis monumentis quæcunque reperire sibi licuit ad antiquitates utriusque Academiæ spectantia in unum collegisse? Inde nota illa ad pag. 100. de Chronica Osneiensi. Inde item illa quæ passim hoc in libro occurrunt de Academiis. Eo item illa sunt referenda quæ non è libris didicerat, sed propriis oculis observarat, quippe quæ acciderant dum ipse OXONIÆ degeret. Hinc liquet eandem methodum sibi proposuisse Rossium, qua & antiquarii recentiores usi sunt insignes. Id quod alibi innui, ad principium nimirum Dissertationis de antiquitatibus aliquot Oxoniensibus, in secundo Volumine Itinerarii Lelandi excusæ. Adeo ut non possim quin putem Rossium ipsius Lelandi fuisse quam simillimum, ea tamen differentia, ut Lelandus doctrina eloquentiaque illum longe superarit, quippe cui, litteris elegantioribus jam denuo renatis florenti, scriptores Græci & Romani (qui criticorum celeberrimorum studio erepti vetustate atque hominum inscitia, veterem suum splendorem ac nitorem recuperarant) magis essent familiares.

Itaque

Itaque cl. Galeus ad initium Codicis Cottoniani (ut me docuit Amicus egregius & ingeniosus JACOBUS SOTHEBEIUS, Junior, Londinensis) recte monuit, *Rossum dignum esse qui legatur, non propter seipsum, sed propter eos, quorum fragmenta conservavit*; styli inelegantiam ob oculos habens æque ac observationes è multis optimæ notæ Auctoribus magna cum diligentia selectas. Huc quoque spectant notæ de Academiis in quarto Volumine Itinerarii Lelandi, quas quum OXONIÆ in Collegio Balliolensi adolescens vitam ageret in pugillaribus primum notasse arbitror, deinde jam annis maturum otioque Warwici fruente libro quem de Academiis contexuerat propria manu inseruisse.

DOLET, mehercule, non plures comparere iconas virorum illustrium qui pristinis seculis in Britannia nostra vixerunt. Siquidem hisce adspectis multi ad eorum virtutes imitandas incitarentur; indocti præcipue, qui quæ de illis traduntur scriptis non intelligunt, nisi quispiam forte fortuna explicet. Hinc factum quod tot icones cernantur in prima Hollinshedi editione, uti etiam in Foxii Martyrologio aliisque à variis auctoribus conscriptis libris. Hinc etiam tot picturæ in ecclesiis veteribus. Hinc quoque tot Harlemi & Moguntiae impressæ mox post artem typographicam inventam. In usum scilicet vulgi, qui frequenti earundem conspectu ad bonas & laudabiles actiones incenderentur. Verum hæ picturæ ad nostrum institutum parum faciunt. Earum enim paucissimæ viros accurate repræsentant quorum ferunt nomina. Quippe quæ vel Pictorum
phan-

Unable to display this page

Antiquitatibus comitatus Warwicensis. E quo proinde & nobis visum est inferere, una cum Guidonis, comitis illius insignissimi Warwicensis, clyvique quo degebat figuris. DUGDALIUS usus est opera chalcographi celeberrimi Wincestlai Hollari (non Guilielmi Hallyer, ut in Epistola BIGFORDIANA¹) gratusque agnoscit typum æri fuisse incisum sumptibus Antiquarii doctissimi ELIÆ ASHMOLII. Nos vero, ut id ingenue fatear, chalcographum Academicum adhibuimus, & denuo coelari curavimus portiuncula pecuniarum quas Fratres clarissimi, omniumque bonarum litterarum Mæcenates summi, SAMUEL & RICHARDUS MEAD, nobis tenuitate fortunæ laborantibus, ipsisque quasi ignotis, perbenigne sunt largiti. Propter quam benevolentiam rogo, Amice pererudite, ut gratias viris illis, in quibus tot plane cernuntur ingenii, animi, virtutis, doctrinæ ornamenta quantas concipere licet meo nomine agas. Sed redeo ad Rosi effigiem. Non est cur suspicemur fictitiam esse, & à manu aliena, quum DUGDALIUS certiores nos fecerit, ab ipso Rosso fuisse depictam. Adeo ut hinc etiam liqueat Rossum in arte pictoria pariter atque historica excelluisse. Nam summa apparet elegantia hac in pictura; nec à prototypo discessisse Hollarum ipsum DUGDALIUM habemus testem. Ceterum non deerunt sine dubio nonnulli qui Rossum vel de vanitate, vel de immodestia accusabunt, eo quod nobis hanc picturam sui ipsius proprio penicillo exhibuerit. Sed injuste, ut opinor. Existimo enim hoc fecisse invitum, ut placeret Viro illi

¹. Ad initium primi Vol. Coll. Lelandi, p. LXXXIII.

magno ac potenti in cujus gratiam historiam de comitibus contexuerat, qui ab ipso obnixè rogarat. Vehementer scilicet Rosii operibus delectabatur, voluitque proinde ut effigies etiam ad initium hujus egregii tractatus compareret. Eo modo quo & veteres melioris notæ libris effigiem scriptoris sæpenumero præfigebant. Haud alia de causa ita scripsit Martialis¹:

*Quam brevis immensum cepit membrana Maronem?
Ipsius vultus prima tabella gerit.*

Huc spectat effigies Terentii, quam in volumine quodam Collectaneorum² descripsi è Codice Terentii calamo exarato A. D. 1424. & in Bibliotheca BODLEJANA reposito. Huc item Chauceri effigies. Verum de ea agant Lucubrationum URRIANARUM Editores. Sufficit, si verisimile videatur (ut sane mihi est verisimilimum) Amicum illustrem Rosii effigiem efflagitasse, precibusque importunis tandem impetrasse; in hoc quoque ab antiquioribus non discedentem, qui & ipsi maximæ notæ auctorum effigies quovis pretio sibi comparabant, & non raro impense petebant, ut potestas sibi concederetur artifices qui ad vivum repræsentarent propriis sumptibus conducendi, qua potestate concessa nonnunquam in annulis signatoriis exhibebant, quibus proinde usi sunt in litteris ad amicos aliosque datis obsignandis. Exempla satis frequentia hodie etiam exstant. Quem tamen morem non semper valuisse vel inde intelligendum est, quod aperte constet homines vetustissimos signasse lignis à vermibus corrosis,

1. Lib. XIV. Epigr. 185. 2. Vol. Coll. meorum XXXIV. p. 98.

eo quod multis punctis essent distincta. Hinc Tzetzes ad Lycophr. v. 508. πρὶν δὲ ρεθῆναι τὰς σφραγίδας, οἱ παλαιοὶ ἐσφραγίζον ξύλοις τὰς θειπῶν βιβλιοθήκας, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ πολυκέντηται εἶναι.

PRÆTER nostrum, fuit alius, longe recentior, Joannes Rossus Interioris Templi Londini Socius. Hujus mentionem primum inveni in Catalogo librorum impressorum viri cl. Richardi Smithi (qui ad cl. Hammondum de Christi ad Inferos descensu scripsit) Londini divenditorum A. D. 1682. Deinde in alio Catalogo perutili & methodo accuratissima concinnato, libros selectos in musæo ejusdem Smithi (qui propria conscripsit manu, multisque pereruditatis notis decoravit) continente. Hunc posteriorem Catalogum mutuo sumpsi à doctissimo Præsule Elyensi, GUILLIELMO FLEETWODIO, studiorum nostrorum fautore benevolo. Ex utroque Catalogo manifestum est Rossium huncce carmen historicum panxisse inscriptum, *Britannica usque Saxonicum imperium*. Prodiit Francofurti A. D. 1607. in 8vo. Exemplar impressum nondum vidi. Sed autographon bibliothecæ BODLEJANÆ nuperrime donavit cl. Whistonus. Inde liquet Auctorem in rebus nostris non mediocriter fuisse versatum. Ad calcem occurrunt Notæ perquam eruditæ, sed in quibus nequid quidem ad rem nostram.

HÆC de opere & Auctore præfanda duxi. Scias tamen velim huc etiam accedere Appendiculam satis egregiam, Lelandi Encomium Henrici Duddelegi Equitis, una cum testimonio de Lelando amplo & præclaro, continentem. Hanc ad me transmisit vir pereruditus THOMAS

BAKE-

BAKERUS, quem supra commemoravi, Cantabrigienfis.

PRIUSQUAM concludam de alia re breviter dicendum. Vicem nostram proculdubio dolebis si forſitan ad aures tuas retulerit fama, me non tantum Archetypographi ¹ beneficio, quo ab Academiae OXONIENSIS Convocatione, plaudentibus eruditis, perhonorifice ornatus fueram, cuique Bedelli Superioris in Jure Civili ² munus inſeparabiliter annexum eſt, ſpoliari, verum etiam à conſuetudine bonarum litterarum in Bibliotheca BOLEJANA pene ſejungi & excludi. Sed bono es animo, mi Amice, & memento Deum eſſe qui mundum regit. Quod ſive *hic* ſive *ille* fecerit id plane non eſt tribuendum vel Academiae vel Convocationi. Neque re vera ulla ratio eſt cur ipſa graviter luat Academia quod aliena culpa contractum eſt. Ergo tam Academiae quam etiam Convocationi gratiam habeo, ſemperque ſum habiturus, ut debeo, maximam. Juxta mecum quoque fateberis contra noſtram voluntatem contigiffe quod quiſquam è noſtris vel male audiat, vel maledictis proſcindatur. Nunc demum in ſeceſſu litterario mihi vivam, ſolutus fere ab omni cura. Immo Deo vivam, ſpretis divitiis, & gloria illa, quam falſa prorſus, & inanis honorum ſpecies oſtentat. A Fortuna adeo non eſt pendendum, ut ipſam etiam contemnant ſapientes. Horum exempla mihi pro-

1. De quo hæc, inter alia, in Statutis Academicis, Tit. XVIII. Sect. V. --- præſenti Statuto cautum eſt, quod publica Univerſitatis Typographia, inſtruenda in Domo aliqua huic uſui ſpecialiter deputata, præficiatur Archetypographus unus, vir Græcis Latinisque literis probe inſtructus, & in Studiis Philologicis verſatiſſimus, &c. 2. Perpetuo in poſterum annectendum fore præſenti Statuto cautum eſt ſunt ipſiſſima Statuti verba.

ponenda esse duxi. Quamvis igitur Fortuna omnia eripuerit quæ bona appellare vulgus solet, ea tamen nunquam adimet, quæ nec ipsa dedit, nec cuiquam dare potest, rectam mentem, fidem obstinatam, optima studia, pietatem in Deum patriamque. Vides, Vir cl. secundum nostram opinionem (qua in sententia etiam cupio omnes alios esse) studia litteraria divino cum amore esse conjungenda; quippe sine quo nulla lætitia, nulla possit esse vera felicitas. Bona igitur fama (ad quam pervenire omnes vehementer expetunt) non in opibus aut magistratibus, principumve aulis ac palatiis quærenda est, sed à rectis cogitationibus, honestis laboribus, studioque & exercitatione virtutis re vera est exspectanda. Hæc iterum iterumque secum cogitent juvenes, memoresque sint corporis ac fortunæ dotes cito evanescere & exstingui, & plerumque irritamenta esse nequitiae, gloriam vero è virtute ortam perpetuo esse mansuram, nominaque ab interitu vindicaturam.

FLOREAT Ecclesia ANGLICANA, floreat Academia OXONIENSIS, floreant bonæ litteræ, resipiscant Adversarii. Vale, mi Amice, & da operam ut illa ornamenta referas in patriam, quæ nulla vis fortunæ, nulla temporum mutatio auferre possit. Volui hoc amoris ac observantiæ testimonium apud te relinquere. Sordidi & perangusti est animi ea non publice agnoscere quæ acceperim, ideoque de liberali & proluxa tua erga me voluntate gratias habeo, eamque inter summa beneficia collocandam puto. Iterum vale, & macte tua virtute & integritate. Ex Aula Edmundi Febr. I^{mo}. A. D. MDCCXV.

TESTIMONIA

DE

JOANNE ROSSO,

Cum Observationibus de GUY'S-CLIFFE.

Leland's Itinerary, Vol. IV. p. 61. in the Account of those that are buried in the Body of our Lady Church in Warwick.

Johannes Rous, Capellanus Cantuarie de Guy-cliffe, qui super porticum australem ¹ librariarum construxit, & libris ornavit. Obiit 24. Jan. 1491. This Rous was well learned in those dayes in *Mathesi*, and was a great Historiographer, borne (as it is supposed) of the House of the Rouses of Ragley by Aulcester.

Ibid. p. 63.

There is a right goodly Chappell of St. *Mary Magdalene* upon *Avon* River, *ripa dextra*, scant a Mile above *Warwike*. This place of some is called *Gibcliffe*, of some *Guy-cliffe*; and ould Fame remaineth with the People there, that *Guido E. of Warwike* in *K. Athelston's* Dayes had a great Devotion to this Place, and made an Oratory there. Some adde unto it, that after he had done great Victories in outward Parts, and had beene soe long absent, that he was thought to have beene dead, he came and livid in this place like an Heremite, unknownen to his Wife *Felice*, untill at the Article of his Death he shewed what he was. Men shewe a Cave there in a Rocke hard on *Avon* Ripe, where they say that he used to sleepe. Men alsoe yet shewe fayre Springes in a fayre Meadowe thereby, where they saye E. *Guido* was wont to drinke.

1. *Legē, librariam.*

This

This Place had before the time of *Rich. E. of Warwike* onely a small Chappell and a Cottage wherein an Heremite dwelt.

Earle *Rich.* bearinge a great Devotion to the place made there a goodly new Chappell, dedicate to *St. Mary Magdalene*, and founded 2. Chauntery Preists there to serve God. He sett up there an Image of *E. Guido* Gyant like, and enclosed the Sylver Welles in the Meadowe with pure white slicke Stones like Marble, and there sett up a praty House open like a Cage covered, onely to keepe Comers thither from the Raine. He also made there a pretty House of Stone for the Chauntery Preists by the Chappell. The Lands that he gave to it lye about the House. It is a House of Pleasure, a Place meet for the Muses. There is Sylence, a praty Wood, *antra in vivo saxo*, the River rouling over the Stones with a praty Noyse, *nemusculum ibidem opacum, fontes liquidi & ¹jemnei, prata florida, antra muscosa, rivi levis & per saxa ²discursus, necnon solitudo & quies ³multis amicissima.*

Leland's Itin. Vol. ix. p. 76. in Comm. nimirum in Cygneam Cantionem.

Secutus est & *Rossus Verovicanus*, vir majoris longe diligentiae quam judicii, hanc qualemcumque de Scholarum translatione [*Bellofitum* scil. à *Græcolada* & *Lechelada*.]

E Joannis Lelandi Com. de Scriptoribus Brit. p. 343. MS. sed pag. 473. Edit. impressa.

Joannes Rossus, aut, si mavis, *Rufus*, quem patria lingua *Rowse* vocant, ⁴*Verovici*, ⁵urbe magnæ olim celebritatis, ut ex reliquiis venerandæ vetustatis etiam nunc apparet, natus simul & educatus fuit, ⁶donec maturiores anni philosophicos poscebant præceptores. Tum vero

1. *F. gemmei.* 2. *F. decursus* 3. *F. musis.* 4. *Gaurovici* primum scripserat *Lelandus*. Deinde propria manu mutavit. 5. Sic in MS. ita tamen ut signum quoddam (nempe †) sub e ponatur, perinde quasi in urbis mutari debeat. Et tamen urbe etiam habet *Baleus*. 6. Ibique vitam duxit, donec primum scripserat *Lelandus*. Tandem vero mutavit.

Unable to display this page

se ad quietem, rem scripturienti in primis necessariam. Est locus in colle positus propter ripam Avonæ fluminis, distatque vix mille à ¹Verovico passibus, ubi constans fama est Guidonem comitem ²Verovicanum famosissimum pugilem quidem illum, relicta urbe, strepitu, & armis vitam aliquando vixisse solitariam. Vicinia locum à cultoris nomine clivum Guidonicum appellat. Extat in clivo ³ecclesiola D. Magdalenæ, cujus pœnitudini bonus comes multum tribuebat, sacra. Comites ⁴Verovicani memoriæ recentioris aream ecclesiolæ circumjacentem muro utcunque alto cinxerunt, ædes in usus unius aut alterius sacrificuli extruxerunt, fundulos etiam vicinos liberaliter adjecerunt. Hunc locum Joannes Rossus ex ea natus familia, quæ Ragelegam incolit, non procul ab Alauni castro, homo minime ambitiosus in possessionem, annuente vel ⁵Verovicano comite, vel Eadveardo quarto, accepit. Vidi multa loca in quibus natura varia lusit amœnitate. Nullus tamen in primo conspectu magis unquam meis adblandiebatur oculis. Nacto in hunc modum honesto otio, & aurea fortunæ mediocritate, expeditus & alacer scribendi munus aggressus est, quod nunquam postea, nisi cum ipsa vita, deposuit. Quo longo tempore multa chartis commendavit, ex quibus quædam ad umbilicum deducta aliis communia fecit, quædam in schedulis imperfecta moriens reliquit. Ego hæc quæ fecuntur vidi & legi:

De antiquitate ⁶Verovicensis urbis.

De episcopis Uuiccenſibus libr. I.

De antiquitate clivi Guidonici.

De comitibus Verovicenſibus.

Contra pseuđohistoriam antiquitatis Grantanæ.

De antiquitate achademiarum Britannicarum opus imperfectum.

Scripsit præterea Chronicon, justum volumen, cui in gratiam urbis suæ titulum indidit ⁷Verovicum. Porro

1. Gaurovico primum scripserat Lelandus. 2. Gaurovicensem primum scripserat Lel. 3. Sic in Autographo, non, ut Editor, ecclesia. 4. Gaurovicenses primum scripserat Lelandus. 5. Gaurovicensi primum scripserat Lel. 6. Gaurovicensis primum scripserat Lel. 7. Gaurovicum primum scripserat Lel.

bibliothecam instituit in ipsa porticu australi fani S. Mariæ Verovici. Unum defuit Rosso homini alioqui solide erudito, nempe torrens illa eloquentia. quod tamen solo ætatis imputandum vitio. Si in nostrum seculum tam undecunque felix incidisset, plane tulisset omne ¹ punctum. De morte ejus tanquam in re ignota nolo temere aliquid adfirmare. Vixit usque ad primos annos Henrici septimi, & ² Verovici obiit 14. Januarii anno D. 1491. Sepultus est ibidem in fano Mariæ consecrato, ut ex epit. inscripto apparet.

Sir William Dugdale's Antiquities of Warwickshire, p. 183.

GUYE'S-CLIFFE.

This being a great *Cliff* on the Western bank of *Avon*, was made ³ choyce of by that pious man, *S. Dubritius* (who in the Brittons time had his Episcopal seat at *Warwick*) for a place of devotion; where he built ⁴ an Oratory dedicated to *S. Mary Magd.* unto which, long after, in the Saxons dayes, did a devout Heremite repair; who finding the natural Rock so proper for his Cell, and the pleasant Grove, wherewith it is back'd, yeilding entertainment fit for solitude, seated himself here. Which advantages invited also the famous *Guy* (sometime E. of *Warwick*) after his notable atchievements, having weaned himself from the deceitfull pleasures of this world, to retire ⁵ hither; where, receiving ghostly comfort from that Heremite, he abode ⁶ till his death (as by my discourse of him in *Warw.* shall more fully be manifested.)

It seems that this place continued in the same condition for a long time afterwards. For I find that in 8. E. 3. one *Thomas de Lewes*, being a Heremite here, had the K. Letters ⁷ of protection for himself and all his goods; in which Record it is written *Gibbeclype*. And that in ⁸ 10. H. 4. one *John Burry*, at that time likewise

1. Mox post hanc vocem hujusmodi signum à manu additur Lelandi, viz. $\frac{V}{A}$; perinde ac si aliquid esset inferendum. 2. Gaurovici primum scripserat Lel. 3. Rot. J. Rous. 4. Ibid. 5. Hist. MS. J. Rous, p. 258. Hist. MS. Ger. Cornub. in bibl. Coll. S. Mar. Magd. Oxon. 6. Ibid. 7. Pat. 8. E. 3. p. 1. m. 17. 8. Ex comp. Ball. Warw. Com. penes W. Pierpoint, ar.

Heremite here, had C.s. *per ann.* salary, for to pray for the good estate of Ric. Beauchamp, then E. of *Warw.* as also for the souls of the father and mother of the said Earl.

Whether it was out of respect to the memory of the famous *Guy*, before mentioned, or to view the rareness of it's situation, I cannot say, but certain it is, that K. *Henry 5.* being on a time at *Warw.* came ¹ to see it, and did determine ² to have founded a Chantry here for 2. Priests, had he not been by death prevented. After which the before specified Ric. Beauchamp E. of *Warw.* bearing ³ a great devotion to the place, whereupon then stood ⁴ nothing but a small Chapel, and a Cottage in which the Heremite dwelt, in 1. H. 6. obtained license ⁵ to do the like, *sc.* for 2. Priests, which should sing Mass in the Chapel there daily, for the good estate of him the said Earl and his wife, during their lives; and afterwards for the health of their souls, and the souls of all their parents, friends, with all the faithful deceased. Of which Chantry *Will. Berkswell*, (afterwards Dean of the Collegiat-Church in *Warw.*) and one *John Bevington*, were the first ⁶ Priests; for whose maintenance, and their successors, the said Earl in 9. H. 6. had license ⁷ to grant the Mannour of *Athorne* in this County, with one mess. one carucat of land, and cxvii. s. x. d. ob. yearly rent lying in *Whitnash* and *Willesburne*. And because he thought not that enough, by his last Will and Testament ⁸ he ordained, that in all hast after his decease, the remnant of what he had designed for his Chantry Priests there, should by his Executors be delivered, and made sure to them: And that the Chapel there with the other buildings, should be new built, as he the said Earl had devised, for the wholsom and convenient dwelling of those Priests.

The costs of all which, with the consecration of the two Altars therein, as appeareth by the accounts ⁹ of the

1. Hist. MS. J. Rouz, p. 258. 2. Ibid. 3. Lel. Itin. Vol. IV. f. 165.
 4. Ibid. 5. Pat. 1. H. 6. p. 5. m. 5. 6. Ex autog. penes S. A. eq. aur.
 7. Pat. 9. H. 6. p. 1. m. 23. 8. Rouz, f. 141. 9. Penes Ball. & Burgen. Warw.
 said

said Executors, from the 28. to the 37. H. 6. amounted unto CLXXXIIII. l. v. d. ob. Then did Earl Richard, in memory of the warlike Guy, erect that large Statue, there yet to be seen on the South side within that Chapel, the Figure whereof I have here exprest: And having raised ¹a roof over the adjacent Springs, walled ²them with Stone.

Here was it also that our *Warwicksh.* Antiquary *John Rous* (whose portraicture likewise, exactly taken from an antient Roll, wherein it was drawn to the life by himself, I have represented) after he came from the University, lived³, being a Chantry-Priest in this Chapel; and compiled ⁴his Chron. *de Regibus*, which I have so often quoted. Of whom, considering his special affection to, and knowledge in Antiquities, being loth to omit any thing which may do honour to his memory, I shall here observe, that for his parentage ⁵he was the son of *Geffrey Rous* of *Warwick*, but descended of the *Rouses* of *Brinklow* in this County; and touching his education, course of life, and death, have transcribed what Bale ⁶from *Leland* hath expressed of him.

Joannes Rouuse, alias Rossus, Uuaruuici, urbe magnæ olim celebritatis, natus simul & educatus fuit (ut *Lelandus* scribit) donec maturiores anni philosophicos poscerent præceptores. Tum vero Oxonium petiit, altum aliquid in re literaria inchoaturus; ubi inter cetera, incredibili diligentia usus est in legendis authoribus qui de nostris rebus scripserunt, unde tam exactam Brytannicæ antiquitatis cognitionem sibi comparavit, ut multos ex nostris longo præcefferit intervallo. Perlustratis enim apud Anglos & Cambros omnibus fere bibliothecis, copiosam rerum maxime memorabilium supellectilem collegit: quæ ne per incuriam dilaberetur, contulit se ad quietem, rem scripturienti in primis necessariam. Est locus in colle positus, prope Avonæ fluminis ripam, distatque à Uuaruuico vix passibus mille: ubi constat Gui-

1. *Lel. Itin.* Vol. IV. f. 165. 2. *Ibid.* 3. *Hist. MS.* *J. Rous* in bibl. *Cotton.* (sub effigie *Vesp. A.* 12.) pag. 258. 4. *Ibid.* 5. *Rot. J. Rous* in dorso. 6. *Johan. Balai Cent.* VIII. p. 629.

donem,

donem, Uuaruicensem comitem famosissimum illum, vitam olim vixisse solitariam. Hunc locum amœnissimum, Guidonicum clivum ab eo appellatum, alto muro cinctum, annuente rege Eduuardo quarto, Rossus, homo minime ambitiosus, una cum vicinis aliquot fundulis, in possessionem accepit. Et parato in hunc modum honesto ocio, atque aurea fortunæ mediocritate, expeditus & alacer scribendi munus aggressus est: quod nunquam postea nisi cum ipsa vita deposuit. Quo longo tempore, multa chartis commendavit, in characteribus Latinis: præcipue hæc,

Antiquitates Uuaruici, Lib. I.

De episcopis Uuigornia, Lib. I.

Vetustates clivi Guidonici, Lib. I.

De Comitibus Uuaruicensibus, Lib. I.

De academiis Brytannicis, Lib. I.

Contra historiolum Cantabrigiensem, Lib. I.

Chronicon Uuaruicense, Lib. I.

Et opera quædam alia, sed imperfecta, moriens reliquit. Bibliothecam etiam instituit in ipsa aultrali porticu fani Mariæ Uuaruici. Vixit usque ad maturos annos Henrici septimi, ac Uuaruici demum obiit 14. Januatii, anno à Christi servatoris nativitate 1491. Sepultusque est ibidem in dicto Mariæ fano, ut ex inscripto epithaphio apparet.

But of these his writings, most, I suppose, are perish'd, or in such obscure hands, that it is not known to me where they can be seen. Those only which are extant, being a Roll ¹ of the Earls of **Warwick** (wherein besides a brief Historie relating to each of them, their Pictures and Arms are with much curiosity depicted) and a Chronicle ² of the Kings of **England** reaching down to his own time.

But I return. A place this is of so great delight, in respect of the River gliding below the Rock, the dry and wholesome situation, and the fair Grove of lofty Elms overshadowing it, that to one, who desireth a re-

1. Penes Rob. Arden de Parkhall, ar. 2. In bibl. Cotton.

tired life, either for his devotions or study, the like is hardly to be found, as *Leland* in his MS. Itinerary¹, made *temp.* H. 8. doth well observe. It is a House (saith he) of pleasure, a place meet for the Muses: There is silence, a pretty wood, *Antra in vivo saxo*, the River rousing over the stones with a pretty noyse, *nemusculum ibidem opacum, fontes liquidæ & gemmei; prata florida, antra muscosa, rivi levis & per saxa discursus; necnon solitudo & quies Musis amicissima.*

Several Caves are there hewn out of the firm Rock; one of which, if we may believe tradition, was made by the renowned *Guy*, when he was an Heremite here. In 26. H. 8. by the Survey² then taken, the lands belonging to this Chantry were certified to be worth xvii. l. ii. s. iii. d. per annum, over and above all reprises, *Nich. Launder* and *Tho. Moore* being then the Priests that served therein. But by another Survey³, in 37. H. 8. the value, over and above reprises, was certified to be xix. l. xs. vi. d. All which, viz. Chapel, Buildings, and Possessions thereunto belonging, were, by *Tho. Moore* and *Rog. Higham*, Priests of that Chantry (the Ks. License⁴ being thereunto had and obtained) granted⁵ unto Sir *Andrew Flammock* Kt. and his heirs, the 4. day of *June*, 1. E. 6. whose son *Will. Flammock* dying⁶ seized of them, 11. *July*, 2. *Eliz.* left *Kath.* his daughter and heir, then about three years of age: The particular lands belonging thereto, being 15. mess. 500 acres of land, 50. acres of meadow, and 30. acres of pasture, situate in *Guye's-cliff*, *Ashorne*, and *Whitnash*, as by that Inquis.⁷ appeareth.

The Chapel here was dedicated to *S. Mary Magd.* as the grant⁸ thereof by *Q. Eliz.* to *John Colburne* in 22. of her reign, manifesteth; and is in the parish⁹ of *S. Nich.* in the suburbs of *Warwick*. This *John* wedded¹⁰ the said *Kath.* the daughter and sole heir of *Will.*

1. In bibl. Bodl. Vol. IV. f. 165. 2. MS. penes S. *Archer*, eq. aur. f. 7. a. 3. Penes eundem S. *A.* f. 17. a. 4. Ex autog. penes H. *Beaupo*. 5. Ibid. 6. Esc. 2. *Eliz.* 7. Ibid. 8. Pat 21. *Eliz.* p. 10. 9. MS. penes S. *A.* eq. aur. f. 17. a. 10. Ex relat. *Edm. Colburn* eq. ar.

Flammock before mentioned. And of him was it purchased (as I have heard ¹) by *Will. Hudson* of *Warwick*; whose daughter and heir, *Ursula*, brought it in marriage unto Sir *Tho. Beaufort* of *Emscote* Kt. in which family it still continues.

Within the precincts of *Guye's-Cliffe* there is nothing more but the Mill; which, as I have formerly shewed, was in being at the Norman Conquest; and afterwards given ² by *Geffr. de Clinton* (the second) to *Gilebert Nutricius*, of whom I shall speak in *Lemington*: in which grant it is called *Molendinum de Chibbeclive*. How the said *Gilbert* parted with it, appears not; but I find, that *Henry de Clinton*, son to the said *Geffrey*, mortgaged ³ it to *Randolph de Cocton* for ten pounds of silver. It seems that the same *Geffr.* bestow'd it on the Canons of *Kenilworth*; for so doth the confirmation ⁴ of *Henry* his son, made to them thereof, imply; whereby he grants ⁵ unto them therewith, both the Miller and his Children, in which it is written *Milclive*. And yet it can hardly be said that he gave it; for by his deed it appears, that the same Canons discharged xx. marks of silver which the said Miller was tyed to pay; as also two marks of silver yearly to the said *G. de Clinton* during his life. But in 7. E. 1. I find ⁶, that the Prior of *Kenilworth* had two Mills here; which, after the dissolution of the Monasteries, were granted ⁷ to *Ric.* and *Tho. Lawley*, and their heirs.

Brianus Twynus in lib. I. p. 7. *Antiq. Acad. Oxon.*
Apologia, Oxon. excusa A. D. 1608. 4to.

Historiæ utriusque Academiæ [tam Oxoniensis quam & Cantabrigiensis] æstimator omnium æquissimus, *Johannes Rossus Warwicanus*.

Ibid. p. 71.

Rossum centum ⁸ Londinensibus antefero.

1. Ex relat. *Edm. Colburn* eq. aur. 2. Reg. de Kenill. p. 137. 3. *Ibid.* p. 139. & 140. 4. *Ib.* p. 12. 5. *Ibid.* 6. Inq. per. H. Notr. &c. f. 18. b. 7. Pat. 37. H. 8. p. 3. 8. *Londinensis* nomen sibi adsumpsit cl. *Caius Cantabrigiensis*. T. H.

Ibid. p. 118.

Hæc Rossus antiquariorum diligentissimus, qui anno 1486. plus minus floruit. Quo tempore anno ætatis suæ 42. librum illum de Regibus & contra destructores villarum apud Warwicum, uti ipse scribit (non autem è monasterio Canonorum beatæ Mariæ de Osney juxta Oxonium, uti dicit Londinensis in suo scriptorum catalogo) *ad laudem Dei & omnium Sanctorum complacentiam (ipsius hæc verba sunt) & proficuum regis (sc. H. septimi) Regnique compilavit.*

Ibid. p. 130.

Nam quod Londinensis existimat, se omnem fidem Rossodetraxisse, dum Lelandi sententiam produxerit, qua is Jo. Rossum diligentiae potius quam judicii nomine laudaverit, illud certe non impedit, quo minus idem Lelandus, sicut apud Baleum cent. 10. cap. 3. videre est, eundem Jo. Rossum judicii quoque nomine satis commendaverit, dum eum tam *exactam Brytannicæ antiquitatis cognitionem sibi comparasse dicit, ut multis ex nostris longo præcesserit intervallo*: quo quid à Lelando ad Rossi judicium prædicandum illustrius dici potuit?

*E Joanne Pitseo de illustribus Angliæ Scrip-
toribus, p. 682.*

Joannes Rossus vel Rous Warwici in Anglia natus; & ibidem in bonis literis usque ad juventutem educatus, ut auctor est Lelandus, ad studia Philosophica petiit Oxonium. Ubi tamen percepta quadam in volvendis historiis dulcedine, spinosas scholasticorum exercitiorum falebras amœnis historiarum campis longo postposuit intervallo. Incredibili igitur labore, diligentia, industria scrutatus est antiquitates tum Britannicas, tum Anglicas; perlustratis pene omnibus totius insulæ Bibliothecis. Collecta autem ingenti rerum memorabilium copia, secessum quæsit, & quietis locum ad scribendum opportunum. Nec longe à natali solo, quod quæsit, invenit. Vix enim uno distat milliari à Warwicensi civitate collis editior ad Avonæ fluminis ripam (clivum Guidonicum
e vocant)

vocant) quoniam Guido comes Warwicensis ille famosissimus illic aliquando vitam egit solitariam. Hunc locum ad vivendum salubrem, ad studendum commodum elegit Rossus, & Edwardo rege quarto concedente, muro inclusum accepit. Ibi igitur quasi in quodam novo Paradiso, vel Musarum Parnasso, totum se contemplationi, vel lectioni, vel denique scriptioni, dedit. Omnia quæ prius ut quoddam Chaos & rudem molem coacervaverat, tunc in suas partes distribuit, singula ad suum locum retulit, & in diversos historiarum libros omnia redegit, ordinate divisit, descripsit, & posteris reliquit. Nec prius scribendi quam vivendi finem fecit. In favorem etiam rei litterariæ, & litteratorum hominum, Warwici apud D. Virginem, in Australi Ecclesiæ porticu, Bibliothecam insignem erexit, & optimis libris replevit. Scripsit autem Latino sermone & quidem non ineleganter

Antiquitates Warwici, Librum unum.

De comitibus Warwicensibus, Librum unum.

Chronicon Warwicense, Librum unum.

Vetustates Clivi Guidonici, Librum unum.

Historiam quæ habetur MS. Cantabrigiæ in Collegio S. Benedicti.

De Episcopis Wigorniae, Librum unum.

De Academiis Britannicis, Librum unum.

Contra historiolum Cantabrigiensem, Librum unum.

Et alia plura. Warwici mortuus & ibidem in templo D. Virginis sepultus est decimo quarto die Januarii, anno gratiæ 1491, sub Angliæ rege Henrico septimo.

Ex Historia & Antiquitatibus Universitatis Oxoniensis, Lib. II. p. 77.

JOHANNES ROSSUS, vel si malis Rufus, quem patriâ linguâ Rowse vocant, in hoc etiam Collegio [Baliolensi] studiorum tyrocinia videtur posuisse, quod è Libro ¹ suo de regibus colligendum duco, ubi de Tiptofto comite Wigornienfi, in sodalitie isto Artes Academicas edocto, sic loquitur: *Novi illum in Universitate Oxon. tempore meo conscholarem.* Natus is est in agro

1. MS. p. 4.

Warwicensi, & si ¹ *Dugdalis* fidem adhibueris, à *Rossis Brinkloviensibus*, ejusdem Comitatus, Genus deduxit, tametsi *Ragleiensibus* oriundum tradidit ² *Lelandus*. Postquam Gradum susceperat Magistralem, inque omnimoda eruditione, maxime autem suæ Gentis Historia, multum profecerat, ad suos rediit. Post hæc rapiente illum rei Antiquariæ & proinde genealogiæ atque aspidologiæ desiderio, utriusque Academiæ, immo totius pene regni, ut *Balaus* habet, cui tamen ægre assenserim, Bibliothecas rimatus est, & locuplete collectaneorum penu probe instructus, inter Presbyteros Cantores Capellæ S. Mariæ Magdalena, in fundo amoenissimo, *Cupe's-Cliff*, hoc est *Guydonis*, Comitis quondam *Warwicensis* Clivo nuncupato, & à *Warwico* ad primum lapidem posito, cooptabatur. Ibi Collectanea sua in meliorem formam redegit, post autem aliquanto studiis sese numinisque cultui totum dedit, annoque Dom. MCCCCLXXXIII. ætat. XLII. contexuit ad laudem B. *Earii* & *Omnium Sanctorum*, & complacentiam, & proficuum regis regnique,

Historiæ de regibus Angliæ lib. I. MS. in. Bibl. S. Benedicti Cantabrigiæ, & Cottoniana Westmonasteriæ.

In libro illo plurima occurrunt de Academiis Britanniae, & contra Destructores Villarum in Com. *Warwicensi*, & alibi; in quo tamen industriam egregiam impari plane judicio adjunxit.

De Comitibus Warwicensibus. Rot. MS. Quorum ibidem imagines, arma gentilitia, gesta que omnia, atque sub finem hæc habentur carmina:

Jo. Rows hoc junxit heroum nobile stemma,
Warwick quem genuit, senior fuit Incola *Cupe-cliffe*,
Artibus Oxon. donatus honore Magistri,
Qui Britonum varia studiose Chronica lustrans,
Scriptis ex variis opus hoc coniecit in unum,
Per quod quisque Comes propriis donabitur armis,
In Warwick successurus feliciter heres:
Fecit hic ut ducum redeat præmortua vita:
Vivat hic ergo deum . . . nescia secla.

1. In libro suo de Antiquitatibus Comitatus *Warwick*. 2. In Tom. 4. p. 342.

Adjicitur effigies ipsius *Rossi* ad vivum delineata, cum cucullo & habitu magistrali, una cum insignibus suis.

De Antiquitate Academiarum Britannicarum, MS. (Opus imperfectum referente *Lelando*) vel, si *Baleo* credendum,

De Academiis Britannicis. Lib. I.

Librum hunc sæpissime allegat *Lelandus* in Tom. IV. Collectan. ac nominatim in vitis ¹*Alfredi* regis, ²*Johannis Blond*, *Oxonienſis* eruditi, & ³*Simonis Stochii*. Quare cum ita se res habeat, & *Lelandum* in omnibus quæ de *Rosso* perhibet sequatur *Baleus*, mirari subit cur Librum hunc eundem cum illo de regibus crediderit ⁴*Antiquarius* noster; & cur dubitarit *Antiquarius* ⁵*Cantabrigienſis*, an talem quempiam Libellum ediderit *Rossus*, aut viderit unquam *Baleus*. Ut quod res est dicam, in errorem inde ductus est Noster ille, quoniam in libro de Regibus multa deprehendit Academiæ tangentia, quæ quidem eidem propterea inseruit *Rossus*, quia libellum suum de Academiis, exiguus cum esset, perdendum iri, haud falso augurio, præſagiebat.

Contra Historiolam Cantabrigienſem. MS. Quem libellum proinde conscripſit, quod in Historiam prædictam *Cantabrigiæ* incidens mendaciis apertissimis plenam deprehenderet.

Alia quæ scripſit apud *Baleum* ac *Pitſeum* quærenda sunt, quorum tamen ne tantillum superesse (Libros de Regibus & de Comitibus si excipias) confido. Diem obiit XIV. *Januarii* MCDXCI. & *Warwici* in Ecclesia S. *Mariæ* funeratus est.

1. Pag. 110, 111, &c. 2. Pag. 212. 3. Pag. 224. 4. In 2. Lib. Apol. sect. 15. 5. Caius in. lib. I. Antiq. Cantab. p. 30.

I

1 Fol. 1. 2.

JOANNIS ROSSI, *alias* ROUS,
Warwicensis Historia lectu dignissima.

CUM ad celsitudinem regiam quicquam lingua vel scriptis quis ostendere præsumpserit, consonum est, ut talia sint quæ eum ad dei laudem, ipsius principis commodum, vel ad totius reipublicæ incitent incrementum. Hinc ² est" (serenissime princeps Henrice, rex Angliæ & Franciæ) meæ simplicitati utile & honestum videtur, talia excellentiæ tuæ literis mandare, quæ fructum optimum possunt producere, ut beneficio literarum senescentis memoriæ dispendium relevetur. Intendo hîc igitur, præstante deo, ad ipsius dei honorem, ³ tuum utriusque hominis maximum commodum, ac totius reipublicæ proficuum, primo inducere exemplaria magnificentiæ tuæ, nobilium prædecessorum tuorum, regum & principum, ex quibus originem trahis, inclita facta, ut ea in statu debito, te ⁴ actore, remaneant, & contra ⁵ procella adversa, te ⁶ protigente, secure subsistant. Considera (serenissime princeps) civitates, ecclesias cathedrales, universitates studentium, monasteria, collegia, & ⁷ hujusmodi" sacra loca, per præclaros prædecessores tuos fundata, & possessionibus ne deficerent sufficienter devote ⁸ indotata." Attende nunc quot per eos ⁹ habes pro tuo felici statu

Fol. 1. b.

1. Numeri marginales Codicis nostri folia indicant. Nempe littera a faciem primam, b faciem secundam folii denotat. 2. Vocula ista forsan redundat. 3. Sic. 4. Actorum C. C. 5. Procellas adversas C. C. 6. Sic. 7. Hujus C. C. 8. Ita etiam in C. C. 9. Homines pro habes legitur in C. C. Homines habes forsitan mallet non nemo.

die & nocte continue orantes. Hiis ¹ per te debite consideratis, inducam originem cleri & studentium, puta philosophorum, quorum ex pericia doctrina naturalis & virtutum ac eciam leges humanæ originem traxerunt. Nec omittam jura & titulum coronæ Angliæ ad provincias singulas ejus dominio rite subiectas. Et inter hæc, ut convenit, mixtim replicabo contra quædam enormia modo usitata, & præcipue contra modernos villarum dirutores, qui ut frenetici infirmitates, quibus vexantur, nescientes rident, lætantur & ² plaudent de suis miserabilibus & dampnosis actibus. Parcat eis deus, quia pro certo nesciunt quid faciunt, nec quantis periculis ³ dampnabilibus se involvunt, ut planius, deo permittente, ostendam inferius. Cupiens nunc scribendo deo placere ⁴ illius gratiam invoco, cujus est scribenda inspirare, calamum gubernare, & mercedem laboris compensare. Nunc ergo ad incepti negotii ordinem divino ductu accedamus.

1. Parte debite C. C. 2. Ita etiam in C. C. 3. Dampnabilibus in conspectu dei se inv. C. C. 4. Ejus C. C.

Unable to display this page

Fol. 3. a.

decanus & camerarius Maguntinensis ecclesiæ cathedra-
lis, in Itinerario suo ad Terram Sanctam & ad Sanctam
¹ Katerinam, quod ante diluvium Noë fuerunt octo no-
biles urbes conditæ in humanum præsidium contra dilu-
vium illud Noë venturum, quarum ² Joppe, alias Ja-
pha, erat una, sic nominata à Japhet, filio Noë, qui eam
construxit, & ex suo nomine eam appellavit, ubi & ho-
die vectes ³ eciam" magni ex quadam rupe videntur pen-
dere, quibus naves fuere affixæ; ubi ⁴ etiam" miræ ma-
gnitudinis cathena quædam apparet, qua gigas quidam,
Andromadus nomine, detinebatur captivus, cujus costa
quadraginta unius pedum longitudine protenditur, ut
hodie cernitur. Hanc costam vidit iste nobilis vir Ber-
nardus primo mensis Julii anno domini M.CCCC.LXXXIII°.
& nunc ⁵ communiter appellatur Porte Jaffe. Memini
⁶ eciam" me legisse in Itinerario magistri Johannis ⁷ Mand-
vyl militis, Doctoris in medicinis Anglici, apud Sanctum
Albanum nati, qui, ut scribit, eandem Andromadi gi-
gantis costam vidit. Ex dicta costa ⁸ potest conjecturari
quantitas gigantium ante diluvium, quorum unus ipse
erat. Nec in ⁹ hiis scriptis determinatur quantitas staturæ
suz ¹⁰ comparative ad alios suos prædecessores aut con-
temporaneos, quia forte aliqui erant majores ipso. Iste
magister Johannes de Maundevilla ¹¹ à plerisque propter
miranda quæ scripsit à multis viris non reputatur veri-
dicus. Sed tales rerum invisarum ab eis deprehensores
attendant ad antiquiora, puta ad librum vitæ Alexan-
dri Magni, & epistolam suam ad magistrum suum Ari-
stotelem, & in singulis nobilibus civitatum & villarum
ecclesiis, ubi mappa mundi artificialiter describitur, vide-
bunt satis expressa quæ in scriptis prædicti magistri Jo-
hannis de Mandavilla detrahunt & derident. Vidi
¹² etiam" Itineraria illustris viri Lupoldi de Suchen, & il-
lustris memoriæ domini ¹³ magistri Pauli de Veneciis, in
quibus non minus stupenda legi. Sed nostris diebus an-
no domini M.CCCC.LXXXIII. quidam nobilis comes Jo-

Fol. 3. b.

1. Catarinam C.C. 2. Jopp C. C. 3. Autem C.C. 4. Autem C.C. 5. Com-
muniter Portæ Jaffæ appellatur C. C. 6. Autem C. C. 7. Mandvill C. C.
8. Potuit C. C. 9. His C. C. 10. Conperatæ C. C. 11. Vel à plerisque, vel à
multis viris redundare putat. 12. Autem C. C. 13. Marci Pauli C. C.

hannes de Solins, & præcitatus nobilis & magnæ ¹ literaturæ vir Bernardus de Breydenbach, camerarius atque decanus ² Maguntinensis, cum aliis comitibus & baronibus strenuisque militibus, ac aliis nobilibus viris & plebeis in magno numero à Veneciis iter ³ Jerosolimitanum sumpserunt. Hujus venerabilis magistri Bernardi scriptis omnes alii erant testes, quorum sano testimonio insanum est contraire. Iste magister Bernardus hujus itineris gratia ingeniosum & eruditum ⁴ pictorem Erhardum nomine, scilicet Rewych de Trajecto inferiori, operæ precium secum, qui à Veneciano portu & deinceps potiorum civitatum, quibus terræ pelagique transitum applicabant, sacrorumque in Terra Sancta locorum & ad Sanctam Katerinam dispositiones, situs, & figuras, quoad magis proprie fieri possent, artificiose ⁵ effigiaret, & idem opus impressoriæ artis ⁶ amminiculo habere volentibus communicavit. Hujus venerabilis decani processum conceptum mente mea diu ante hoc habens, incitavi illustris memoriæ Johannem ⁷ Tiptoft, Wigornensem comitem, in castro Warwici dispositum, Sanctam Terram visitare, quem virum magnæ litteraturæ novi in Universitate Oxoniensi tempore meo conscolarem, ut secum arte portreturæ virum aliquem industrium in numero familiæ suæ assumeret, qui visa desiderata effigiaret, & per ⁸ hoc in reditu artifices ad hæc fienda optime certificaret.

Fol. 4. a.

Johannes
Tiptoft
Wigorniz
comes.
De hoc Johanne vide
historiam
Cantabrigiensem. M.

⁹ Iterum ad priora calamum resumens invenio quod prima mundi ætate multis innotuit, & præcipue per Noë ostensum fuit tunc viventibus, quod pro peccato tale diluvium esset venturum. Moyse de hac materia tacente, scribit ¹⁰ Giraldus cum aliis super ¹¹ hoc testibus, quod Caphera, alias Cesara, neptis Noë, timens diluvium, sperans ubi peccatum nunquam perpetratum fuerat diluvii vindictam non habere, cum multis aliis navibus & rebus necessariis in iisdem habundanter refertis

Fol. 4. b.

1. Litteraturæ C. C. 2. Ecclesiæ Maguntinensis C. C. 3. Jerosolitanum sumpserunt C. C. at supra lin. Jerosolimam subiverunt. 4. Pictorem, Erhardum scil. Rewich, de Trajecto inferiori operæ precium duxi mecum sumere, uti & feci, qui à Veneciano in impressis Breydenbachii Codd. 5. Effigiet C. C. 6. Amminiculo cunctis volentibus C. C. 7. Tiptoft, Wigorniz com. C. C. 8. Hos in redditu C. C. 9. Item C. C. 10. Giraldus C. C. 11. Hæc C. C.

Hiberniam venit cum sua solum navi, ceteris dispersis aut naufragio destructis, & litus, in ¹ quo navis illa applicuit primum, navicularum litus vocatur, ubi prædicta Caphora, vel Cesera, est tumultata, & usque hodie Cesaræ tumulus nominatur. Hic processus, ne oblivioni traderetur & per diluvium deleteretur, quorundam illorum adventantium industria scriptus est lingua tunc Hebræa, qua solum tunc humanum genus usum est, in latere decocto, sicut & Musica, aliæ eciam scientiæ particulares, ² secundum magistrum Sententiarum, ante diluvium, ne perirent, inventæ sunt, dictaque Caphera, vel Cesara, cum tribus viris & quinquaginta mulieribus Hiberniam venit primum proximo anno ante diluvium, in quo diluvio terminata est prima ætas mundi continens annos M. DC. LVI.

Fol. 5. 2. In prima ³ eciam ætate non multum ante diluvium, ut habetur in libro, qui intitulatur *Fasciculus temporum*, omnes artes, vel scientiæ, seculares, liberales, sive mechanicæ, vel physicæ, humanæ curiositati deservientes, à filiis ⁴ Lamech leguntur inventæ. Et sic filii adulterini primum subtiliores aliis fuerunt; & quia timebant futurum periculum diluvii & ignis, ideo Tubal easdem artes duabus columpnis ⁵ sculpsit, una latericia contra ignem, alia marmorea contra aquam. Ad hæc tempora non sunt ⁶ commixti filii dei, id est, Seth, cum filiabus Cayn, quia præceperat Adam ut à consorcio Cayn & progenie sua omnino ⁷ abstinerent, sed tempore Lamech commixti sunt & genuerunt gigantes. ⁸ Seth eciam, secundum Methodium, erat vir ⁹ giganteæ staturæ. Ipsis gigantibus florentibus multiplicata sunt mala super terram. Nam Lamech incepit bigamiam pro concupiscentia luxuriæ. Jubal invenit musicam, in qua est concupiscentia aurium. Tubal primo invenit artem ¹⁰ ferream, & varias sculpturas pro concupiscentia oculorum. Et ¹¹ Neoma, soror ejus, invenit artem variæ diversæque texturæ, lanum & linum in fila traxit, & pannum texuit

1. Qua pro quo in MS. quo modo etiam in C. C. 2. Secundum nostram sententiam, ante C. C. 3. Autem C. C. 4. Lameche C. C. 5. Insculpsit C. C. 6. Conjuncti C. C. 7. Abstineret C. C. 8. Sethe C. C. 9. Gigantis C. C. 10. Ferream C. C. 11. Neonia C. C.

propter levitatem. Nam & antea homines pellibus besti-
arum pro vestibus utebantur, ¹ & sic per istam Neomam
crevit concupiscentia ² mollis vesturæ ad delectationem
carnis, & ex hoc ³ patet" incepit usus ab ista Neoma
vestium preciosarum, ⁴ sericorum, & ⁵ hujusmodi. Huic Fol. 5. b.
concordat ⁶ illud in Novo Testamento Luc. 16. "Filii
"hujus seculi prudentiores sunt filiis lucis." Centesimo
anno ante diluvium cœpit Noë præcepto domini facere
archam, & in centum ⁷ aliis eam perfecit, & tunc cum
omnibus præparatis intravit eam, stetitque aqua super
altissimos montes cubitis xv. Et eodem die dominico in
Maio quo ingressus fuit anno revoluta cum universis quæ
in archa erant egressus est.

Secunda ætas mundi ab octo personis originem traxit,
& prima à duobus tantum, scilicet Adam & Eva. Hæc
secunda à Noë, & uxore sua, & tribus filiis cum eorum
uxoribus. Prima ætas in luxuria habundavit, quæ cor-
pora polluit; ideo convenienter dei judicio generali di-
ludio per aquam terra ⁸ lota & mundata fuit. In fine
autem hujus mundi, quia cupiditas habundabit illicite,
igitur ⁹ adquisita per ignem exurentur. Aurum & argen-
tum per ignem purgari solent. Prima ¹⁰ eciam ætas mun-
di debite assimilatur primæ ætati hominis, puta infanciæ. Fol. 6. a.
Nam infantes sunt debilis memoriæ, bona ¹¹ vel mala
eis facta cito obliviscuntur. Sic est de prima ætate
mundi, quæ licet diucius duravit quam tres ætates se-
quentes, tamen de factis in ipsa ætate valde pauca in
scriptura sacra commemorantur, sed de facto traduntur
oblivioni. Noë, qui utramque novit ætatem, primam vide-
licet & secundam, ita vexatus erat diludio, quod maxi-
ma devotione dominum oravit, ne ultra diluvium do-
minaretur super totam terram, & responsum habuit à
domino quod nequaquam mundum diludio deleret; &
ostendens dominus yridem, id est, archum cœlestem,
"hoc ecce", inquit, "signum fœderis quod do inter me &
"vos, & omnem animam." Gen. ix. ¹² Unde, ut scri-

1. Et c. Per (pro & cetera per) C. C. 2. Molliter vestire ad C. C.
3. Deest C. C. 4. Sericarum C. C. 5. Hujus. Huic C. C. 6. Id C. C.
7. Annis eam C. C. 8. Tota C. C. 9. Per ignem adquisita exurentur C. C.
10. Autem C. C. 11. Ve MS. 12. Verum, ut C. C.

Fol. 6. b.

bit Iosephus, pepigit deus fœdus, quod non ultra foret diluvium, & in signum posuit archum suum in nubibus, & est signum duorum, scilicet Judicii per aquam præteriti, ne timeatur, & futuri per ignem, ut expectetur; & ¹ habet duos colores, cœruleum, qui aquosus est, & est exterior, quoniam diluvium præteriit, & rubeum, qui est igneus, qui est interior, quia futurus est ignis. Et tradunt Sancti, quod XL. annis ante ² diluvium non videbitur archus iste. Tunc benedixit eis deus, dicens, "Crescite & multiplicamini, & sit tremor vester super ³ "universa animancia terræ." Hoc dictum est eis in solacium, ne pauci homines à pluribus bestiis opprimi timerent, ³ quasi diceret eis, "Olera virencia, ⁴ quæ prius ⁵ "dederam vobis in cibum, nunc trado vobis animantia." Et sic, secundum dei præceptum, deo benedicente, creverunt in populum magnum, ita ut, Noë vivente, ex tribus filiis suis nati sunt viginti quatuor milia virorum & centum præter mulieres & parvulos, habentes super se tres duces, qui diviserunt inter se mundum. Sem possedit Asiam, Cham ⁶ Affricam, & Japhet Europam. De Sem descenderunt XXVII. generationes, de Cham descenderunt XXX. generationes, & de Japhet xv. Qui de stirpe Cham descenderunt multi erant perversi. De Sem & Japhet multi erant morigerosi. Ille Japhet à Noë, patre suo, cordialiter benedictus est, propter ingenuam nobilitatem, eique dilatationem prolificationis à deo ⁶ imprecabatur. Demum orta est libido dominandi. Unde

Fol. 7. a.

⁷ Nembroth, gigas x. cubitorum, filius Chus, filii, secundum quosdam, ⁸ Cham," regnavit super filios Cham, & Jectan regnavit super ⁹ filios Japhet. Sem biennio post diluvium genuit Arphaxat, & fertur ¹⁰ iste fuisse ille famosus Melchisedech, qui primus post diluvium condidit urbem Salem, quæ nunc dicitur Jerusalem. Quidam post, nomine Assur, volens rebellare contra ¹¹ deum, in ædificatione turris Babel, cum Nemroth, fugit ideo de terra Sennar ad aliam regionem longinquam prius non

1. Habuit C. C. 2. Judicium C. C. 3. Qui pro quasi in C. C. 4. Qm̄ prius C. C. 5. Sic ē C. C. pro Africam. 6. Imprecabitur C. C. 7. Nimrod C. C. 8. Deest C. C. 9. Filios Seme, & Suphen super filios Japhet Sem biennio C. C. 10. Istum fuisse illum famosum C. C. 11. Dominum C. C.

inhabitatam, quæ ex ejus nomine vocatur Assiria, & ædificavit ibi civitatem, quæ ¹ prius vocata est Ninive, quæ fuit metropolis totius regni Assiriorum. Prædicti vero tres principes, ² Nembroth, Jectan & ³ Suphene cum populis suis convenerunt in campum Sennar post mortem Noë formidantes diluvium iterum posse inundare, dixeruntque, “ædificemus turrim, cujus altitudo pertingat usque ad cœlum” &c. ut habetur Genesis xi^o. Vicens autem deus stulticiam eorum, miraculose in pœnam peccati eorum linguas confudit, ⁴ & sic dispersi sunt per totum mundum, & divisi sunt in turmas ⁵ secundum numerum linguarum, videlicet LXXII. Nam, secundum Isidorum, melius homo viveret cum cane suo quam cum homine ignotæ linguæ. Antiqua lingua ab Heber, patre Phaleg (cujus nomen sonat divisio, & in cujus tempore fuit hæc divisio linguarum) ipsam Hebræam tunc cum sua familia tenente, ex tunc dicta est lingua Hebreica, & hoc plane ostenditur, quia nomina quæ leguntur usque ad divisionem linguarum Hebræa sunt. Et ⁶ nota, secundum Augustinum, quod numerus linguarum fuit secundum numerum generationum, scilicet LXXII. Auctus est autem numerus gentium multo amplius quam linguarum. Nam in una lingua plurimas gentes esse novimus. Post hanc confusionem linguarum iste nequissimus Nembroth ad Persas abiit, & eos ignem pro deo colere docuit, Babilone relicto filio suo Belo qui ei successit. Huic successit filius suus Ninus, qui regnavit super Assirios, & ejus metropolim ampliavit, & nomine suo Ninive appellavit, & bella frequentatus totam Asiam sibi subjugavit. Ab isto superatus est ⁷ Zoroastes, alio nomine dictus Cham, filius Noë, rex ⁸ Braccianorum. Hic risit quando primo natus est, & artem magicam invenit, cujus libros iste Ninus combussit. Iste, ut asseritur, ⁹ Zoroastes septem liberales scientias in XIII. columnis scripsit, VII. æneis & VII. latericiis, contra utrumque diluvium aquæ & ignis. Iste etiam Ninus fecit

Fol. 7. b.

Fol. 8. a.

1. Post C. C. 2. Nimroth C. C. 3. Suphen C. C. 4. Et c. Sic C. C.
5. Sed pro secundum in C. C. 6. Non pro nota in C. C. 7. Zoroastres C. C.
8. Baſtrianorum C. C. 9. Zoroastres C. C.

¹ ymaginem pro patre suo Belo rege mortuo, & ab illa ymagine incepit primo Idolatria. Tantam ipsi ymagini contulit reverentiam, ut reos ad eam fugientes ² pardonaret; ideo deinde Belum rudes homines deum esse putabant. Hoc exemplo alii magnates imaginibus suis & aliorum ab eis intime dilectorum similes reverentias contulerunt, & sic crimen ydolatriæ primo exortum est. Processu temporis floruit Abraham dei dilectus, qui una vice cum paucis propter Loth percussit IIII. reges, quorum unus dicitur fuisse Nembroth, qui hîc vocatur Amraphel. In ortu Abrahæ incepit tertia mundi ætas, & hæc duravit ad nativitatem ³ Moysey, qui eduxit manu dei filios Israel ab ⁴ Egipto. Et in ipso deserto monte ⁵ Synay dedit deus Moisy legem in duabus tabulis saphireis à populo suo debite observandam.

Fol. 8. b.

Hac quarta ætate mundi incipiente fuit hoc regnum primo inhabitatum à mulieribus ⁶ sine masculis, ut ex antiquis nobis relinquitur scriptis, & primum nomen erat Albion, secundum Ranulphum, ab albis rupibus in & circa littora maris de longe apparentibus, vel à quadam regis filia, nomine Albina, cum sororibus suis huc applicantibus ⁷ sine masculis, ut prædixi, eam primo, ut notitia scripturarum ostendere potest, inhabitantibus, patreque dictæ ⁸ Albinæ & sororum suarum ⁹ Dioclesiano nomine, rege Sirix, qui eas procreavit de uxore sua nomine Labina numero xxx. vel, secundum quosdam, xxxiiii. Cumque virgines prædictæ ad annos nobiles pervenissent, tot principibus sub patris earum imperio erant copulatæ. Quid plura? Certorum temporum circulo sponsis ¹⁰ supra mel & fanum sponsarum placuit præsentia, & è converso. Sed secundum antiquissimos & maximæ auctoritatis viros prosperitas & divitiæ non possunt diu continuare, ut in ipsis apparuit sororibus. Diaboli incitatione inter ipsas & maritos latens odium seminatum est, ita ut in maritorum suorum mortem conspirarent, & ut id deduceretur ad actum, per internun-

Fol. 9. a.

1. Imaginem C. C. 2. Perdonaret, jam dictum Belum rudes C. C. 3. Moysey C. C. 4. Sic etiam C. C. 5. Sinay C. C. 6. Super masc. C. C. 7. Super masc. C. C. 8. Albinæ C. C. 9. Dioclesiano C. C. 10. Super C. C.

cios suos ¹ statuerunt die & loco limitatis omnes pariter obviare. Venit dies, affuerunt, & ipse non defuit in cibis & potibus quod sumptibus adquiri posset. Tandem in unam cameram intrantes, semotis aliis adventus sui causam invicem ² ruminabant. Et quia eloquentia & audacia ceteris senior Albina nomine præpollebat, suas in hunc modum sorores allocuta est: “Ecce, amantissimæ
“sorores, quantæ nobilitatis ortum traximus palam
“noscitur, & quod filiæ magnifici regis sumus nulli
“³ vertitur in dubium. Dum paternalis pallacii ambitu
“cingebamur, quis regum aut principum protervum
“quid nobis ostendere ausus est? Et, ut verum dicam,
“inexpertum est. Nec modo nobis latet ex quo à pa-
“rentum nostrorum contubernio recessimus, ⁴ præhabita
“dignitate privamur, viris nostris, qui nobis olim genua
“⁵ flectebant, & servire prompti erant, modo contrario
“nunc obedire cogimur. ⁶ Consulo igitur ut utamur cau-
“telis. Retrahamus nos à tantis insolentiis, & cum à Fol. 9. b.
“nobis aliquid ⁷ eis placabile petant omnino negetur.
“Et si ira accensi quovismodo murmurent, ortum no-
“strum nobilem & ⁸ præhabitam cum honore dignita-
“tem, vultumque tristem, torvum, & flebilem eisdem
“⁹ obiciamus, & his mediis pristinam superioritatem
“nobis ¹⁰ sine dubio adquiremus.” Placuit aliis hæc
“¹¹ exortacio, domorsumque singulæ se properantes, pro-
“tervas & implacabiles pessimasque, si ita dicerem, se
“maritis suis reddiderunt. Stupefacti, & non mirum, ma-
“riti, ob ¹² parentelæ reverentiam eisdem parcentes, pri-
“mo ¹³ favorabiliter verbis blandis, secundo robustioribus
“dictis & minis, tercio coacti verberibus eas domare
“temptabant: sed frustra; corda earum indurata molli-
“ficari non poterant. Nec diu fuit quin sermo venit ad
“regem. Ipse inde valde conturbatus, tam maritos quam
“conjuges omnes pariter die limitata convocavit; quibus
“venientibus lætum vultum præbuit, & ditioribus quæ

1. Statuerent C. C. 2. Remunerabant C. C. 3. Vertetur C. C. 4. Præ-
hibita C. C. 5. Flectebant MS. 6. Consilio C. C. 7. Ab eis C. C. 8. Præ-
hibitam C. C. 9. Obiciamus C. C. 10. Super pro sine in C. C. 11. Exhor-
tatio C. C. 12. Parentelem C. C. 13. Favorabile C. C.

Fol. 10. a.

adquiri poterant epulis refecit; tandem filias suas loco secreto congregatas de sua protervia multum redarguit, quæ de patris monitis verecundæ promiserunt se omnia prius malefacta humiliter emendare, verba mellea emittentes, sed felleo conceptu minime eradicato. ¹ Unde, patre ab eis recedente, firmiter inter se statuerunt eadem nocte maritos suos occidere eorum ² guttura scindendo, tutius credentes tantum nephas paternali palacio quam alibi perpetrare, quod & eadem nocte compleverunt. Mane factò, clamor factus est per castra, actuque palam cognito, arestatæ & captæ immisericordes hæc femina paternali judicio omnes dampnatæ sunt. Concremationis judicio ³ magnatorum mediatione mutato, in navim ⁴ sine remigio (sed cum victualibus) in mari positæ sunt perpetuum exilium ⁵ subituræ, & ad hanc desolatam insulam tandem applicuerunt. Aliam considerationem ⁶ hujusmodi processus habet David Pencair, orator conspicuus & manu scriptoria diebus suis vir excellentissimus. Hic in Chronica quam edidit hanc materiam tangit sub hac forma, allegans pro se Ovidium in libro Epistolarum, sive Heroïdum, epistola XIII. sic inquit: "Belus pro deo ab hominibus primo acceptus
"genuit Ninum, regem Assiriorum, conditorem Ninive
"civitatis, metropolis Assiriorum. Hic de uxore sua, nomine ⁷ Semiranide, genuit Abantem Danaïum, & Egistum, alias Egipsum, fratres. Iste Egistus habuit L. filios, & frater suus Danaïus habuit quinquaginta filias,
"quibus matrimonio copulatis, jussu Danaïi prædictæ
"filia suæ interfecerunt una nocte limitata omnes maritos suos, excepta ⁸ Ipermestra, minori filia omnium,
"quæ amore stringente pepercit marito suo nomine Lino.
"Nam prædictus Danaïus timuit subpeditari à maritis
"filiarum suarum. ob quod factum misericordiæ dictus
"Danaïus incarceravit filiam suam Ipermestram." Et sicut prius allegavit dictus ⁹ David Ovidium, sic post pro confirmatione allegavit pro prædictis Orosium libro

Fol. 10. b.

1. Verum pro unde in C. C. 2. Guttere C. C. 3. Sic. 4. Super pro fine in C. C. 5. Subitare C. C. 6. Hujus processus habuit C. C. 7. Sic. 8. Ipermestra C. C. 9. Davit MS. At in C. C. pro hac voce legitur Dani.

primo quod Danaus, & Egistus, vel Egiptus, erant fratres, & filiis Egisti interfectis omnibus præter Linum, ipse Linus prosequens tantam prodicionem ¹judicialiter coëgit omnes uxoris suæ sorores numero XLIX. proscribi diebus Josuæ secundum Marianum in Chronica sua, quæ, ut prædicitur, impositæ navi cum victualibus sine ductore venerunt ductu fortunæ in hanc insulam. Discordia istarum historiarum stat in duobus, videlicet in numero feminarum & nomine patris earum. In prima historia ²numerantur xxx, vel xxxiiii. & in secunda historia numerantur quinquaginta; & in prima ³historia pater earum nominatur ⁴Dioclesianus, & in secunda vocatur Danaus. Utrumque nomen incipit cum D littera, ⁵& sic, ut credo, prima opinio erat ex vicio scriptoris. De provincia ortus earum non est multum curandum. Nam Siria potest accipi pro Assiria, & pater earum rex Ninus ampliavit regnum Assiriorum. ⁶Unde, secundum magistrum Bernardum ⁷Maguntinensem, ⁸allegans pro se Jacobum de Vitriaco, sanctæ Romanæ ecclesiæ quondam legatum in partes mundi orientales, regnum Assiriorum divisum est in quatuor. Tota enim terra à ⁹Tugri fluvio usque ad Egiptum generaliter Siria nuncupatur. Pars tamen prima est inter fluvios Eufra-tem & Tigrim, & protenditur per longum ab aquilone in austrum, hoc est, à monte ¹⁰Tauroo usque ad mare rubrum, & hæc vocatur ¹¹Mesopotania Siria, quasi media inter aquas prædictas, & ¹²habet gentes multas, scilicet Persas & Medos, quibus ab austro conjungitur Chaldea, in qua est Babilonia magna juxta ¹³fluvium Thobar. De hac turri præloquutum est, & de ea tangitur Genesis xi°. & illi ab austro adjacet Arabia usque ad mare rubrum. Secunda Siria incipit à fluvio Eufrate, & terminatur in rivo ¹⁴Valaniæ, qui rivus de- mum cadit in mare Mediterraneum. In hac sita est An- tiochia. Tercia est Siria Phœnicis, quæ incipit à dicto

Fol. 11. b.

1. Deest C. C. 2. Numeratur C. C. 3. Ætate pater C. C. 4. Dioclesianus C. C. 5. Et c. ut credo, C. C. 6. Verum, secundum C. C. 7. Decanum Magunt. C. C. 8. Sic. 9. Tigri C. C. 10. Sic etiam in C. C. 11. Mesopo- tanea, quasi C. C. 12. Habuit C. C. 13. Flumen Chobar C. C. 14. Sic MS. Leg. Valoniæ.

fluvio

Fol. 12. a.

fluvio Valoniæ ab aquilone, & extenditur ¹ usque austrum usque ad petram deserti ² sub monte Carmeli. In ista erant civitates Sydon, Tirus, Acon, & Capharnaum. Quarta Siria est Siria Damasci, cujus metropolis est civitas Damascus, & in ea est mons ³ Libiani. In quibus partibus Sirix manserunt Danaïus & Egistus non videtur determinatum. Conjecturari tamen potest quod Danaïus regnavit in secunda Siria, quæ terminatur in mari magno sive mediterraneo, ubi est Antiochiæ civitas portus marinus, & in illud mare transmissæ sunt istæ sorores pro ⁴ imperpetuo exulatæ. Alii tamen tenent, quod regnavit post in Egipto tempore Josuæ. Hujus opinionis est Marianus in Chronica sua. Nominat filium Egipti, uxoris beneficio salvatum, Lintheum non Linum. Potest ⁵ esse, pro ⁶ illa horribili incitatione filiarum suarum ad occisionem ⁷ maritorum aut profugatus est in Egiptum, vel ibi tenuras magnas aliquo legitimo titulo tenens illuc pro majori securitate corporis sui fugit. Hanc ambiguitatem non determino, totum relinquens deo. Jam ⁸ redeundo ad processum historiæ. Istæ mulieres quot in numero non certo sed indeterminato hîc applicuerunt, quarum senior Albina nomine ceteris alloquuta est, inquiens:

Fol. 12. b.

“O amantissimæ sorores, fortuna nobis sinistrante, proprias sedes naturales amisimus, non tamen ⁹ totaliter infortunio commissæ sumus. Pro divitiis propicius deus contulit sanitatem, & maritimam sollicitudinem convertit in terrestrem soliditatem. Ut ante diluvium nobis eadem conceditur libertas de pellibus animalium ¹⁰ vestiri, & fructibus arborum & radicibus faciarî, & quod plus est, de carnibus & piscibus ingenio nostro capturis, nec desunt fontes aquarum dulcium floridissime ¹¹ scaturientes, & ex ¹² prunis, piris & pomis alia pocula nobis arte ministrante faciamus, & ¹³ lætemur in domino, qui nos non ex toto dereliquit; ¹⁴ ac quia ego inter vos senior & prima insulæ soliditatem

Fol. 13. a.

1. Versus austrum C. C. 2. Versus monte C. C. 3. Libani C. C. 4. Imperpetuo C. C. 5. Esse, quod pro C. C. 6. Illo MS. 7. Maritorum suorum aut C. C. 8. An redeundum? 9. Totalem C. C. 10. Vestiri de fructibus C. C. 11. Saturientes C. C. 12. Parvis piris C. C. 13. Lætatur C. C. 14. At C. C.

“¹ attigi, à nomine meo, quæ Albina vocor, hanc in-
 “fulam Albion volo nominari.” Paruerunt & ceteræ
 fororis senioris exhortationi. Tunc circumtes terram
 eam placabilem inuenientes, cum fructibus & radicibus
 primo nutritæ, postea ingenio carnibus & piscibus captis
² impinguatæ, lacrimis ab ³ eorum oculis ⁴ exsiccatis cœ-
 perunt ⁵ exaltari. De quatuor elementis nichil eis defuit.
 Per artem ⁶ calibe & cilicibus habuerunt ignem. ⁷ Aer
 ubique erat salubris. Aqua ubique scaturiens eas ad pla-
 citum potavit, & terra aptum germen arboribus, frugi-
 bus, herbis, & ⁸ huiusmodi uberime produxit. Incubo-
 rum postea usi concubitu in magnam gentem gigantium
 increverunt. Ita ut applicante Bruto de nobili Trojano-
 rum sanguine, eorum gigantium triumphatore & ipsa-
 rum mulierum prosapia pleno expulsatore, in primo suo
 adventu in littore maris ⁹ apud Plimton obviaverunt
 gigantes, sed inermes, ultra sexaginta; quibus sagittis
 interfectis, excepto eorum omnium capitaneo nomine
 Gogmagog ad tempus salvato, qui pro ingenti statura
 admirabile eis contulit ¹⁰ spectaculum, volens videre lu-
 ctationem ¹¹ ipsius & Corinei, qui congregi cum talibus
 ultra modum æstuabat. Itaque Corineus maximo gaudio
 fluctuans succinxit se, & abjectis armis ipsum ad lu-
 ctandum provocat. Inito tandem certamine, hîc Cori-
 neus stat, hîc stat gigas, & alter alterum vinculis bra-
 chiorum annectens crebris afflatibus aëra vexant. Nec
 mora, Gogmagog Corineum maximis viribus astringens
 fregit ei tres costas. Unde Corineus in iram compulsus
 revocavit vires suas, & imponens illum humeris suis,
 quantum velocitas pro pondere sinebat, ad proxima maris
 littora ibi satis ¹² propingua cucurrit, & deinde summi-
 tatem excelsæ rupis nactus excussit se, & letale mon-
 strum, quod super humeros ferebat, in mare projecit. At
 ille per abrupta saxorum cadens in multa ¹³ frustra dila-
 ceratus est, & fluctus sanguine maculavit. Qui locus in

Fol. 13. b7

1. Attingi C. C. 2. Impinguante C. C. 3. Sic. Leg. earum. 4. Desiccatis
 C. C. 5. Exultari C. C. 6. Calibæ C. C. 7. Sic & C. C. 8. Huius uberrime
 C. C. 9. Deest C. C. 10. Spectaculum; hunc Brutus vivum reservari præ-
 cepit, volens C. C. 11. Illius C. C. 12. Propingua C. C. 13. Sic. Leg. frustra.

hodiernum diem saltus Gogmagog appellatur. Vulgari
 Fol. 14. 2. lingua dicitur *Gogmagogs* ¹ *leppe*. Et usque ² in hodi-
 ernum diem eorum imagines amborum in terra effigian-
 tur secundum eorum ³ utrorumque veram longitudine
 & latitudine proportionem, & certi viri ibi & prope
 possessionati tenentur per tenuram suam dictas annuatim
 imagines servare nudas herbagio raso. Certe ipsas nun-
 quam vidi, sed sunt in confinio Cornubiæ & Devonix
 juxta eundem saltum. Et, ut vidi in scriptis, ipse Gog-
 magog erat longitudinis XLII. pedum. Creverunt isti
 gigantes ad numerum XII. millium virorum ⁴ giganteæ
 molis, exceptis mulieribus & parvulis, quos, quia iner-
 mes erant, Brutus cum suis telis & sagittis cito delevit.
 Permanfit hîc illarum mulierum progenies ante Bruti ad-
 ventum per multa centenaria annorum. Considerare pos-
 sumus hîc, quod inter modernorum staturam ad primæ
 ætatis mundi ante diluvium ⁵ comparandam hominum
 tunc temporis magna erat differentia. Seth, filius Adæ,
 secundum Methodium ⁶ martyrem, erat giganteæ staturæ.
⁷ Autumant⁷ multi viros tunc sicut & nunc similis fuisse
 staturæ. Hii sic sentientes ut cæci & ut inscii mente
 Fol. 14. b. vagantur. Sed revera viri ingenio & discretione pollen-
 tes, auctoritate, ratione & experientia longe aliter cre-
 dere edocentur. Scripturam vero sanctam nemo sanæ
 mentis negare potest. Scrutare libro primo sacre Scri-
 pturæ Genesis ⁸ 6. capitulo, & invenies quod in diebus
⁹ hominum⁹ ante diluvium gigantes erant super ¹⁰ terra
 viri famosi. De eorum magnitudine & statura nunc
 certitudinaliter ¹¹ determinare difficile est, nisi quod
¹² convinci potest ex scriptis Johannis de Manda-
 villi Anglici militis & Doctoris in jure civili, con-
 temporanei regis Angliæ post conquestum Edwardi ter-
 cii, qui ab anno domini MCCCXXII. ad annum domini
 MCCCLVI. militans erat cum soldano Babiloniæ & a-
 liis dominis in Asia & Affrica, & inter ¹³ cetera quæ vi-
 dit, ut ipsemet scribit in mirando Itinerario suo, refert

1. Lepe C. C. 2. Ad C. C. 3. Utrumque C. C. 4. Gigante C. C. 5. Com-
 parationem C. C. 6. Martyrem, erat vir giganteæ C. C. 7. Deest C. C.
 8. Quinto capite C. C. 9. Deest C. C. 10. Terram C. C. 11. Denarrare C. C.
 12. Conjeci C. C. 13. Certa C. C.

quod est quidam portus à mari in Terram Sanctam
¹ Portiafe dictus, distans à Jerusalem per unam dietam
 & dimidiam. alio nomine dicitur Joppe. Hanc civita-
 tem fundavit Japhet, filius ² Noë, ante diluvium, ubi
 adhuc in rupe apparent catenæ ferreæ quibus vinctus
 fuerat & incarceratus ante diluvium Andromadas gigas,
 cujus gigantis costa lateris ibi adhuc manens quadra-
 ginta pedes longitudinis habebat. Magister tamen Ber-
 nardus, decanus Maguntinensis, ibi ³ nuper existens,
 unum pedem prædictis addit, ut ⁴ primo hujus libri ca-
 pitulo scripsi, ut patet parum supra. Post vero gene-
 rale diluvium commemorat sacra scriptura de giganti-
 bus, ut patet ⁵ Numeri XXI. capitulo, & Deuteronomii
 III. capitulo de Og rege Basan, qui ⁶ tantæ erat staturæ
 in longitudine & latitudine, quod ⁷ tatalis exercitus fili-
 orum Israel, numeratus ad DC M^l. virorum, exceptis mu-
 lieribus & parvulis, in exitu Israël de Egipto, erat de
 eo perterritus. Sed juravit & confortavit eos deus ut
 non timerent. Hic, secundum opinionem Hebræorum,
 erat quasi maximus unquam hominum. Et, ut scribunt
 orbis perscrutatores, inter insulam Tile & Northwagiam,
 parum citra polum arcticum, in insula Grenland, ut cre-
 ditor, nuncupata, in boreali mundi plaga, sunt homines
 altissimæ staturæ; & consimiliter in australi mundi plaga
⁸ usque polum antarcticum sunt homines utriusque sexus
 ingentis staturæ. ⁹ Et quanto propinquiore habitant po-
 lis, tanto longiores homines sunt. Directe sub polis est
 terra ¹⁰ pro frigiditate omnino inhabitabilis. Comme-
 morat eciam beatus Augustinus libro de civitate Dei xv^o.
 capitulo ix^o. quod ipsemet non solus, sed cum aliis fide

Fol. 15. a.

Fol. 15. b.

1. Portiaphe C. C. 2. Noie C. C. 3. Nuper episcopus, unum C. C. 4. Ca-
 pite hujus libri promo scripsi C. C. 5. Numerum C. C. 6. Tanti C. C.
 7. Totalis C. C. 8. Versus polum C. C. 9. Et proximioribus quinto ha-
 bitant C. C. 10. Pro superioritate animo inhabitabilis C. C. 11. Contra-
 neorum C. C.

¹ decrescet corpus humanum. Hæc ille. Multum latius de hac materia scripsi in quodam speciali tractatu quem feci de gigantibus, præcipue ² de gigantibus post diluvium ortis. ³ Sed ipsis omissis ad successores & expugnatores gigantium Albanix redeamus."

Primumca-
put histo-
riæ.
Brutus rex
primus. M.

Uxor ejus
M.

Fol. 16. a.

Civitas Tu-
ronensis
fundata. M.

Unde no-
men acce-
pit Britan-
nia. M.
Nova Tro-
ja London.
M.

Brutus ⁴ de nobili stirpe Trojanorum, secundum Galfridum, ac Alfredum, ac multos alios ⁵ historiographos de gestis Britonum scribentes, pro nece parentum suorum ab Italia expulsus Græciam adiit, ubi ope Trojanorum ibi inventorum Pandrasium regem Græcorum devicit, filiamque ejus nomine Innogen desponsavit. Trojanos à servitute Græcorum ⁶ pro imperpetuo" liberavit. Deinde à Græcia cum suis Trojanis & certis Græcis, omni scientia tunc habita valde peritis, ⁷ marino navigio se contulit, & juxta littora Tireni maris invenit multos ⁸ alios" Trojanos in illas partes dispersos sub strenuo duce nomine ⁹ Corineo, qui pro ¹⁰ majori" parte cum Bruto annexi sunt. Hii omnes pariter, secundum Henricum Huntingdon in Chronica sua libro primo capitulo secundo, navigantes, ¹¹ circumeuntes Hispaniam, pervererunt in brevi ad Aquitaniam, & partes Gallix: ubi parva morula trahentes, & Brutus, ut nobilis princeps, civitatem ibi condidit Turonensem, sic nominatam à strenuo milite, Bruti nepote, nomine Turno, ibi fortuna belli occiso, & ibi eciam sepulto. Tandem mare repetentes oraculo Dianæ ad hanc devenerunt insulam, & prospero huc navigio evehctus bona fortuna applicuit, & cum suis ad solidam terram prospere cito descendit, Hely tunc judicante super duodecim tribus Israël in Terra Sancta, & tunc, ut supra scribitur, gigantibus occisis totam insulam pacifice possedit, & nomen commutavit, eam vocans à nomine suo Britanniam, & gentem sibi ¹² subjectam à suo ¹³ eciam" nomine Britones appellavit, & urbem Trinovantum, hoc est, novam Trojam, quæ nunc London, super flumen ¹⁴ Thamixæ condidit, ubi

1. Decrescunt corpus hominum C. C. 2. A gig: C. C. 3. Desunt C. C.
4. Ex nobile C. C. 5. Sic. 6. Desunt C. C. 7. Maritimo C. C. 8. Deest C. C.
9. Cornico C. C. 10. Mari C. C. 11. Circnientes C. C. 12. Subditam C. C.
13. Deest C. C. 14. Thamefix C. C.

statuit unum archflaminem in templo dei Appollinis, solidumque terræ suis divisit. Corineo inclito duci pro-

vinciam contulit, quæ à suo nomine usque in hodiernum diem Cornubia Latine, Anglice

¹ *Cornwayl* appellatur. Et hæc pars multo tunc amplior erat quam modo est. Nam continebat

citra eam modo comitatus Dorcetiae, Somercettiae & ² Devoniae; sed rex ³ Athelstanus diebus suis

fugavit Cornubienses ad angulum ubi usque modo resident, & ipse muravit Excestriam, & domo monialium

destructa, fecit ibi ecclesiam nobilem, quæ modo cathedralis est. Processu temporis de domina Innogen,

præclara uxore sua, genuit tres nobiles filios, Locrinum, Camber & Albanactum, qui, mortuo patre suo, terram

inter se diviserunt. Primo cessit totum à Trenta flumine ad mare australe, & ab ipso ⁴ dicta est Loëgria. Secun-

dus habuit in partem suam totam terram à flumine Sabrinae ad mare occidentale, & hæc pars ab eo dicta est Cambria, & nunc vulgariter dicitur Wallia, Anglice *Walls*.

Tercius eorum habuit in sortem suam à Trenta & Humbria fluminibus totam borealem plagam ⁵ insulæ usque ad Scoticum mare, & hæc pars dicta est Albania

à nomine tercii fratris, filii Bruti. Hæc continet borealem plagam Angliæ cum tota Scotia. ⁶ Regnavit Brutus

annis xxiiii. Portabat in armis, secundum Johannem ⁷ Herdyng in Cronica sua, ⁸ ut patet hic:

He bare on ⁹ gowlys ii. ¹⁰ leons of gold,
Countre rampant with gold both crownd.
Of old Trojans he was the next ¹¹ eyre folownd.
And in tho ¹² armys he dyd thys Ile conquere.
Hys ancestry asfor hym the same did bere.

Unde nomen incepit
Cornewall. M.
Quantum continebat
Cornubia in prima
situatione. M.

Fol. 16. b.

Rex Althe-
stanus mu-
ravir Exce-
striam, M.

Divisio re-
gni Britan-
niæ inter
tres fratres.
M.

Regiminis
Bruti tem-
pus duravit
annis 24. M.

1. Cornewall C. C. 2. Devonienſis C. C. 3. Altheſtanus ducibus ſuis C. C. 4. Dicta eſt Locgrina. In tres regiones diviſa eſt Britanniæ major. Prima pars, id eſt, Loëgria, conceſſa eſt Locrino major [i. majori] natu, id eſt, à Trenta flumine ad mare australe. Secundo filio, nomine Cambrio, aſſortita eſt ea pars, quæ totam terram à flumine Sabrinae uſque ad mare occidentale. Quæ pars ab eo Cambria dicta eſt, quæ nunc Wallia dicitur. Minor natu habuit in ſortem ſuam à Trenta & Humbria fluminibus C. C. 5. Deſt C. C. 6. Et regn. Brutus, eorum pater, annis xxiiii. Et portabat C. C. 7. Hardinge C. C. 8. Ut ſequitur C. C. 9. Gowlis C. C. 10. Lyons C. C. 11. Heire C. C. 12. Armes C. C.

Fol. 17. a.

A grete clerke com with hym also,
The whyche was callyd Corineus tho.
Corineus cuntrey with owt fayll
Of him was callyd Cornwayll.

By him Gogmagog of Geants kyng,
In wrestlyng had a fowll endyng.
He was a geant of gret strength:

fote

He was XL. cubetts of length:
And x. fote from the elbow to the ¹ honde:
And xx. of brede in hym were fownde.

Universitas
de Græck-
lande. M.

Lychlade,
id est, Græ-
corum &
medicorum
villæ. M.
Locrinus
rex. M.

Fol. 17. b.

Erantque hæc arma Priami, regis Trojæ, & filii sui primogeniti strenuissimi militis Hectoris. Et pro auctoritate sua iste Johannes Herdyng allegat pro se Hugonem de Genesi Romanum in cronicis suis. Et, ut cronicæ docent, ipsi magnæ literaturæ viri à Græcia cum ipso eorum rege sæpedito Bruto novæ advenæ locum pro eorum habitatione congruum eligebant, cui & nomen ab ipsis Græcis Greklade appellatum est: à quo quidem loco non multum distante situ medici qui erant inter eos periti locum eis appropriarunt congruum & situ salubrem, qui usque hodie ab ipsis medicis Lechlade appellatur. Mortuo ² Bruto successit Locrinus. In cujus diebus hostes, ³ Huni scilicet natione, borialem insulæ plagam invadentes regem Albanactum interfecerunt. Superveniens rex Locrinus ipsos fugavit; quorum rex, nomine Humber, suis pro maxima parte occisis ⁴ targiverfit se cum paucis relictis, qui ad fluvium diffugiens submersus est infra fluctus, & nomen suum dicto flumini reliquit pro imperpetuo, unde Humber in hodiernum appellatur diem. Ipse postea Locrinus de uxore sua ⁵ Gwendolena, filia ducis Cornubiæ, habuit filium, cui nomen impositum est Magdan, qui avi sui Corinei ducis curia nutritus est. ⁶ Sed statim defuncto Corineo, deseruit Locrinus Gwendolenam reginam, & fovit Estril-

1. Hande C. C. 2. Bruto, conquastore primo, successit C. C. 3. Huni natione C. C. 4. Sic. Tergiverfit C. C. 5. Guindolena C. C. 6. Scilicet statim C. C.

dam, cujusdam regis Germaniæ ¹ filiam, in navi regis Humber inventam. ² Sed regina Gwendolena ultra modum indignans adivit cito Cornubiam, collectoque exercitu congressa est hostiliter cum viro suo Locri-
no, qui eam reliquerat, secundum quosdam apud Dor-
sett in comitatu Dorsettiæ, commissoque prælio juxta
fluvium Sturam, ex infortunio ibi Locrinus ictu sa-
gittæ percussus gaudia vitæ amisit. Et quia suus
³ filius erat sub minori ætate, Gwendolena
igitur regina pro filio xv. annis regni suscepit
gubernacula, & filio tunc adulto sceptro regni
illum insignivit. Circa hæc tempora judicabat
Samuel, dei servus, in Judæa. Habuitque iste
rex Magdan duos ⁴ filios, videlicet Mempricius & Ma-
lun." Hic junior ⁵ proditorie à seniore ⁶ interfecto mo-
narchiam ⁷ fratricidi reliquit. Erat vir ⁸ invidus & im-
misericordia plenus, & juxta illud Proverbiorum II^{do},
"ira non habet misericordiam", sic nec ipse, sed erat
ipse contra omnes, & omnes contra eum. Ipse Mem-
pricius ⁹ monarcha existens male intravit, pessime pro-
ceres suos necando rexit. Tandem vicesimo regni sui
anno à multitudine rapidissimorum luporum circumda-
tus ¹⁰ miserrime vitam finivit, ab ipsis dilaceratus & de-
voratus. Nil boni de eo commemoratur, nisi quod pro
bum filium & heredem generavit nomine Ebrancum,
¹¹ & unam nobilem urbem condidit, quam à nomine
suo Caer ¹² Memre nominavit, sed temporum postea de-
cursu Bellisitum, demum Caerbossa, tandem ¹³ Ridehen,
& ultimo Oxonia, sive Oxenfordia, à quodam eventu
de quodam ¹⁴ vado vicino per Saxones appellata est,
quod nomen usque hodie retinet. Crevit ibi posteris
diebus nobile studium generale, ab inclita ¹⁵ Universi-
tate" de Greklaad ¹⁶ derivatum. Situatur inter flumina
¹⁷ Thamisiæ & Charwell ibi obviantia. Urbs hæc, sicut

Guindolena, uxor ac
regina Locrini, pro
filio imperium acce-
pit, & regnavit quin-
decim annos. M.

Rex Mag-
dan. M.

Fol. 18. 2.

Rex Mem-
pricius. M.

In loco, qui
dicitur Wol-
vercott. M.

Ridehen a-
lias Oxford.
M.

1. Filiam nam regis C. C. 2. Scilicet pro sed in C. C. 3. Filius, no-
mine Magdan, erat C. C. 4. Filios, unum Mempricius & alterum Malum
C. C. 5. Prodito C. C. 6. Sic & C. C. 7. Sic etiam C. C. 8. Mundus &
misericordia plenus C. C. 9. Monarcham adeptus, male vixit, pessime pro-
ceres suos C. C. 10. Miserrime C. C. 11. Et villam nobilem C. C. 12. Mem-
pris C. C. 13. Ridehen C. C. 14. Vætocinio per Sax. C. C. 15. Deest C. C.
16. Sic. 17. Thamisiæ C. C.

Belmounte.
M.

Nota. M.

Fol. 18. b.

Ebrancus
rex. M.Eboracum,
Alclud, E-
denbrougt,
Maytros,
Noting-
ham, con-
didit. M.Rex Brutus,
viride scu-
tum. Rex
Leyl. M.

Cestria. M.

¹ Iherusalem, ut apparet, est alterata. Nam mons ² Calveriae Christo passo erat juxta muros civitatis, & nunc infra murorum ambitum continetur. ³ Sic extra Oxoniam est modo quædam ⁴ larga planicies muris villæ contigua, & Belmount appellatur, quod sonat pulcher mons, & hoc quodammodo cum uno de antiquioribus nominibus urbis ipsius prænominatis & prærecitatis, videlicet Bellisum; unde opinantur multi, Universitatem à ⁵ Greklad ad ipsum Bellum montem, ⁶ vel Bellefitum, ⁷ translatum ante adventum Saxonum Britonibus in insula regnantibus, & ecclesia Sancti ⁸ Ægidii, sub nomine cujusdam alterius Sancti dedicata, erat locus creationis graduatorum, sicut modo est ecclesia Sanctæ Mariæ infra muros. De hac nobili Universitate plenius tangam cum pervenero ad tempora regis Aluredi. Modo ad processum rediens de Ebranco filio regis Mempricii herede loquuturus, invenio quod erat vir egregius & magnæ staturæ, & plures civitates nobiles & castra condidit, puta Eboracum, Alclud, & Edenborough in Scotia, ⁹ sæpe dictum castrum puellarum, ¹⁰ ait Maytros, & Notyng-ham super montem ¹¹ dolorosum super Trentam fluvium situm. Et, ut creditur, vocatur mons dolorosus propter magnum gemitum & dolorem Britonum, ¹² quia ibi cum ¹³ numerosa gente cecidit primus rex Albanie Albanactus, filius Bruti, & frater regis Locrini, per cruentas manus Humber, regis Hunorum, in flumine de ¹⁴ Humber, ut prædicatur, submersi. Hiis diebus regnavit ¹⁵ rex David in Judæa. Huic successit filius Brutus cognominatus viride scutum. Deinde regnavit filius suus rex Leyl, qui condidit urbem in aquilonali parte regni, nunc dictam Caerleyl, ubi ¹⁶ sepellitur, & ut asserunt Britones in Cronicis suis, condidit aliam civitatem dictam modo ¹⁷ Chestur, caput provincie circumjacentis dictæ Chesturshire. Floruit iste Leyl, Salamone in Judæa nobiliter regnante. Post hunc regnavit filius suus Rud-

1. Jerusalem C. C. 2. Calvariae C. C. 3. Sed juxta Oxoniam C. C. 4. Terga C. C. 5. Grekland C. C. 6. Ut C. C. 7. Legend. forsan, translata. Deest ista vox in C. C. 8. Edigii f. n. c. alius Sancti C. C. 9. Sæpe deinde castrum C. C. 10. An, &? 11. Dolorosum C. C. 12. Quod C. C. 13. Innumerosa C. C. 14. Humbre C. C. 15. Deest C. C. 16. Sepelitur C. C. 17. Chester C. C.

hudibrace, qui condidit Caerkeyn, id est, Cantuariam, & ¹ Caergudint, * id est, Wintoniam, atque opidum montis ² Paladur, quod nunc Southamptona dicitur, & Shaftysbery. Huic Wintoniæ sepulto successit filius suus rex Bladud, qui condidit urbem Badonis, id est, Bath, fecitque ibi calida balnea. Hic etiam, [secundum] Johannem ³ Herdyng, condidit ⁴ Staunfordiam juxta paludes, ubi fundavit Universitatem, quæ continuavit ad tempora Sancti Augustini, cujus suggestione Sanctus Gregorius papa posuit eam sub interdicto propter ⁵ hæreses, tunc ibi ⁶ emanentes. Et iste ⁷ etiam Bladud apud Bathoniam balnea calida fecit. In juventute studuit Athenis, ac inde ⁸ duxit secum IIII. magnæ literaturæ viros, quos ⁹ Staunfordiæ reliquit. De ipso scribit Johannes ¹⁰ Herdyng sub hac ¹¹ forma:

* Fol. 19. a.

Rex Rudhudibrace
Caerkeyn, Wintoniam,
Southampton, &
Shaftisbury condidit.
M.

Rex Bladud Bado-
nem, Staunfordiam
condidit. M.

Staunford he made, so callyd to thys day,
In whych he made a Univerſite,
Hys noble ¹² clerks, as ¹³ Merlyn doth ſey,
Had ſcholars fell of great habilitie,
Studieng ober all allwey in unite,
In all the VII. liberall ſcience,
For to purchese wiſdam and ſapience.

Hæc ille. Iste rex Bladud ingenioſus homo fuit, docuit nigromaniciam in qua erat peritus. Tandem paratis ſibi alis per ſummitatem aieris temptavit volare, ceciditque ſuper templum ¹⁴ Apolinis in urbe ¹⁵ Trinovantum, & in multa fruſtra contritus fuit. Mortuo rege Bladud, ſuccedit filius ſuus rex Leyr, qui ¹⁶ ſuper flumen Soram condidit ¹⁷ Leyrciſtriam, & ibi ſtatuit ¹⁸ flaminem & templum in nomine ¹⁹ Janus, cumque ad diem extremum perveniſſet ſepultus eſt, ut juſſerat, in quodam

Fol. 19. b.

Rex Leyr
Leceſtriam
erexit. M.

1. Careguduit C. C. 2. Paladuris, q. n. Sothehampton d. & Shaftisbury.
Huic C. C. 3. Herdinge C. C. 4. Staunfordiam C. C. 5. Hæreſes Palagianas
tunc C. C. 6. Sic etiam in C. C. Lege, emanantes. 7. Deest C. C.
8. Secum duxit C. C. 9. Staunfordiæ C. C. 10. Hardinge C. C. 11. Forma
ſequenti C. C. 12. Clarke C. C. 13. Merlyn C. C. 14. Apolonis C. C. 15. Sic
in MS. At Trinovantum in fruſtra multa contritus fuit in C. C. 16. Subter
C. C. 17. Leyceſtriam C. C. 18. Flamen C. C. 19. Jani C. C.

Warwick.
M.

E quibus
nascitur Cu-
nedagus, &
Morganus.
M.

* Fol. 20. a.
Cunedagus
rex funda-
tor fuit de
civitate
Bangar, ac
etiam di-
versa tem-
pla condidit
in regno. M.

Rivallo rex
fuit maxi-
mus viarum
publicarum
ac templo-
rum, ac et-
iam flami-
num insti-
tutor. M.

subterraneo specu sub Sora fluvio infra ¹ Leircestriam. Erat autem subterraneum illud conditum in honore bi-frontis Jani. Ibi omnes operarii urbis, adveniente so-lempnitate diei, omnia, quæ per annum acturi erant, incipiebant. Simili ² etiam ³ tumilatione quidam de genere Britonum comes civitatis Caergueriensis, quæ nunc Warwyk appellatur, sub aqua Albani, alias ⁴ Avyn, ibi per suos sumptuose sepultus est. Iste Leyr habuit tres filias, scilicet Goronillam ducissam Cornubiæ, Ragan ducissam Albanæ, & Cordeillam reginam Franciæ, cui pater, quia eam odio habuit, nichil ei matrimonio contulit. Ceteris duabus ⁵ divisit regnum suum. Aliæ filiæ suæ produxerunt duos formosos juvenes, Morga-num ducem Albanæ, & Cunedagium ducem Cornubiæ. Et quia regi Leyr est proles masculina negata, ⁶ ideo isti duo diviserunt inter se regnum. Tandem bello in-ter eos orto Cunedagius suum invasorem Morganum, fu-gientem in Cambriam, persecutus est, & eum inter-fecit, & tota provincia ⁷ ab interfecto usque hodie Mor-gan appellatur. Tunc Cunedagius, alias Keneth vel Kenedancus, * monarcha effectus fundavit templum Mi-nervæ & ⁸ flaminem apud Bangor, etiam templum Mar-tis apud ⁹ Perch ultra Scoticum mare, ubi ¹⁰ etiam ¹¹ po-suit & flaminem & ¹² templum Mercurii in Cornubia, ubi natus est. Regnavit annis xxxiii. & ¹³ Eboraco etiam ¹⁴ sepellitur. Huic successit filius ejus ¹⁵ Rivallo, & post ipsum multi ¹⁶ alii successive usque ad ¹⁷ Dun-wallonem Molmucium filium Clotonis ducis Cornubiæ, qui, aliis subregulis destructis, regni ¹⁸ tenuit monarchiam, & primus omnium coronatus est corona aurea. Priores sui antecessores coronis ¹⁹ tantum ²⁰ cupreis & deauratis utebantur. Iste ²¹ etiam ²² in Loëgria, Cambria, & Alba-nia fecit sex templa & tot flamines. Condidit & leges, quæ ab eo trahunt nomen. Famosas ²³ etiam ²⁴ fecit vias,

1. Leicestriam C. C. 2. Enim C. C. 3. Sic. 4. Atin C. C. 5. Dimisit C. C. 6. Idcirco C. C. 7. Ab interfecto Morgan usque hodie appellatur. C. C. 8. Flamen C. C. 9. Pearch C. C. 10. Autem C. C. 11. Templum tertium in Cornubia in honore Mercurii condidit, ubi natus fuit. Et regnavit C. C. 12. Eboraci C. C. 13. Sic. 14. Rivallo nomine, & post C. C. 15. Alii Eboraci successive C. C. 16. Dumwallonem filium Eutonis C. C. 17. Tenit C. C. 18. Tunc C. C. 19. Autem C. C. 20. Autem C. C.

ut Fos & Watlyngstret, quas multis articulis privilegia-
vit. ¹ Huic successit filius suus Bellinus, cujus frater
Brennius condidit Bristolliam, quasi ² Brend locum; &
iste Bellinus condidit urbem Legionum in ³ Cambria, &
Byllnsgate apud London, & Danmarchiam sibi con-
questu subjugavit. Hæc urbs Legionum, nunc dicta
⁴ Caerleon, à flumine subtus corrente primo dicta est
⁵ Carusk, sed à Romanis ⁶ ibi hiemantibus propter legi-
ones suas ⁷ dicta est ⁸ Caerleon. Floruit ibi quondam no-
bilis studentium Universitas. Ibi ⁹ etiam ipse ¹⁰ rex sta-
tuit unum ¹¹ archiflaminem, ¹² alium London, alium E-
boraco, & statuit in diversis locis de novo XIII. flami-
nes, & fundavit templa correspondentia, & possessioni-
bus indotavit. Huic successit filius suus ¹³ Gurgwynt, La-
tine Gurguncius. Iste condidit ¹⁴ Caerwerith, id est,
Longcastriam, ¹⁵ & urbem Legionum, quam suus pater
in Cambria ¹⁶ condiderat, iste muris nobilibus circum-
cinxit, decoravit, & fortificare studuit. Erat hæc me-
tropolis Demeciæ, id est, ¹⁷ Suthwalliæ, sicut alia urbs
Legionum, quæ nunc Cestria dicitur, erat metropolis
Venedociæ, id est, Northwalliæ, quæ ¹⁸ etiam, sicut &
præcitata, nomen traxit à legionibus Romanorum ibi
commorantium tempore Imperatoris, expectantium pla-
cabilem ¹⁹ aieris transitum in Hiberniam. Anno VI. regni
hujus regis Gurguncii, certis Hispanis à regno suo ex-
pulsis, sub ²⁰ Partholaym, eorum principe, Hiberniam
tunc vacantem de se suisque sub ²¹ omagio tenendam rex
Gurguncius graciosè concessit. Et ²² eorum principis
fratrem Gantebrum nomine, ²³ Cantebre civitatis Hi-
spaniæ verum heredem, secum retinuit, cui cum pro-
pria filia in uxorem dedit portionem terræ in Eastanglia,

Fos, alias
Fossa. Wat-
lingstret.
M.

Bellinus rex
maximus
urbium,
templorum
& flami-
num fuit
fundator.
Brennius
ejus frater
condidit
Bristolliam.
M.

Fol. 20. b.

Gurguntius
rex, per
quam nobi-
lis princeps
ac fundator
urbium; sci-
licet Lanca-
striam, &
Cestriam,
&c. M.

Fol. 21. a.

1. Huic Rivalloni patri successit C. C. 2. Brennii locum C. C. 3. Cambria,
Billinsgate apud London, C. C. 4. Kereleon C. C. 5. Sic. Sed Caruske C. C.
6. Ibidem C. C. 7. Caerleon, id est, civitas legionum. Floruit C. C. 8. Au-
tem C. C. 9. Rex Belinus statuit C. C. 10. Archiflamen C. C. 11. Alium
archiflamen Londini, alium Eboracem (pro Eboraci) C. C. 12. Gurgwinte,
Latine Gurguntius, C. C. 13. Carewerith C. C. 14. Et præterea urbem C. C.
15. Condiderit C. C. 16. Suthwalliæ. Fecit etiam iste aliam urbem Legi-
onum, quæ nunc Cestria dicitur. Erat enim metropolis C. C. 17. Autem
C. C. 18. Sic. Maris forsan mallet non nemo. 19. Partholæen C. C. 20. Ho-
magio C. C. 21. Eorem MS. noster. 22. Deest C. C.

Erectio ci-
vitatũ &
universita-
tis Canta-
brigie. M.

Iste rex
Gurguntius
devicit ac
subjecit suæ
ditioni Da-
nemarchi-
am ac insu-
las Orcha-
des. M.

Fol. 21. b.

Rex Guthe-
linus con-
didit Por-
cestriam, &
etiam ur-
bem War-
wicæ. M.

ubi, ut scribunt Cantebrigienses, civitatem super flu-
men ¹ Cant' condidit circa annum ab origine mundi
² M. M. M. M. CCC. XVII." & quia vir literatissimus erat
viros literatos sibi collegit, ac ³ sibi studium generale in-
cepit, quod nostris temporibus in magno ⁴ floret honore.
Quæ civitas à filio suo Grantino, qui pontem ibi fece-
rat, ⁵ Caergrant appellata vel ⁶ Grauntcestre secundum
alios, & modo appellatur Cambryge, & est caput pa-
triæ circumjacentis. Iste rex ⁷ Gurguncius, secundum
⁸ Gaufridum, cum vicini adversus eum rebellabant, au-
daciam exemplo genitoris revocans prælia committebat
in hostes, eosque ad debitam subjectionem reducebat.
Inter alia contigit, quod rex Dacorum, qui diebus pa-
tris sui tributum eidem reddebat, huic reddere ⁹ nega-
ret; quod ipse graviter ferens, duxit ¹⁰ navigium in Da-
merchiam, afflictoque durissimis præliis populo ¹¹ inter-
fecit regem, patriamque pristino jugo supposuit. Et
cum, habita victoria, domum per insulas ¹² Orcades ¹³ eas
sibi subjecit, ibi, ut supra tangitur, triginta naves, viris
& mulieribus ¹⁴ plenas, sibi ¹⁵ tributarios direxit, ¹⁶ se-
pultusque est iste rex in urbe Legionum in ¹⁷ Suthwallia,
ubi uberes fecerat ¹⁸ expensas. Regi Gurguncio xv^o.
anno regni sui apud Caerleon in Suthwallia sepulto, vel
London, secundum alios, successit filius suus & heres
rex Guthelinus, alias ¹⁹ Kenelinus vel ²⁰ Kibelinus, quæ
omnia unum nomen sunt. Iste diadema regni post patris
mortem accipiens virtuose rexit. Erat enim vir benignus
& modestus. Condidit ipse Porcestriam, id est, ²¹ Por-
chestre, prope ²² Suthamptoniam, & urbem Warwici,
quæ caput est provinciæ circumjacentis, quæ & Caer-
leon est appellata ²³ secundum nostrum Gildam, virum
diebus suis literatissimus & moribus excellenter pollen-

1. Sic & C. C. 2. 4328. C. C. 3. Ibi C. C. 4. Floruit C. C. 5. Caere-
grante C. C. 6. Graunceller C. C. 7. Gurguntius C. C. 8. Gaufridum L. C.
9. Negabat C. C. 10. Navigium suum in D. C. C. 11. Regem eorum inter-
fecit, patriamque sub pristino C. C. 12. Rediret, vel quid simile, deesse videtur.
13. Eas etiam sibi C. C. 14. Plenas in Hiberniam sibi C. C. 15. Sic. 16. Se-
pultus est C. C. 17. Southwallia C. C. 18. Expensas. Anno regni sui de-
cimo quinto, nonnulli dicunt sepultum esse apud London. Huic successit
filius suus C. C. 19. Kanelius C. C. 20. Kimbelinus C. C. 21. Porchester
C. C. 22. Suthamptoniam C. C. 23. Secundum magistrum Gildam C. C.

tem, magni regis Arturi præcipuum capellanum. Qua occasione nescio, bene ¹tamen² novimus quod plura virorum & mulierum ³nomina⁴ ab ultimis syllabis brevi vocatione ⁵noscentur, ut Koc pro ⁶Wylkoc, Ger pro Roger, & Bel pro Isabell, Bes pro Elizabeth, Grete pro Margrete, ⁷& sic de multis aliis. Et sic ab ultima syllaba nominis regis ⁸Gutheleon potuit appellari Caerleon, id est, Gutheleon civitas, quia Caer in lingua Britannica idem est quod civitas, & sic, ut videtur, Hebraïce idem sonat, unde Cariatharbe Genesis xxiii. dicitur à Cariath ⁹Hebraïce¹⁰, quod sonat civitas Latine, & arbe, ¹¹id est IIII..¹² hoc est civitas, IIII. scilicet nobilium ¹³patrum ibi sepulcorum, & est in Ebron. ¹⁴ibi quiescunt, secundum Catholicon Adam maximum, Abraham, Isaak & Jacob, unde ¹⁵Britannice five Wallice caer est Hebraïce Cariath, & Latine civitas. Alia ¹⁶eciam¹⁷ consideratione ¹⁸hæc urbs à Gutheleon rege condita ¹⁹vocari Carleon à legionibus ibi certis temporibus congregatis, quia est in ²⁰umbelico regni quasi æqualiter distans à mari orientali & occidentali, puta ab Yermouth in Northfolchia, & à Menevia, quæ nunc nomen trahit à Sancto David in Westwallia, & ²¹sic²² in certis casibus ibi fuit conveniens congregatio ²³exercituum regalium. Sic rex ²⁴Richardus tercius in medio fere regni congregavit ²⁵exercituum suum, quamvis ²⁶nichil sibi proficiebat, deo ob demerita sibi adversante. Sæpius ante hoc medio regni ²⁷adunatæ sunt tales ²⁸exercituum congregationes. Istis consideratis, reperio quod erant antiquitus tres urbes legionum: prima in Suthwallia; secunda in confinibus Loëgriæ & Northwalliæ, quæ nunc Cestria dicitur; tercia ²⁹in³⁰ Loëgria, quæ nunc Caerleon, quæ nunc ³¹Warwyk appellatur, cujus conditor rex Guthelinus regnavit annis x. & nova Troja, scilicet London, sepultus est,

Fol. 22. a.

Fol. 22. b.

Tres urbes
legionum,
M.

1. Cum C. C. 2. Deest C. C. 3. Noscent C. C. 4. Wilcoke C. C. 5. Ec c. de C. C. 6. Gutheleon, civitasque Caer in lingua Britanea idem est quod civitas, ut videtur, Hebraïce idem sonat C. C. 7. Deest C. C. 8. Deest C. C. 9. Patrum C. C. 10. Ubi C. C. 11. Britannice Wallia caer C. C. 12. Enim C. C. 13. Hac C. C. 14. Sic. 15. Sic. 16. Deest C. C. 17. Sic. 18. Richardus C. C. 19. Sic. 20. In nichil C. C. 21. Adjuvante sunt C. C. 22. Sic. 23. Deest C. C. 24. Warwick C. C.

circa tempora, ut conjecturari potest, nativitatis nobilissimi regis & conquestoris magni Alexandri, florentibus tunc vicissim famosissimis philosophis Socrate, Platone, ¹ Aristotele, regina Hester, uxore regis ² Assweri, nobiliter florente inter Assirios.

³ Et quia hîc fecimus mentionem de istis honorabilibus philosophis, cum paciencia vestra non spero inutilem, sed fructuosam, licet parvam, digressionem de scientia, & scientiæ inventoribus, deo inspirante, hîc agere. Scientia vero multiplex est, aut intuitiva aut discursiva. Prima est quasi subita, & à deo quando & quibus placuerit infusa. Hanc habent sancti in cœlo, tam angeli quam ceteri sancti quondam hîc viventium spiritus. Hæc erat data Adæ, dum erat supernæ curiæ raptus, cum erat in extasi, dum ex costa ejus Eva sibi formaretur in adjutorium simile sibi. Hæc eciam in veteri Testamento data est Abrahamæ, & ex eo procedentibus patriarchis, & quam plurimis prophetis. Et in novo eciam Testamento data est Johanni apostolo & ewangelistæ, dum reclinabat in cœna domini ipsius pectore vel gremio; deinde Paulo apostolo, dum raptus erat in cœlum tertium, & multis aliis quibus deo placuit. Et qui antiquiores erant de se genitos docuerunt scientiam discursivam, crevitque sic scientia multorum pro experientiæ longævitate. Ideo ut priores & aptiores fierent ad probandum necessarias conclusiones per experientiam, longiorem eis deus contulit vitam. Cursus nempe stellarum, & conjunctiones maximas, immo & medias supernorum astrorum non sine tempore experire poterant, & multo securius, quia in illis partibus, ubi scrutatio scientiarum incepit, erat ⁴ aieris multa serenitas sine nubi-
 bus, aut nebulis, aut ceteris hujusmodi impedimentis,
 quin quolibet planetarum applicationes possent optime
 aspicere. Longe aliter erat de scientia intuitiva. Nam
 Ezechiel propheta illustris libro scriptus intus & extra,
 omnem dulcedinem terrestrem superans gustansque, &
 subito cibatus, plus totali natione & cognatione sua

Fol. 23. a.

Fol. 23. b.

1. Deest C. C. 2. Assueri C. C. 3. Desunt omnia in C. C. ab hoc loco usque ad hæc verba, Post mortem regis Guthelini &c. fol. 36. b. 4. Sic.

subito novit. Spiritus ubi vult spirat; unde eximius prophetarum non se collaudans dixit, "lingua mea calamus
"scribæ velociter scribentis." Spiritus nempe Sanctus nescit ¹ terda emolumenta, ut certissimum est. In novo certe Testamento die Pentecostes idem paraclitus de ² rudis piscatoribus eruditissimos fecit theologos. Ipse paraclitus eis igneis linguis apparens, sicut in ³ terræ Babilonis ædificatione in LXXII. homines superstites per linguas divisit, sic ipsa die ⁴ Pentacostes deus in electis suis omnes linguas adunavit. Nam apostolis & aliis electis Hebræica lingua vel quavis alia loquentibus, qui eos audiebant ⁵ non linguam proferentis sed lingua loquentium in linguam audientium commutabatur, ut extunc ipsi electi dei mirabiliter mutati sunt. Nam de vecordia in audaciam, de inscientibus ad scientiam, & de fragilibus ad firmam vivendi gubernationem. Tunc ipsi cœlesti doctrina inebriati inducebant alios per scientiam discursivam, quamvis eorum scientia erat libere & sine labore acquisita. Omnes isti fuerunt Hebræi, & secundum fratrem Rogerum Bacon, natione Anglicum, de comitatu Dorcettiæ, Sacræ Theologiæ Doctorem in Francia merito creatum, & modo inter ordinis sui fratres Minores Oxon̄: sepultum, ⁶ inter epistolas suas ad papam Clementem de laude artis Mathematicæ scribit, allegans pro se Aristotelem de libris secretorum ad Alexandrum Magnum, quod "Deus dedit Hebræis omnem sapientiam antequam fuerunt philosophi, & ab ipsis Hebræis
"omnes nationes habuerunt philosophiæ principium.
"Albumazar libro introductorio majori, ac alii philosophi, & Josephus primo & octavo Antiquitatum libris
"hoc manifeste docent." Hæc ille. Et, ut scribit magister Historiarum, filii Chayn ante diluvium omnes artes invenerunt, & non filii Seth, qui vocabantur filii dei, quia, ut scribit Evangelista Lucas capitulo xv. "filii huius
"jusi seculi sunt prudentiores filiis lucis." Et hoc manifestum est in eis. Hæc scientiæ per influentiam dei datæ, & per doctrinam & discursionem auctæ in posteris multimodo multiplicatæ sunt. Sed prima post diluvium sci-

Fol. 24. 2.

Fol. 24. b.

1. Sic. 2. Sic. 3. Sic. 4. Sic. 5. Sic. 6. Sic hæc concipiuntur.

entia inventa, secundum scire meum, erat ipsa nephanda & detestabilis Nigromancia, quam primo adinvenit Cham, filius Noë, alio nomine dictus Zoroastes, rex Bractiorum. Ipse, ut scribit Augustinus, & doctores innumeri, qui, contra morem aliorum nascentium, risit in primo suo ortu quo matris cecidit ab uteris, ymo cum occisus fuit per Belum, regem Assiriorum, filium Nemphrot, ædificatoris turris de Babilon. Hæc scientia in multorum dampnationem ampliata est, præcipue per Democritum philosophum, & deinde per multos alios, & usque nunc in latebris servatur quasi nunquam¹ delendum est moritura. Scientiæ pro certo liberales septem in numero ante philosophiam inventæ sunt. Hæc ceteris aliis multo dignior, inventione posterior, discursive secundum triplicem philosophiæ divisionem discursivam habuit inventionem. Primi inventores dicti erant authoromatiæ septem sapientes. Quorum nomina sunt Thales, Solon, Chilon, Periander, Cleobolus, Bias, & Pitacus. Primus omnium prærecitatorum Thales cognominatus Milesius, natione Asianus, Athenis claruit. A Milesia civitate dictus est Milesius. Ab Egypciis Geometriam didicit, & obiit anno ætatis suæ LXXVIII°. Claruit tempore Romuli, Romæ conditoris, & Achab, regis Juda. Hic primo & primus post politicam naturalis philosophiæ factus est speculator, & inventor² fuisse considerationis stellarum, & nominationis præcipue Ursæ majoris, vulgariter dictæ *Charlmons wayn*; & naturalis astrologiæ præcipuus auctor fuit. De Solstitutione & Æquinoctio primus post diluvium perscrutator fuit. De eclipsibus solis & lunæ ante ceteros tractavit. Tempora quoque anni fertur invenisse, & annum in cccclxv. dies divisisse. Hic vero³ Thales pauper erat. Vacans enim philosophiæ studiis, acquisitioni pecuniarum intendere non volebat. Cumque à quibusdam⁴ exprobaretur illi paupertas, & quod sua philosophia esset sibi inanis, tali usus est ingenio ut confunderet exprobantes. Consideravit enim per astrologiam, cujus erat peritus, quod fu-

1. Sic. 2. Vox dicitur, vel similis desideratur. 3. Tales MS. 4. L. exprobraretur: & non, exprobantes; & inferius, exprobrantibus.

turo anno præter consuetudinem ubertas magna fieret Fol. 25. b.
 olivarum, quarum præcedenti anno copia fuerat. Ut
 plurimum enim olivæ post ubertatem deficiunt. Cum
 igitur hieme adhuc esset habundantia olivarum cultori-
 bus in duabus civitatibus, scilicet Mileto & Chio, paucas
 pecunias pro arra fructuum anni futuri, qui parum cre-
 debantur excrefcere, tradidit. Et cum, ut ipse prævide-
 rat, facta fuisset copia olivarum, multis quærentibus
 olivas emere precium tantum taxavit ut voluit, & sic
 multas collegit pecunias. Quo facto, ostendit exproban-
 tibus non esse philosophiam inanem, quoniam philoso-
 phis facile est ditari. Istius Thaletis discipulus erat
¹ Anaxinander, qui docuit Anaximenem, magistrum Ana-
 xagoræ. Hic docuit Archilaum, magistrum Socratis, &
 Democritum, magistrum Pitagoræ. Socrates docuit Pla-
 tonem, magistrum Aristotelis, qui primo per triennium
 fuerat discipulus eciam Socratis, quo mortuo adhæsit
 Platoni. Primi septem sapientes, secundum Augustinum,
 nulla de proprio labore scripta post se reliquerunt, sed
² quædam morum honestate homines docuerunt. Hæc
 ille. Simile legitur de Socrate, qui solebat dicere, "Me-
 "lius est scribere in cordibus viventium, quam in pel-
 "libus animalium mortuorum." Istius Socratis discipuli Fol. 26. a.
 doctrinam ejus scripserunt, & in libros ³ redigerunt.
 Pitagoras, de quo prælocuti sumus, noluit præsumere
 vocari sapiens; sed philosophus, id est, amator sapien-
 tiæ, & dicitur à philos, quod est amor, & sophos, quod
 est sapientia, & ab eo nomen philosophorum & philo-
 sophiæ incepit. Antiqui certe philosophi erant viri san-
 ctissimæ vitæ. De Socrate scribit Tullius libro de Tus-
 culanis, sic inquit: "Socrates philosophiam evocavit
 "de cælo, & in urbibus collocavit." Et Ysidorus
⁴ primo Ethicorum sic ait: "Ethicam primus Socrates
 "ad corrigendos componendosque mores instituit, ac
 "omne studium ejus ad bene vivendum disputatione per-
 "duxit, dividens eam in quatuor virtutes animæ, id est,
 "prudentiam, justitiam, fortitudinem & temperantiam."

1. Sic. 2. An quadam? 3. Sic. 4. Ita MS. Hac autem verba occurrunt
 Orig. lib. II. c. 24.

Fol. 26. b.

Doctrinæ
Socratis.

Virtutibus erat ipsemet mirabiliter præditus, ita ut propter virtutum heroicarum eminentiam eum ultra hominem eciam philosophi pronunciarent. Multum enim dominabatur suis passionibus. Erat autem in eo iræ signum vocem submittere & loqui parcus. Ipse eciam mundialium omnium contemptor erat. Nemo eum in adversitatibus tristiores, nec in prosperis alacriorem vidit, sed semper æqualis erat in vultu in magna inæqualitate fortunæ. Consueverat discipulis suis suadere ut crebre seipsos in speculis contemplarentur, ut qui eorum foret pulcritudine complacitus studiose procuraret ne dignitatem corporis malis moribus dedecoraret; qui vero minus se commendabilem formam gerere putaret, sedulo operam daret, ut virtutis laude turpitudinem tegeret. Iste sanctus vir, inter cetera multa, dixit plura regibus & regali consilio utilia. Sed ¹ plurimis hîc pauca subinfero:

“Contraria consilio sunt ira & festinatio.” Et sequitur:

“Velox consilium sequitur pœnitentia.

“Principium amicitiae est bene loqui: male dicere est inimicitiarum exordium.

“Communitas sine sapientia est sicut sine rege provincia.

“Nulli imponas quod ipse facere non poteris.

“Qui in alios potestatem ² excercet, primo suam conscientiam purgare debet; ut qui delicta corrigit, non admittat vitetque quod judicat puniri.

Fol. 27. a.

“Si pacem vis belli mencionem ne feceris.

“Melius est cavere quam pavere.

“Utilius est erubescere quam pavescere.

“Quod habes ita utere ut alieno non egeas.

“Plurimi sæpe sua amittunt dum appetunt aliena.

“Nullus alium punire debet, qui propriis passionibus dominari nescit.

“Viri boni est scire pati, nec scire facere injuriam.

“Iracundia infelicia germinat: falli namque poterit

“fama, consciencia vero nunquam.”

Multa autem ejus dicta atque per alios scripta vidi, quæ hîc non intitulavi. Et finis ejus erat bonus, in causa

dei obiit. Pluralitatem deorum negabat. Unde judicialiter in nomine unius dei venenum sine periculo bibe-
bat, deinde ipsi ¹ Idolatri sub nomine deorum suorum
dabant, quo obiit post xxx. dierum incarcerationem.
Cum unus sibi diceret, "Athenienses æmuli tui morte te
"condempnaverunt," dixit ille & alii, " & illos natura;"
& cum potum mortis suæ biberet, consuetum non tri-
stem habuit vultum, ² eundemque poculum non aliter
quam medicamentum immortalitatis accepit, & de mor-
tis contemptu usque ad vitæ exitum libero animo dispu-
tavit. Vidit in sompnis pulchritudinis eximiæ feminam,
quæ eum nomine vocavit, dicens Homericum quendam
hujusmodi versum :

Fol. 27. b.

"Tercia te ³ Putela tempestas læta locabit."

Quod dictum sic contigit. Mortuus est igitur Socrates
veneni poculo anno vitæ suæ xciiii^o. Post mortem vero
ejus Athenienses, pœnitencia ducti, dampnatores ejus
morti adjudicantes imaginem ejus in templo collocave-
runt. Obiit iste vir nobilis in unius dei causa diebus
Affueri regis Affiriorum.

Plato, discipulus Socratis, philosophus Atheniensis tem-
pore Darii regis Persarum natus est, cujus ori parvulo
dormienti apes mel ⁴ infuserunt, eloquentiæ suæ futuræ
excellentiæ portendentes. Hic, ut Socrates, vultum
suum in speculo sæpe videre volebat, non curiositatis vel
compositionis gratia, sed ut videret, quid per studium
de statu naturali mutasset faciei judicio, ut conservaret
ac relevaret naturam, ne ⁵ labore insueta diæta corrumpere-
retur. Platonis verba eruditione plena multa fuerunt,
quorum quædam sequuntur :

"Tunc beatus & felix censendus est orbis terrarum,
"cum sapientes efficiuntur reges, aut reges efficiuntur
"sapientes.

Fol. 28. a.

"Res publica ante omnia præferenda est.

"Qui rei publicæ profuturi sunt, duo præcepta tene-
"ant ; unum, ut utilitatem sic tueantur Communitatis,
"quod quæcumque agant, ad eam referantur, obliti com-

1. Sic. 2. Sic. 3. Sic. 4. Sic. 5. Sic.

“modorum suorum ; altrum, ut totum corpus rei pu-
“blica curent.

“Parum deest cum subditos opprimit magistratus, ac
“si caput adeo intumescat, ut à membris sine molestia
“gravi¹ fieri non possit. Hanc autem passionem sine
“gravissimo dolore membrorum² tollerari aut curari
“impossibile est.

“Et cum in subjectos potestas sævit idem est, ac si
“tutor pupillum persequatur, vel cum suo mucrone ju-
“gulet, ob cujus defensionem ab eodem traditum tibi
“gladium accepisti. Re namque publica frui jure pu-
“illi percelebre est, & eam tunc demum recte proce-
“dere cum caput ejusdem inutile esse cognoscit nisi fi-
“deliter membris cohæreat.

“Vilitas hominis cognoscitur in multiloquio.

“Homines & vasa³ testea simili modo probamus :
“illa quidem in sono, homines vero in sermone co-
“gnoscimus.

Fol. 28. b. “Cave ab inimico potente, & domino prædatore.”

Plato iste scripsit duos libros de re publica, & de legi-
bus decem, in quibus multa præclara sunt. Posuit ipse
animæ immortalitatem. Interrogatus semel per quid
cognoscitur sapiens, ait, “Sapiens cum vituperatur non
“irascitur, & non extollitur cum laudatur. Et tempe-
“rancior aliis est cui sufficit quod habet.” Interrogatus
quis inter homines sit fortior, respondit, “qui propriam
“potest iracundiam vincere. Nolo igitur, ait, ut puni-
“endus sit in ejus potestate, quia in sua non est po-
“testate.” Mortuus est autem Plato tempore Philippi
regis Macedoniæ, patris Alexandri Magni, anno ætatis
suæ LXXXI. natalis⁴ suæ die. Ideoque magi, qui tunc A-
thenis erant, immolaverunt defuncto, amplioris eum
fuisse sortis divinæ quam humanæ arbitrati, quia con-
summasset perfectissimum numerum, quem novem no-
nies multiplicata componunt. Et de facto vir valde vir-
tuosus erat. Peregrinus pro scientia multa regna visita-
bat. Et secundum Augustinum Confessionum libro & de
Civitate Dei, evangelium Johannis, “In principio erat

1. F. ferri. 2. Sic. 3. F. testacea. 4. Sic.

“verbum”,

“verbum”, pro magna parte, & alias Sacræ Scripturæ auctoritates, licet non in eisdem verbis, sentencialiter tamen scripsit, & pro veritate tenuit. Et in ejus occasu Affub quasi Sol de cælo cecidit.

Fol. 29. a.

¹ Aristotiles, philosophus eximius, genere Macedo, patria Stragmitanus, Platonis fuit discipulus, & per triennium Socratis prius erat scolaris. De genere erat Esculapii. Filius erat Nichomachi medici, regis Macedoniæ. Septemdecim erat ætatis annorum cum Athenas causa doctrinæ erat missus. Adhæsit Socrati tribus annis. Quo mortuo adhæsit Platoni annis viginti. Cum Platone tanto favore habitus est, ut, absente eo, dicere solebat Plato, “intellectus abest, surdum est auditorium.” Huic dum Philippus rex Macedoniæ filium suum magnum Alexandrum committeret, epistolam hanc scriptam misit: “Philippus Aristoteli dicit Salutem. Filium mihi genitum scito, de quo equidem diis gratias ago, non proinde quod natus est, quam pro eo quod eum nasci contingit tempore vitæ tuæ. Spero enim, quod edoctus à te dignus existet & nobis & regni suscepti-
“oni.” Vixit autem Aristoteles post mortem Platonis annis xxxiii. partim quidem Alexandrum docens, partim cum eo multam circuens terram, & partim libros componens & alios docens. Post mortem autem Platonis scholas ejus assumpsit Aristoteles. Tandem invidus quidam suavit Atheniensibus, ut Aristotelem cogerent idola adorare. Nam ipse erat unius veri dei fidelissimus cultor. Hanc inimicitiam Aristoteles sentiens, recedens inde ad propriam patriam Stragmiam se reduxit metu compulsus ne id sibi ²inferent, quod Socrati intulerunt, quem ³perimerunt veneno. Ibi vacabat ⁴elemosinis insistendo, pupillos & orphanos maritando, & eosdem gubernando. Hujus elegantia quædam dicta sunt hæc:

Fol. 29. b.

“De semetipso in neutram partem loquendum est, quoniam qui se laudat vanus est; qui se vituperat, stultus est.

“Ira non sit nimis aspera, neque nimis levis: quia
“⁵unò luporum sequitur mores, alia puerorum.

"Animus ¹ proclivus ad vicia scientiæ non recipit incrementum.

"Sicut igne aurum, sic homo suis probatur operibus."

Dicebat etiam, "se unum solum paupertatis incommodum pati, quod non posset egentibus subvenire." Ex hoc bene videtur, quod vir magnæ compassionis erat.

"Difficile est in re prospera amicos probare, in adversa semper facile."

Reprehensus est aliquando Aristoteles, quod iniquo homini ² elemosinam dedisset. Qui respondit, "naturæ, non maliciæ sum misertus."

Fol. 30. a.

Interrogatus, quid cito senescit, respondit, "gaudium."

Aristoteles erat facundus eloquio, sed uberior sensibus, agilitatem corporis & perspicaciam ingenii habens. Hic libros scripsit trecentos & tractatus mille, & ut scribit Johannes de Mandevilla in Itinerario suo, ³ quod "in civitate Strageres est tumba Aristotelis velut altare, ubi & singulis annis certo die festum ejus solempniter ⁴ celebratur à populo ac si fuisset sanctus. Temporibus etiam magnorum & arduorum consiliorum conveniunt illuc sapientes terræ, existimantes sibi per inspirationem optimum immitti consilium de agendis. Et unus liber de morte ejus, qui intitulatur liber de pomo, qui legenti multa bona dabit documenta si ratione inspiciatur. Philosophi totaliter se dederunt virtuti, viciorum radices ab eis amputantes. Hii gentiles erant in hoc à vulgo differentes, quod unum esse deum erant credentes, quem primam causam appellabant. Commemorat vero Augustinus de civitate Dei libro quinto capitulo XIII°. dicens, quod inter gentiles conjunctæ fuerunt ædes virtutis & honoris diis suis ⁵ dedicatas & divisim, & per ædem virtutis intrabatur in ædem honoris, ad designandum, quod per virtutem debet quis pervenire ad honorem & præfidentiam, non per fallaciam & ambitionem. Unde Seneca in Epistola xciiii. dicit, quod summa felicitas erat gentium, in quibus non poterat quisquam esse potencior, nisi esset virtuosior ad conservationem rei publicæ. Ideo isti prærecitati maximæ auctoritatis

Fol. 30. b.

1. Proclivus MS. F. proclivis. 2. Sic. 3. Delend. forsan. 4. Sic. 5. Sic. philo-

philosophi, & omnes eorum sequaces in hoc concordant, quod res publica est omnino singulari commo-
 præferenda, & totis nîsibus à bonis regibus & principi-
 bus secundum totum posse suum firmiter supportanda.
 Si quærat^r quid sit res publica, respondet Augustinus
 de Civitate Dei libro II^{do}. capitulo XIX. & libro V. ca-
 pitulo XVIII°. & epistola V^{ta}. quod est res populi totam
 humani generis concernens utilitatem & prosperitatem.
 Et si quærat^r quid sit populus, respondet, quod est ho-
 minum cœtus juris ¹ ~~et~~ ² ~~et~~ ³ ~~et~~ & utilitatis ² communis
 sociatus. Omne igitur intendens bonum commune om-
 nium, ut regni, patriæ, civitatis, ecclesiæ, & similium
 communitatum, intendit rem publicam augere & defen-
 dere. Et tunc est res publica salva, cum omnes inten-
 dunt bonum commune. Hoc autem constat ex personis
 superioribus, mediis & inferioribus secundum Augusti-
 num, ibidem recitantem verba Scipionis. Inter quas
 personas debet esse concordia ad modum musicorum
 cantantium subtus, supra & medio. Sicut enim abhor-
 rent aures nisi sonus ipsorum cantantium concors fuerit,
 sic horror & terror est in civitate, religione, & omni
 communitate ex personarum ³ discensione; & sicut con-
 sonantia delectat in Musica, sic in regno, civitate, reli-
 gione, & omni communitate unanimis concordia. Et
 ideo dicit propheta, "Ecce quam bonum & quam jo-
 cundum habitare fratres in unum!" Quilibet enim in
 regno, civitate, religione, & omni communitate est sicut
 litera in dictione, vel quasi una nota in cantu secundum
 sententiam Augustini de civitate Dei libro III°. capitulo
 III°. Superiorum ergo personarum est jura vel leges scire
 & eas facere custodiri quasi fidei suæ commissæ, & in-
 telligere se gerere personam communitatis. Apud deum
 non est acceptio personarum, sed apud homines. Supe-
 riores personæ sunt spirituales & ⁴ temporales, ut papa,
 patriarcha, cardinalis, archiepiscopus, & sic de aliis no-
 bilibus ⁵ statibus. Temporales sunt, ut imperator, rex,
 princeps, dux, comes, barones, vavasores, & hujusmodi,

Fol. 31. a.

Fol. 31. b.

1. Sic. 2. Cois MS. 3. Sic. 4. Forte, temporales. Spirituales, ut
 papa, &c. 5. Sic.

Fol. 52. a.

qui ordinantur magno honore, & cincti sunt gladiis; unde Psalmo dicitur in scriptura, "Accingere gladio tuo" "super femur tuum potentissime." Gladius significat defensionem regni & ecclesiæ. Barones dicuntur quasi robur belli. Vavafores, id est, valentes, vel ut vasa sortita ad valitudinem, sicut comites, aut consules ad consulendum. Omnes isti & eorum subditi sunt sub rege, sed dominus rex non subest alicui nisi deo, & legibus absolutus est, licet legibus vivere debet propter deum; quia si alicui ¹ injuriatur, aut aliquid detineat, supplicandum est ei ut factum corrigat, quod si non fecerit deum habet ultorem, nec contra facta sua quis disputare præsumat, nec contra factum suum venire, quia quicquid principi placet legis habet vigorem. Hæc Bretton in prohemio vel principio libri sui de Jure Anglicano. Ille magister Johannes Bretton erat in jure Anglicano juris peritus, tandem mundum relinquens factus est episcopus Herfordensis diebus regis Edwardi primi, ut scribit Nicholaus Trevet in Cronica sua. Orandum est pro regibus, ut gratia eis infundatur, & prælati ecclesiæ habentes curam animæ ejus ² possunt consulere sibi ad bonum, quia sunt intermedii inter ipsum & deum, per quorum preces & virtuosas exhortationes potest de bono melior fieri. Utile igitur est regibus preces deo devote effundere ut habetur tercio regum tercio capitulo. Regi Salamon cor docile à deo devote petenti ad regendum populum hoc sibi deus concessit, & eciam superaddidit divitias & potentiam. Reges eciam, secundum doctorem de Lira Apoc. x. capitulo, habent sibi limitatos duos angelos bonos, unum ratione personæ, alium ratione officii. Item idem Psalmo XLIII°. scribit, quod rex differt à tyranno, eo quod rex quærit commune bonum subditorum, & eos regit secundum lineam veritatis & justiciæ; sed tyrannus quærit utilitatem propriam per subditorum oppressionem. Et ut parum superius mentionem feci auctoritate Sancti Augustini de triplici statu personarum, videlicet superiorum, ³ mediorum, & inferiorum, quia hîc tractavimus de superioribus, nunc de

1. Sic. 2. Sic. 3. F. mediarum.

reliquis duabus procedamus. Inferiorum vero personarum est, nichil præter negocium suum agere, nichil de alio inquirere, nec in re publica curiosum esse, sed proprium opus & officium sibi injunctum ad communem utilitatem perficere, secundum Tullium de Officiis capitulo xxxix°. Mediarum vero personarum est, negocia inferiorum ad superiores fideliter deferre, accusanda ex caritate accusare, promovenda promovere, & concordiam super omnia inter hos & illos confovere. Hæc enim concordia debet esse inter omnes in re publica, & in omni civitate sancta, bona, & laudanda. Hic ordo concordat voluntati dei, secundum illud Petri IIII. "alterutrum administrantes"; & eciam Actuum IIII. "erat eis cor unum, & anima una"; & ad Romanos XIII°. "Diliges proximum tuum sicut teipsum"; & sequitur, "Dilectio proximi malum non operatur; plenitudo ergo legis est dilectio." Sit ergo hæc cuique regula in agendis tuis erga proximum: Videas si quid tu erga eum intendis, si ¹ faceret tibi ² an te læderet, aut noceret tibi, vel displiceret tibi. Si sic, omnino dimittas, quia sic agendo ratio tua plane tibi ostendit, quod non diligis proximum. Et, ut scribitur primo canone Johannis capitulo IIII. "qui non diligit proximum suum quem videt, deum quem non videt quomodo potest diligere?" Sequitur ex hoc, quod qui non diligit proximum, nec diligit deum nec proximum. Ne facias ergo proximo, quod tibi nolles fieri. O! igitur vos amatores mundi, qui villas destruitis, vicinos vestros de habitationibus suis expellitis, qui, ut ostenditur supra, si forte verbo, non tamen re deum aut proximum diligitis, profecto sciatis, quod ordinem naturæ subvertitis, & ideo ut cæci visu carentes rationis in foveam dampnationis æternæ irruitis. Et, ut ante dixi, probo, quod ordinem naturæ à deo ³ editam inordinate subvertitis. Nam, secundum beatum Paulum ad Romanos XII°. "unum corpus multi sumus." Unde in diligendo proximum habemus veram & sanam doctrinam in similitudinem membrorum, secundum diversas similitudines. Prima similitudo est hæc: Quod-

Fol. 32. b.

Fol. 33. a.

libet membrum non solum sibi, sed & aliis membris succurrit, ut ¹ oculus pedi, & capiti, ac ceteris membris præcavet, & pes totum corpus supportat. Sic quilibet justus non solum sibimet, sed & aliis pro bono communi

Fol. 33. b. communicare & proficere debet. Nam clerus & viri ecclesiastici quasi oculi quæque offendicula animæ prædicando præmunire debent. Et modo confimili medici docent regimen corporis, & juris periti spirituales & temporales leges ecclesiæ & temporalium pronunciant, quibus pax communicatur & jus unicuique observatur. Item membris ² mutulatis usus membrorum cassatur. Ut digitis manuum vel pedum abscisis non potest quis ambulare, scribere, vel alia opera manualia facere; sic villis destructis destruitur provincia in burgis mercatis. Et sic isti villarum dirutores non possunt negare quin lædunt & mutilant, quantum in eis est, totali provinciæ ubi sua mala enormia exercent & provinciales expellunt. Quid igitur dicturi sunt tales miseri in die judicii, allegantes pro se paucissima forte opera misericordiæ, quæ umquam fecerunt? ut in Legenda quartæ feriæ in capite Jejunii: "O domine in nomine tuo misericordias fecimus." Quibus dicturus est dominus, "Quod dedistis dicitis, quod fecistis rapinari quare non dicitis?"

Fol. 34. a. "Quos hospicio recepistis non reticetis, sed quantos de habitationibus suis exclusistis reticetis." Cum ergo judicium sine misericordia, secundum Jacobum Jacobi II°. erit illi qui non facit misericordiam, in vanum erit tunc vobis petere misericordiam, & multo potius cum ³ elemosinæ vestræ non sunt de justis laboribus vestris, sed per rapinam & extorcionem de rebus alienis. Præterea, dominus rex cum milicia & assistencia ⁴ providum magnatorum aliis & digne præest in regimine & protectione; sed plebei tam artifices quam laborantes & coloni protectioni superiorum & defencioni se submitunt. Ipsi etiam superiores ⁵ victo & vestitu per eorum labores sustentant. E converso faciunt isti villarum & ecclesiarum parochialium dirutores, deo offendunt, homines rationales à villis eicientes, & bestias pro eis irrationales

1. Oculus MS. 2. Sic. 3. Sic. 4. Sic. 5. Sic.

inducentes;

Unable to display this page

vita nostra indies conservatur. Sic boni Christiani singuli, secundum eorum posse, ex misericordia aliis Christicolis indigentibus misericorditer administrant, juxta illud Petri IIII°. "Unusquisque prout accepit gratiam à domino in alterutrum illam administrantes, sicut boni dispensatores Christi." E converso faciunt isti villarum dirutores avaricia infecti, seipso ditantes, suos vicinos depauperant, multos exheredantes, & multo plures mendicitati & aliis miseriis exponentes. Unde in natura, si unum membrum plus debito de aliquo humore habundat statim inficit alia membra. Sic dives pecuniis habundans villas destruit, circumfodit, & sæpibus munit, proximos ibi prius manentes lædit, à domibus propriis recedere cogit, & multa enormia ad suam avariciam agit explendam. Exemplum in natura per catarrum quandoque è migranea generatur, & hæc quandoque oculos eruit. Ex catarro eciam quandoque dolor dentium gignitur. Unde pro dolore multi dentes eruere coguntur. Sic isti villarum dirutores seipso ditant, & alios à propriis sedibus ad suam in futuro dampnationem, quod dolendum est, expellunt.

Fol. 35. b.

Tercia similitudo est, quod unum membrum sibi reputat fieri quod alteri accidit, sive bonum sive malum. Unde si lædatur pes, os loquitur lædenti dicens: "Lædis me." Non dicit, "lædis pedem", sed "lædis me", & sic de aliis partibus læsis. Sic ait Apostolus ad Romanos XII°. "Flere cum flentibus, gaudere cum gaudentibus." Sic non faciunt isti avari villarum destructores; nam cum per eos exheredati lugent illi gaudent. Et cum non possunt habere suum facinorosum intentum, tunc illi inaniter & inutiliter lugent.

Quarta similitudo est, quod unum membrum non invidet alteri, nec lædit¹ eum, licet eo habeat officium nobilius; sicut caput non invidet pedi. Non sic faciunt isti avari villarum destructores, sed invident proximis suis illis² resistantibus, quamvis in conspectu moribus sunt multo meliores & divitiis inferiores. Sed si in corporali substantia membrum putridum fuerit, illud

1. Sic. 2. Resistentibus MS.

abscidendum est, ne alia membra inficiat. Lex fures suspendit, & sic deus eos hîc qui sunt destructores villarum, aut eos depauperat vel infirmitatibus vexat, aut mala morte interimit, ut quidam suspensi sunt, quidam decollati, quidam infra ecclesiam occisi sunt, eo quod ecclesias ¹ destruerunt, quidam ad patibulum tracti, qui diu reservati sunt, hoc est, ad correctionem, vel ut hîc compleatur eorum gaudium, & in futuro ad æternam descendant ² afflixionem & pœnam.

Quinta similitudo est, quod si unum membrum lædat Fol. 36. a. aliud, non se vindicat sed patienter sustinet, & potius illud à malo defendit, ut si manus carpentarii cum instrumento lædat pedem, non vindicat se de manu, sed potius manum fovet & defendit. Non sic isti avari destructores & dirutores villarum. Cum, secundum Apostolum, ut supra, ad Galathas, "Multi unum corpus sumus, & non omnia membra unum officium habent;" isti male dispositi viri contra legem dei & ordinem naturæ, comembris suis, id est, aliis Christianis, ³ obcistentes valde graves sunt, & contra naturam membrorum vicinos suos ad suam dampnationem male tractant & multipliciter lædunt, & sic convertunt dilectionem proximi in dampnabile odium. Utinam haberent ⁴ antidodum sufficiens ad expellendum hoc pestiferum avariciæ toxicum à cordibus eorum. Homines pacifici assimilantur ex proprietate columbis, & castæ personæ turturibus, mites agnis; sed isti villarum dirutores secundum Doctores assimilantur basiliscis. Est autem, secundum Ysidorum, basiliscus Græce, id est, regulus Latine, & est rex serpentum, estque animal parvum semipedale in quantitate, albis maculis lineatus. Habet caput ut gallus cum crista alba, & caput curvatur ad terram, & habet duos pedes, & duas alas, & caudam serpentineam. Et ita præ ceteris venenosis alia animalia venenosa excellit, Fol. 36. b. quod rex serpentum vocatur. Ex proprietate habet omnia viventia sibi objecta solo visu interficere, reptilia, gressibilia & ⁵ aiere volancia, & omnia virentia, ut arbores, herbas, & gramina, suæ habitationi & con-

1. Sic. 2. Sic. 3. Sic. 4. Sic. Leg. antidotum. 5. Sic.

spectui circumjacentia. Sic isti villarum dirutores vicinos suos juxta eos vivere non sinunt, & violenter coguntur recedere, quod dolendum est. Deus, cum placuerit, festinum & utile remedium ad rei publicæ proficuum gratiose apponat. De hac materia iterum tractabo cum pervenero ad tempora regum Aluredi & Willielmi Rufi.

Guthelinus
rex. M.

Post mortem regis Guthelini non memor sum me legisse de aliquo rege vel potenti ¹principe civitatis aut villæ nobilis conditore, quousque perveniatur ad regem

Gorbonianus
rex qui
fuit veteris

Graunt, a-
lias Graun-
thum. M.

Peridurus
rex, qui
condidit
villam de
Pickeringe.
M.

Rex Lud
conditor ci-
vitatatis
Troinovantas.
M.

Fol. 37. a.

Gorbonianum ejus quintum successorem, ² qui, ut fertur, condidit Grantham, & ut multi asserunt, multum decoravit Cantebrigeam, & hic ³ Londoniis sepeliebatur ⁴ septimo anno regni sui, & non multum post successio regalis pervenit ad Peridurum. Qui secundo anno regni sui condidit villam de Pikryng boriali plaga Angliæ comitatu ⁵ Eboracensi, & ibi idem rex, ut ipse jussit, ⁶ erat sepultus. Deinde post longum temporis processum regnavit rex Lud, qui muros civitatis Novæ Trojæ de novo fecit, & nobilem portam ibi ⁷ construxit, quæ ab ejus nomine ^{*} usque hodie Ludgate appellatur, ⁸ eciam multis turribus dictam civitatem decoravit, & antiquo nomine, scilicet Novæ Trojæ, ⁹ oblivione submerso, à nomine suo Caerlud appellari jussit, id est, civitas Lud. Sed modo vocatur ¹⁰ London, Gallice dicitur Londurs. Tandem ipse rex Lud juxta portam, quam condiderat, ¹¹ Britanice dictam Porthlud, Saxonice Ludgate honorifice sepultus est. Quo defuncto, propter minorem ætatem filiorum suorum subrogatus ¹² frater suus rex Cassibellanus, vir strenuus & providus tempore pacis & guerræ. ¹³ Hujus tempore Julius Cæsar in regnum ¹⁴ applicuit. Sed rex Cassibellanus eum ¹⁵ in Gallias fugavit. Tandem regno civili litigio diviso Julias Cæsar ¹⁶ à parte

Cassibellanus
rex. M.

Julius Cæ-
sar. M.

1. Principe, ut inquit Roscius, civitatis C. C. 2. *Derst* C. C. 3. Londoniis C. C. 4. 47. regni C. C. 5. Eborach C. C. 6. Sepultus est C. C. 7. Constrinxit C. C. 8. Ac eciam C. C. 9. Subverso C. C. 10. London. Nam Gallice C. C. 11. Britanice dicitur C. C. 12. Fuit frater suus nomine Cassibellanus, esse protectorem ac regem super Britannos, qui fuit vir strenuus C. C. 13. Nam hujus C. C. 14. In portu Rutupino applicuit C. C. 15. Vi C. C. 16. Aperte C. C.

Cassibelano adversa tandem in regnum revocatus, victo-
riam ¹reversus" optinuit, & regnum Romanis tributa-
rium fecit. Erat autem vectigal quod rex Cassibelanus ²li-
tunc Julio Cæsari & Romanis annuatim tria milia ³li-
brarum argenti. Per hiemem totam ⁴Julius moram Lon-
don & ubi sibi ⁵placuit continuavit, quo spacio, ut di-
citur, turrim London, & alia certa loca, ut Rochestria-
am, Doveram construere cœpit, & in vere versus Ro-
mam regressus contra Pompeium recessit & vicit, ⁶&
extunc solus super Romanos imperavit, ut historiæ te-
stantur." Nec multo post quin regnavit in Britania
nobilis rex Kymbelinus, alias Guthelinus, vel Kevelinus, ⁷Guthelinus
qui magno stetit Romanorum favore. In tantam eorum ⁸rex. M.
inciderat amicitiam, ut cum posset tributum eorum de-
tinere, gratis impenderet. Hic nutritus fuerat Romæ
cum Octaviano Cæsare Augusto, & ab eo armis deco-
ratus est. Hujus ⁹anno regni XLII°. natus est apud ¹⁰Beth-
lem nocte sabbati, quæ diem sabbati sequebatur, anno ¹¹Natus est
ætatis beatæ Mariæ XIII°. dominus noster ¹²Ihesus Chri-
stus, cujus precioso sanguine redemptum est genus hu-
manum. Regi Kimbelino mortuo, & Londoniis se-
pulto, successit suus filius senior & primogenitus nomine ¹³Christus Je-
Gwyderi, multis annis regnavit, contemporaneus Christi ¹⁴sus. M.
& beatæ virginis, eoque circiter anno quo beata Maria,
mater Christi, obiit, ipse infortunio belli extinctus est. ¹⁵Guiderus
Hic, secundum assercionem David LL, thesaurarii ec-
clesiæ Landavenis, urbem Legionem," alias Caërleon, ¹⁶rex. M.
in Leogria, quæ nunc Warwyke appellatur, in magno ¹⁷Urbem Le-
favore habuit, eamque sumptuosa reparatione decoravit, ¹⁸gionum,
¹⁹Warwicke.
²⁰M.

1. Deest C. C. 2. Librarum solvebat. Per hiemem C. C. 3. Julius Cæsar moram fecit Londiniis, & ubi C. C. 4. Placuit, go spacio, ut dicitur, Londinarium incipiebat ob titulam Britannorum, ac etiam condere jussit castrum Dorense ac etiam Rosense, ad patriæ defensionem, & ejiciendos inimicos. Hæc enim castra construere cœpit, & opus continuatur, per ejus edictum, ærario communi, & in vere &c. C. C. 5. Desunt C. C. 6. Anni regno XLII°. C. C. 7. Bethlem Judæ nocte sabbati, anno ætatis beatæ C. C. 8. Ihesus Christus. Qui Kimbelinus mortuus & sepultus est cum patribus Londiniis. Cui successit suus filius senior & primogenitus Guiderius (nomine) qui multis annis regnavit. Qui tandem infortunio belli extinctus est. Hic, secundum David Vel, id est, Davidis Fluellene, thesaurarii ecclesiæ Landavenis, urbem Legionem, C. C.

Arviragus
rex. M.

Fol. 38. a.

Glocester
erector. M.De Hiberno
conquestu.
M.

& privilegiis ¹roboravit. Cum igitur quadam vice tributum, quod appetebant, Romanis denegaret, supervenit Claudius, qui in imperium subrogatus fuerat. Aderat cum eo princeps militiæ nominatus Lelius Hamo, qui arma Britaniæ assumens Britonibus se commiscuit, & strenuissimum militem regem Guiderium inter suos proditorie interfecit, & subito dilapsus ad suos fugit, quem regis Guiderii frater armis regalibus indutus rex Arviragus maxima festinatione insequens in brevi super ripam maris cum multis aliis interfecit, quæ de nomine Hamonis Hamptonia usque hodie vocatur. Denique facto pacifico tractatu cum Claudio imperatore & novo rege Britonum Arvirago, convenerunt in hunc modum, ut rex Arviragus accipiens Claudii filiam nomine Genuissam in uxorem, & tributum solitum solvens in Romanorum maximum assumeretur cum amicitia favorem. Missi tunc sunt qui Romam pro filia Claudii omni festinatione transirent, & omni festinatione ducta regi Arvirago in uxorem est copulata, & ubi erat locus nuptiarum in rei memoriam Claudius imperator urbem condidit, quam à nomine suo Caerclaw, id est, Glocestriam nominavit. Recesso Claudio iterum certo spacio pertransito tributum Romanis negavit. Superveniens tunc ²Vaspasianus postea imperator, sed tunc à Claudio ³missus in Britones juxta Excestriam irruit, ubi Arviragus cum eo obviavit, & inter partes acriter pugnatum est. Sed demum mediatione reginæ Britonum Genuissæ, filiæ Claudii, in firmam pacem ⁴concordarunt cum subjectione Britonum senatui & consueta & imposterum semper solutione tributum. Hac convencionem facta & firmata duces & commilitones suos miserunt in Hiberniam. Hieme

1. Roboravit. Guederici frater, nomine Arviragus, regnavit & acriter pugnavit contra Romanos, & vicit eos, sed in hunc modum tandem sœdus inierunt, ut Arviragus rex acceperat [l. acciperet] in uxorem Claudii filiam, nomine Geuissam, & tributum solutum solveret. Tandem deducta est Geuissa cum omni festinatione, & regi Arvirago data est in uxorem. Ob cuius rei memoriam Claudius urbem condidit nomine suo Caerclaw, id est, Glocestria. Recesso Claudio, iterum tributum Romanis negavit superveniens tunc C. C. 2. Sic. 3. Missum est, & Britones juxta Excester obviavit, ubi fortiter pugnaverunt ambo duces. Sed demum meditatione reginæ Genuissæ, filia C. C. 4. Concordaverunt C. C.

vero finita rediit ¹ Vaspasianus Romam, ² & Arviragus remansit in Britania. Tandem defunctus Claudiocestriæ, sepultus est in quodam templo quod in honore Claudii dicaverat. Successit ei in regnum filius suus Marius, vir potens & prudens, qui civitatem Cestriæ reparavit sumptuose. Cujus diebus quidam Pictorum rex, ³ Rodrik nomine, de Sithia cum magna classe veniens in ⁴ Albaniam cœpit patriam illam vastare. Cui obvians rex Marius cito illum interfecit in loco qui Stanesmor dicitur, ubi erexit lapidem in signum victoriæ. Quæ postea provincia de nomine suo dicta fuit Westmaria. In quo lapide inscriptus titulus memoriam ejus usque in hodiernum diem ⁵ testatur. Perempto vero rege Rodrik, rex Marius populo diviso qui cum eo venerat partem Albanie ad inhabitandum, quæ Cathanesia nuncupatur, dedit. Erat autem deserta & inculta à nullo inhabitata. Cumque uxores non habentes filias Britonum ab illis petivissent, Britones ipsos in detestatione habentes plane negabant. Hanc repulsam passi transfretaverunt in Hiberniam, ubi quod quæsierant optinuerunt. Horum primus rex post Rodricum Berench nomine, qui fecit pulchram villam super aquam Twede, quæ à nomine suo Berewyke ⁶ appellatur. Regnavit rex Marius annis

Vaspasianus. M.

Dober Castle. ff. n. h. d. M. Fol. 38. b.

Dober Castle M. Marius rex. M.

Villa quæ dicitur Berewicke. M.

1. Sic. 2. Et Arviragus vi opus perfectum castrum Dorense & portum Rutupinum obtinuit contra vim Vespasiani & suorum Romanorum, ut Britannia mansit, & obiit, & Claudiocestriæ sepultus est. **The which castle after the conquest, was well finished, beautified and enlarged by William the Conqueror and his Nobility, in so much they gave names to their lodgings, then appointed to the safe keeping of the sayd castle, in so much that Divers of their cotes be placed in their Towers, and in Edward the fourth's time much beautified.** Arviragi decessum, qui sepultus fuit in templo in honorem Claudii dedicato in Claudiocestria prædicta. Deinde superveniebat in regno filius ejus nomine Marius, vir potens & prudens C. C. 3. Rodericus C. C. 4. Albaniam, id est, Scotiam, cœpit C. C. 5. Testatur. Roderico victo dedit Pictis alas, Sithis eam partem Albanie, quæ Cathanesia dicitur ad habitandum. Qui quidem Picti recusantibus Britonibus uxores Hibernienses sibi paraverunt à Roderiki decessu elegerunt sibi alium ducem nomine Berench, qui fecit pulcherrimam villam C. C. 6. Appellatur, id est, vicus Berenchi, qui quidem Marius obiit cum regnaverat annis 29. & sepultus est apud Carelile. Huic successit filius suus Coylus, qui nihil egregie faciebat, & obiit, cum enim regnavit 40. annis, & sepultus est in Eboraci civitate. Cui successit filius suus nobilis C. C.

Coylus rex. M. xxix. & apud Cairleyl est sepultus. Huic successit filius suus Coylus, qui regnavit annis xl. & Eboraci sepellitur. Cui successit filius suus nobilis¹ rex Lucius annis² lxxvii. Hic erat primus rex Christianus de cunctis regibus, & pro Sancto inter eos accipitur. Hic³ ambasiotores Romanam misit cum epistolis suis Eleutherio⁴ papæ, ut ab eo Christianitatem⁵ reciperet. Cui papa destinavit duos religiosos doctores dignitate antistites Faganum & Dumanum Christum prædicantes. Hii ipsum regem sacro baptismo abluebant. Cujus bono exemplo multi alii confluebant ad baptismum circa annum domini clvi. secundum⁶ Bedam. Tunc⁷ templa plurimorum deorum infra ambitum regni ubique dedicata uni deo per prædictos sanctos⁸ Doctores de novo consecrata sunt, & diversis cœtibus ordinatorum repleverunt. ⁹Fuerunt tunc in Britania xxviii. flamines, necnon & tres archiflamines, quorum potestati ceteri flamines⁹ submittebantur. Illorum spurcitia expurgata, pro prophanis expulsis inducti sunt veri¹⁰ unius dei cultores, ¹⁰ac¹¹ ubi fuerant ¹¹archiflamines impositi sunt archiepiscopi, & ubi fuerant flamines episcopi¹² inducti sunt. Sedes autem archiflaminum in tribus nobilioribus totius regni civitatibus, Londoniis videlicet, & Eboraco, atque in urbe Legionum, quam super Oscam fluvium in Glamorgancia veteres muri & ædificia sitam fuisse testantur. Hii igitur tribus evacuata superstitione ¹²viginti octo¹³ episcopi subduntur, divisisque parochiis subjacuit metropolitano Eboracensi tota Albania, ¹³scilicet¹⁴ ab Humbro ¹⁴usque¹⁵ borealem plagam. ¹⁵Londoniensi vero metropolitano submissa est Loëgia & Cornubia. Has provincias ¹⁶fecerint Sabrina & Cambria, id est, Wallia, quæ urbi Legionum ¹⁷subja-

Tres archiepiscopales sedes per Lucium regem institutæ sunt. M.

1. 47. Cum regnare incipiebat primus rex Christianus C. C. 2. Ac C. C. 3. Sic. 4. Romanorum episcopo, ut ab C. C. 5. Acciperet. Cui idem Eleutherius destinavit C. C. 6. Venerabilem Bedam C. C. 7. Templa deorum, sed potius synagoga Judæorum, uni soli Deo infra ambitum ejus regni dedicata fuissent, & per prædictos sanctos C. C. 8. Nam hinc fuerunt in Britania 29. flamines C. C. 9. Submittebantur. Instituti sunt veri C. C. 10. Deest C. C. 11. Archiflamines instituuntur archiepiscopi, & ubi flamines ibi episcopi C. C. 12. 29. C. C. 13. Sed C. C. 14. Versus C. C. 15. Londonensi C. C. 16. Fecerunt C. C. 17. Subjacuit. Et nobilis antistes, & cuncta quæ fecerant à beatissimo patre Eleuthero confirmari impetraverunt. Tunc gloriosus rex Lucius maximo gaudio C. C.

cuit. Deinde restauratis omnibus redierunt antistites Romam, & cuncta quæ fecerant à beatissimo patre domino papa confirmari impetraverunt. Facta confirmatione reversi sunt in Britanniam cum multis aliis comitatibus, quorum doctrina gens Britonum in fide Christi corroborata fuit. Tunc gloriosus rex Lucius maximo gaudio fluctuans possessiones & territoria, quæ prius idolorum templa ¹ possiderant, in meliorem usum vertens, ipsa ecclesiis ² fidelium permanere concessit, & quia majorem honorem ipsis impendere debuerat, ampliavit illa majoribus agris & ³ mansis, omnique honore sublimavit. Inter hæc Claudiocestriæ ab hac vita migravit, & in ecclesia primæ sedis honorifice est sepultus anno domini centesimo quinquagesimo sexto. ⁴ Caruit ⁵ etiam prole qui sibi succederet. Post hunc rebellaverunt Britones Romanis, sed ab imperatore Severo domiti sunt. Qui Severus, infestatus à Fulgenio rege ⁶ Pictorum, fecit, murum à mari usque ad mare, non ex lapidibus sed cespitibus, inter Deiram & ⁷ regnum Pictorum, ⁸ ut impetum eorum propius accedere prohiberet. ⁹ Hic Severus, natione Affer vel Affricanus, in bello contra Fulgenium interfectus est, ¹⁰ & Eboraci sepultus, Fulgenio lætaliter vulnerato. Reliquit ipse post se duos filios, Bassianum & Getam. Quorum Geta ex matre Romana genitus ¹¹ erat, Bassianus vero Britanica. Igitur patre eorum Severo imperatore defuncto, sublimaverunt Romani Getam in regem, faventes illi quia ex utraque parte erat Romanus. Quod abnegantes Britanni Bassianum elegerunt, quia materno sanguine ipsis conjunctus erat. Proinde commiserunt fratres pugnam, Getaque interfi-

Fol. 39. b.
Lucius rex
possessiones
ac territo-
rium tem-
plorum, ar-
chiepisco-
porum, ac
parachiana-
rum, mul-
tum ampli-
avit ac di-
tavit. M.

Severus
imperator.
M.

Bassianus
rex. M.

1. Sic. 2. Deest C. C. 3. Mansionibus C. C. 4. Caruit sobole qui sibi succederet. Rebellantibus Romanorum edictis Britonibus missus est Severus imperator, qui Britones suo magno malo subjugaverat. Qui Severus infestatus C. C. 5. Enim pro etiam reponendam esse conjicit scriba ad oram codicis Bodlejani. Sed dissentio. 6. Pictorum, alias Pictorum, C. C. 7. Regem C. C. 8. Et C. C. 9. Hic quidam Severus validus Affricanus in bello C. C. 10. Et apud Eboracensem civitatem sepultus est, ac etiam Fulgenio lætaliter vulnerato, obiit circa annum gratiæ 160. Reliquit Severus post eum duos filios Bassicum & Getam C. C. 11. Est, & Bassianus Britanica matre ortus est. Ideo patre Severo defuncto sublevarunt Romani Getam quasi nobiliorem & eo fideliorem, recusantes Bassianum. Quod abnegantes Britanni C. C.

Unable to display this page

propinquam consanguineam, parum ante Alexandria in Asia crudeliter ¹perimerat. Cujus sacrum corpus manu angelica ab Alexandria in montem Synay miraculose est delatum. Fol. 40. b. Constantius vero imperator duas, licet non simul habuit uxores. Secunda erat Sancta Elena, mater magni Constantini. Prima ejus uxor erat Hester, filia & heres regis Armeniæ, quorum filius, rex Alexandriæ, Costus de uxore sua regina Meliade, filia regis Cipriæ, genuit (de qua præloquuti fuimus) beatissimam virginem & martyrem Sanctam Katerinam. Erat iste Maxencius ipsius archityranni Maximiniani (quem ille dei inimicus diabolicus Dioclicianus in consorcium imperii sumpserat) filius." Adunato igitur forti exercitu Romam ²adiunt, illamque cito sibi subjugavit, & postmodum totius mundi ³monarchiam optinuit, ⁴Maximiniano devicto Constantius rex & imperator. M. signo crucis ipsi Constantino divinitus ostenso. Hic processu temporis Christianus effectus, & à ⁵beato Silvestro ⁶papa baptizatus ob reverentiam Christi Sancto Silvestro supradicto ⁷fuisque successoribus omnes imperiales dignitates contulit. Ecclesiam omnium imperarum primus possessionibus & libertatibus ditavit, & cœpit ⁸regnare anno domini cccviii^o. & sanctus habetur apud Græcos solempniter ⁹canonizatus. Cujus festum ¹⁰apud eos festive celebratur xxi. die Maii, cujus mater Helena Colcestriam ac Londinum fecit, ac circumcinxit mœnibus. M. ¹¹Sancta Helena civitatem ¹²Londoniarum ac Colcestriam mœnibus circumcinxit. ¹³Successu post temporis quidam senator Romanorum, nomine ¹⁴Maximus, magni Constantini consanguineus, nepos Coëli regis, patris Sanctæ Helenæ, Britanniam venit, & diadema regni cum uxore sua, ¹⁵filia & herede regis Octavii, cepit. Fol. 41. a. Nec ¹⁶diu post quin partem Galliæ acquisivit, ¹⁶quæ Parva Britannia usque hodie est appellata. Provincia illa de- Maximus Senator ac regni gubernator. M.

1. Sic. 2. Adivit C. C. 3. Monarchiam opt. C. C. 4. Maximiano C. C. 5. Deest C. C. 6. Romanorum episcopo baptizatus est, & ideo propter reverentiam Christi beato Silvestro C. C. 7. Suis succ. C. C. 8. Regnare circa annum gratiæ 309, & sanctus C. C. 9. Canonizatus C. C. 10. Inter illos C. C. 11. Deest C. C. 12. Londinarium C. C. 13. Successu vero temporis C. C. 14. Maximus C. C. 15. Deest C. C. 16. Quæ ejus jussu Parva Britannia appellatur, quod quidem nomen in hunc usque diem retinet. Et provincia devicta, Britones inducuntur, & eaque uxores à Gallicis C. C.

Britannia victa Britones inducuntur, pro quibus dum secundum
 Minor per quasdam Cronicas uxores à Gallicis erant abnegatæ,
 Maximum tunc ¹ de hac" Majori Britannia ² beata" Ursula cum
 victa fuit, a ceteris ³ virginibus ad numerum XI. milia congregatæ
 suæ ditioni erant. Quæ peregrinæ Romam visitantes, ⁴ in reditu"
 subjecta, i- ab Hunis & ⁵ Pictis Colonia coronas martyrii recepe-
 ri. M. runt. ⁶ Ab infidelibus peremptæ erant, secundum Gau-
 fridum, XI. milia filiarum nobilium, & præter has LX. milia
 filiarum popularium, quando primo ab insula ista recesser-
 rant. Sed in mari multæ earum erant submersæ, & ad
 varias regiones dispersæ, nec iterum unquam erant re-
 adunatæ. Tunc Maximo ab illo Britanniarum maiore regno
 cum juventute regni recesso, ex omni parte incurfabant
 Scoti, Picti, & alii ⁷ alienigenæ, insulam prædantes, &
 multa mala inferentes. Cum hæc ⁸ tunc" calamitas ad
 aures ⁹ Maximi regis pervenisset, misit ¹⁰ Britanniam in
 eorum auxilium ¹¹ Gracianum municipem cum duabus
 legionibus, ut eos sua virtute & potentia ¹² protegeret; qui
 in ¹³ brevi hostes in Hiberniam fugavit. Audita deinde
¹⁴ morte Maximi Romæ sese in regem promovit, & cum
 corona clamidem tyrannidis assumpsit. Plebei ejus in-
 faniam non ferentes, cito cum interfecerunt. Quo ex-
 terminato, redierunt hostes in regnum ¹⁵ circumquaque.
 Britones tunc necessitate compulsi legatos ambassiatores
 Fol. 41. b. Romam miserunt, auxilium petentes, & subjectionem
 in perpetuum sponte promittentes. Quibus legio una
 statim missa est, quibus probitas regni adunata Londoniis
 tandem, ut oportebat, hostibus diversis quartis regni
 bellice obviabant. Capitanei vero præcipui adversæ par-
 tis erant Guamus & Melga reges Hunorum & Pictorum,
¹⁶ Scotis, Norwagencibus & Dacis aliisque nephandis alia-

* Hæc modo hæc concipitur marginalis nota. --- 1. Desunt C. C. 2. Desunt C. C.
 3. Virginibus & feminis ad numerum 2. milia C. C. 4. Desunt C. C.
 5. Pictis ac Dacis coronas C. C. 6. Et ab infidelibus peremptæ. Et, secun-
 dum Galfridum, fuerunt filiarum nobilium, ac etiam 70. mille filiarum popula-
 rium ab insula ista recesserant in navibus, & in mari sunt submersæ.
 Tunc Maximo ab illa Britannia Maiore & regno cum juventute C. C. 7. A-
 lienigenæ C. C. 8. Desunt C. C. 9. Maximii C. C. 10. In Britanniam C. C.
 11. Gracianum municipem C. C. 12. Protegeret C. C. 13. Brevi post tem-
 pore hostes C. C. 14. De morte C. C. 15. Desunt omnia in C. C. usque ad
 inde Britones coacti. 16. Sic.

rum nationum exulibus & prædopibus, qui Sanctam Ur-
sulam prius Colonix extinxerant. Et sicut à lupis agni,
ita deflenda plebs ab inimicis decerpitur." Inde Britones
coacti ¹ in Britanniam Minorem pro auxilio ambassiatorie
miserunt Guthelinum, ² London archipræfulem, cum a-
liis nobilibus ³ Aldreneo regi Minoris Britaniæ. ⁴ Lega-
tione satis discrete intellecta, ordinavit ipse exercitum
duorum milium militum sub fratre suo ⁵ Constantino;
qui in Britanniam ⁶ Totenesio portu applicans maximo
receptus est ⁷ gaudio. Et cum in interiora regni venisset
oris concensu, manuum applausu omnium sibi obvian-
tium alte clamantium, "Vivat rex," ⁸ concorditer in re-
gem admissus est. Exinde confluerunt Britones undi-
que prius aspersi, & facta infra ⁹ Silecestriam concione
erexerunt illum illustrem ¹⁰ Constantinum, illius nominis
& regni Britaniæ secundum, in Majoris Britaniæ regem,
regniue diadema capiti suo imposuerunt, dederuntque
ei in conjugem venerabilem dominam ex nobile genere
Romanorum ortam, quam Guthelinus archiepiscopus
virtuose educaverat. Iste ¹¹ Constantinus, ut vir strenuus,
partim armis, addita ¹² eciam prudentia, hostibus ex-
pulsis, pacificis ad pacem receptis, regnum ¹³ circuivit,
civitates destructas reparavit, inter quas civitatem in
¹⁴ Leogria, prius Caerleon, per regem Guthelinum primo
fundatam & nominatam, deinde per regem Gwyderium
Christi ¹⁵ contemporaneum reparatam, postremo per
Sanctum ¹⁶ Caradocum Herfordencium principem à di-
lapsa in novam reinceptam, facta ¹⁷ inibi mansione prin-
cipi apta, cum una nobili ¹⁸ ecclesia in dei honore &
Sancti Johannis Baptistæ dedicatam, quæ usque hodie
partim remanet, ¹⁹ in foro ubi solito scola grammaticalis
tenetur, & posthac immediata ²⁰ incurfione hostium ite-

Guthelinus
fuit nun-
cius totius
regni. M.

Rex Con-
stantius se-
cundus Bri-
taniæ Mi-
nori eve-
ctus est. M.

Fol. 42. 3.

1. In Britanniam pro auxilio ambassiatores miserunt C. C. 2. Londonio-
rum C. C. 3. Aldreneo C. C. 4. Legationem satis discrete intellectam C. C.
5. Constantio C. C. 6. Totnesio, id est, villa pacis, portu applicans C. C.
7. Gaudio. Huic successit Constantius, qui cum interiora regni C. C. 8. Re-
cordatur in regem C. C. 9. Silvestriam C. C. 10. Constantium C. C.
11. Constantius C. C. 12. Autem C. C. 13. Accivit, vel anivit C. C. 14. Le-
gioria C. C. 15. Contemprandum & nominatam reparatam C. C. 16. Caro-
docum C. C. 17. Ibi C. C. 18. Ecclesia & in dei C. C. 19. In foro ubi C. C.
20. Occasione C. C.

Caerworgon. M.

Tres filios genuit
Constantius, scilicet
Aurelium, Uter &
Constantium. M.

Fol. 42. b.

Guthelinus horum
fuit educator, archi-
episcopus Londinen-
sis. M.

Gye. M.

Guido co-
mes War-
wici. M.

Fol. 43. a.

rum in cineres redacta, per hunc ¹ vero nobilem re-
gem ² Constantinum reaedificata est, & ut scribunt Bri-
tones, nomine antiquo mutato, per eundem nobilem re-
gem Caerumber nominata est. Condedit ³ etiam idem
rex ⁴ Caervrongon, id est, Wygorniam, & Caerwent juxta
⁵ Chepstow. Hæc vidi in Cronicis Wallensibus missus ob
hujusmodi negocia in Northwalliam & insulam Angle-
seia, in quibus locis hæc vidi & intitulavi. Idem
Constantinus de nobili regina sua genuit tres
filios ⁶ Constantinum, Aurelium, & Uter. Pri-
mus Wyntonie in ecclesia beati Amphibali in
monachum tonsus est. Duo reliqui, Aurelius
Ambrosius & Uter Pendragon, sive Utredus,
archiepiscopo Guthelino commissi sunt mori-
bus nutriendi. Præteritis autem x. annis à corona-
tione regis Constantini, venit quidam Pictus cum
rege secrete fingens locuturus semotis aliis, & cultro
regem interfecit in virgulto quodam, & nephandus ille
evasit ad suos securus. Tunc facta est iterum hostium
incurtio & regni dilaceratio. Qua ruina durante qui-
dam ⁷ Britonum princeps, nomine ⁸ Gwayr, superveniens
locum civitatis Caerumbre iterum dilaceratæ eam ite-
rum reparavit, & nomine suo ⁹ Caergwayr appellari ius-
sit. Quo veniens sanctus Dubricius sedem episcopalem
sibi ¹⁰ aptavit, ubi modo castrum Warwici situatur, & ec-
clesiam in honorem beatæ Mariæ & Omnium Sanctorum
(quæ usque dies nostros apparuit) ibi construxit & dedica-
vit, & ibi usque adventum Saxonum (qui in brevi sequutus
est) mansit. Præterquam in oratoriis quæ in locis congruis
sibi construxit, quorum unum & principale æstimatur
fuisse ubi Guido, comes postea Warwici, à mundo ad
deum conversus moram biennio traxit & obiit. Quod
oratorium fuit ante ipsius almi viri Gwidonis tempora
dedicatum in nomine Sanctæ Mariæ Magdalenæ, ut in
multis libris de vita sua factis plane habetur. Regno,

1. Virum pro vero in C. C. 2. Constantium C. C. 3. Autem C. C.
4. Caerworgon C. C. 5. Chesham prope Bristolliam in Southwallia. Hæc
vidi C. C. 6. Constantium C. C. 7. Britonicus princeps C. C. 8. Gway
C. C. 9. Caergway C. C. 10. Apertavit C. C.

ut ¹ prædicitur, regis Constantini morte turbato, quidam ² falcissimus proditor ³ Guiuiffæorum comes nomine Vortigernus ad coronamque aspirans, adivit Constantem monachum ordine subdiaconum apud Wintoniam professum regis Constantini primogenitum, & ⁴ se sibi in futuro fieret specialis consiliarius & amicus promisit ut eum ad ⁵ paternam coronam sublimaret. Alter gaudio fluctuans quicquid proditor ille petere vellet adimplere concessit. Ipso in regem ⁶ sublimato, Vortigernus licet non nomine re tamen regnavit. Ejus ⁷ etiam consilio Pictis regio corpori assistentibus certis mediis induxit eos regem interficere, & ipse Vortigernus tunc illis suspensis ac decollatis ad culmen ⁸ regium ascendit. Alii ⁹ tunc Picti ob necem sociorum suorum curialium judicio Vortigerni suspensorum, decollatorum, & aliis crudelitibus interemptorum in mortale ejus odium conversi sunt, & aliis nationibus eis ¹⁰ connexis acriter insurrexerunt. Medio tempore nutritores duorum fratrum Aurelii Ambrosii & Uter Pendragon ¹¹ prodicionem Vortigerni timentes cum eis celeriter in Britanniam Minorem fugerunt, ubi honore quo decebat erant pro tempore educati. Rex Vortigernus ¹² pelli suæ tunc timens ut in suum putabat auxilium, sed in ¹³ omnium Britonum detrimentum & finale ¹⁴ exidium, Saxones tributarios sibi associavit, qui primo in hostes, deinde in ipsum destruendum toto ¹⁵ conamine usi sunt. Quorum terror Britonibus tantus erat, quod Britones ab eis ¹⁶ fugerunt sicut cera à facie ignis. Qua tempestate fugerunt plures ad tales plagas, ubi minor hostium erat conventus. & inter ceteros Sanctus episcopus Dubricius Caerguriensis in ¹⁷ Kambriam natale ¹⁸ solum recessit, ubi factus est primus episcopus Landavenfis, & ¹⁹ abinde non multo post translatus est ad ²⁰ archipræfulatum urbis Legionum in Suthwallia per regem Aurelium Ambrosium, sicut

Vortigernus comes proditor. M.

Constantinus rex. M.

Fol. 43. b.

Sanctus Dubricius episcopus Landavenfis. primus. M.

1. Prædum C. C. f. pro prædictum. 2. Sic. 3. Guiuiffæorum C. C. 4. F. si sibi. 5. Patriam C. C. 6. Sublivato C. C. 7. Enim C. C. 8. Regni C. C. 9. Huic pro tunc in C. C. 10. Conjuxis C. C. 11. Proditione C. C. 12. Picti tunc timens C. C. 13. Omni C. C. 14. Sic. 15. Conatione conversi sunt C. C. 16. Fugierunt C. C. 17. Cambriam C. C. 18. Sotium C. C. 19. Ibidem C. C. 20. Auripræfulatam C. C.

Sanctus Sampson ad archipræsulatum civitatis Eboracensis, & duravit vir longævus in sede ¹ ipsa archiepiscopali usque ad tempora nobilissimi regis Britonum Arthuri, quem manu propria coronavit & coronatione benedixit. De eo plura subscribam cum ad illa tempora describenda processus historiæ perduxerit. Ille pessimus vir rex & totius regni usurpator ² Vortigernus paganam duxit in uxorem, ³ specie muliebri deceptus. Hæc filia erat nephandissimi Saxonum principis Hengisti. Feminæ vocabulum erat Rowen. Ad cuius Hengisti preces rex Vortigernus invitatus domum ejus intravit; ubi epulis sumptuosis reffectus & potibus inebriantibus, puella prædicta, formositate non carens optima, induta vesturæ generibus regem honore, ut decuit, & vultu amabili, cum corporis honesta gestura manu cupam gerens humiliter genu flectendo ⁴ salutavit, inquires lingua Saxonica, *Walneyt, M.* ⁵ *Leonard Kyng Welshetl.* At rex, visa facie puellæ, admiratus est tantum ejus decorem, & incaluit. "Denique" interrogavit interpretem suum quid dixerat puella, & quid ei responderet. Cui interpretes ait, vocavit te dominum regem, & vocabulo salutationis honoravit. Quod autem respondere debes est, ⁷ *Drynkhetyl.* Respondens *Fol. 44. b.* itaque rex, ⁷ *Drynkhetyl*, jussit puellam potare, cepitque ciphum de manu ejus, & osculatus eam potavit. Ab illa itaque die mansit consuetudo illa in Britania in conviviis, ut qui potat ad alium diceret, ⁸ *Welshetl*, qui vero post illum potum recipit ⁹ respondit, ¹⁰ *Drynkhetyl.* Rex tunc diversis potibus inebriatus, intrante in cor ejus Sathana, amavit heroïce puellam, & postulavit eam à patre suo. Et vere in cor ejus intraverat Sathanas, quia cum pagana ipse Christianus copulam carnalem ardentem appetebat contra ritum Christianorum & contra fidem suam. Hengistus statim petiit suorum consilio sibi dari comitatum Canciæ. Rex amore puellæ ardens quod petiit æque cito concessit. Alios post affines & cognatos suos Hengistus advocavit, quos inter Britones & Pictos

1. Ipse archipræsulatus C. C. 2. Vortigerius C. C. 3. Specie muliebri C. C.
4. Salutavit C. C. 5. Leonard Kyng Welshetl C. C. 6. Deinde C. C. 7. Drinck-
hetyl C. C. 8. Walshetl C. C. 9. Sic. 10. Drynkhetyl C. C.

juxta murum à Severo imperatore factum collocavit, qui mixti cum Britonibus pagani Christianis confœderati fidem Christi exemplo nequissimo regis Vortigerni corruerunt, ¹ multique sequuti sunt errores, & Pellegiano errore in Britania exorto ut ² pestilencia inter sanos multos ³ hæresis multipliciter corrupit. Et sic à malo minori semper crevit majus malum, Britonibus decrescen- tibus, & Saxonibus ad culmen honoris licet proditorie ascendentibus, insula subpeditata est. Et verum dico proditores erant. Nam die ⁴ limitata in Kalendis Maii Britones & Saxones juxta cœnobium Ambrii ⁵ conven- runt, ubi de pace & ⁶ proficuo regni statueretur. Et ibi Hengistus nova ⁷ proditione usus præcepit commilitoni- bus suis, ut ⁸ quisquis longum cultrum infra caligas suas absconditum haberet, & cum colloquium ⁹ tractarent, Fol. 45. a. dato per eum eis hoc signo, *Penieth pour* *seris*, unusquisque paratus adversum sibi Bri- tonem cum suo cultro ¹⁰ interficeret. Et fina- liter sic factum est, paucis Britonum vix eva- dentibus, quorum unus erat Eldol Claudioce- striæ, cujus frater Sanctus Aldatus Claudiocestriæ episcopus eundem Hengistum, ut ¹¹ alter Sa- muel regem Agag, postea in ¹² frustra concidit ¹³ & me- rito". Nam in ipsa Hengisti proditione loco præno- tato proditorie jugulati sunt de magnatibus Britaniæ ¹⁴ quadringinti & sexaginta personæ, rege ¹⁵ tantum sal- vato, qui tunc regum miserimus totum regnum suum di- spercioni dedit, & in omnibus hostium suorum appeti- tui annuere coactus est. Tunc ipsi detestandi Saxones singulis regni civitatibus invadebant cives, ¹⁶ ut rapaces ¹⁷ ut rapaces lupi non resistentes oves". Maxima erat tunc miseria in regno; sed remedium ¹⁷ à deo missum est per filios regis Constantini Aurelium Ambrosium & fratrem suum Uter, five Utredum Pendragon, qui, deo eos protegente, Sax- ones postea vicerunt, & Merlini, ¹⁸ Britonum vatis, con-

Verba proditoria Sax-
anorum erga Britan-
nos contra eorum fi-
dem & juramentum.
M.

Nýmeþ eoþeþ
Seaxay, id est, di-
stringite ferra. M.

¹⁷ ut rapaces
lupi non
desistentes
oves. M.

1. Multi sequuti C. C. 2. Pestilena C. C. 3. Hecsi multipliciter corrumpunt C. C. 4. Limitata Kalendas C. C. 5. Convenient C. C. 6. Proficio C. C. 7. Prodicionem visus C. C. 8. Quisque C. C. 9. Tentarent C. C. 10. Interficerent C. C. 11. Aliter C. C. 12. Sic. 13. Desunt C. C. 14. Sic. 15. Tamen C. C. 16. Desunt C. C. 17. Adeo C. C. 18. Britoni vatis C. C.

filio lapides medicinales magnitudinis inmensæ, quos gigantes ab antiquo ab Affrica ad montes Kildariæ in Hibernia¹ vexerant, Hiberniensibus postea resistere non valentibus in Britanniam transtulerunt, & ubi barones

Stonehinges in valle Severiana fuit sepulcrum nobilium Britanorum, & id prodictione Hingesti Saxonalis comitis Cantia M.

* Fol. 45. b.

Caerocradock à conditore ejus nominis Olde Salibiria. M.

²Britaniæ prodictione Hengisti occisi & sepulti fuerant ordine quo primo Affrica, deinde Hibernia situati³ fuerant" * ibi situatae sunt, & Stonhenges⁴ modo appellatur. Et hoc est ad septentrionem civitatis Novæ Sarum per circiter VI. vel septem miliaria, & modo⁵ habentur pro uno de⁶ mirabilibus Angliæ. Erat Antiquitus appellata civitas Karadoci sive Caircradok à conditore, quæ modo⁷ Old Salisbury dicitur,

quam civitatem cum castro⁸ prius perante condiderat, qui⁹ eciam," ut parum supra habetur, tempore regis Constantini, avi regis Arthuri, reparavit urbem nunc dictam Warwicum, & ecclesiam Sancti Johannis in foro construxit. Modo ad propositum¹⁰ redeundo sciatis, quod Aurelius vicit Saxones, & in Britannia victoriose rexit. Tandem sibi veneno proditorie extincto successit nobilis frater¹¹ suus Uter, qui condidit castrum Pen-dragon in boriali plaga, qui genuit magnum regem Arthuri, qui micuit ob nobilem¹² tirocinia palmam inter militia inclitissimas personas, ut Lucifer inter minores stellas. Iste diebus suis totam Britanniam à Romanorum¹³ subjectione perhenniter liberavit. ¹⁴Tenuit eciam ipse rotundam militum tabulam. Quorum

Rex Aurelius. M.

Uter Pen-dragon rex. M.

Arthurus rex. M.

Arthal consul civitatis Caerguriensis, quomodo appellatur Warwick. M.

Dubricius suum archipræfulatum resignavit Arthuro regi in Davidis usum neporis regis. M.

* Fol. 46. a.

vero, ut Galfridus de historia Britonum & Johannes Herding in Cronica sua cum multis aliis, unus de præcipuis inter alios erat Arthal, consul civitatis Caergueriensis, quæ modo appellatur Warwyke. ¹⁵Hujus diebus Sanctus Dubricius senio detentus circa tempora quibus Arthuri rex solempne festum apud *Caerleon in Suthwallia tenuerat suum resignavit archipræ-

1. Venerant C. C. 2. Britanorum C. C. 3. Sunt C. C. 4. Mons pro modo in C. C. 5. Habetur C. C. 6. Mirabilium C. C. 7. Olde Salibiria C. C. 8. Sic in Cod. Cottoniano. At in C. C. prius perante. 9. Enim C. C. 10. Redendo C. C. 11. Suus rex Uter C. C. 12. Trojanæ patinam inter C. C. 13. Servitute C. C. 14. Tenuit ipse Arthurus rex rotundam C. C. 15. Huic C. C. fulatum,

fulatum, & statim sibi subrogatus est avunculus regis vir
equestris Sanctus David, qui cathedram archiepiscopalem
transtulit usque Meneviam. Tunc Sanctus Dubri-
cius heremetice vixit apud aquam Sabrinæ, & in insula
de ¹Stepholm in Sabrina situatam. & vir sanctus mun-
dum parvipendens post hanc vitam transitoriam ad ²cœ-
lum ascendens modo ibi vitam induit æternam. Corpus
ejus Landaviæ nobili ³scrineo cum duobus sanctis suc-
cessoribus suis Thelaio & Odotheo, Landaviæ episcopis,
honorifice servatur, & ejus festum ibi solempniter an-
nuatim celebratur **XIIII.** die Novembris. Et quamvis
Britones, ut sæpe habuerunt pro tempore dominium, <sup>Regnavit
super Can-
riam Engi-
stus. M.</sup>
⁴nihilominus Saxones commixti suum detinuerunt certis
locis solidum fundum, à diebus vero Hengisti super Can-
ciam vero regnaverunt, ⁵& sic in multis aliis regni locis
regnabant sceptris pro regali insignio licet non coronis
insigniti. Bene recolo omagium regum Merciorum, præci-
pue regis Kenulphi, patris Sancti regis Kenelmi, in ⁶qua <sup>Quibus in-
signiti sunt
reges hii.
diebus. M.</sup>
sine corona clamide ⁷tamen regali manu tenet sce-
ptrum. Post adventum Saxonum in hanc insulam fan-
ctus Gregorius misertus populi ad regnum convertendum
Christianæ fidei ⁸misit Augustinum anno domini **DXCVI.**
qui prospere, deo favente, in cunctis agens, primo Can-
ciam, deinde processu totum convertit regnum. <sup>Fol. 46. b.
Beatus Gre-
gorius mi-
sit Augusti-
num ad præ-
dicandum
verbum in
Angliam, &
præsertim
ipse con-
vertit Can-
tianos. M.</sup>
Germanici secundum ⁹Henricum de Huntingdon in Cronica
sua à Vortigerno, rege Britaniæ, invitati in regnum an-
no ¹⁰domini **CCCCXLIX.** ut stipendiarii advenerunt de
tribus Germaniæ populis fortioribus, scilicet Saxonibus,
Anglis & Victis ¹¹vel Jutis. De Victarum origine sunt
Cantuarii & hii qui tenent insulam Vectam, & occiden-
tales Saxones positi ¹²contra insulam istam. De Saxonibus
sunt ¹³orientales, meridionales, Medii Saxones, & Oc-
cidentales Saxones. De Anglis, hoc est, de illa patria
quæ dicitur ¹⁴Angulus, vel vetus Anglia, ab eo tempore
usque hodie manet deserta, quia abinde venerunt omnes

1. Stepholin C. C. 2. Celum C. C. 3. Sic. 4. Novimus Saxones C. C.
5. Et cetera in multis C. C. 6. Si. 7. Tum C. C. 8. Misit beatus Grego-
rius antedictus Augustinum monachum cum quadraginta sociis anno do-
mini C. C. 9. Henricum Untingdon C. C. 10. Domini XLIX. ut stip. C. C.
11. Ut nitis C. C. 12. Positi quam insulam C. C. 13. Orientales mundio-
nales C. C. 14. Anglus ut vetus C. C.

viri, mulieres, & parvuli quæ inter provincias Saxonum & Viſtarum¹ eſſe perhibetur. De eis ſunt Orientales Angli, ut Suffolk & Norfolk mediterranei Angli, Merſi, & ²tota Northumbrorum progenies³ ab Humber flumine ad partem borealem, & penitus omnes alii Anglici per totum regnum.

Rex Warremundus. M.

Fol. 47. a. Warwick. M.

Warremundus rex, conditor Warwici, unde nomen habuit. M.

Offa. M.

Saxonibus in regno firmatis, primo⁴ diſiſerunt regnum in comitatus, & in ſingulis comitatibus ſtatuerunt reges, quorum unus nomine Warremundus civitatem⁵ Cairguair pene guarra Saxonum & Britonum deſtructam in ſuam cepit ſortem. Hanc ad placitum ſuum reparatam nomine mutato & nomini ſuo aptato Cairgueir commutavit in Warwyk. Hoc plane habetur apud Sanctum Albanum in libro de geſtis abbatum ejusdem loci. Et ut ſub brevibus plura perſtringam, deficientibus Britonibus, qui rem publicam regere nequierunt, ad eos calamum dirigo, quibus deus regimen contulit regni. “Deus dedit, deus abſtulit, & ut deo placitum eſt ſemper materia requieſcit.” Sine auctoritate loqui diffugio, pro certo⁶ tamen librum de geſtis abbatum nobilis memoriæ abbaciæ Sancti Albani de geſtis abbatum ejusdem venerabilis loci pro fundamento ſumo, quod rex Warremundus, prædictæ Warwici conditor, Warwik à nomine ſuo nominavit. Habuit, ut ibi habetur, filium, ſtatura decorum & vultu venuſtum, deo mirabiliter operante ſurdum ſecundum humanam æſtimationem,⁷ ſed ſecundum rei veritatem mutum. Cumque⁸ pater ſeneſceret, nobiles patriæ hunc dedignabant ſuum in rectorem ſumere⁹ aut dominum. Hac protervia à puero illo nomine Offa concepta, creatori ſuo animum erigere coëgit. Et dum alii aliis¹⁰ militaribus contra patrem pro filio manus¹¹ belligeras erigerent, deus, qui omnium in mœſtitia eſt conſolator, de ſurdo & muto fecit eloquentiſſimum. Hoc dono ſibi dato à¹² ſuperno cœli trono, patrem adiit, benedictionemque petiit, & cingulo militari accinctus ſuos & paternos ho-

1. Dio pro eſſe in C. C. 2. Toto C. C. 3. Ad C. C. 4. Diſiſerunt C. C. 5. Caerguan C. C. 6. Tum C. C. 7. Scilicet pro ſed in C. C. 8. Iple pro pater in C. C. 9. Deſt C. C. 10. Militaribus cum primis pro filio C. C. 11. Belligerans C. C. 12. Summo cœli C. C.

stes de facili ¹ superavit. Rediensque ad patrem ætate senilem insignia regalia à patre resignata pro comodo rei publicæ debita deliberatione admisit, patremque Fol. 47. b. Gloverniæ, ut ² petierat, honorabili ³ tradidit sepulturæ. Patre mortuo, filius vagans quadam vice à venatoribus invenit mulierem pulcherrimam magnis doloribus constrictam, quæ procul à notis suis diffugerat. Hanc inveniens, causam querimoniam petens, ipsa docente filiam eam regis fuisse novit quam improbus pater deflorare cupierat. Illa patris honori ⁴ fovens, & suam cuidam nobili à deo destinata virginitatem ipso altissimo disponente commendans, à patre longe fugit. Hujus tunc in comparabilis pulcritudinis singularem eminentiam rex Offa admirans, ipse tunc solutus eam consolabatur, & ut brevibus utar verbis, ⁵ finaliter recepit in uxorem, & de ipsa utriusque sexus liberos legitime procreavit. Boriali tunc plaga ex Pictis & Scotis insurrectione cogebantur reges illarum partium ad regum australis partis diffugere subsidia, & quia iste rex Offa erat aliorum nominatissimus, sibi præcipue pro auxilio eos sibi amicissimos & filiorum & filiarum copulatione ⁶ vinculum ⁷ invicibile facere omni protestatione possibili promittebant. Hiis & aliis mocionibus rex Offa allatus partes boriales adiit, & fortuna sibi favente de facili hostes expectare non valentes cito ⁸ expulsi. Ad recreationem laborum ab illustribus viris expectare coactus, nuncium Fol. 48. a. advocavit uxori suæ reginæ ⁹ & magnatibus suis ¹⁰ processum expeditionis in scriptis misit. Nuncius ab eo recedens, ut male contigit patris reginæ suæ palacium non agnoscens intravit. Receptus sibi colloquentibus, cujus nuncius erat, detegebat. Hoc percipiens rex dicti palacii, & per priora inquisita certitudinaliter noscens illam filiam suam esse, ac regi Offæ copulatam, invidia accensus ¹¹ nunciam inebriavit, literam regiam permutavit sub hac ¹² forma: “¹³ Rex Offa majoribus & præcipuis

1. Substravit C. C. 2. Pecierat C. C. 3. Tunc dedit C. C. 4. Favens C. C. 5. Finale C. C. 6. Vinculum C. C. 7. Sic. 8. Sic. 9. Deest C. C. 10. Processu C. C. 11. Sic. 12. Forma sequenti C. C. 13. Omnia ab hac loco usque ad, Rex autem cito monita &c. fol. 50. a. desunt in C. C.

“regni sui salutis & prosperitatis augmentum. Univer-
 “sitati vestræ notum facio in itinere, quod arripui in-
 “fortunia & adversa plurima tam mihi quam subditis
 “meis accidisse, & majores exercitus mei non ignavia
 “propria vel hostium repugnantium virtute, sed potius
 “peccatis nostris justo dei judicio interisse. Ego autem
 “instantis periculi causam pertractans, & conscientiæ
 “meæ intima perscrutans, in memetipso nichil aliud
 “conicio nisi altissimo displicere in hoc quod perditam
 “& maleficam illam absque meorum consensu in uxo-
 “rem imperito & infelici duxi matrimonio. Ut ergo
 “de malifica memorata voluntati vestræ ad plenum,
 “quam temere offendi, satisfiat, asportetur cum liberis
 “ex ea genitis ad loca deserta hominibus, inconsueta
 “feris, aut avibus, aut silvestribus frequentata prædo-
 “nibus, ubi cum pueris puerpera truncata manus &
 “pedes exemplo careat inaudito.” Nuncius autem ¹ma-
 nefacto vino quo ²maderat digesto, compos jam sui ef-
 fol. 42. b. fectus discessit, & post aliquot dies perveniens ad pro-
 pria regiis magnatibus literas fictas pro veris incius
 exposuit. In quarum auditu perlecta mandati serie in
 stuporem & vehementissimam admirationem universi
 plus quam dici possit rapiuntur. Et super hiis aliquot
 diebus deliberantes regio mandato obtemperarunt. Mi-
 sera igitur regina seducta ducta est in heremum homini-
 bus inconsuetum, pueri vagientes trucidantur, matri eo-
 rum propter formam admirabilem parcentes. Hoc facto
 revertuntur. Erat prope quidam vir solitarius devotioni
 in oratorio suo totaliter deditus, & credibile quod erat
 in oratorio olim Dubricii almi pontificis in honorem
 Sanctæ Mariæ Magdalænæ dedicato. Exiens vir sanctus
 circa noctis crepusculum mulieris cujusdam luctus lacri-
 mabiles audivit. Ululatu ductus ad ipsam pervenit. cor-
 puscula membratim dispersa vidit non sine magno mœ-
 rore intuens & admirans matrem prout potuit consola-
 batur, membra recollegit dispersa, eaque apposuit; de-
 inde ³genuflexis cum lacrimis & in deo firmiter confi-
 dens pro eorum resurrectione corde tenus oravit, &

statim conjuncta corpuscula in pristinum & integrum naturæ statum sunt reformata, & animæ mortuorum ad pristina domicilia sunt reversæ. Ad mansiunculæ igitur suæ septa parum ab aqua matrem cum pueris duxit, & Fol. 49. a. pro posse suo fovit. Post vero duorum mensium curricula rex Offa domum lætus remeavit. Tandem cur regina sibi non obviaverat quærens, stupefacti magnates sui literas ostenderunt, & quid fecerant denudarunt. Quo audito, rex syncopisando cecidit. Iterum vires suas reassumens amare flevit, singultiendo vix loqui pro dolore potuit. Erat tunc planctus omnium ululatusque lugentium. Tandem monitu suorum, ut potuit, respirans, per eos in studio venatico vocati venatores, ut rex spaciaturus venando dolorem suum diminueret, & luctum solatio ¹dimulceret. Rex à ceteris dispersus ad oratorium prædictum pervenit & intravit, & humili residens sedili membra fatigata quieti ad tempus dedit. Recolens tunc qualiter uxorem suam ibidem quondam divinitus reperisset, & quam elegantem ex ea prolem genuisset, eruperunt lacrimæ, nec se continere valebat, eciam cum gemitibus, & in querelas lugubres ora resolvens hospiti suo dicto viro solitario de uxore sua & prole multiplici totum processum enarravit, ac senex sereno vultu factus ex intrinsecus concepto gaudio alacrior consolatus est regem, & in vocem exultationis prorumpens ait gaudio, “O rex, deus consolationis tibi affluenter
“contulit ad ipsum colendum & regratiandum causam
“maximam. En domina regina uxor tua cum suis pro-
“libus vivit, non meis meritis, sed potius tuis. Integri-
“tati, sanitati, & lætitiæ qui trucidabantur restituuntur.
“Recognosce quanta tibi fecit dominus, & in laudes &
“gratiarum actiones totus exurge.” Tunc exiliens san- Fol. 49. b.
ctus vir pro gaudio evocavit reginam, quæ in interiori domo pueros suos balneo confovebat solito. Uxore vocata videns dominum suum regem pedibus provoluta lacrimis exultationis inundavit. In cujus amplexus desideratissimos rex ruens, ipsam in majus quam exprimi possit gaudium suscepit. Ductis tunc pueris per senem ad patris & matris præsentiam, eos pater inter brachia

¹ suscepiens, & ad pectus arcioribus amplexibus applicans, roseis ² vultibus infantum oscula imprimit fluentibus præ gaudio lacrimis. Et cum diutius eorum colloquiis pascere, conversus rex ad senem ait: "O pater sancte, meæ consolationis reparator, & gaudii mei restaurator, pro tuis erga me meritis me, meos & mea tuæ expone voluntati." Ac sanctus, "Domine mi rex, non decet me peccatorem conversum ad dominum ad mundana iterum respicere. Tu vero potius pro animabus parentum tuorum, tuaque tuorum cœnobium quoddam fundare vel aliquod dirutum studeas restaurare, in quo deo imperpetuum serviatur, & tua memoria ad deum cum precibus fufis cum benedictionibus semper recenter recolatur." Et conversus senex ad reginam ait: "Et tu filia, quamvis mulier, non tamen muliebriter ad hoc regem admoneas diligenter; filios tuos instrui facias, ut & dominum deum, qui eos vitæ reparavit, studeant gratanter honorare, & eidem fideliter famulando fundandi cœnobia possessiones ³ implicare & tueri libertates." Sanctus autem

Fol. 50. a. ad cellam rege recedente reversus, post paucum temporis ab incolatu hujus mundi migravit ad dominum, mercedem æternam pro temporali recepturus. Rex ⁴ autem cito monita ⁵ ejus salubria dans oblivioni mundanus fenescibat, & onus cœnobia fundandi humeris filii sui moriturus imposuit, & de filio in filium usque in decimam circiter ⁶ generationem lapsit. Tandem alius rex Offa ab eo ⁷ lenialiter descendens visione doctus ⁸ senobium Sancti Albani à fundamentis construxit, possessionibus magnifice dotavit, & corpus ipsius almi prothomartyris Albani in nobili ⁹ scrineo ab humili in altum laudabiliter transtulit. Istum processum eodem loco libro de gestis abbatum vidi, & multo longiori processu verbatim abinde scriptus illustris memoriæ Ricardo Nevel comiti Warwici erat directus. In dicta ¹⁰ eciam abbatia aula abbatis in pannis cum eadem historia usque

Rex Offa
* senobium
Sancti Albani. M.

1. Sic. 2. Sic. 3. F. multiplicare. 4. Offa pro autem in C. C. 5. Deest C. C. 6. Gravationem C. C. 7. Lineate C. C. 8. Sic. Leg. cœnobium. 9. Sic. 10. Autem C. C. --- * Sic ista verba concipiuntur.

hodie decoratur, & egomet vidi. Ab isto Warremundo
¹ linealiter descenderunt reges Merciorum. Rex Brito-
 num Arthurus obiit anno domini **DXLII.** mense Maii
 die **XXI.** Rex Arthurus, ut quidam scribunt historici,
 abbathe Glastonie, ubi sepultus est, contulit Bremmerch
 cum aliis possessionibus ad verum annum valorem
 quingentarum marcharum. Cui successit ipso in obitu
² nominante" tercius ³ Constantinus rex Britonum annis
 xx. vir pro sancto à Britonibus reputatus, & apud
⁴ Stonhens chorea gigantium sepellitur anno domini
 * **DLXII.** Erat ipse nepos regis Arthuri ex sorore, & Ca-
 doris ducis Cornubiæ ⁵ filius. Tercius ab illo Britonum
 rex erat nominatus Mailgo, vir, secundum Galfridum,
 potens & aliis fortunatior. Hic sex provinciales oceani
 insulas sibi subiecit, Hiberniam videlicet, atque Islan-
 diam, Gotlandiam, Orchades, Norwegiam & Daciam
 seu Danmarchiam. Condidit iste Mailgo aut reparavit
 Salopiam & ⁶ Hardlaghe. Erant tunc in Cambria **VII.** e-
 piscopi sub uno metropolitano. In legenda Sancti ⁷ Ma-
 chutas habetur, quod ipse Machutus erat episcopus
 Gwinni in ⁸ Wallia castri, hoc est, ⁹ Went, ubi pater suus
 erat comes. Erat ¹⁰ eciam episcopus Sanctonie in Minori
¹¹ Britanea. Extunc Britonibus decrefcentibus crevit in-
 dies robur Saxonum, & fugerunt Britones in Walliam
 & in Cornubiam, inter quos archipræsules Theones Lon-
 doniensis & ¹² Cadiocesus Eboracensis cum omnes eccle-
 sias sibi ¹³ subjectas usque ad humum destructas vidissent,
 cum aliis ecclesiasticis & fidelibus, qui superfuerant, dif-
 fugerunt ad tutamina nemorum in Cambria cum reli-
 quiis sanctorum, timentes ne barbarorum irruptione de-
 lerentur. Amiserunt tunc Britones regni diadema, &
 regnum nomine mutato de Britania ¹⁴ dicta est Anglia.
 Erat circa hos dies in civitate ¹⁵ Bangor nobilissima ab-

Rex Brito-
num Arthu-
rus est se-
pultus ab-
bathe Glas-
tonie, M.

Constantius
rex tercius
Britonum,
& nepos ex
sorore regis
Arthuri. M.
* Fol. 50. b.

Rex Mailgo
conditor
fuit Bango-
rensum, ac
etiam re-
staurator
* castra Ki-
lli, quod di-
citur Holli-
hed. M.

De trans-
migratione
regni Bri-
tannie in
Angliæ re-
gnum. M.

1. Linealem C. C. 2. Deest C. C. 3. Constantius C. C. 4. Stanhenge C. C.
 5. Filius. Huic successit rex Mæilgo, vir C. C. 6. Hardlaghe: ac etiam
 Keyerkyby, ac præterea erexit novam Bangorensium civitatem super flumen
 Meanath inter Anglesiam insulam & Northewalliam. Erant tunc C. C.
 7. Machuti C. C. 8. Wallia, id est, castri, C. C. 9. Want C. C. 10. Antem
 C. C. 11. Sic. 12. Cadiofesius C. C. 13. Subditas C. C. 14. Sic, pro di-
 ctum. 15. Bangorensi super flumen Dææ situata nobilissima C. C. -- * Sic.

*Fol. 51. a.
Divisio ve-
teris mona-
sterii de
Bangor su-
per Dea
flumen. M.

Ethelfridus
rex pessi-
mus. M.
Ida rex. M.

Bamburg.
M.
Qui fuerunt
in tempore
Saxonorum
comites. Fu-
erunt enim
hereditarii
in regione
illa. M.

Fol. 51. b.

Ethelbertus
rex Cantia.
M.

bathia, in qua fertur fuisse tantus monachorum nume-
rus, ut cum in septem æquales portiones * esset cum præ-
positis sibi prioribus monasterium divisum, nulla harum
porcio minus quam trescentos monachos haberet, qui
omnes laboribus manuum suarum vivebant. ¹ Abbas eo-
rum Dinoc nominabatur. Quos omnes cum multis aliis
destruxit Ethelfridus, Northumbrorum rex, juxta ² Ce-
striam. Cujus prædecessor Ida nomine primus rex North-
umbrorum cœpit regnare anno domini DXLVII^o. qui, se-
cundum Henricum Huntingdon in cronica sua, condidit
urbem in illis partibus nunc dictam ³ Baumburgh, tunc
dictam Bebbanburgh à Bebbia regina. Et, ut non mul-
tum ⁴ supra scripsi, Saxones diviserunt regnum in comi-
tatus, ⁵ Anglice *Shyres*, ⁶ quæ traxerunt nomen à no-
bilibus civitatibus vel villis infra earum ⁷ præcinctum,
ut ab Eboraco Yorkshire, à Warwico ⁸ Warwykshire,
à Derbia Derbyshire, & sic de aliis. Et quælibet shira
habuit comitem vel vicecomitem, & ⁹ quisque erat sem-
per vir nobilior ipsius provinciæ. Colligebat ille ex of-
ficio redditum & fischum ¹⁰ regium, & in cartis regni
vocabantur ministri quasi ministri regis, & erant pro
majori parte hereditarii, nisi ex cupiditate probabantur
in actibus suis multum ¹¹ defectivi. Tunc sæpe omnibus
bonis suis amissis banniti sunt à regno pro tempore vel
imperpetuum secundum portionem delicti, & alii suis
in locis subrogati. Et super comites & vicecomites e-
rant duces, qui tempore guerræ essent pugnantium du-
ctores, & habuerunt hii diversos comitatus eis ¹² sub-
jectos. Attamen in scriptis ¹³ quandoque vocabantur
duces, quandoque comites. ad utrumque nomen erant
sæpe ¹⁴ indifferentes. Rex Cantia Ethelbertus baptizatus
¹⁵ est à Sancto Augustino circa annum domini DLXXXV.
Fundavit ipse ecclesiam cathedralem & archiepiscopa-

1. Abbas vero eorum C. C. 2. Cestriam in via militari nomine Wotton
civitate prædicta destante uno miliari cum dimidio. Cujus prædecessor
fuit Ida nomine C. C. 3. Defunct C. C. 4. Superius C. C. 5. Anglice regio-
nes vel Shiras, quæ C. C. 6. Sic. 7. Præcincta C. C. 8. Warwykshire,
et c. Et quælibet C. C. 9. Quisquis C. C. 10. Regni C. C. 11. Defecti C. C.
12. Subditos C. C. 13. Quicumque voc. duces quicumque comites C. C.
14. Indurantes C. C. 15. Deest C. C.

tum Cantuariæ, & ecclesiam Sancti Pauli London, &
¹ Sanctæ Andreæ ² Roucestriæ. Rex Orientalium Anglo-
 rum ³ Sigebertus, frater regis ⁴ Eorpwaldi, filii regis ⁵ Redwaldi, secundum Bedam de gestis Anglorum libro ⁶ Sigobertus
 III°. capitulo ⁷ xvii^o. & secundum Henricum Huntyn-
 don libro tercio, scolas puerorum gramaticales, ut in
 Galliis prius viderat, iuvante se Sancto Felice episcopo,
 locis oportunis instituit. Tandem commendato regno
 nepoti suo Egerico, sponte pro dei amore mundum re-
 linquens in monachum attonsus est in monasterio quod
 ipse construxit. Sed postmodum pagano rege idem re-
 gnum infestante ⁸ extractus est rex Sigobertus de suo
 monasterio quasi ad milites ⁹ suos¹⁰ roborandos, ubi mar-
 tyrizatus est in simplicitate sua circa annum domini
¹¹ DCXL. solam virgam manu gestans. Et, secundum J.
 ad Eustachium libro primo ¹² capitulo xvi^o. Anglicanis
 studiis suspensis florebat scientia ¹³ in¹⁴ Scotia & Hiber-
 nia. ¹⁵ Erat vero Hibernia¹⁶ totius tunc scientiæ prom-
 ptuarium & ¹⁷ alumpna. Ibi studebat Sanctus Cedda,
 prius Sancti Aidani, Lindisfarnensis episcopi, discipu-
 lus, postea Eboraci, & demum ¹⁸ Lindeseiæ & totius
 regni Merciorum ¹⁹ discipulus. Cui consolaris erat in
 Hibernia Egbertus genere nobilis, ²⁰ simul conversatione
 nobilior, & multi ²¹ præclari moribus & scientia viri
 de Anglia. Qui quidem Egbertus, secundum Williel-
 mum de regibus libro primo, omnium liberalium artium
²² armariolus, primus post Sanctum Paulinum erat Ebo-
 racensis archiepiscopus. Multi erant intermedii in ea-
 dem sede non archipræsules sed ²³ tantum episcopi. Nam
²⁴ pallium archiepiscopale Sanctus ²⁵ Paulinus patriam
 effugiens Roucestriam, ubi ²⁶ scrineo est positus, secum
 detulerat. Iste tunc Egbertus nobilissimam bibliothecam,
 alias librariam, Eboraci constituit. Nobiles quoque ha-
 buit discipulos, quorum Alquinus, aliter ²⁷ Albinus, erat

Sigobertus
rex Anglo-
rum Orien-
taliū. M.

Fol. 52. 2.

Sanctus
Paulus effu-
giens Roca-
strem scri-
neo * poni-
tus est. M.

1. Sic. Leg. Sancti. 2. Roucestem C. C. 3. Sigobertus C. C. 4. Corp-
 waldi C. C. 5. 18. C. C. 6. Extinctus est C. C. 7. Deest in C. C. 8. 540.
 C. C. 9. Capite C. C. 10. Deest C. C. 11. Desunt C. C. 12. Alumpnarum
 C. C. 13. Lindesere C. C. 14. Episcopus. Cui consolaris C. C. 15. Sed pro
 simul in C. C. 16. Præclari viri moribus & scientia de Anglia C. C. 17. Sic
 pro armariolum. 18. Tunc ep. C. C. 19. Paulatim archiep. C. C. 20. Pau-
 lus C. C. 21. Sic. 22. Albinus C. C. --- * Sic.

Studii generalis Parisiensis erant fundatores iiii. monachi, Anglici Sancti Bedæ discipuli, scil. Rabanus, & Alquinus, Claudius, & Joannes Scotus. M.

magister Karoli Magni, regis Franciæ, & Romanorum imperatoris. Et secundum Vincentium in speculo historiali libro xxiiii^o. ¹capitulo clxx^o. studii generalis Parisiensis erant fundatores iiii. monachi Anglici Sancti Bedæ discipuli, scilicet Rabanus, & Alquinus, Claudius, & Joannes Scotus cum aliis ex post ²certis Hibernicis.

Nam, secundum eundem, quandam cronicam Arelatensem pro se allegans, florentibus hiis diebus in Hibernia
 Fol. 52. b. ³studiis liberalibus præ ceteris regnis, contigit duos Scotos monachos de Hibernia cum mercatoribus Britannicis ad litus Galliæ devenire, viros in secularibus & in sacris Scripturis incomparabiliter eruditos, ubi clamare solebant, "Si quis sapientiæ cupidus est, veniat ad nos" Quibus ad regem Carolum vocatis, cum petisset quid pro doctrina sua peterent, responderunt, loca tantum oportuna & animas ingeniosas cum alimentis & quibus tegamur. Nam studia literarum erant fere ⁴ubique⁵ oblivioni tradita. In Anglia quod ita erat satis certum est. Nam, ut habetur in cronica, quæ ⁶intitulatur Flores historiarm, Fide Christiana ibi suscepta, omnes Universitates Angliæ auctoritate papali & regia erant suspensæ, & sic steterunt suspensæ quousque iterum per nobilem Auluredum, ut inferius cum ad sua tempora pervenerimus dicetur, ⁷qui literatura quævis ⁸licita deo placita
 Oxonia. M. & hominibus Oxoniæ pululavit. Jam ad priora rediens, Cum rex Carolus ⁹responsum duorum monachorum Hibernensium audisset, rex repletus gaudio ambos secum retinuit. Tandem unum eorum nomine Clementem in Gallia ¹⁰Pariseos vero residere fecit, cui pueros nobilissimos mediocres & insignes multos commendavit cum exhibitione sufficienti. ¹¹Alterum vero nomine in Italiam direxit, ¹²cui monasterium Sancti Augustini juxta ¹³Ticonensem urbem, quæ nunc ¹⁴Pavia, vel Papia, dicitur, pro literatura ibi multiplicanda delegavit. In ambobus locis usque nunc sunt nobilissimæ Universitates. Hiis omisissis nunc ad Angliam redeamus.

* Notatam dignum de literarum ignorantia, M.

Fol. 53. 2. Panoia Universitas, M.

1. Capitulo 70. stud. C. C. 2. Ceteris C. C. 3. Scientiis C. C. 4. Deest C. C. 5. Intitulatur C. C. 6. Sic. 7. Licitata C. C. 8. Cursum duorum C. C. 9. Perisse vero C. C. 10. Alter C. C. 11. In mon. C. C. 12. Ticonensem C. C. 13. Panoia C. C. --- * Sic.

Unable to display this page

ejus compatre in baptismo, dictam urbem cum aliis beato Birino contulit, & suis post eum successoribus, & ipsa ecclesia cathedralis ¹demum translata est Winton, quam idem rex Kingilsus ibi fundaverat. Hæc scribit J. ad Eustachium libro III°. capitulis VI. & VII. & Wintoniæ ipse rex Kingilsus est sepultus. Sanctus Oswin², rex Deiorum, & martyr² gloriosus, frater & heres sancti regis & martyris Oswaldi præfati, primus omnium fundavit monasterium de Whytby, in quo sub Sancta Hilda abbatiſſa poſuit filiam suam, nomine ³Eliam, secundum J. ad Eustachium libro primo capitulis v^o. & ix^o. & libro v^o. capitulo xxix^o. Ubi obiit est nobilis abbathia ab eo usque hodie nominata apud Tynmowth. Et secundum J. ad Eustachium libro primo capitulo xxix^o. si monachi ipsius loci avaritiæ student, omnia eis decreſcunt, & si fuerint liberales nil eis deest. Ex hoc concludit ipsius Sancti dum viveret⁴, qui suos ⁵ibi famulos pro avaritia ita graviter punit. Circa hæc tempora Octavæ Assumptionis beatæ Mariæ ⁶instituuntur per papam Leonem quartum. Sanctus ⁷Alfredus, aliter Aluredus, Sancti regis Oswyni filius, fundavit ad dei laudem sub nomine Sancti Petri nobilem ecclesiam apud Rypun cum viris monasticis, & martyrizatus est circa annum domini DCXLIX. Rex Merciorum Wolferus fundavit monasterium de ⁸Burgo Sancti Petri juxta paludes. Ipse prius martyrizavit pro Christi nomine duos filios suos, videlicet Sanctum Wolfadum & Sanctum Raphinum apud Stone in comitatu Staffordiæ, quos primo, deinde patrem Sanctus Cedda ad Christi fidem convertit. Habuit iste rex Wolferus duas sanctas sorores, Sanctam Kyneburgam & Sanctam Kyneswytham, quæ cum quadam earum consanguinea Sancta Tylba apud burgum Sancti Petri ⁹scrineis honorifice servantur. Et inter cetera miraculorum genera dicta Sancta Tylba operatur manibus generosis; ut si forte viri ortu nobiles, vel alii

Sanctus Oswin², rex Deiorum, & martyr² gloriosus, frater & heres sancti regis & martyris Oswaldi præfati, primus omnium fundavit monasterium de Whytby. M.

Fol. 54. a.

Sanctus Alfredus rex & filius Oswini fundavit Sancti Petri nobilem ecclesiam apud Ripon. M.

Rex Merciorum Wolferus fundavit monasterium de Baga Sancti Petri juxta paludes. M.

Fol. 54. b.

1. Domum C. C. 2. Gloriosus fuit & heres C. C. 3. Eliam C. C. 4. Deest liberalitatem. 5. Sibi C. C. 6. Instituitur C. C. 7. Alfredus rex, aliter nominatus Aluredus, C. C. 8. Bago C. C. 9. Sic,

¹ancipitres avolantes ²amiserint, vel humanæ industriæ studio mansuescere non possint, mos est cereas ³accipitris effigies virgini transmittere, vel aliis ⁴exemiis ejus memoriam honorare, & cito desiderii sui optatum consequuntur effectum. Quia enim hæc virgo, illustrissimis orta natalibus, de regia stirpe descenderat, generis sui ⁵prærogativam hujus miraculi ⁶commendat. Hæc J. ad Eustachium libro III°. capitulo VII. Rex Occidentalium Merciorum Merwaldus, filius regis Wolferi, fundavit monasterium de ⁷Leomstre citra Herfordiam, & de Rependon nunc dictum Repton juxta Burtonam super Trentam, ubi olim erant monachi, sed nunc canonici regulares, quo quidem monasterio ipse rex Merwaldus & quamplures Merciorum reges erant honorifice suis temporibus tumulati. Rex Merciorum Ethelredus fundavit monasterium Sancti Oswaldi Eboracensis diocesis, & mundum sponte pro dei amore relinquens circa annum domini ⁸DCCIII. apud Bardnex suæ foundationis monasterium attonsus est, & ibi tandem fuit abbas, & obiit anno domini ⁹DCCXVI. ¹⁰Circa hæc tempora quidam rex pagi Oxoniensis nomine Didanus apud Oxenfordiam condidit monasterium monialium in honore Sanctæ & individuae Trinitatis, ubi cum sua regina Safrida nomine honorifice est sepultus. Quod monasterium eorum filia sancta monialis ¹¹Frideswida nomine dei ¹²causa ad tempus fugiens ¹³quemdam tyrannum Algarum, ¹⁴Leicestrensis provinciæ subregulum, & hereditatis amplæ ipsius beatæ virginis Frideswidæ invasorem, tandem ipso ad tartara directo rediit ipsa ad propria & vita comite deo fideliter ¹⁵servavit, ubi usque hodie gloriosis coruscat miraculis, & obiit crastino Sancti Lucæ evangelistæ circa annum domini DCC. Rex Merciorum Kenredus ¹⁶anno

Marwaldus, rex occidentalium Merciorum, filius Wolferi regnum fundavit monasterium de Leoncaſter citra Harfodiam, & de Repton juxta Burtonem super Trent, ubi ſepelitur. M.

Rex Ethelredus fundavit monasterium Sancti Oswaldi Eborum diocesi. & * alium monasterium apud Bardnax, ubi est ſepultus. M.

Fol. 55. a.
Rex pagi Oxoniensis nomine Didanus condidit monasterium apud Oxford, quod tunc dicebatur *ſriſies*, nunc Christi collegium. M.

Kenredus
Merceorum
rex. M.

1. Sic. Sed aucipites in C.C. 2. Amiserit C.C. 3. Accipere C.C. 4. Eximiis C.C. 5. Prærogativam C.C. 6. Deest operatione. 7. Leonminster C.C. 8. 503. C.C. 9. 516. C.C. 10. Desunt C.C. 11. Sic hæc concipiuntur. 12. Cum pro causa in C.C. 13. Quidam C.C. 14. Lecestriensem C.C. 15. Servavit C.C. 16. Desunt C.C. --- * Sic

domini

domini" 709. Romam profectus à papa Constantino in monachum attonsus est, & ¹perfecte ibi vitam finiens ad regna migravit cœlestia. Edbaldus rex Canciæ monasterium monialium de ²Levingas ad dei laudem fundavit. Rex Estsaxonum Offa cum prædicto rege Merciorum Romam profectus cum eodem à papa Constantino præfato in monachum pariter attonsus sanctum propositum suum ad obitum perseveravit. Rex Westsaxonum Ine, filius Cissæ regis, qui monasterium Abindoniæ fundavit, abbathiam ³Glastoniæ dirutam reparavit, & libertatibus & possessionibus uberrime indotavit & ditavit, & anno domini DCCXXVII.

Edbaldus, rex Cantix, monasterium * monialium de Beningas fundavit, M.

Rex Offa, M.

Rex Westsaxonum Ine, filius regis Cissæ, fundavit monasterium Abindoniæ, abbathiam Glasconix dirutam reparavit, M.

Fol. 55. b.

Romam peregre profectus est, ubi deo, beatæ Mariæ, & sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ in puram & perpetuam ⁴elemosinam de qualibet domo inhabitata infra metas regni sui annuit & dedit perpetuis temporibus duraturis ⁵seu futuris annuatim de singulis domibus singulos denarios. quod donum primus omnium regum Angliæ vovit & votum perfecit, & usque hodie denarius Petri, Anglice Petir pens, vel Romscot, vulgariter pro certo appellatur. Idemque rex quoddam collegium Romæ in honorem Sanctæ Mariæ fundavit, & dictum est vulgariter Scola

Peter pens schola Anglorum fundata apud Romam per Inonem regem, unde dicta est, M.

Anglorum. Nam ipse rex Ine ⁶assensu papæ Gregorii ⁷secundum Flores historiarum ad conservationem veræ fidei in Anglia hoc collegium construxit & indotavit possessionibus & libertatibus per dominum tunc papam, ⁸dictumque regem, & successores suos per bullas & cartas & sæpius confirmatas, ea intentione, ut domini spirituales Angliæ, & sacerdotes, & alii literati illuc venirent instruendi si casus ⁹requireret, ut nequid in ecclesia Anglicana devium vel erroneum doceretur. &, ut parum supra ex auctoritate cujusdam cronicæ, dictæ Flores historiarum, "Omnes doctrinæ & scolæ Anglorum à temporibus Sancti Augustini per Romanos pon-

1. Perficere C. C. 2. Beningas C. C. 3. Glasconix C. C. 4. Sic. 5. Vel C. C. 6. Assertionem C. C. 7. Ut pro secundum in C. C. 8. Dominumque regem C. C. 9. Requiret C. C. -- * Sic.

“tifices erant interdictæ, propter assiduas hæreses quæ
 “in adventu Anglorum in ¹Britaneam emerferant, dum
 “²pagni sic Christianis commixti sanctæ conversatio-
 “nis gratiam corruperunt fidei Christianæ.” Hæc ibi.
 Suspenfis sic cunctis Universitatibus, ut dixit mihi Win-
 toniæ frater Thomas Rodburn, monachus Sancti Swy-
 thuni in eadem civitate in cronicis Anglorum suis tem-
 poribus peritissimus, ³cujus tamen dicti sui allegatio Fol. 56. a.
 auctoritatis meæ modo menti non occurrit, quod tunc
 tam divina dixit quam humana scientia in nobilibus
 permanfit & virtuosis regni monasteriis, ut Beda, semet
 teste, in suo monasterio, & Sanctus Johannes Beverla-
 censis, & Sanctus Wilfridus Ripunensis, Besel Wigorni-
 ensis, & alii diverfi in monasterio Sanctæ Hildæ abbatiffæ
 apud Whytbydidicerunt cum aliis viris magnæ sanctitatis,
 & Sanctus Aldelmus secundum ⁴secundum Willielmum
 Malmesbiriensem edoctus est ad plenum in suo mona-
 sterio. Et sic de aliis nobilibus monasteriis. Et cum
 essent fynodales præfulum, abbatum, & aliorum tunc
 venerabilium convocationes, qui tunc inveniebantur viri
 bonorum morum & scientifici, nunc ab uno monasterio,
 nunc ab alio per ⁵pilii in capite appositionem manu
 archipræfulis vel episcopi ⁶præsedentis in doctores &
 prædicatores sunt admissi, & nunc huc, nunc illuc ec-
 clesiis episcopalibus vacantibus sunt transmissi & ad-
 missi, & causis emergentibus quandoque domino papæ,
 quandoque imperatoribus, regibus, & aliis principibus
 transmarinis sunt ambaciatorie missi: de quorum nu-
 mero erat Albinus, alias Alquinus, per regem Offam
 Merciorum, secundum quosdam, Karolo magno regi
 Franciæ & Romanorum imperatori, cujus ingenio, ut
 refert ⁷Martinus in cronicis ad papam ⁸dēlcatus, parvo Fol. 56. b.
 extunc temporis processu tempore papæ Adriani stu-
 dium sapientiæ & literarum de Roma ⁹Pariseus trans-
 latum; ¹⁰quod illuc quondam à Græcia translatus fue-
 rat per Romanos: sic in hodiernum ¹¹diem in ecclesiis

1. Sic. 2. Sic MS. Lege (ut in C. C.) pagani. 3. Cujus tuus dicti sui al-
 legacio C. C. 4. Deest C. C. 5. Sic. 6. Sic. 7. Merlinus C. C. 8. Sic.
 9. Periisse transl. C. C. 10. Quoquo illuc C. C. 11. Deest C. C.

Rex Col-
wulfus
Northum-
borum. M.
Rex Eg-
bertus. M.

Ethelbaldus
rex con-
struxit
Croyland.
M.

Fol. 57. a.
Rex Offa
fundator
Sancti Albi-
ni ac etiam
monasterii
de Win-
chcombe,
& * abba-
thiam de-
Bath. M.

Rex Ethel-
bertus Ori-
entalium
præceps [f.
princeps]
fundator
fuit collegii
canonico-
rum de
Hertford. M.

cathedralibus, & quibusdam nobilibus collegiis, & locis
religiosis fratrum IIII. ordinum mendicantium servantur
lecturæ & disputationes fructuosæ, & assignantur in stu-
diis generalibus aut Universitatibus graduandi, secun-
dum quod apud eos videntur habiles. Et ubi sunt duo
quandoque, & potius se tres fratrum conventus vel omnes
quatuor, tunc sine dubio inter eos nunc in uno, nunc in
alio est ¹ septimanatim scolarium in disputationibus de-
bita ² exercitio. Rex ³ Northunhimbrorum Colwulphus
anno domini DCCXXXVIII. mundum pro Christo sponte
relinquens in cœnobio Sancti Bedæ in monachum at-
tonsus est. Rex Northumbrorum ⁴ Egbertus, frater &
heres Colwulphi regis, secundum Henricum Huntingdon
libro IIII°. in fine, pro dei amore regali habitu depo-
sito monachalem assumpsit, & virtutum conversatione
continuavit. Rex Merciorum Ethelbaldus, sancto Guth-
lico familiarissimus, secundum J. ad Eustachium, ob in-
timum amorem quem ad eum habuit, super sepulcrum
ejus & oratorium apud Croyland nobile construxit mo-
nasterium, & obiit ipse rex in bello anno domini DCCLV^o.
Rex ⁵ Merciorum Offa, de quo superius scripsi, diversa
fundavit monasteria, ut apud Sanctum Albanum, ubi, ut
supra scripsi, dictum sanctum in nobile ⁶ scrineum po-
suit. Monasterium ⁷ etiam virginum nunc in monachos
mutatum apud Wynchcumb fundavit, & aliud apud
Bathe, ubi sunt calida balnea. Et anno domini ⁸ DCCIXCVI.
apud Osley obiit, scilicet juxta Bedfordiam super ripam
fluminis Ows in capella, quam cum regis ⁹ sepulcro
dictum flumen deglutivit. Cujus tumba plumbea quasi
¹⁰ quid fantasticum non quærentibus sæpius apparet,
¹¹ sed quærentibus est omnino invisibilis. Hic fecit no-
vum ¹² archiepiscopatum apud Lichfeld, sed non diu
duravit, cui ¹³ fecit suffraganeos episcopos Wigornix
& alios certos. Sanctus Ethelbertus, alias Albertus, rex
Orientalium Anglorum anno domini ¹⁴ DCCIXCV^o. ab

1. Septimanatium C. C. 2. F. Exercitatio. 3. Northumborum C. C.
4. Egbertus C. C. 5. Deest C. C. 6. Sic. 7. Autem C. C. 8. Sic. 9. Deest
Hertford. M. C. C. 10. Deest C. C. 11. Scilicet pro sed in C. C. 12. Archiepiscopatum C. C.
13. Fecit septem suffraganeos episcopum Wigornensem, & alios certos. Rex
Ethelbertus nomine, alias Albertus, C. C. 14. Sic in Cott. Sed 196. in C. C.
* Sic.

uxore regis Merciorum Offæ proditorie est martyrizatus, & ¹ Herfordiæ sepultus; sed in ² Danorum guerris absconditæ sunt ejus sacræ reliquiæ in castro, ³ ut dicitur, prædictæ civitatis, ⁴ nec tamen ad dies nostros ⁵ sunt inventæ. Ejus tamen festum solempniter celebratur decima octava die ⁶ Maii. Sanctus Feremundus rex & martyr secundum legendam suam erat filius regis Offæ, cujus tamen Offæ nescitur, cum plures erant reges ⁷ illius nominis, cujus reliquiæ divisæ sunt. Una pars apud Dunstaple in comitatu Bedfordiæ inter canonicos regulares honorifice ⁸ servatur. Alia pars apud Cropdyd juxta Bambiriam in comitatu Oxoniæ in alio ⁹ scrineo decenti honore habetur. In utroque loco miraculis choruscant. Ejus festum celebratur ¹⁰ die Maii. Sanctus Alcmundus subregulus, filius regis Northumbriæ Aluredi, martyrizatus est anno domini ¹¹ dcccxi. & Derbiæ in ecclesia sub suo nomine dedicata nobili ¹² scrineo servatur, gloriosis ibi fulgens miraculis. Cujus festum est ¹³ die Septembris. Rex Merciorum Kenulphus fundavit abbathiam monachorum de Winchcombe, ubi prius ex fundatione regis Offæ ¹⁴ erat monasterium monialium, & obiit anno domini ¹⁵ dcccxix. Sanctus Kenelmus, rex Merciorum, filius & heres regis Kenulphi, puer ¹⁶ septennis martyrizatus est anno domini ¹⁷ dcccxxv. Cujus corpus à proditore ¹⁸ suo sepultura absconditum est, sed per angelum in specie columbæ ¹⁹ sedula divinitus à cœlo missa super altare coram domino papa est revelatum. Cujus sedulæ hæc erat sententia: **In Clent in Cowbache hed ²⁰ betwedyd lyth Kenelme.** Quod sonat Latine, Kenelmus decollatus jacet apud Cowbache. ²¹ Et sic gloriosum corpus ejus miraculose inventum translatum est usque monasterium de Winchcomb, & in utroque loco tam primæ sepulturæ quam translationis in

Feremundus rex sepultus est apud Dunstable inter canonicos. M. Fol. 57. b.

Alcmundus rector ecclesiæ de Derbiæ. M.

Kenulphus fundator monachorum de Winchcombe. M. Kenelmus rex proditorie à spicatore occiditur. M.

Fol. 58. a.

1. Herefordiæ C. C. 2. Danico bello absconditæ fuerant ejus reliquiæ C. C. 3. Desunt C. C. 4. Sed tamen C. C. 5. Non sunt C. C. 6. Maii, in qua occiditur à pessima muliere regis Offæ uxore. Sanctus C. C. 7. Ejus C. C. 8. Servatur. Sanctus Alcmundus subregulus, omittis alius C. C. 9. Sic. 10. Sic. 11. Desunt C. C. 12. Septem annorum martyrizatus est C. C. 13. Suo sepultum est. In Clent in Cuberche hed be wedded lithe Kenelme. Quod sonat, Kenelmus decollatus C. C. 14. Sic, & mox infra sedulæ. 15. Sic. Leg. berevyd. 16. Desunt in C. C. usque ad ejus festum. --- * Sic.

Wistanus
rex sepul-
tus apud
Eulham. M.

Edmundus
rex Orien-
talium
*Saxorum.
M.

Aluredus
rex piissi-
mus funda-
tor Acade-
miæ Oxo-
niæ. M.

Fundator etiam mo-
nasteriorum Shaftes-
bury ac Wintoniæ, ac
decorator comitatu-
um Anglorum. M.

Congregator reliqua-
rum Academiarum in
Anglia, & in unam
reduxit formam do-
cendi, & assignavit
eandem in Oxonia. M.

¹ scrineum miraculis gloriosis choruscant. Eius festum
est ² triduo ante festum Sanctæ Margaretæ. ³ Sanctus
Wistanus, filius regis Merciorum Wyglaffi, martyrizatus
est anno domini DCCCL^o. & Evishamiæ ⁴ abbathia comi-
tatu Wigornia ⁵ quiescunt ejus reliquiæ. Prius tamen
apud Repton, ⁶ alias Rependon, prope Derby ⁷ fuit se-
pultus Sanctus Edmundus ⁸ rex Estangliæ. A Danico
⁹ principe Hingwar pagano martyrizatus est sagittis
¹⁰ perfossus. Postea pro Christo nomine decollatus est
anno domini DCCCLXX^o. Rex Aluredus, alias Alfredus,
miles probatissimus, sapientia alter Salamon, ¹¹ divisit
comitatus Angliæ in cantredas seu ¹² hundredas & ¹³ tei-
thingas. ¹⁴ Eciam fundavit abbathias de Shaftysbury
& novum monasterium Wintoniæ. Istius regis
diebus, ut videtur, non erant, ut modo, in ec-
clesiis nobilium urbium, civitatum & villarum
horologia, ut modo habentur; sed ipse pro
parte sua ordinavit candelas de cera tres pro
qualibet die, quarum ¹⁵ quælibet accensa octo horis ar-
dere veraciter vellet. Unum ¹⁶ octanarium ¹⁷ expendebant
in dei servicio, secundum in causis temporalibus audi-
endis, & corporis cibo & potu, recreatione, & tertium
nocturna expendebat quiete per candelas accensas ¹⁸ certa
determinatione. Iste rex litteratos intime dilexit, quibus
virtuosam vitam novit non deesse. Unde Plegmundum
Cantuariensem, & Werferthum Wygorniensem ante præ-
sulatum, ac Athelstanum Herfordensem, & Werulfum
Legecestrensem viros litteratos ad se vocavit de regno
Merciorum. Hi ¹⁹ ipsum ut optabant erudie-
runt. Sanctum ²⁰ eciam Grimbaldum Flandren-
sem monachum de monasterio Sancti ²¹ Bertini
cum consociis Johanne & ²² Assero, & Johan-
nem Wallensem à monasterio Sancti ²³ David

1. Sic. 2. Triduum C. C. 3. Deest C. C. 4. Desunt C. C. 5. Requiescunt C. C. 6. Vel Rependon C. C. 7. Est C. C. 8. Deest C. C. 9. Principe nomine Hingwarro C. C. 10. Perfossus, & capite pro Christi amore decollatus C. C. 11. Divisit ille com. C. C. 12. Hundredas vel Wapingetanges C. C. 13. Trithingas malint alii. 14. Qui quidem Alfredus fundavit C. C. 15. Sic. 16. Octonarium C. C. 17. Sic. 18. Citra determinationem C. C. 19. Ipsum regem, ut optabatur, erud. C. C. 20. Aurem C. C. 21. Bertini in civitate Sancti Audamariæ cum sociis C. C. 22. Asserio C. C. 23. David's C. C. --- * Sic. fibi

sibi univit. Quorum doctrina edoctus librorum omnium notitiam habebat. Illo tempore non erant grammatici in toto regno occidentalium Saxonum. Hic inter laudabilia magnificentiæ suæ opera anno domini DCCCLXXII, Sancto ¹ Neote instigante, scholas publicas variarum artium apud Oxoniam instituit. Quam urbem ob scholarium præcipuum favorem in multis privilegiavit articulis, neminem illiteratum ad quamcumque dignitatem ascendere permittens. Magistri & scholares, qui ad ² fidem conversi sunt, docuerunt in monasteriis & locis devotis secundum formam studiorum antiquorum Grekladiæ, Lechladiæ, Staunfordiæ, Caerleon, Cantebrigia, & ³ Bellifiti, & aliorum ⁴ quot prius in insula fuerunt hujusmodi studia. Et sic forma ⁵ Grekladenfis ad ⁶ Malmesburiam, ubi olim floruit Sanctus Aldelmus, vir literatissimus, & alia cœnobîa vicina, à qua & aliis Oxoniæ ⁷ propinqua Fol. 59. a. ipsi patres de regno Merciorum superius recitati formam antiquam docendi Oxoniæ statuerunt. Quæ Oxoniæ Universitas post Universitatum antiquarum ⁸ suspensionem velut Lucifer in aurora prima Anglorum Universitas in Anglia effulsit. Et certum est, quod ad Aluredi regis tempore, quo per eum fuit Universitas ista fundata, fides catholica per hoc regnum stetit sana ⁹ & inconcussa, non obstante pagana ex Damarchia cum Anglicis frequenti commixtione, divina hoc operante clementia, quæ lucem Oxon. solarem videlicet scientiæ salutaris nunquam passa est enormiter eclipsari. In prima dictæ Universitatis fundatione ¹⁰ ipse nobilis rex ¹¹ Alucedus infra urbis Oxoniæ mœnia doctores in Grammatica, artibus, & Theologia tribus locis in nomine Sanctæ Trinitatis ex suis ¹² sumptibus instituit. In quarum una in alto vico versus portam orientalem situata xxvi. grammaticos omnibus necessariis ipsam aulam dotavit, & eam propter Parva Aula, loquitur Rosius, Universitatis. M. scientiæ ¹³ inferioritatem parvam aulam Universitatis appellari decrevit, & sic in diebus meis appellata est.

1. Sic. 2. Fidem Christianam conversi docuerunt C. C. 3. Bellofiri C. C. 4. Quod C. C. 5. Grekladenfium C. C. 6. Malmesburiam translata, ubi C. C. 7. Sic. 8. Susceptionem C. C. 9. Desunt C. C. 10. Iste C. C. 11. Sic. Lege (ut in C. C.) Aluredus. 12. Sic. 13. Inferiores notitias parvam C. C.

¹ Aliam

Minor Au-
la Univer-
sitatis. M.
Fol. 59. b.
Magna Au-
la Univer-
sitatis. M.

¹ Aliam aulam versus muros urbis boriales, ubi jam diei-
tur vicus ² scholarum, in sumptibus necessariis pro dia-
lecticis seu philosophis ³ xxvi. habundanter construxit.
Et hanc minorem aulam Universitatis appellari præcepit.
⁴ Terciam in alto vico versus portam orientalem ⁵ fun-
datam primæ aulæ occidentali contiguam aulam pro
xxvi. theologis appellans, sacre scripturæ studium da-
turis ordinavit, quibus & expensas sufficientes habun-
danter exhibuit. Multæ aliæ præter hæc in ⁶ brevi
aulæ aliæ singularum facultatum à burgenfibus urbis
& comprovincialium circumjacentium, deinde à re-
motioribus ⁷ provinciis sunt exortæ, licet non de re-
giis expensis, sed regio gracioso exemplo feliciter
creverunt. Rex ⁸ eciam optimatos suos ad discendum
literaturam adeo provocavit, ut ipsi filios suos, & si
non filios haberent saltem servos suos, si ingenio pol-
lerent, concessa libertate literis commendarent. Senes
tunc per totum regnum lamentabantur, se eruditione
nudos, & beatos prædicabant quos ad sortem discendi
ætas illa promoverat. Unde non diu quin videres ex
omni parte regni ⁹ diatim illuc gratia discendi festinanter
accedere. tam nobilium quam eciam pauperum innu-
mera multitudo confluit. Rex ¹⁰ eciam Alfredus pro-
prium filium omnibus juniorem nomine Athelwardum
literatoriæ disciplinæ illuc transmisit erudiendum, ubi
crevit in magnæ probitatis philosophum. Et ad suorum
¹¹ rex magnificus scholarium sustentationem secundum
Marianum in Cronica sua assignavit octavam partem
proventuum suorum annuatim. Et, ut scribit Thomas
Rodburn in majori cronica sua, Sanctus Grimbaldus
Flandrensis & Prior, cantor optimus, studii Parisiensis
in Theologia Doctor, vir liberalibus scientiis ad plenum

1. Alia est aula versus C. C. 2. Scholarum, & in nostris diebus nigra
aula, ex opposito collegii nasi ænei, in sumptibus propriis pro dial. C. C.
3. xxvi. scolares habundanter constituit, & hanc C. C. 4. Terciam vero
aula in alto C. C. 5. Fundata juxta primam aulam grammaticorum versus
occidentem pro xxvi. theologis sacre scripturæ studentibus. ordinavit ille
rex prædictus has tres aulas quasi fundamenta totius, quibus & expensas
C. C. 6. Brevi æta sunt. Nam aulæ C. C. 7. Provinciis quædam aula sunt
C. C. 8. Autem optimates C. C. 9. Sic. 10. Autem C. C. 11. Rex ille
piissimus magnificusque scol. C. C.

eruditus, persæpe ¹ dictum regem Anglorum Alfredum vocatus, egrediensque de terra sua & cognatione studium Oxoniense adiit, & ibi lectionem suam reincepit, crevitque per filios scolasticos in gentem magnam, cuius matris gremio cum prælatis & magnatibus regni ut tunc primus cancellarius & doctor ordinarius primitus lectionem scolasticam legit, exposuit, & declaravit. Et hîc considerandum est, quod studium Parisiense per Anglicos, ut supra scribitur, traxit ortum, & iterum abinde rediit & refluxit omnis scientia divina & humana per Sanctum Grimbaldum antedictum, deinde in sua senili ætate, studio relicto, adiit Wintoniam, ubi novo monasterio constructo primus fuit illius loci abbas, &

C

obiit octavo Idus Julii anno domini **IXIII**^o. anno ætatis suæ ² **LXXXVII**^o. Iste rex Aluredus longe ante fuit Romæ, ubi per papam Sanctum Leonem illius nominis quintum, cuius festum celebratur **XVII. Kal. Augusti**, unctus est in regem, annuente & præsentente patre suo rege Edulpho. Et per omne scrutandum non legitur, regem Angliæ unctum ante eum, sed ipse erat omnium regum Angliæ unctorum primus, ³ & ratione unctionis suæ major semper cum eo gratia erat annexa; unde non solum vicit ⁴ finaliter suos hostes, sed condidit deo placitas & regno proficuas utilissimasque leges. ⁵ Ante Noë diluvium non reperitur quod lex quævis erat, sed solum naturalis, quæ ob multorum insolentiam inventa insufficiens cogebat bene morigeratos remedia requirere, & sic primo erroribus vivendi agnitis communi ordinatione ⁶ inventæ sunt sub pœnis condignis regiminis communis utilia statuta, quæ imposterum pro legibus tenebantur teste sancta scriptura capitulo **III**^o. ad Corintheos, "propter transgressores posita est lex." Nam lex est hominibus sicut capistra & frena equis, ut scribit ⁷ Crisostimus omelia **xxxvi**. Nec similis est telæ araneæ, quæ exiles muscas involvit, & fortes abire permittit, sed omnibus est æqualis & indifferens tam magnatibus quam

Obiit Grim-
baldus, pri-
mus cancel-
larius Oxo-
niæ. M.

Fol. 60. b.

1. Non aliter hac concipiuntur in Apographo nostro Bodl. 2. 88. C. C. 3. Et Rome unctionis C. C. 4. Finales C. C. 5. Desunt omnia in C. C. usque ad Jus in duo dividitur &c. à quibus incipit Sectio proxima sequens. 6. Sic. 7. Sic. plebeis

plebeis de utriusque sexus viris videlicet aut feminis rationis usu indotatis."

De legibus
antiquis lo-
quitur Ros-
sius. M.

Fol. 61. a.

Jus in duo dividitur, scilicet in jus naturale & in jus positivum. Jus naturale ¹invenitur in evangelio, "Omnia quaecunque vultis ut faciant vobis homines, & vos eadem faciatis illis." ²Math. VII. Jus naturale jure positivo antefertur, ut prius & ³dignius, distinctione v^a. naturale, & distinctione VIII. ⁴ff. dignitate. Juri ⁵etiam naturali cedit omnis consuetudo vel constitutio distinctione IX^a. per totum processum. Jus positivum est lex humanitus ⁶instituta, sed quod à deo institutum est omnes antecellit, ut jus divinum, quod duabus tabulis saphireis manu dei scriptum, Moyfique in monte Synay traditum omni rationali corporeæque creaturæ sub pœna dampnationis præcipitur à deo observandum. Hæc lex vel jus theologis traditur ad docendum. Sed jus humanæ institutionis in duo dividitur. Vel est jus canonicum, vel civile. Jus canonicum est lex à prælatis ecclesiæ instituta ad rebelles sacris regulis coercendum, & hæc hujus facultatis legistis traditur exequenda. Jus civile est lex occasione peccati humanitus inventa ad justificandum rem publicam ⁷coactive quoad bona corporis vel fortunæ. Quod jus ⁸positivum, sive humanum, secundum diversas expositiones, diversas habet species; quia aut est jus civile, aut est jus gentium, aut jus militare, aut jus publicum. ⁹Differentia pria per totum. Legis vel Juris dignitas à dignitate conditoris oritur, ¹⁰& sic Jus divinum omnibus aliis honore præfertur. Huic vero & cunctis aliis propinquius honore sequitur. Jus canonicum à domino papa & prælatis ecclesiæ est autorizatum. Lex civilis vel jus civile de civitatibus

Fol. 61. b.

trahit nomen, & inceptit ¹¹quando civitates cœperunt condi, ut habetur primo libro Institutionum & ¹²ff. libro secundo Rubrica de origine Juris in glosa. ¹³Unde ille nobilis philosophus de numero septem sapientum

1. Nominatur in evang. C. C. 2. Math. sexto capite. Jus C. C. 3. Deest C. C. 4. Scilicet dign. C. C. 5. Autem C. C. 6. Constituta C. C. 7. Coactione C. C. 8. Positum C. C. 9. Sic in Cott. Distinctio prima per totum C. C. 10. Et c. Jus C. C. 11. Quum C. C. 12. Scilicet C. C. 13. Verum ille C. C.

quartus nomine ¹ Solon, vir justitiæ insignis, abrogatis antiquioribus cujusdam viri Draconis imperfectis legibus, Atheniensibus condidit legem, quæ dicitur Jus civile Atheniensium. Similiter alius præclarus philosophus, nomine Ligurgus, legem condidit concivibus suis Lacedæmonibus, quæ dicta est lex vel jus Lacedæmoniorum, & ex illis duabus legibus conjunctis facta est lex duodecim tabularum. Plato ² etiam scripsit, teste Augustino de civitate dei, decem libros de ³ legibus. Aristoteles etiam libros de legibus edidit, ut scribit Rogerus Bakon de ordine Minorum ad Clementem Papam, & talia jura dicebantur Jus civile cum determinatione ubi servabantur, ut Athenientium & hujusmodi. Simili ratione, ut mihi videtur, lex nostra in Anglia statutis auctenticis edita merito potest appellari Jus civile Anglorum, & est auctentica, quia in ⁴ contra factores gladius spiritualis percutit censura ecclesiastica, ut singulis terminis anni omnibus ecclesiis parochialibus regni sub magna sententia pronunciat. Sed per jus civile sine alio termino expresse addito ⁵ semper intenditur jus vel lex Romanorum, quod jus doctoribus & aliis graduatis in jure civili in executione judiciaria committitur. Et sic jus nostrum Anglicanum lectura & curiis regalibus ⁶ edocta per domini regis justiciarios in eodem graduatos, ut judices pro doctoribus, servientes juris pro bacallariis ⁷ habitibus cornibus penulatis diversa pellura, prout eorum gradus promeretur, in magno honore continuatur, quorum discipuli apprenticii curiæ ⁸ vulgo appellantur. Romani pro certo ⁹ legibus decem tabularum, secundum Augustinum de civitate dei, abbreviatis non in singulis, sed, ut eis videbatur, utilioribus articulis admissis, duas ex propriis tabulas addiderunt, quæ additæ x. tabulis efficiebant legem xii. tabularum. In hiis erat fundamentum juris civilis, & ex hiis primo resultabat lex Romanorum, quæ auctonomatice dicitur jus civile. Et, ut scribit magister Johannes Bretton, quondam in lege Anglicana vir

Fol. 62. a.

1. Leg. Solon. 2. Autem C. C. 3. Legibus. Auxit autem libros C. C. 4. Concores C. C. 5. Semper interius vel lex rationum quod C. C. 6. Edoctum C. C. 7. Habentibus C. C. 8. Vulgariter C. C. 9. Deest C. C.

peritus, demum mundo relicto ad ecclesiam se totaliter
 Fol. 62. b. ¹ subalternatur philosophiæ morali, qui obiit anno do-
 mini MCCLXXV. In hoc concordat cum illo ille famosus
 clericus frater ² Robertus Bacon de ordine Minorum na-
 tione Anglicanus de generosa prosapia incolarum comi-
 tatus ³ Dorsettiæ juxta ⁴ Ilcheltyr, sacre Theologiæ do-
 ctor de Universitate Parisiensi, Oxoniæ incorporatus, in
 una epistolarum suarum Papæ Clementi missa. Viro lite-
 ratissimo sic scribens verbatim ait: "Sub philosophia
 "comprehendo jus civile, quia proculdubio est per se
 "jus. Nam continetur sub secunda ⁵ parte" moralis phi-
 "losophiæ. Nam ipsa pars dat leges publicas, & primo
 "de cultu divino, deinde de regimine rei publicæ in ci-
 "vitatibus & regnis; & sub hac parte philosophiæ con-
 "tinetur jus civile imperatorum & ⁶ regum per univer-
 "sum orbem. De hac multi intromiserunt, sicut ⁷ Ari-
 "stoteles & ejus discipulus ⁸ Theophrastus. De hac sci-
 "entia ⁹ eorum" nihil est apud Latinos." ¹⁰ Hæc nobilis
 Doctor ille Rogerus Bacon, apud fratres ¹¹ Minorum
 Oxoniæ sepultus anno domini MCCLXXXII^o. festo Sancti
 Barnabæ apostoli. Et, ut scribit Thomas Rodburn, mo-
 nachus Sancti Swythuni Wintoniæ, rex Willielmus con-
 Fol. 63. a. quæstor anno IIII. regni sui apud London convocans
 omnes nobiles, sapientes, juris peritos singulorum comi-
 tatuum Angliæ, ut eorum leges & consuetudines audi-
 ret: & licet idem rex Willielmus leges Norfolchiæ Can-
 tebrigie & Deiræ, ubi quondam maxima pars Dano-
 rum & Norwagencium inhabitabat, prius magis appro-
 baverat, & eas per totum regnum observari præceperat,
 pro eo quod omnes ejus antecessores duces, & omnes
 fere Barones Normanniæ ab illis borialibus provinciis
 originem antiquitus traxissent, & abinde in Norman-
 niam olim venissent; sed postea ad preces ¹² communi-
 tatis Anglorum rex eorum acquievit petitionibus. Nam
 eum humillime deprecati sunt quatenus permetteret eis

1. Subalteratur C. C. 2. Sic MS. Leg. Rogerus. 3. Dorcestrie C. C.
 4. Ilchellye C. C. 5. Deest C. C. 6. Regnum C. C. 7. Auxit pro Aristoteles habet C. C. 8. Theophrastus C. C. 9. Deest C. C. 10. Hic C. C. 11. Sic MS. Leg. Minores. 12. Comitatum C. C.

leges proprias & consuetudines habere antiquas in quibus vixerant patres eorum, & ipsi ¹ etiam nati & nutriti fuerant, scilicet leges Sancti Edwardi, quæ quidem prius inventæ fuerant per antiquiores reges hujus regni. Sanxivit namque primum leges in Britannia, quæ nunc Anglia dicitur, rex tunc Dunwallo Molmucius, cujus leges Molmutinæ dicebantur, usque ad tempora regis Willielmi conquestoris celebres. Inter ² quæ statuit, ut civitates & templa deorum, & viæ ad illa ducentes, & aratra ³ colonum immunitate confugii gauderent. Deinde Mercia regina, uxor regis Guthelini, à qua putatur à multis provincia Merciorum denominata, justam legem edidit, quæ lex Mercia vocabatur. Has duas leges Gildas historicus transtulit de Wallico in Latinum, & ⁴ rex Aluredus postmodum de Latino in Saxoniam transtulit linguam quæ Merchenlega Saxonice dicebatur. ⁵ Illeque rex Aluredus aliam superaddidit, quæ Westsaxon-lega vocabatur. Hiis rex Edgarus leges superaddidit. Tandem, Danis hîc dominantibus, lex alia superemnavit, quæ Danelega dicebatur, quæ alias subjecit, & à morte regis Edgari per sexaginta ferme annos vel circiter leges Saxonice per invasionem & dominationem hostilem Danorum usque ad coronationem Sancti regis ⁶ regis Edwardi sopitæ sunt & penitus prætermissæ. Sed penitus rex Edwardus ⁷ alius Confessor eas reassumpsit & confirmavit, & usque nunc vocata est lex Sancti Edwardi, non quia invenit eam primo, sed quia dimissam reassumpsit, & eam ex communibus prioribus legibus in unam communem legem edidit. Tunc ex præcepto regis Willielmi Conquestoris electi sunt de singulis comitatibus Angliæ XII. viri discreti & in jure periti, ceteris aptiores, quibus jurejurando injunctum erat coram rege Willielmo, ut secundum quod possent recto tramite neque ad dextram neque ad sinistram declinantes legum suarum ⁸ consuetudinemque sanctitata patefacerent, nil prætermittentes, nil addentes. Aldredus autem, Eboracensis archiepiscopus, qui regem Willielmum co-

Fol. 63. b.

Fol. 64. a.

1. Autem nati C. C. 2. Leg. quas. 3. Sic. 4. Ex pro rex in C. C.
5. Iste rex C. C. 6. Deest C. C. 7. Sic. 8. Leg. consuetudinumque sanctitata.

Fol. 64. b.

ronavit, & Hugo, Londoniensis episcopus, per præceptum regis scripserunt propriis manibus omnia quæ prædicti jurati dixerunt, à legibus ecclesiæ sumentes exordium, dicentes, "Omnis clericus &c. Sic incipiunt leges Sancti Edwardi." Exinde per alios reges post ipsos per parlamenta novis statutis editis prioribus additis novæ indies fiunt leges. Et in antiquioribus præcipue legibus multa habentur vocabula quæ adhuc frequentantur, ut evidet in antiquis libertatum cartis, quorum ¹ significationes sine expositione vel declaratione obscuræ sunt ad intelligendum. Ideo ad communem legentium utilitatem quorundam illorum terminorum explanationem hîc breviter subinferam. *Tol* est tolnetum pro rebus emptis. *Theam* est sequela ² nativorum, & proprietas catallorum ³ & rerum suarum. *Soca* est jurisdictio, est Gallice vero court Justice forfet or encheson, & talis libertas per quam dominus habebit omnia merciamenta de cunctis suis transgressoribus infra dominium suum delinquentibus. *Saka* est secta curiæ, ubi domini recipiunt homagia, & inde dicuntur Sakmanni, & ⁴ aliquando dicitur interpellatio majoris audientiæ. *Sokagium* est ⁵ quod hominum unius domini collectio, vel sokage, vel manrede, vel homines illius collectionis. ⁶ *Mondbrich* est læsio ⁷ Magestatis, Gallice blemur de honour. *Burghbrich*, id est, læsio libertatis aut septi, Gallice blemur de court, sive de close. *Grithbrich* est fractio pacis, quia Grith, id est, ⁸ pax, unde churchgrith est pax ad ecclesiam pro securitate pacifica ad eam confluentibus.

Fol. 65. a.

Miskennyng, id est, variatio ⁹ loquelæ, id est, ostentatio. *Homeseokyn* vel *hamefare* est insultus in domo contra pacem. *Forstallyng*, id est, obstitentia in strata regia. *Frithsoken*, id est, tutatio in jurisdictione. ¹⁰ *Infangtheof* est executio latronum vel latronis ¹¹ in furto capti in propria curia. *Orwtfangtheof*, id est, executio in curia propria de latronibus captis ¹² extra suam curiam. *Wergoltheof*, id est, summa de latrone evaso extra suum

1. Signes C. C. 2. Nativorum C. C. 3. Ex rer. C. C. 4. Aliter C. C.
5. Leg. quædam. 6. Monamvich C. C. 7. Sic. 8. Quod pax C. C. 9. Lo-
quelæ shewyng, i. e. ostentatio C. C. 10. Infangthe C. C. 11. Cum pro in
habet C. C. 12. Deest C. C.

carcerem. *Hangwit*, id est, quietus de latrone suspenso sine iudicio. *Plytwyt*, id est, quod aliquis sit quietus pro ¹medylng, & quod possit tenere ²hujusmodi in curia sua propria, & recipere amerciamenta provenientia. *Plyte*, id est, medel, vel medlis, vel medlyng, id est, intromissio, cum quis se intromittit de diversis materiis. *Wardwit*, id est, sursum redditio custodiæ heredis, vel sit quietus pro denariis dandis pro wardis faciendis. *Blodwyt*, id est, amerciamentum pro effusione sanguinis. *Wit* Anglice est misericordia Latine. *Leyrwit* est cum aliquis corrumpit nativam domini, ³tunc dominus ⁴habet rewardum pro offensa. *Warison* vel *Garsumma*, id est, remuneratio, vel ⁵emenda pro aliqua offensa secundum consuetudinem loci, ut ⁶va. cum loculo vel aliud ⁷hujusmodi. *Childwyt* est, ut supra, emendatio pro impregnatione nativæ suæ; & hoc secundum quosdam cum sit fornicatione vel adulterio, & non per matrimonium, nec mulier à servitute liberatur. *Scot* est collectio ad opus ballivorum vel vicecomitis ex consuetudine, & ⁸hujusmodi collectiones dicuntur *Skot*. *Hidagium* est tallagium unius hidæ. *Scutagium* est tallagium pro uno armigero vel equite in guerris. *Tallagium*, id est, task. *Dymys*, id est, decimæ. *Danageldum*, id est, tallagium datum antiquitus Danis, scilicet ¹¹d. de qualibet bovata terræ. *Wapentake*, *hundridum* & *cantaredum* idem sunt, idem præcinctus centum villarum, ⁹quid solebant reddere arma sua in adventu ¹⁰Domini. *Lastag* est exactio pro passagio marino in nundinis & mercatis. *Flemfryth* est quod habeat cattalla alicujus fugitivi, & bona de dominio suo. *Ferdwyt* est quando ut ¹¹lagatus venit ad pacem domini regis. ¹²*Carucage* est ¹³quando rex taxat totam terram pro carucata. *Hornet* vel *Hornegylt* ¹⁴& cum aliquis de exactione & taxa solvat ¹⁵pro qualibet bestia cornuta, ¹⁶& sic *pedagium* pro pedibus, cum bestiae in

Fol. 65. b.

1. Medylig C. C. 2. Hujus in cur. C. C. 3. Huic pro tunc in C. C. 4. Habet C. C. 5. Emendacio C. C. 6. Una C. C. F. videtur. 7. Hujus. Childwyt C. C. 8. Hujus coll. C. C. 9. Sic. 10. Deest C. C. 11. Legatus C. C. 12. Carneage C. C. 13. Cum C. C. 14. F. est. 15. Deest C. C. 16. Et c. ped. C. C.

Unable to display this page

aratum. Et **IIII.** virgatæ constituunt unam hidam terræ. Et rex Willielmus conquestor recepit vel extorsit de qualibet hida terræ in Anglia **VI.** Et quinque hidæ constituunt feodum militare, cuius relevium est **100s.** & relevium integrum baroniæ est centum marcæ, & comitatus integri centum libræ, sicut in Magna Carta continetur. Et sic anno **xv.** regis Willielmi Conquestoris reperta sunt in Anglia sexaginta **M.** feoda militum ducenta & **XI.** Hæc non à me scribo, sed ut reperi alibi hîc

& illic in antiquis libris. De ^{carucagio} **2** cunagio vero scio quod non potest esse concordantia cum antiquis scriptis propter multiplicem variationem nuper emergentem de terrarum **3** divisione. Credo quod non sit variatio secundum **4** scire meum. Antiquitus tenebatur, quod tria **5** grana ordei in medio spicæ faciebant unum digitum, alias pollicem, Anglice a **pnch**, & **XII.** digiti vel pollices faciebant pedem. Pes cum dimidio faciebat cubitum. Gradus erat ex duobus cubitis, passus ex duobus gradibus, stadium ex **150.** passibus, miliarium ex octo stadiis, leuca ex **XII.** stadiis, pertica ex viginti quatuor pedibus, & stadium ex **XL.** perticis. Istæ primitus mensurarum adinventiones ad maximum & legitimum commodum erant rei publicæ ordinatæ. Omnes leges & jura erant constituta pro conservatione reipublicæ & civium unione. Nota terminum. Civitas est civium concordans unio, & omne jus civile est ordinatum ad promovendum civium unionem; sed isti avari villarum destructores sunt inimici illius juris, quia in destruendo villas manentium dispergunt cives, & in hoc lædunt omnes circumjacentes civitates nobilesque villas & mercatus, quia contra omnia jura suorum **6** singulare intendunt commodum in dampnum **7** communitatis. Et hoc lex **8** civile omnino dampnat, ut habetur libro primo Institutionum, & titulo secundo, quia agunt directè contra juris præcepta. Nam juris præcepta, ut ibi evidet, sunt hæc: honeste vivere, altrum non lædere, & suum cuilibet tribuere. Sed isti

Fol. 67. a.

1. Aratum. Item virgata terræ continet viginti quatuor acras. Et **IIII.** virgatæ C. C. 2. Omagio C. C. 3. Dicine C. C. 4. Scriptum meum C. C. 5. Genera C. C. 6. Singulorum C. C. 7. Comitatum C. C. 8. Leg. civilis.

Fol. 67. b.

è converſo plurimos lædunt, & aliorum commoda in ſua proficua, aliis graviter læſis, convertunt. Etenim contra depopulatores ædificiorum omnia adverſantur jura. ¹ Nam namque villarum necnon domorum deſtructione penitus inhibita eſt jure civili; ut aperte cavit textus ² in libro ſenatus ff. de contrahenda emptione & venditione, ubi inferuntur hæc verba: “Senatus ³ ſenſuit, ne quis domum villamve diruerit, quo plus ſibi “adquireretur” &c. Ad idem facit textus in libro ſecundo §. de privatis ædificiis, ubi dicitur: “Negotiandi “cauſa ædificia demoliri, marmora diſtrahere edicto “divi Vaſpaſiani & ſenatus conſulto vetitum eſt. Et nec “dominis ædificiorum transferre licet, ut interioris be- “neficiis depositis publicus deformetur aſpectus.” Pro iſto facit textus Institutionum de rerum diſiſione §. *cum in ſuo ſolo*. Ubi prohibet lex XII. tabularum, “Nemi- “nem poſſe tignum ſuum ædibus alienis injunctum ven- “dicare vel eximere.” Et ratio una eſt hæc, ne urbs ruinis difformetur. Ad idem conſonat textus in libro II°. §. *Si quis*, ff. *ne quid in loco publice fiat*. Ubi dicitur, “Si quis, nemine prohibente, in loco publice ædifica- “verit, prætor dicit non eſſe cogendum tollere, ne rui- “nis urbs difformetur.” ⁴ “Item: Præſes provinciæ, in- “ſpectis ædificiis, dominos eorum reficere compellit. Et “adverſus ⁵ detractantem competenti remedio difformitati “auxilium ferat.” ff. de officio Præſidis ⁶ l. Præſes. Et ſic iſtis ex præmiſſis manifeſte colligitur, ruinam villarum juri civili odioſam necnon penitus eſſe vetitam. Cavit ⁷ etiam jus canonicum, quod depopulator agrorum non gaudebit immunitate eccleſiæ. Capitulo inter alia ſuper hoc Johannes Andreæ dicit, “Quod confugientes ad “eccleſiam debent ibi defendi præter duas perſonas, ſci- “licet latronem publicum & devaſtatores agrorum & “viarum.” Hæc ille. ⁸ Ergo à fortiori, ut videtur, de- populator villarum, reddens hominum ſuſtentationem in paſtum tantum beſtiarum, fugiens ad eccleſiam non ha- bet ibi defendi. Dedignantur ⁹ etiam ſacri canones vil-

Fol. 68. a.

1. Sic. 2. Defunt C. C. 3. Leg. cenſuit. 4. Idem C. C. 5. Detractan-
tes C. C. 6. Vel C. C. 7. Autem C. C. 8. Igitur C. C. 9. Autem C. C.
larum

larum dirutores, agrorum viarumque depopulatores in ecclesiastica humari sepultura. Consonum multis videtur, quod qui se villarum destructione abstrahunt à vivis, ¹ quod cum eisdem localiter non communicent in sepulturis. Neque licet quemquam utilitati communi propriam præponere utilitatem. Nam sicut majus bonum minori bono præponitur; ita communis utilitas omni singulari utilitati omni jure præfertur. Ex III°. Decretalium Rubrica de regularibus & transeuntibus ad Religionem capitulo *Licet*. Etiam quod publica utilitas præfertur privatæ evidet septima questione prima ² scias, & de gestis pro socio in ³ actione, paragrapho *Labeo*. Et sic semper præfertur privatæ primo libro Decretalium, capitulo *Bona memoria*. Qui igitur permissive habent libertatem aliquam faciendi merentur amittere privilegium, qui [⁴ concessa] sibi abutuntur libertate capitulo *Licet*. Unde apostolus, "Utinam ⁵ abscindantur qui vos "conturbant." Præteritis namque diebus nobiles bonarum inventionum gloriosos habebant filios, qui semper utiliora prioribus invenire desudabant: sed nunc est è converso, avari patres cupidiores generant filios. ubi forte pater pro cupiditate unam destruxit villam, ejus moribus avarus filius destruit plures villas. De talibus optime finxit quidam poëta. Et sic quidam dixit, "Potens habet prolem ⁶ natum, & multi inde exultabant." Quibus per parabolam dixit, "Audite gaudium vestrum. "sol genuit solem, & omnes creaturæ ingemuerunt dicentes, Unicus sol erat nobis prius, & vix præ calore Fol. 68. b. "ejus vivere potuimus. Nunc sol multiplicatus tollet "vitam nostram." Sic est de istis cupidis villarum dirutoribus. Exemplo paterno filii sunt pejores patribus. Attendant tales in conscientia miseri ad scripta autentica. Nam scribitur tercio regum XXI°. capitulo, "Quod "rex Israel Achab nomine videns vineam Nabot sibi "necessariam & propinquam, cum eo loquens, pacifice "petens ab eo ipsam vineam ad opus suum, in valore "promittens vel commutatorie terram æqualis valoris, "Nabot humiliter regi respondens dixit, Quod erat sibi

1. Delend. forsan. 2. Scias C. C. 3. Accionem C. C. 4. Deest C. C. 5. Ab-
scindantur C. C. 6. Sic,

“terra hereditaria, & sicut eam à parentibus hereditarie
 “accepit, sic ipse heredibus suis dimittere vellet, nec
 “vendere nec commutare.” Precabatur regem non
 1 eum” ulterius inde attemperare. Contristatus est rex
 ultra modum, & 2 præ dolore decidit in lectum. Cui
 adveniens uxor sua regina Jesabel, & causam doloris per-
 fecte intelligens, consolata est eum, promittens se suum
 desiderium implere ad effectum. Et statim 3 hinc fictis
 sub sigillo regis Achab, duobusque falsis adquisitis testi-
 bus, & civitati Jesrael, ubi Nabot manebat, missis, il-
 lorum falsorum insano testimonio justus Nabot extra
 civitatem ad mortem injuste lapidatus est. Sed Deus, qui
 Nabot de injuriis suis optime remunerare potuit, voluit
 & finaliter fecit. Heliam Thesbiten prophetam regi A-
 chab dictæ vineæ cum ingenti gaudio descendenti eidem
 regi obviare cum aliis nunciis præcepit. “Vineam Na-
 “bod optinuisti & possedisti, & sicut canes sanguinem
 “suum linxerunt in fundo 4 Israel, sic & 5 tuam lingent.
 “Et Jesabel uxor tua & regina, hujus mali operatrix,
 “erit cibus canum in Jesreel.” Notate hîc vindictam
 Dei postea executam. Et hoc præcipue vobis dico, ô
 destructores & dirutores villarum, qui cogitis liberos te-
 nentes in villis per vos dirutis proprias invitos amittere
 terras. Ipsi Acab, Jesabel, & Nabod mortui sunt. Deum
 habuerunt judicem, qui & idem Deus in æternum regna-
 bit. Consimile delictum, & non 6 mitiorem, sed potius
 ferventius & crudelius post judicium exercebit in vobis,
 eo quod exempla priora vos non emendant. Timete
 igitur Deum, & retrahite vos à viis vestris pessimis. Ex-
 emplarie igitur vos exhortando ad nuperiora facta die-
 bus Philippi regis Franciæ 7 contemporanei regum An-
 gliæ, Henrici, Ricardi, Johannis, & Henrici ex aucto-
 ritate Cæsarii distinctione VI. capitulo XXIII°. idem rex
 habuit in civitate Parisiensi præpositum, qui cujusdam
 sui concivis vineam concupiscens, ut sibi venderet illam
 importune nimis instabat. Respondente cive, sicut Na-

Fol. 69. a.

Narratio.

II.

I.

II.

1. Deest C. C. 2. Pro C. C. 3. Leg. literis fictis. 4. Jesrael C. C. 5. Sic,
 6, Sic Cott. Minorem C. C. 7. Contemprandii C. C.

both respondisse legitur Acab regi Israel, "Vivit dominus, quia non vendam tibi patrum meorum hereditatem, eo quod nulla ad hoc me compellit necessitas." Præpositus minas intulit, sed non perfecit. Contigit interim, ut homo ille moreretur. Quo cognito, præfectus effectus est hilarior, & ¹ huiusmodi dolos homo astutus ad sui perniciem excogitavit. Duos siquidem ex scabinis, ut sibi testimonium falsitatis ferrent, pecunia corripit. Cum quibus sicut ² conductum fuerat mox ³ intempesta nocte defuncti sepulchrum adiit, terraque ejecta in fossam descendit, & sacculum pecuniæ, quam ⁴ viro pro vinea optulerat, in manum ponens mortui ait, "Testis uterque vestrum sit, quod ⁵ tantam pecuniam homini isti pro vinea sua tali à me diu desiderata dederim, quam ipse quidem, ut vos videtis, manu sua recipit, nec aliquid contradicit." Dicentibus illis, "Testes sumus," mox recepit pecuniam, & rejecit terram. Mane testibus eisdem adhibitis vineam sibi vendicavit. Quod cum relictæ defuncti didicisset, stupens accurrit, & præposito dixit, asserens neque maritum, neque se vineam illam umquam præposito vendidisse, neque umquam aliquid pecuniæ pro ea recepisse. Cui ille: "Ego tanto precio vineam comparavi, sub testimonio horum scabinorum. In manum viri tui apposui, nec contradixit." Quæ se nil videns proficere, ad regem cucurrit, de violentia præpositi sibi conquerens, illo sub prædictorum testimonio contradicente. Rex quia audientia vacare non potuit, quibusdam discretis viris causam commisit; qui testimonio scabinorum decepti, in partem præpositi declinantes, cum eo contra viduam dederunt sententiam. Tunc illa amplius turbata, cum regi clamoris fletibus nimis esset importuna, rex testes vocari iussit, & quia vir prudens erat prudenter illos examinavit. Accepto prius uno & solus loquens cum solo, ait: "Nosti dominicam orationem?" Respondente illo, "No-
vi domine;" subjunxit rex, "Dic ergo illam, me audiente." Quod cum fecisset, nil aliud ei loquens, præ-

Fol. 69. b.

Fol. 70. a.

1. Hujus dolos C. C. 2. Leg. conductum. 3. Intempesta C. C. 4. Leg. vivo. 5. Totam C. C.

cepit ut in vicinam cameram ¹ cecederet. Et advocans
² alterum, severius eum alloquutus est, dicens: "Socius
 tuus de vinea illa tam meram mihi retulit veritatem,
 sicut est sanctum ³ *pater noster*, quo nil est verius.
 Quod si ab eo discordaveris, gravissime puniêris."
 Æstimans ille quod regi omnia dixisset, timens ac tre-
 mens ad pedes ejus ⁴ coruit, dicens, "Misere mini nostri,
 Domine, quia sic & sic fecimus, à præposito nostro
 inducti." Iratus rex valde, vineam viduæ restituit, &
 præpositum vivum in eadem vinea sepeliri præcepit.
 Ecce rex inspiratus à Deo justam dedit sententiam. De-
 functum præpositus ⁵ effodit, & ideo illum vivum terra
 absorbuit. Si nostris terrarum injustis inuasoribus similis
 daretur sententia, à villarum destructione cito cessaretur.
 Rex punivit præpositum in corpore, sed Deus so-
 lummodo dat sententiam animæ; quæ sententia multum
 periculosior est, ut patet per ⁶ istum Cæsarium, & osten-
 ditur distinctione prima capitulo xxvii^o. & capitulo
 xxxiiii^o. ubi sic dixit: "Quod quidam dux ⁷ Thuri-
 giæ, nomine ⁸ dictus Lodowicus Landagravius, prædo
 pauperum ac tyrannus maximus, non curans de execu-
 tione & oppressione pauperum in bonis & possessio-
 nibus eorum, ecclesiarum ⁹ etiam usurpans possessi-
 ones, & propter hæc aliaque plurima mala à viris reli-
 giosis dum corriperetur, qui ei proponebant in con-
 fessione pœnam malorum & gloriam electorum, ver-
 bum miserabile respondit; Si prædestinatus sum, in-
 quit, nulla peccata mihi poterunt regnum cœlorum au-
 ferre: si ¹⁰ præstitus, nulla bona mihi valebunt illud
 conferre. Illud etiam Psalmistæ, quia vir literatus
¹¹ erat, loco proverbii ad suam excusationem arguen-
 tibus se proponebat. Erat siquidem literatus, & ob
 hoc amplius induratus. Et cum ¹² ei dicerent viri
 timorati, Domine, parcite animæ vestræ, desistite pec-
 care, ne Deus provocatus peccatorem in peccatis occi-
 dat: iterum respondit, Cum venerit dies mortis meæ

1. Leg. secederet. 2. Alium, semotus eum C. C. 3. Patrum nostrum C. C.
 4. Sic. 5. Sic in Cott. pro effodit. Sed effodit in C. C. 6. Illum C. C. 7. Du-
 ringiæ C. C. 8. Dominus Lod. C. C. 9. Autem C. C. 10. Sic. 11. Erat,
 cœlum cœli Domino, terram dedit filiis hominum, loco proverbii C. C.
 12. Deest C. C.

"moriar.

Unable to display this page

Unable to display this page

“Post horam, ut ei videbatur, nimis longam puteo eru-
 “tante flammæ sulphureas Lantegravius inter scintillas
 “ascendentes simul ascendens videndum se clerico collo-
 “tenus præbuit. Ad quem ait: *Ecce præsto sum miser*
 “*ille Lodowicus Lantegravius quondam dominus tuus,*
 “*& utinam nunquam natus fuissim.* Cui clericus:
 “*Missus sum à filio vestro, ut ei renunciare possim de*
 “*statu vestro, & si in aliquo potestis adjuvari mihi di-*
 “*cere debetis.* Respondit ille: *Statum meum bene vi-*
 “*des. Hoc tamen scias, quod si filii & heredes mei*
 “*restituere vellent tales possessiones talium virorum, &*
 “*talium ecclesiarum, propriis nominibus eas exprimens,*
 “*quas mihi injuste usurpavi, & sub titulo hereditario*
 “*ipsis reliqui, magnum animæ meæ conferrent reme-*
 “*dium.* Cui cum clericus diceret, *Domine, non credent*
 “*mihi filii tui;* respondit, *Ego dicam tibi signum, quod*
 “*nemo novit præter me & filios meos.* Accepto signo,
 “& Lantegravio (eo vidente) in puteo submerso, per
 “Dæmonem reductus est. Qui licet vitam non perdidit,
 “ita tamen pallidus & languidus rediit, ut ‘vix’ agno-
 “sceretur. Verba patris proli² suo retulit. Signum of-
 “tendit, sed modicum profuit. Non paterno desiderio
 “additus est consensus, nec sequebatur effectus, nec pos-
 “sessiones sunt restitutæ. Respondit tamen Lodowici
 “Lantegravii senior filius clerico, *signum cognosco, patrem*
 “*meum te vidisse non dubito, propositum tibi præmium*
 “*dare non renuo.* Ad quem ille: *Domine, Curia vestra*
 “*vobis maneat. Ego cogitabo quid animæ meæ expediat.*
 “Relictisque omnibus, factus est monachus in ordine
 “³Cisterciensi, contempnens omnem sustinere laborem
 “temporalem, dummodo pœnam evaderet æternam.”

Fol. 72. b.

Addiscite hîc, ô vos amatores mundi, rei publicæ ini-
 mici, manifesti populorum tortores & oppressores, de-
 structores villarum, liberorum tenentium tenuras eis in-
 vitis injuste possidentes, eosque à paternis avorum, ab-
 avorum, & attavorum hereditariis sedibus expellentes,
 mendicitati, furto, & aliis miseriis exponentes. Mundus
 ob hoc vos odit, Deus & omnes cœli cives vestrum ne-

1. Deest C. C. 2. Sic. 3. Cisterciensi C. C.

phandum consortium contempnunt, & solus Diabolus cum societate sua in suam societatem gratanter admittit. Ibi tunc manebitis, ubi nunquam erit ordo, sed sempiternus horror inhabitans. Cantusque vester sempiternus erit, *væ! væ! væ! quanta sunt tenebræ!* Dum igitur lucem habetis, videlicet Christum, ambulate in luce, id est, in viis Christi, ne tenebræ sempiternæ vos comprehendant. Derelinquite vias vestras malas, & ad satisfaciendum Deo & proximo toto corde laboretis. Quod vobis facere concedat dominus noster Jesus Christus, Dei filius. Amen.

Fol. 73. a.

Rex Edwardus magnus fautor eruditionis, qui Universitatem Cantabrigiæ fundavit, statuens cathedras magistrorum & doctorum suis maximis expensis, & etiam fundavit abbathiam^{*} monachialium de Romesey in Wintoniensi Diocesi. Condidit apud Warwick munitiones, quæ usque hodie Le dungeon sunt appellatæ. Fecit turrem & mercati locum in comitatu Warwici, & ecclesiam in comitatu Staffordiæ. M.

Rex Edwardus dictus Senior patri suo Aluredo¹ hereditarie successit. Qui quamvis patri in literatura erat inæqualis, potentia tamen erat major. Proficientes etiam in scholis adamavit, & ad dignitates ecclesiasticas, secundum merita sua, moribus & vita sublimavit. Propterea ad cleroniam augmentandam, sicut pater suus Oxoniam, sic ipse Cantebrigeam ab antiquo cum ceteris studiis² generaliter suspensam, desolatam, & destructam, iterum ad primam gloriam erexit, necnon ibi aulas studentium, & doctorum magistrorumque cathedras & sedilia, ut dilectissimus cleri nutritor, amator, & defensor, suis sumptibus erigi & fabricari præcepit. Ab Oxonia namque Universitate, quam pater suus nobilis rex Alfredus erexerat, magistros artium, quas liberales vocamus, pariterque in sacra Theologia doctores advocavit, ibique ad legendum³ formaliter & docendum invitavit. Hæc Thomas Rodburn in Chronica sua. Sed plenius hæc vidi Wintoniæ in abbathia de Hida in quadam antiqua tabula, cujus copiam inde habui & habeo. Et in dicta abbathia ambo reges prædicti Alueredus & Edwardus sunt consepulti. Est etiam idem processus ibi in eadem abbathia in quadam bene indictata nobili Chronica, quæ de vetusta & antiqua manu iterum, ne periret, nova manu & placida scripta est, ut egomet vidi benevola licentia domini abbatis ejusdem loci. Fun-

1. Hereditaria C. C. 2. Generalibus C. C. 3. Formalem C. C. --- * Sic.

davit etiam prædictus rex Edwardus abbathiam monialium de ¹ Ramsei in Wintoniensi dioceſi; cujus ſoror ² Elſſeda, uxor ſubreguli Merciorum Ethelredi, ſine autumpni anno domini 915. condidit apud Warwyk munitiones contra Danos. Quæ uſque hodie Le Dongeon eſt ³ nuncupatum, ſuper montem ⁴ artificialiter factum. Conſimilem ⁵ multum fecit apud Tomworth in confinibus comitatum Warrwici & Staffordiæ. Turris & mercati locus eſt in comitatu Warwici, & eccleſia in comitatu Staffordiæ. Et apud Tomworth obiit xix. Kal. Julii anno Domini 918. quinquennio ante obitum fratris ſui regis Edwardi, ſepultaque eſt ⁶ Glouceſtriæ in eccleſia Sancti Petri, quam ipſa cum viro ſuo conſtruxerat ſuper oſſa Sancti Oſwaldi regis & martyris, quæ à Bardeneia illuc attulerunt. Et obiit iſte nobilis rex Edwardus apud Farindon per xii. miliaria ad occidentalem partem Oxoniæ, & ſepultus eſt Wintoniæ in novo monaſterio juxta patrem ſuum regem Aluredum. Quod monaſterium erat tunc infra muros Wintoniæ, ſed nunc eſt tranſlatum cum regibus ibi ſepultis extra muros, & vocatur abbathia de Hyda. Rex Athelſtanus, miles egregius, fundavit cœnobيا Midilton & de Michelmenſei, ſecundum Willielmum de pontificibus. Et præcipuus benefactor erat eccleſiæ Sancti Pauli London, & eccleſiæ ⁷ Beverlacenſi, & abbathiæ de Malmesbury ubi ſepelitur. Athelſtanus rex ſtaturæ fuit quæ juſtam non excelleret, corpore deducto, capillo flavo, filis aureis pulchre intorto. Northwallenſes ſolverunt ſibi aurum, argentum, & boves pro vectigali. Cambrienſes ex Ceſtria expulit, ipſamque urbem turribus & muris cinxit, terminum provinciæ ad Cambrum fluvium ſtatuens, ſicut aquilonaribus Britannis ⁸ ampnem Waiam limitem ⁹ poſuerat. Hujus regis regni anno tercio, anno domini 926. apud Wintoniam iiii. Idus Julii commiſſum erat fortiffimum duellum pro jure Angliæ inter regum pugiles Angliæ & Danmarchiæ, Guidonem videlicet comi-

Fol. 73. b.
Elfreda. M.

Ethelredus
cum uxore
ſua Elſſeda
fundatores
abbatiæSan-
cti Oſwaldi
in Glover-
nia. M.

Sepultus
Edwardus
fuit in novo
monaſterio
Wintoniæ.
M.

Rex Athel-
ſtanus ſep-
ultus fuit
in abbathia
Malniſbe-
ria. M.

Iſte rex
muris cir-
cumcinxit
Exoniam.
M.

Fol. *94. a.

Guido War-
wicke. M.

1. Romſei Wintonienſi C. C. 2. Elſſeda C. C. 3. Sic. 4. Artificialem C. C. 5. Sic. 6. Glouceſtriæ C. C. 7. Beverlacenſis C. C. 8. Apud Waiam C. C. 9. Poſuerat. Ejus regni C. C. * Ita folia ſeſe habent, lapſu ſcriba.

tem de Warrewyke, & Colibrundum immanis staturæ virum, natione Affricanum & fide paganum, sed, deo propitius agente, Christianorum miles, angelica monitione acceptus, & in Christiana fide servus dei ¹ fidelis, dei ecclesiæ & totius regni Angliæ inimicum feliciter devicit, ut testantur in Chronicis suis Henricus Knyghton, Thomas Rodburn, Girardus Cambrensis, ² Johannes Strench, Johannes Hardyng, Johannes Gresley, Johannes ³ Poutrel, & multi alii. Iste etiam rex Athelstanus Scotos rebellantes ⁴ perdomuit, & ut recolo, biennio, vel amplius, in Scotia moram traxit, quam ⁵ regionem cum Anglicis ⁶ instauravit. Unde usque hodie relicto proprio idiomate, Hibernico videlicet, modo ⁷ loquuntur Anglicum. Huic regi in quodam ⁸ in quodam bello ⁹ gladio privatus est, sed intente orans ¹⁰ habuit divinitus gladium in vaginam missum, & extunc usque ad conquestum gladii pugnantium cassidi semper erat cathena subtili ligatum. Rex Edgarus militia nulli secundus.

Rex Athelstanus Scotos rebellantes perdomuit. M.

Rex Edgarus præcipuus omnium ac invictissimus, & erga clericos fuit munificentissimus ac omnium regum fundator maximus monasteriorum. M.

Rex Edgarus staturæ fuit & corpulentia perexilis, sed magnæ & animosæ erat virtutis. Et tot diebus suis fundavit & reparavit loca religiosa quot erat ætatis annorum cum obiit. ¹¹ Ejus etiam solerti providentia

Fol. 94. b.

¹² Anglia & Wallia, multum lupis vexatæ, pro eorum nimia ¹³ habundantia eis sagaciter destructis, magnæ quieti & securitati totius regni incolas gratiose extunc dedit. Circa etiam hæc tempora primus Ricardus, dux Normanniæ, statuit primo vigilias fieri circa funera mortuorum ante eorum sepulturam. Quæ ordinatio postea per prælatos ecclesiæ, propter multa mala inde ingruentia, in omni loco ¹⁴ cassata est. Hic Edgarus solebat annuatim circuire regnum exercitu navali, in signum quod erat dominus terræ & etiam maris. Unde, secundum Willielmum de regibus libro secundo, regi Edgardo anno regni sui XII°. ad urbem Legionum, quæ nunc Cestria

Collegium Canonico-rum nomine Sancti Johannis edidit ille in Cestria, M.

1. Fidet C. C. 2. Defunct C. C. 3. Poutred C. C. 4. Pro dominio, & ut rec. C. C. 5. Regionem usque hodie cum Anglicis C. C. 6. Instauravit. Ideo idiomate Hibernico C. C. 7. Loquitur C. C. 8. Defunct C. C. 9. Ita hæc concipiuntur. 10. Habuit dictum gladium C. C. 11. Cujus enim solerti C. C. 12. Sic hæc concipiuntur. 13. Hudana eis C. C. 14. Cessata C. C.

dicitur,

dicitur, octo ¹ reges occurrerunt, cum quibus die quadam ascendit scapham, clavum gubernaculi per flumen Dee decurrentis manu regens, ceteris regulis ad remos locatis, sicque ad ecclesiam beati Johannis Baptistæ navigando pervenit. Qui dum pari pompa ² remigando ad suum palacium pervenisset, fertur suis dixisse, "Tunc demum quenquam successorum suorum posse gloriari quando tali pompa potiretur." Horum subregulorum nomina sunt hæc: ³ Kynath rex Scottorum, Malcolm rex Cumbrorum, Maccus plurimarum rex insularum, Dufnale, Siferth, Huwal, Jacob, Muchil. Et eodem tempore omneis isti reges ⁴ ibidem eidem regi Edgardo fidelitatem juraverunt. Iste rex Edgarus suam dignitatem per stilum suum in scriptis hoc modo ostendebat, ut in carta sua quam fecit Sancto Oswaldo Wigornienfi episcopo plane ostenditur sub hiis verbis: "⁵ Altitonantis Dei largiflua clementia, qui est rex regum & dominus dominantium, Ego Edgarus, Anglorum basileus, omniumque ⁶ regum" insularum oceani, quæ Britanniam circumjacent, cunctarumque nationum, quæ infra ⁷ eadem includuntur, imperator & dominus, Gratias ago Deo omnipotenti regi meo, qui meum imperium sic ampliavit & exaltavit super regnum patrum meorum, qui licet monarchiam totius regni adepti sunt à tempore regis Athelstani, qui primus omnium regum Anglorum omnes nationes, quæ Britanniam incolunt majorem, sibi armis subegit, nullus eorum ultra ejus fines imperium suum dilatare aggressus est. Michi autem concessit propicia divinitas cum Anglorum imperio omnia regna insularum oceani cum suis fortissimis regibus usque ⁸ Norregiam, maximamque partem Hiberniæ cum sua nobilissima civitate Dublinia Anglorum regno subjugare, quos & omnes meis imperiis colla subdere, Dei favente gratia, coëgi." &c. De cujus obitu chronicæ memorantes, præcipue Willielmus Meldunensis sub hac forma scribit: "Anglici orbis basileus, flos, & decus antecessorum suorum rex pacificus

Fol. 95. a.

1. Reguli C. C. 2. Navigando C. C. 3. Rinath C. C. 4. Itidem C. C.
5. Altitonantis C. C. 6. *Desst* C. C. 7. *Leg.* eandem. 8. F. Norvegiam.

"Edgarus ¹ non minus Anglis quam Romulus Romanis,
 "Cirus Persis, Alexander Macedonibus, ² Arsaces Par-
 "this, Karolus Magnus Francis, postquam regaliter
 "cunctum consummavit obiit viii^o. Idus Julii feria quin-
 "ta anno ætatis suæ xxxii^o. regni sui in Marchia &
 Fol. 95. b. "Northumbria xix^o. ex quo vero per totam Angliam
 "regnavit xvi^o." In hujus Edgari nativitate audivit
 Sanctus Dunstanus angelos canentes, "Pax terræ An-
 "glorum exorti nunc ³ pueri Dunstanique tempore,"
 sicque actum est. Cum Mercenses & Northumbri no-
 luerunt Edwinum regem regnare super se, fratrem ejus
⁴ Edgari in regem elevaverunt. Willielmus de regibus.
 Et sicut eadem terra bonas & malas herbas producit &
 nutrit, urticæ quandoque proxima est rosa: sic ex pio
 rege, Anglorum rege, Edmundo Edwinus pessimus &
 Sanctus Ed- Edgarus optimus processerunt. ⁵ Regi Edgardo successit
 wardus rex. filius suus Sanctus Edwardus rex & martyr. Cui suc-
 M. cessit frater suus rex Ethelredus. Qui secundum pro-
 Rex Ethel- phetiam parum supra recitatam quam diu Sanctus Dun-
 redus, M. stanus vixit prosperitate non caruit, sed post redierunt
 Dani ⁶ superficiem terræ cooperientes. Tepuit postea
 ubique in Anglia primo pro guerris Danorum postea
 Normannorum, scolarium possessionibus ⁷ dirutis & ab-
 latis, utraque tam divina quam humana scientia, ita
 quod scolæ necessario ⁸ cessaverunt. Nam, ⁹ secundum
 Henricum Huntynghon in Chronica sua, Oxonia per
 Danos paganos, Christi & sacrosanctæ ecclesiæ ¹⁰ uni-
 versalis inimicos, anno domini 979. ad cineres cremata
 est, & iterum additis annis xxx. per eorum novos ad-
 venas, totius regni inimicos, penitus est combusta, hoc
 est, anno Domini 1009. Etiam Cantabrigia auctoritate
 prædicta per eodem anno proximò sequenti, videlicet
 anno Domini m^x^o, ad cineres redacta est. Unde, ut
 vidi in quadam Cronica apud Osney prope Oxoniam,
 Fol. 96. a. dum ibi eram scolaris, quidam nobilis theologus magi-

1. Nominis memorabilis C. C. 2. Arsaces C. C. 3. Parvi Dunstani tem-
 pore sic quod actum est C. C. 4. Leg. Edgarum. 5. Huic regi C. C. 6. Su-
 perficiem C. C. 7. Dirutis C. C. 8. Cessaverunt C. C. 9. Studium Henr.
 C. C. 10. Universitatis C. C.

ster Robertus Poleyn appellatus scripturas divinas, quæ in Anglia diu obsoluerant, apud Oxoniam legere cœpit publice in scholis sacræ theologiæ anno Domini 1133. Qui postea, cum ex doctrina ejus ecclesia tam Gallicana quam Anglicana multum profecisset, à papa Lucio secundo ad cancellariam Sanctæ ecclesiæ Romanæ promotus est. Cujus discipuli tam Oxoniæ quam Cantabrigiæ lecturam postea continuaverunt. Demum super-venit quidam bonæ memoriæ Doctor Theologiæ magister Willielmus de Deorham, quondam socius magnæ aulæ Theologorum Oxoniæ, qui trecentas libras pecuniæ Universitati Oxoniæ contulit ¹ pro XIII. XII. & X. theologis in eadem aula [tempore] futuro sustinendis. & erat ipse archidiaconus Dunelmensis, & secundum Mathæum Parisiensem in Chronica sua, obiit anno Domini M. CC. XLIX. rediens à Romana curia eminentissime literatus quondam electus Rothomagensis. Rex Ethelredus, pulcher vultu, decorus aspectu, die dominica XVIII. Kal. Maii apud Kingston coronatus fratri suo Sancto Edwardo, regi & martyri, in regno successit, vir in principio infaustus, in medio miser, turpis in postremo. Cujus diebus anno domini 987. duæ retro seculis incognitæ pestes Anglorum genti acciderunt, scilicet febres hominum, & lues animalium, quæ Anglice *Shitte* ² dicitur, Latine fluxus interterraneorum vocatur. Et anno proximò sequenti, videlicet 988. obiit beatus Dunstanus, & cum eo recessit totius regni prosperitas, & subito Dani totam terram cooperuerunt. Et tunc Anglici coacti pacem ab eis emerunt dando eis tributum ³ quod Danageld nuncupatur, hoc est, de ⁴ qualibet bovata terræ IIIId. Infausti ⁵ erant tunc Anglici in omnibus ⁶ actibus suis. Unum vero malum & magnum malum futuro tempore nocivum bonus rex dominus Edgarus in regno suo pertulit. Nam ipso Danorum petitionibus inconsulte ferenti vix fuit in Anglia viculus in ⁷ quo non habitarent Daci cum An-

Robertus Polleyn sacræ paginæ professor novus instaurator Academiæ Oxoniæ à combustione ejusdem. Magister Willis benefactor fuit Universitatis Oxoniæ. M.

Qui contulit trecentas libras pecuniæ ad ejusdem usum post concremationem erectione Universitatis. M.

Ethelredus rex coronatus apud Kyngel-tone. M.

Fol. 96. b.

1. Pro XIII. XII. 60. theologis C. C. 2. Dicebatur C. C. 3. Quo C. C.
4. Quolibet hida terræ C. C. 5. Fuerunt C. C. 6. Accionibus C. C. 7. Deest C. C.
glis.

glis. Nam Daci natura potatores Anglicos in eandem normam duxerunt. Sed de innumerabilibus demum pauci effecti sunt. Nam A.D. 1002. rex infaustus Ethelredus missis literis suis ad urbes Angliæ jussit omnes Danos una nocte, videlicet Sancti Bricii, occidi. Quod ¹ & factum est. Initium malorum ² hoc." Circa hujus tempora regis, non obstante quod imperatores tres uno nomine sibi invicem successerunt, Otho omnes nominati, tercii ³ tamen Othonis tempore constitutum est, ut ⁴ officiales imperii imposterum imperatores eligerentur qui sunt septem. Unde versus:

*Magunt⁵, Remensis, Treverensis, Colonienfis,
 Quilibet imperii sit cancellarius horum:
 Et palatinus dapifer, dux portitor ensis,
 Merchio prapositus camera, pincerna Boëmus:
 Hi statuunt ⁷ Dominum cunctis per secula solum.*

Fol. 97. a.

Quatuor archiepiscopi, comes Palatinus, Dux Saxonum, & rex Boëmiæ; isti sunt semper Electores Imperatoris. Et secundum Mathæum Parisiensem cum pervenitur in Chronica sua ad annum Domini 1250. ubi scribit, quod Imperator habet tres coronas, unam de auro ⁸ ratione imperii, aliam de argento pro Allemania, & terciam de ferro pro Italia. Et dicto anno ultimò prænotato, vel circiter, prohibitum est judicium, quod fieri solebat per ignem & aquam. Anno Domini 1003. anno regni ⁹ regis Ethelredi xxv. rex Danorum Swanus, audita crudeli & traditoria morte Danorum in Anglia, clam cum magna classe in Cornubiâ applicans, & regis Ethelredi proditores ei subsidium suum, sed clam primo, & post plane præbebant. Primo Excestriam cepit. Quæ civitas ab Eaxe flumine nomen trahit. Capta civitate muros destruxit. Deinde deprædavit Shirburn, Wilton, & ad naves rediit. Anno sequenti in Estanglia applicans deprædavit Norwicum cum provincia circumjacente. ¹⁰ Tetterfordiam incendit, & Danmarchiam rediit. Et inde sæ-

1. Enim fact. C. C. 2. Deest C. C. 3. Tunc Othonis C. C. 4. Ita hæc concipiuntur. 5. Romenfis C. C. 6. Quibus imp. C. C. 7. Domini C. C. 8. Romæ, pro ratione, in C. C. 9. Deest C. C. 10. Tetterfordia C. C.

pius exercitum mittens, tandem anno Domini 1013. rediens, plurima enormia faciens apud villam de ¹ Geyn- Gayns-
burgh. M. burgh imminente vespera in medio commilitonum suorum pugione Sancti Edmundi regis & martiris, quem Ethilredus Ethilredus
rex confol-
sus in acie
periit. M. viliter blasphemaverat, confossus est, sicque ille vociferans noctis crepusculo III. Non. Februarii obiit. Wil- Canutus fi-
lius regis
Swani. M. lielmus de Pontificibus lib. 2°. Canutus, filius dicti regis, Swani mortem & modum mortis audiens & videns, mitius deinceps cum Sancto Edmundo egit. Nam ² fossatum³ terræ suæ circumduxit, immunitatem ab omni præstatione concessit, basilicam super corpus martyris construxit, monachos instituit, prædia multa donavit. & abhinc inolevit, ut reges Angliæ coronas suas Sancto Edwardo mittant, quibus si uti voluerint, magno precio redimunt &c. Mortuo Suano, Dani Canutum ejus filium in regem erigunt. Rex Ethelredus in Normanniam cum uxore & filiis suis fugerat, sed per Anglicos revocatus rediit, promisso tamen quod benigniorem se Anglicis solito redderet, & in brevi Canutum de Lindeſeia profugavit; qui apud Sandewicum in Cancia omnes obſides, quondam patri suo redditos, truncari fecit manus & nares, & tunc Daciam navigavit, & anno ſequenti rediit, & partes australes Angliæ deprædavit. Danici exercitus ſi non coherceantur per capitaneos ³ ſuos, ſunt ante bellum in rapinas prompti, & ſi non animentur ſunt in bello ad fugam proni; & in pace ſunt potatores maximi. Dani vexaverunt Angliam licet non continue, tamen ſparſim, per ducentos & triginta annos. Crudeliſſimi pagani erant, & ſequebantur eos facta crudeliſſima, puta feminarum in eorum adventu violenta deſloratio, maſculorum ſine miſericordia ⁴ interfectio, ⁵ omnium⁵ commeſtibilium ſine ſolutione devoratio, & ſingulorum potuum epotatio, omnium rerum, quæ vehi poterant, in exitu ſpoliatio, & in reſſu domus cum omnibus in ea relictis incenſio & incineratio; & omnium Anglorum in eos proicebatur maledictio. ſolum fuga ab eis erat Anglorum deſenſio. Dani vero primo vene-

Fol. 97. b.

1. Geinsbagh C. C. 2. Deſſ C. C. 3. Deſſ C. C. 4. Interfectionum C. C.
5. Deſſ C. C.

Rex Ed-
mundus. M.Canutus
rex. M.

Danis Warwici de-
structæ sunt duæ ab-
bathia, una monacho-
rum, altera est in por-
co via quæ hodie di-
citur **Abbey-lane**.
M.

Per Danos abbathia
destructa est monali-
um Coventriæ. Ejus
quondam abbatissa e-
rat statim virgo Os-
burga, & etiam ejus-
dem fundator fuit Le-
ofricus comes Mercio-
rum, qui contulit
eamdem in usum mo-
nachorum. M.

Canutus rex
fuit funda-
tor abba-
thiæ de Ef-
sendum in
Essex. M.

runt ¹ hostiliter in Britanniam anno Domini ² 787. præ-
dationis causa, & regis præpositus eis obvius occisus est.
Rex Ethelredus obiit ix. Kal. Maii Londoniis, & ibi
apud Sanctum Paulum sepultus est. Tunc divisum est
regnum. Multi ³ Canuto fidelitatem dederunt, & ipse
eis fidelem dominum esse promisit. Alii elegerunt Ed-
mundum Yronsede, ingentis molis & maximæ fortitu-
dinis hominem. Tandem ipso Edmundo Oxoniæ pro-
ditorie occiso per media Edrici proditoris, comitis Mer-
ciorum, Canutus factus est rex totius Angliæ & eciam
Danarchiæ. Circa hos dies anno Domini 1016. ante
Epiphaniam Domini rex Danorum Canutus & Edri-
cus proditor Merciam ⁴ hostiliter intraverunt, & multas
in Warwicensi provincia incenderunt villas. Warrewici

destructæ sunt duæ abbathia, una monachorum
extra villam, unde in parco est via parcum dia-
metraliter ⁵ secans, quæ usque hodie dicitur **Ab-
bey-lane**, ab abbathia ducens in partes patriæ
silvestres. Alia etiam abbathia erat in suburbiis
orientalibus Warrewici feminarum, id est, mo-
nialium, ubi modo est ecclesia Sancti Nicholai;
cujus ecclesiæ nunc chorus erat chorus monia-
lium, & occupabat totum cimiterium ejusdem
ecclesiæ, cum magna parte hospitalis Sancti Jo-
hannis Baptistæ eidem adjacentis. Etiam
Coventriæ destructa est abbathia monia-
lium, cujus quondam abbatissa erat Sancta virgo
Osburga, ibi modo nobili scrineo collocata, ubi
in brevi post nobilis comes Merciorum Leofricus

Fol. 98. a.

& domina Goditha uxor sua nobile erexerunt monasteri-
um monachorum, & nunc est sedes episcopalis. Videre
etiam possumus ad oculum in villagiis juxta Warwicum,
ubi circa maneria populi erant trucidati, ex sanguine ho-
minum ibi interfectorum herbam ebuli, id est, **Walswort**,
habundanter crescere, quæ ⁶ ex ebullitione sanguinis
humani naturaliter originem trahit. Extincto proditorie
rege Edmundo, tunc rex Canutus regnavit super totam

1. Hostilem C. C. 2. 797. C. C. 3. Edmundo C. C. 4. Hostilem C. C.
5. Cecans MS. 6. Deest C. C.

Angliam, & construxit abbathiam de Assendun in Essex & de Burgo Sancti Edmundi. Regnavit ipse circa xix.¹ annos. Et post eum filius suus Haroldus Harfote quasi^{Rex Haroldus. M.} levis in cursu ut² lepus aliquis. Et post eum frater suus Hardeknutus, qui obiit quadam die Martis post Pascha. Isti Dani in Angliam induxerunt inmoderatum modum^{Rex Hardeknutus. M.} bibendi. Hardeknuto mortuo liberata est Anglia extunc à servitute Danorum. In cujus signum usque hodie illa die, vulgariter dicta *Þortuiscay*, ludunt in villis trahendo^{Þortuiscay. M.} cordas partialiter cum aliis jocis. ³ Deinde regnavit Sanctus Edwardus rex & confessor, apud Islip juxta^{Sanctus rex Edwardus apud Islip juxta Oxon. natus est. M.} Oxoniam natus, qui regnavit annis viginti quatuor. Cujus quasi ultimis diebus obiit ille nobilis comes Leonfricus ii. Kal. Octobris, & Coventriæ in monasterio quod construxerat sepultus est. Qui consilio venerabilis Godithæ uxoris suæ ditavit & reparavit monasteria de⁴ Le-^{Fol. 98. b.} omstre juxta Herfordiam, ⁵ Wenlock, Wigornia, Evesham, & in civitate Cestriæ duas ecclesias, videlicet ⁶ Sancti Johannis Baptistæ & Sanctæ Werburgæ. Ad ⁷ jugem quoque instantiam prædictæ nobilis uxoris suæ urbem suam Coventriæ ab omni tolno præterquam ab equis liberam fecit. Ad quod impetrandum uxor ejus Godgiva vel Goditha prædicta quodam mane per medium urbis nuda sed comis propriis tecta equitavit. Hujus^{Wulstanus episcopus Wigornia. M.} sancti regis diebus Sanctus Wulstanus apud Longam Ychyngtonam in comitatu Warrewici natus factus est episcopus Wigornensis. Sanctus Edwardus erat vir proceræ staturæ, barba & capillis⁸ cigneus, facie roseus, toto corpore lacteus, membrorum habitudine optime dispositus. Abbathiam Westmonasterii dirutam sumptuose reparavit, ditavit, & privilegiis roboravit. Sed hîc quia aliquid memoriter habeo de Hardeknuto, de quo sum præloquutus, igitur (quamvis præter ordinem) non est prætereundum. Rex Hardeknutus tercius Danorum in Anglia, throno regio vacante, erat cum matre sua in

1. Annos. Filius suus rex Haroldus dicebatur Harefote, quia levis C. C.
2. Lepus. Frater suus Hardeknutus rex proxime in regno successit. Isti Dani in Angliam C. C. 3. Deest C. C. 4. Leonist C. C. 5. Wentloke, Wigorum C. C. 6. Deest C. C. 7. Ingentem C. C. 8. Agneus C. C.

Hokel-
Day, alias
Hokel-
Tuesday
sic diceba-
tur libera-
tione Da-
nicæ ser-
vitudinis ab
Anglicis.
M.

Flandria: Anglorum vocatione per nuncios desideratus ab omnibus venit in Angliam. Omni tripudio coronatus tribus annis regnavit, nil tamen gloria dignum egit. Corpus regis Haraldi nuper sepulti ex invidia exhuma- tum decapitari jussit & in Thamisiam proici, sed pisca- tores corpus inventum ad Danos attulerunt, & ab eis honorifice sepultum est. Multa post ipse rex Harde- knutus detestanda fecit. Tandem quadam feria tertia post Pascha subito obiit, in totius Angliæ maximum gau- dium. In cujus signum, ut prædixi, annuatim ipsa die dicta ¹ Hokday pro morte ejus & liberatione An- glorum à Danica servitute. Jam continuando Fol. 99. 2. subsequencia præcedentibus, rex Haraldus, cujus sororem Sanctus Edwardus rex & confessor duxerat in uxorem, mortuo rege ipso Sancto Edwardo in vigilia Epiphaniæ intrusit se in ² regium statum, & crastino, viz. die Epi- phaniæ, solempniter coronatus est. Hiis diebus Anglici parvis bassis & abjectis domibus utebantur ³ cum victua- lium habundantia. Vestibus etiam solebant uti protensis ad medium genu, brachiis oneratis armillis aureis. E contrario Franci & Normanni amplis & superbis ædifi- ciis modicas agebant expensas, sed in cibariis delicati. Tunc erant Anglici veste superiori ad medium genu ex- pediti, crines tonsi, barbis in superiori labio nunquam rasi, exceptis solum presbiteris, armillis ⁴ etiam aureis brachiis onerati, ⁵ puturis stigmatibus cute insigniti. In cibis ⁶ urgentes crapulam, in potibus irritantes vomitum. Pugnabant Anglici baculis & bipennibus: Normanni ensibus & sagittis. Gerlok, ducis Willielmi soror, erat comitissa Pictavenfis. ⁷ Rex Willielmus conquestor re- gnum Angliæ adeptus est, secundum Mathæum Parisi-

Rex Willielmus con-
questor fundavit ca-
strum apud Noting-
ham, & aliud in co-
mitatu Eborum, &
duo apud Lincolnia.
M.

ensem in Cronica sua, anno Domini 1067." Rex Willielmus conquestor post conquestum cum obsidibus de Anglicis in Normanniam trans- meavit. Quibus incarcerationis & sub ⁸ arcta custo- dia ⁹ positus, ad Angliam denuo remeavit, &

1. Hokday, vel Hokes-Tuesday, pro morte C. C. 2. Regni C. C. 3. Ta-
men pro cum in C. C. 4. Autem C. C. 5. Pictas stigm. C. C. 6. Vigentes C. C.
7. Desunt C. C. 8. Arcta C. C. 9. Ponitis C. C.

jam deo irato tyrannizans commilitonibus suis Norman-
 nis terras Anglorum, qui se sponte dederant, ingrati more
 distribuit, & modicum illud quod ¹ remanserat sub jugo Fol. 99. b.
 posuit perpetuæ servitutis, & Angli nobiles multi jugum
 suum non ferentes sponte recesserunt in Scotiam, Da-
 ciam, Norwegiam, Hiberniam, & alia loca, ingratissimi
 tyranni dominium respuentes, alia regna nobilium An-
 glorum sanguine purpurantes. Sed rex Willielmus tarde,
 in obitu videlicet, hæc considerans intime doluit; Wil-
 lielmo Rous filio suo, sibi inmediate successuro, sub
 amissione benedictionis præcepit, ut Anglos, quos cru-
 deliter & veluti ingratus male tractaverat, mitius con-
 foveret; tamen post adeptionem regni ad castra con-
 struenda totam Angliam ² fatigebat. Hoc anno, videlicet
 anno Domini 1068. secundo anno regni sui, fundavit Castrum. M.
 castrum apud Notyngham, & aliud apud Lincolniam,
 & duo apud ³ Eboracum, & eodem anno Matildis, uxor
 regis Willielmi, à Normannia in Angliam veniens coro-
 nata est in reginam Angliæ. Anno proximò sequente,
 concilio ⁴ Wintoniæ celebrato, papa Alexandro secundo
 annuente, præsentibus duobus cardinalibus, degradatus
 est Stigandus, archiepiscopus Cantuariensis. ⁵ Depositi
 eciam sunt in eodem concilio plures episcopi & abbates,
 rege id procurante pro eis Normannos inducendo. Anno
 quinto post conquestum Robertus de ⁶ Oyly cœpit ædi- Robert Ob-
 bey cœpit
 ædificare
 castrum a-
 pud Oxon.
 M.
 ficare castrum Oxoniæ, videlicet anno Domini 1071.
 Urso de Abtot, quo anno nescio, construxit castrum
⁷ Wigornæ, & Thurkillus de Warwyk ampliavit ca-
 strum de Warwyk jussu regis. Et, ut habetur in Recepta Fol. 100. a.
⁸ Scaccarii in libro qui Domesday intitulatur, pro castro
 Warrewici ⁹ elargando ¹⁰ dirutæ sunt xxvi. tenementa
 abbatis Coventriæ. Apud Warrewyk erat tunc abbathia,
 sed nunc est prioratus, & episcopus in loco abbatis, &
 sub eo prior. Warrewici etiam facta fuit fossatio pro
 præcinctu murorum villæ, & portæ regiis sumptibus e- Burgus
 Warwici
 comes. M.
 rectæ, & quidam nobilis de Normannia promotus ibi

1. Remansit C. C. 2. Sic. 3. Eborum C. C. 4. Wintoniensis C. C. 5. De-
 poniti autem C. C. 6. Oyby C. C. 7. Desunt C. C. 8. Scaccarii apud West-
 monasterium in libro C. C. 9. Elargiendo C. C. 10. Leg. diruta.

est in comitem. Habuit ex dono regis comitiæ suæ ¹ annexæ dominium ipsius burgi Warwici cum pertinentiis & libertatibus per cartam regiam, ut erant dum coronæ ipse burgus pertinebat. Ille comes nominabatur Henricus ² de Novo burgo, quia in tali castro Normanniæ erat natus. Fuit ipse filius Rogeri de Bello monte, comitis de Bello monte in Normannia. Erat hiis Henricus regum consanguineus Sancti Edwardi in tercio gradu, & Willielmi Conquestoris in quarto gradu, vir justus & sanctus. Quælibet tunc shira habuit comitem vel nobilem baronem à shira sua nominatum. Rex Willielmus Conquestor, secundum Mathæum Parisiensem, anno Domini 1070. anno regni sui 1111°. vel quinto diabolico excitatus spiritu thesauros ecclesiasticorum totius regni extorsit, immo ³ etiam nec feretris pepercit Sanctorum aut calicibus. Episcopatus, ⁴ & abbathias omnes, quæ baronias tenebant, & eatenus ab omni servicio seculari libertatem habuerant, sub servitute statuit militari, intro-
 shira. M. ⁵ tulans episcopatus & abbathias pro voluntate sua, quot milites sibi & successoribus suis hostilitatis tempore voluit à singulis exhiberi. Tunc ⁶ propter occultas insidias Anglorum in Normannos inolevit usus, ut in domibus ⁷ gefa clave & securi parietibus & postibus appenderentur in festinæ ⁸ defectionis refugium. Fugerunt eo ⁹ temporis multi nobiles Anglorum in Scotiam, unde adhuc Scotia cum terris adjacentibus ¹⁰ primitivo nobilium Anglorum sanguine purpuratur. Et in Anglia qui more Trojanorum & aliorum Orientalium barbas nutrierunt, exemplo Normannorum ¹¹ eos raserunt, & crines ad humeros crescere permittebant. Fecit eciam rex ¹² Willielmus anno regni sui 21°. totam Angliam ¹³ describi, quantum terræ quilibet Baronum suorum possidebat, quot feodatos ¹⁴ milites, quot carucatas, quot villanos, & vexata est terra multis cladibus inde provenientibus. Et redacta est dicta descriptio in unum volumen, ut sæ-

Willielmus
Conquestor
thesauros
ecclesiasti-
corum ex-
torquebat.
M.

Fol. 100. b.

1. Leg. annexum. 2. De Novo burgo sic dictus, quod in tali C. C. 3. Au-
 tem C. C. 4. Autem abbathias C. C. 5. Papa ecclesias insidias C. C. 6. Gela
 C. C. 7. Defensionis C. C. 8. Tempore C. C. 9. Primiuntio C. C. 10. Leg. eas.
 11. Willielmus conquestor anno C. C. 12. Disturbi C. C. 13. Deest C. C.

Jewes came in
out of Cane in
Normandie with
William Con-
queror. M.

Anglici

Ob hoc

quidam

emissæ

æ recte
æ æ c."

& 3 lic
H.

um Ha-
manno-

etiam

psi pro-

ecclesias

ui feram

primeret

Willielmu
ling. Betr

Angliæ, f

episcopale
CarelileC

erat præ-

factor abb
Mariæ Eb

Fol.

factor ab-

t⁸ etiam

ste rex C. C.

7. Eboraci

turrim

1. Rothomagensi C. C. 2. Autem C. C. 3. Deest C. C. 4. Iste rex C. C.
5. Lege (cum C. C.) genitalibus. 6. Careret. Huic successit C. C. 7. Eboraci
C. C. 8. Autem C. C.

Descriptio
Rufi. M.

Fol. 102, 2.

Robertus
Haymo ca-
strum Bri-
stollia fun-
davit. M.
Castrum de
Caerdeffe.
M.
Burguscon-
quirit Go-
therland.
M.

turrim Londoniarum, & de novo fecit magnam aulam Westm. quam completam cum primo vidisset, "Si in duplo largior fuisset, tunc aliquid fuisset, sed modo nichil est," dixit. Proposuit eam ordinasse pro camera. Iste rex obiit sine prole proprii corporis ¹ legitimo. De aliis mentionem non facio, quia de facto erat vir valde incontinens. & quanvis ejusdem cognominis fuero, Rous videlicet cognominatus, non tamen ab ipso linealiter descendere præsumo nec nego, ² sed sub dubitatione relinquo." Venerunt generosi illius nominis cum conquestore in Angliam, & vix est in Anglia unus comitatus vel ³ nullus quin in illo de generosis aut plebeis sunt illius cognominis incolæ & indigenæ, quidam de ipso, quidam de aliis illius nominis linealiter descendentes. Istius regis tempore erat in usu nova inventione abufio vestium, ⁴ lux crineum, & horribilis aspectus fottularium rostratorum, id est, cum arcuatis aculeis. Solebant tunc homines gressus frangere, ⁵ gesto soluto & latere nudo incedere. Habuit iste rex Willielmus corpus quadratum, colorem rufum, crinem sufflavum, frontem ⁶ fenestratam, oculos varios quibusdam intermicantibus guttis, non magnam staturam sed ventrem paulo ⁷ productorem, eloquentiam nullam sed notabilem linguæ titubationem, præcipue iratus, & erat magni roboris. Circa hæc tempora Robertus filius Haymonis, comes Gloucestræ, castrum Bristollia fundavit cum prioratu Sancti Jacobi, & conquestus est in Wallia provinciam Glamorgancia, & illis partibus fundavit castrum de Caerdeffe. Est modo villa præter castrum bene murata. Non multo post Henricus de Novo burgo, comes Warrewici & Novi burgi, ⁸ conquestivit gladio super Wallenses terram quæ dicitur Goherland. Et, præsidente papa Paschali, ordo Canonorum regularium florere cœpit, qui ab apostolis incepit, & à beato Augustino sub regulis ordinis stabilitus fuit. Iste rex Willielmus bannivit à regno in perpetuum exilium Sanctum Anselmum Can-

1. Sic. 2. Desunt C. C. 3. Nullius C. C. 4. Forte, luxus crinium. Sed luxus civium in C. C. 5. Lege, gestu. 6. F. fenestratam. Sed fenestratans in C. C. 7. Lege (ut in C. C.) productiorem. 8. Leg. conquestivit.

tuariensem archiepiscopum, videlicet anno Domini M. ¹ LXXXVIII°. Urbanus secundus papa statuit horas beatæ Mariæ cotidie infra vel extra chorum dici, & commemorationem ejusdem in die Sabbati, si commode fieri posset, celebrari. ² Festum³ etiam conceptionis beatæ Mariæ hiis diebus incepit ab ecclesia celebrari, sed tem-

Fol. 102. b.

pore regis Edwardi secundi anno Domini 1327. per archiepiscopum præceptum est solempniter celebrari. Diebus ³ etiam hujus regis inceperunt ordines Cartusiensium & Cisterciensium per quendam Anglicum, nomine Stephanum Herdigun, & Templariorum. Habuit iste rex Willielmus Rous, sive Rufus, filius Willielmi Con-

Ricardum

questoris, tres fratres, Robertum ante se natum, Rodum, & Henricum. Horum pater, ut superius scripsi, novam fecit forestam juxta Southampton, villis & ecclesiis destructis, ⁴ hominibusque expulsis, & feris bestiis in suum pro tempore solatium inductis. In cujus rei vindictam, secundum Willielmum de regibus, de regio sanguine ibi miserrime perierunt rex Willielmus, primi Willielmi in regno Angliæ successor immediatus, sagitta lætaliter per-

Rex Willielmus 2us. sagitta percussus, unde obiit. M.

cussus, & sine aliquo sacramentorum ecclesiæ miserrabiliter obiit, & nepos suus Ricardus, ex fratre seniore Roberto duce Normanniæ, qui gratia ⁵ venationis in ipsa etiam Nova foresta pro recreatione illuc transierat, aiere nebuloso infectus est ita graviter quod inde obiit, vel, secundum alios, erat sagitta percussus. Ricardus, tercius filius Conquestoris, collum trajectus, vel, secundum quosdam, per fluxum crinium arboris ⁶ ramunculo equo transiente per crines suspensus erat. Plures hoc ex vindicta dei contigisse credunt, eo quod rex Willielmus Con-

Fol. 103. a.

questor, ut supra sæpius scripsi, triginta villas cum ecclesiis parochialibus & capellis pro feris nutriendis destruxit. Horum ⁷ misere in dicta foresta destructorum erat rex Willielmus secundus, qui dum staret in loco ⁸ apto⁹ pro feris sagittandis, videns feram non procul altri militi, nomine Waltero Tirel, præcepit ⁹ militi,

Miles Tirel sagitto [sic] regem Willielmum percussit. M.

1. 68. C. C. 2. Deest C. C. 3. Autem C. C. 4. Hominibus exp. C. C. 5. Venandi C. C. 6. Ramiculo C. C. 7. Miserrime C. C. 8. Deest C. C. 9. Deest C. C.

"sagitta diabole." Miles attonitus ex aspero verbo regis, & sagittans percussit regem pectus ejus perforando, & sine aliquo verbo salutis animæ obiit rex. Fugit miles nemine sequente, secundum Mathæum Parisiensem. Miles ergo Walterus, immo Diabolus per militem, vel specie militis fugit, rege jam mortuo, nec amplius apparuit. ¹ Similiter milites & venatores hoc comperientes in partes fugerunt. Aliqui vero in crastino quos rex educaverat ² redeunt, corpus regium, ne à bestiis aut volucris devoraretur, diligenter in loco, ubi credebatur occubuisse, quærun, & invenerunt illud miserabile cadaver in sanguine proprio tabefactum. Accito ³ ergo carbinario, quem in silva illinc quantum arcus terræ potest jacere audierunt ⁴ ligna securi converrentem, & imposuerunt super bigam ejus, quam habebat parvam & fragilem, uno caballulo ⁵ tractam macilento, corpus regis, & illud filice & quisquiliis cooperuerunt. Et dum ille pauper cum tristi onere suo lacum unum admodum lutosum, quem vulgares ⁶ *Wasele* appellant, niteretur pertransire, confRACTA biga, & deficiente debili jumento, cecidit cadaver in medio luti, ita quod undique ⁷ fœderetur vel inmergeretur. Pauper igitur clam ⁸ affugit, & volentibus illud asportare dereliquit milites, qui corpus sibi assumpserant ⁹ timulandum, lectica, feretro, & omni carentes vehiculo, quo modo corpusculum cruentum secum asportarent nescientes, licet non honorifice, ut tamen potuerunt, Wintoniam adduxerunt, & tumultaverunt. Et ubi iste rex ita misere interiit, ut fertur, stetit olim ecclesia, & Ithen vocabatur locus vel illa provinciæ Hamptunensis plaga. Ecce ¹⁰ quanta mala prærecitantur propter hanc in Nova foresta villarum & ecclesiarum destructionem. Unus rex, duo regis filii, & filius nobilis principis manu ¹¹ vindictæ Dei miserabiliter interierunt. Et tamen hoc factum ¹² celerosum pro rei publicæ utilitate intentionaliter factum est. Nam rex

Fol. 103. b.

1. Scilicet milites C.C. 2. Redentes C. C. 3. Ergo quodam carbinario C. C. Pro carbinario vero reponendum est carbonario. 4. Lingua C. C. 5. Trahentem C. C. 6. Waseleto C. C. 7. Leg. fœdaretur. 8. F. aufugit. 9. Sic. 10. Quinta C.C. 11. Vindictione C.C. 12. Lege (cum C.C.) scelerosum.

Willielmus Conquestor considerans periculosum fore Normanniam sine magnæ nobilitatis capite diu persistere, ea igitur intentione ipsam partem Angliæ forestavit, sive forestam fecit, videlicet circiter ad triginta miliaria in longitudine juxta litus maris australis versus Normanniam, ut ipse & sui heredes pro delectatione venandi in illis partibus libentius moram traherent, & si casus Fol. 104. a. requireret in Normanniam citius manu armata ¹perverirent contra hostes dimicaturi. Nam mare vento favente in brevi ²transcurrerent ad terrorem hostium suorum, solamen & auxilium transmarinorum. Cum vero, ³secundum Philosophum libro de causis, omnis virtus unita fortior est seipsa dispersa, & cum hoc ⁴magna nempe erat dicti regis potentia Anglicis & Normannis ad unum finem unitis, pro illa igitur unione fortitudinis contra hostes servanda fortitudine hanc villarum destructionem procuravit, & tamen hoc factum in se multum Deo displicuit, ut superius per manifestam punitionem ostensum est. Quid ergo dicemus de moderna villarum destructione, quæ omni rei publicæ utilitate caret, sed etiam ei multimode lædit & finalem ejusdem destructionem minatur? Causa hujus tanti mali est cupiditas. Nam pestis avaritiæ modernos infecit, & avaritia eos cœcavit. Non sunt Dei sed Mammonæ filii. De hiis & hujusmodi commemorat dominus in Evangelio Math. vi. dicens: "Nemo potest duobus dominis ad utriusque complacentiam debite servire." & ibi ipsi domini nominatim recitantur, scilicet Deo & Mammonæ. Mammona iniquitatis suos ducit ad interitum. Apud avaros pro fundamento est illud commune dictum,

— *semper tibi proximus esto.* —

Et hoc in hujus mundi sapientibus modo radicitur. Sed Fol. 104. b. non attendunt ⁵ad illud quod super adderetur, ⁶hoc videlicet, quod factum tuum non displiceat Deo, nec noceat proximo. Respublica præsupponit semper, secun-

1. Pervenerunt C. C. 2. Virorum C. C. 3. Secundo libro Philosophi C. C. 4. Deest C. C. 5. Ad illud fraudaretur &c. ut patet in libro hujus Historiæ, & propter prolixitatem relinquitur C. C. 6. Desunt omnia in C. C. usque ad O! filii avaritiæ finite villas &c. fol. 108. b.

dum antiquos nobiles philosophos & legum conditores, talem ordinem, primo honorem Dei, secundo utilitatem communem, & tercio privatum proficuum. Et sic concludebant philosophi & legum conditores apud gentes, Quod res publica est ante omnes res privatas præferenda. Et licet non eisdem verbis, tamen primo Ethicorum capitulo primo in fine sic plane scribitur in textu, "Melius & perfectius quod Communitatis videtur suscipere & salvare. amabile quidem uni soli, melius vero & divinius genti & communitati." Unde Avicenna primo Physicorum sic ait: "Natura multum curat de specie, sed parum de individuo." Ex hiis plane evidet, quod quia natura naturans est Deus, sed natura naturata est omne individuum, adeo commune bonum semper debet singulari proficuo præferri. Unde ait Albertus Magnus, "Magis procurandum est bonum commune quam quodque bonum privatum." Modo contrario agentes isti villarum destructores à numero virtuosorum merito excluduntur, & non sunt honores eis ex debito conferendi, cum, secundum philosophum primo Ethicorum tractatu tercio, Honor est præmium virtutis. Unde solum virtuosus honorari promeretur. Nec tales avari rempublicam perturbantes per avaritiam pro suo proprio lucro aliis nocentes debent dici virtuosus quam serpentes venifici boni auxiliores nobis proficui appellari. Ipsi vero antiqui philosophi erant viri semper ad virtutes dispositi, omni avaritia semota Deo, quem primam causam vocabant, devotissimi, & utilitati communi verbo, informatione, & opere quantum valebant totaliter dediti, de eorum singulari proficuo minime curantes comparative, & illud pro eorum proficuo autumabant quod universali vel communi bono proficiebat. In hoc eorum lex erat lex naturalis, ¹ quia Deo natura dictante ita agere incitabantur. Quantum igitur in eis erat rei publicæ semper proficiebant. Res publica est utilitas mundana sine dampno optime conservanda. Pro utilitate totius mundi passus est Christus, & in hoc sequebantur eum sancti martyres. Nam pro jure ecclesiæ Anglicanæ

Fol. 105. 2.

1. F. qui à Deo,

passus est ille gloriosus martyr Sanctus Thomas, olim Cantuariensis archiepiscopus, & sic circumquaque in mundo innumerabiles utriusque sexus Christi vestigia sequuti sunt. Quam meritorium igitur est pro re publica vires exponere ex Christi actibus, suorumque sanctorum martyrum vestigiis exemplaribus facile est scire. Uti-
nam isti destructores villarum & earum mutulatores at-
tenderent Christi salvatoris nostri exemplo, qui, ut testatur in Evangelio Lucæ xix. "veniens ipse dei filius Christus"
"Jesús, & intuens civitatem Jerusalem flevit super eam,"
"condolens ruinæ ejus, & dolendo prophetavit dicens,"
"Prosternêris & non relinquetur in te lapis super lapidem."
Ipse doluit de ipsius civitatis desolatione ventura per Titum & Vaspasianum: & moderni destructores & mutulatores gaudent. Christi dolor est eorum gaudium. sed eorum gaudium in futuro vertetur in luctum, juxta illud Sapientiæ, "Stabunt justi in magna constantia adversus"
"eos, qui se angustiaverunt, & qui abstulerunt labores"
"eorum." Quid creditis, dicent tunc isti destructores mutulatoresque villarum liberis, tenentibus, & aliis quos
"expulserunt à domibus suis, & mendicitati, furto, & aliis hujusmodi miseriis exposuerunt invitos. Pro certo tunc propria singulorum eorum conscientia arguet eos, & dicent, "Væ! nobis miseris, quia avaritia obcæcavit nos."
"Deo non obedivimus, & inutiles mundo fuimus. Deus"
"ordinavit mundum pro multis, & nos, aliorum profi-
"cua diminuto, quantum potuimus, omnia, quæ rapere
"potuimus, ad nostrum usum, aliis contemptis, appli-
"cavimus, & quia immisericordes fuimus, de illa ter-
"ribili sententia timemus, quod scribitur Jacobi iiº.
"Judicium sine misericordia erit illi, qui non facit mi-
"sericordiam." Pars tunc eorum, nisi se emendaverint & satisfactionem hîc fecerint, erit vero cum Achab & Jesabel, cum præposito Parisiensi, & principe Lodowico Landegravio duce Thuringiæ, de quibus prælocutus sum ubi tractavi de nobili rege Anglorum Aluredo vel Alfredo, laudabilis memoriæ viro. Et, ut mihi videtur, isti avari præacti sunt mercatores pessimi. Nam supponamus, quod hîc sit rectoria, quæ ex veris decimis

Fol. 105. b.

Fol. 106. a.

valet annuatim 20^{li}. & cum rector non habet nisi decimam partem, tunc parochiani recipiunt nonies viginti libras, quibus pars rectoris conjuncta, ex toto resultant ducentæ libræ, hoc est, in toto trecentæ marcæ. Sed villa talis, ut æstimo, non vel vix annuatim potest extendere domino fundi reddendo centum marcas. Perdendo annuatim tunc de trecentis marcis ducentas marcas illaudabile mercimonium est. Forte dicit aliquis, quod considerato ¹ reddito dicti fundi domino reddito, & lucro tenentium grasiatorum, resultans ex hiis est lucrum incognitum excedens lucrum villanorum prius incolarum ante inclusionem illius villæ. Ad hoc potest dici, quod

Fol. 106. b. hoc male videtur per eorum decimas, cum tales ecclesiæ sæpe reducuntur ad liberas capellas parvi valoris. Et sic pars Christi in multis diminuitur. Unde quod Christus haberet capit Diabolus, juxta illud commune dictum: "Quod non capit Christus capit fiscus." Et quamvis ita esset, quod majus lucrum esset in pasturis, pro certo est lucrum dampnosum, quia aliorum & multorum comoda sua faciunt. & quod magis placitum est Deo, fovere videlicet multos justos & fideles Iconomos cum uxoribus, prolibus, & familiis suis, in magno numero cum mendicis adventantibus, licet pauperes sint, quam tres vel paucos avaros, bona Christi fidelium inaniter consumentes, qui rempublicam destruunt. Quia sicut ² magis bonum minori bono semper præponitur; ita communis utilitas singulari utilitati præfertur ex IIII°. Decretalium Rubrica *de regularibus & transeuntibus ad religionem*, capitulo *Licet*. Item si continuaretur (quod absit) hæc villarum destructio, sequeretur tanta pasturarum habundantia quod pasturæ forent nisi parvi valoris: & filii eorum in futuro multum læderentur eorum avaritia patrum. Et in tantum posset continuari, quod esset destructio totius regni, propter invaliditatem resistendi hostibus, quia si in extremitatibus regni, ubi solent hostes regnum invadere, villis destructis & incolis effugatis, ut modo fit, in ³ umbelico regni, de facto esset

Fol. 107. a. hostibus nostris multum facilior introitus, cum deessent

1. Leg. redditu. 2. Leg. majus. 3. Sic.

qui primo in introitu eis resisterent, & à regno expellerent. Item secundum doctorem de Lira Thobiæ XIII. capitulo, "Benedixit Deus ædificantibus Jerusalem." Et, ut parum supra scripsi, Christus veniens Jerusalem flevit condolendo de destructione ejusdem futura per Titum & Vaspasianum. Hic vos destructores villarum audite, Quid placuit Deo Jerusalem, & ex consequenti aliarum villarum destructio vel ædificatio? Constructores benedixit, propter destructores flevit. & vos in hoc casu ridetis & gaudetis, & veniet tempus quod gaudium vestrum vertetur in fletum. Et in multis locis sacre Scripturæ habetur, quod ¹ Deus per Sanctos prophetas interminas ejus filiis Israel, eum peccatis ad vindictam provocantibus, una de specialibus minis erat, facere terram eorum desolatam. Et in hoc ostenditis vos spontaneos & manifestos ministros vindictæ Dei vicinis vestris. Et hoc extra tempus guerræ. & peiores estis hostibus extraneis, quia si ipsi vincerent & hic habitarent, vellent destructa iterum construere. ut Dani fecerunt rege Kanuto post conquestum suum regnante, qui destructa re-ædificavit. Etiam & Saxones ante eos, fugatis Britonibus. Etiam Normanni in multis locis post conquestum eorum, & hoc præcipue in boreali plaga Angliæ. Sed vos moderni villarum destructores & mutulatores multo peiores estis illis, eo quod nunquam intenditis destructa renovare, sed pro imperpetuo ita relinquere, ad Dei Fol. 107. b. displicentiam & totius rei publicæ irrecuperabile dampnum, quia hoc regnum olim opulentum facitis (quod dolendum est) desolatum, pro precibus infinitas procurantes multorum Christi fidelium maledictiones, quæ potius vos ad sempiternas quam ad supernorum lucem perducent tenebras. In villarum destructione quamplurima enormia efficiuntur. Præcinctus villarum infossantur, & sepibus circumdantur, & in quibusdam locis viæ regiæ obturantur, & in portis earundem debilibus personis ingressus & egressus negatur. Viri nempe fortes quid pro lutositate, quid pro portarum ponderositate & aperiendi difficultate egressus & ingressus eis vix permit-

1. Non aliter hæc concipiuntur.

titur. & ibi frequenter multæ miseriæ aguntur per ministros Diaboli. Et infra, ubi villæ erant inhabitatæ ecclesiæ & capellæ destruuntur, decimæ & oblationes adnichilantur, bona priora illarum ecclesiarum omnia sunt venalia, habitationes hominum diruuntur, meremium venditur, &, quod pejus est & contra jura regni Angliæ, sub titulo proditionis numeratur. Finaliter quod relinquitur igne comburitur. Sic nichil remanet ¹quod Deo, regi, vel rei publicæ remaneret durare permittitur. Et sic infelices actores infelicitatem toto regno procurant. Diluvio generali diebus Noë finito, octo tantum personæ de innumerabilibus ²salvi fuerunt, aliis omnibus ob peccata sua justo Dei judicio submersis & diluvio deletis. Illis paucis benedictione data, dixit Deus, "Crescite, & multiplicamini, & replete terram." Gen. 1. Sed in multis postea peccatis humana fragilitate & diabolica temptatione victis & contra Deum calcitrantibus, non subito punivit eos Deus, sed primo per Sanctos prophetas suos, verissimos voluntatis suæ præcones, ut ad eum redirent monuit, & si in rebellionem persisterent eis minas intulit, quarum una præcipua erat, ut terras eorum populosas faceret desolatas. Has minas exequutus est Deus prima mundi ætate de terra inhabitata ubique generali diluvio submersa, & peccatis exigentibus erit terra finaliter desolata per ignem, & hoc pro avaritia medio tempore inter has duas terræ habitabilis desolationes, ut in multis locis sacræ Scripturæ evidet. Castigavit Deus plures peccatores, multas provincias faciens desolatas, ut Terram Sanctam per Diaboli filios. Quandoque per filios superbix, ut per Alexandrum Magnum & alios Conquestores. Quandoque per filios iræ, & hoc fit præcipue bello civili & intestino, ut inter cives & comprovinciales. Et quandoque fit per filios avaritiæ, ut sunt isti destructores villarum, ecclesiarum parochialium cum capellis annexis & cantariis. Omnes isti tres filii sunt filii Diaboli & heredes inferni. Nam ubi dixit Deus, "Crescite & multiplicamini," isti è contrario destruunt villas, & minuunt singularum provinciarum, ubi regnant, populum, & hoc magno vel sine numero. Isti rei publicæ inimici, &

Fol. 108. a.

connumerando & per suam infectam propagationem, secundum illud Ysaïæ ix. multiplicant gentem, sed non magnam lætitiā, immo potius lamentabilem generant Fol. 108. b. dolorem. Ministri sunt isti malitiæ & confusionis, ministri vindictæ Dei suæque tremendæ ultionis, ministri mœstitiæ & nullius consolationis. Et sicut elemosinarii & rei publicæ promotores remunerabuntur æterna gloria; sic illi in futuro præmiabuntur gehennali perpetua pœna. Deus servos suos remunerat hîc & in futuro lætitiā. Hii præcipue, qui patienter in Dei nomine sustinent adversa, rediunt ad Deum per bona opera, juxta illud Ysaïæ lxii. loquens sic genti Israëliticæ: "Non vocaberis ultra terra desolata, sed voluntas mea in ea & "terra inhabitata." O! filii avaritiæ finite villas & ecclesias parochiales cum capellis illæsas ¹ persistere, ut voluntas Dei, juxta illud præallegatum Ysaïæ, & perficiatur in illis, & habitatio hominum consueta crescat ad ²Dei laudem & totius rei publicæ ³proficuum, & ⁴salutare incrementum temporibus longe futuris. Quod Deus concedat. Amen. Ædificatores villarum & civitatum in perpetua memoria ad eorum sempiternum honorem commemorantur, sicut ⁵Remus & Romulus pro Romæ prima ædificatione: Constantinus Magnus pro Constantinopoli: Brutus pro civitate Londoniarum: rex Leyr pro Leicestria: Gutelinus rex pro Warrwico: rex Ebrancus pro Eboraco: Claudius imperator pro Gloucestria: Coil rex pro Colecestria. Sic miseri destructores Fol. 109. a. villarum nomina sempiterna adquirunt ad eorum vituperium, ut rex Cyrus destructa inclitissima civitatum antiqua Babilonia, ubi incepit confusio linguarum: Et Nero imperator pessimus pro civitatis Romanæ per conflagrationem devastatione horrenda. Non primos honore præferendo, sed alios malificos diabolica temptatione instructos sequuntur moderni villas destruentes & mutulantes. Quorum injuriam viri pacifici inæquiter tractati Deo causas suas committentes promerebuntur cœlum: & ipsi eorum inimici nisi citius resipiscant, hîc & in

1. Persisti C. C. 2. Deest C. C. 3. Proficuum C. C. 4. Salutem C. C.
5. Romus C. C.

futuro sempiternum subibunt opprobrium. quod absit. Civitatum, urbium & villarum conditores, ecclesiarumque ac monasteriorum & aliorum locorum spiritualium fundatores per sua opera triplici modo sua perpetuarunt in laudem perpetuam nomina, ut, nominando civitates & alia loca à nominibus suis, ut satis parum supra scripsi & exemplificavi. Secundo modo clerici per libros suarum editionum. Tercio modo, ut per ymages nobilium virorum per eorum successores in eorum laudem erectas. Sicut regis Ebranci, conditoris civitatis Eboraci in Eboraco, & sic in aliis locis, & magis in extraneis regnis quam hîc in Anglia. Etiam in nobilium virorum sepulchris ymages suprapositæ defunctorum perpetuo repræsentant laudem & honorem. In ecclesiis ¹etiam fiunt opere ²lapidio plurima tabernacula pro talibus ymaginibus infra ea situandis; unde in novo opere collegii de Wyndfor tam infra quam extra habundant talia tabernacula. Rogatus ergo à venerabili viro, magistro dicti operis, magistro Johanne Seymor in ultimis diebus egregiæ memoriæ regis Edwardi quarti, ut, ad complacentiam dicti domini regis, opusculum facerem de regibus & principibus ecclesiarum & civitatum fundatoribus, ut in tabernaculis ymages eorum ad nomen eorum perpetuationem honorifice collocarentur; ad instantiam igitur dicti venerabilis mei, olim Oxoniæ confolaris, & præcipue ad complacentiam dicti nobilissimi regis successorumque suorum animos exilarandos hoc opusculum aggressus sum, non tamen continuavi, aliis materiis impeditus. Sed postea audiens clamorem & murmur populi de villarum dilaceratione & destructione per rei publicæ grandes inimicos, à quampluribus incitatus sum ut contra eos ore & calamo insurgerem, & secundum posse meum ³effectualiter laborarem. Et eo potius, quod longe ante noverant me contra eos multas congregasse objectiones, quas sub numero certorum articulorum posui in quadam ⁴bullâ, & publice optuli in Parlamento Coventriæ post campum de Ludlow anno Domini M. cccc. lix. in Termino Michaëlis. Sed erat

Parliamentum Coventriæ, M.

1. Autem sunt C. C. 2. Sic. 3. Effectualem C. C. 4. Forte, billa.

labor meus totaliter tunc incassum & sic pluribus parliamentis post fuit communicatio de prædicta materia, sed non ad effectum. Hinc est quod in hoc opusculo ostendam materiam prædictam, ut frequens lectura ejusdem à nobilibus eorum corda incitaret ad Dei laudem & rei publicæ magnum proficuum. Item Saxones in suo primo adventu in regnum, devictis Britonibus secundum Chronicas, diviserunt regnum in comitatus, quos Anglice vocamus *Shires*. Et diu post rex Aluredus, aliter Alfredus, divisit comitatus in hundredas, & quælibet hundreda continebat centum villas, & à numero centenario hundredæ nominantur. Et hoc numero deficiente non habetur nomen verum hundredæ, sicut libra, quæ ex viginti solidis, & marca ex quadraginta grossis. Sed demptis xx. denariis de viginti solidis fit residuum non libra, & si de marca tantum dematur fit non marca. Sic æquali ratione demptis villis ad numerum de hundreda, & aliqua de hundreda fit non hundreda, nec quæ relinquuntur si numerentur habent in veritate nomen hundredæ. Videamus modo quot villæ in antiquis veris hundredis per inimicos rei publicæ modo delentur & destruuntur. Pro certo soli Deo notum est. Paucior tamen est numerus quam solebat. Tamen non conquestu extraneorum, sed indigenarum regni super dominum suum regem per istarum villarum dirutores. Et sic isti hostes regni ¹intrinseci triumphant de domino rege, ²conquirentes magnam partem regni sui, villas & hamelectas, fidelibus regis subditis ignominiose & violenter effugatis. Auferunt ³etiam & diminuunt grana per destructionem telluræ. Unde, secundum Barnardum Silurium de dispositione rei familiaris, illi & omnes avaritiæ amatores vel procuratores sunt, quantum in [eis] est, pauperum homicidæ, & sunt destructores victus humani, unde dominus rex & sui fideles subditi viverent, ⁴& sic causant caristiam ob granorum præter solitum paucitatem & paritatem, & in caristiis pauperes non possunt ad precium granorum attingere, & ideo fame sæpe moriuntur. Mer-

Fol. 100. 2.

1. Sic. 2. An conquiritentes? 3. Enim C. C. 4. Etiam causæ caristiam ob graviorum præter C. C.

Fol. 110. b.

catus ¹ etiam destruuntur ob paucitatem hominum fugatorum, qui soliti erant esse emptores ab artificibus & venditores granorum & animalium nutritorum inter eos & aliarum rerum, ² quarum apud eos erat copia. Et sic destructis villis & hamelectis destruuntur mercatus, civitates, iconomi, & artifices, ³ & ex consequenti totum regnum si eorum cupiditas continuaretur & remedium non apponatur. Videamus numerum villarum nunc destructarum in partibus australibus comitatus Warwici, & si solum incolæ earum, ut solebant, venirent ad mercatum, sufficerent magnum forum per se facere, & si adderetur eis numerus eorum qui modo supersunt, augeretur & forum. In patria mea juxta Warrewicum ubi originem traxi, infra XII. vel paulo amplius miliaria destruuntur villæ & hamelectæ, Hatton super Albanam, Fulbroke, Stokhull, ⁴ Rykmersbury, Wodlow, & uterque Wodcote, superior & inferior, Hurst, Crulfold, Fynham, Milburn, Bosworth, ⁵ Emyscote, Neuboldcomyn, Hethcote, ⁶ Muyton, Naspis, Lee juxta Berford, Neubold Peccy, Kyngston alias Chesturton Parva, Chesturton Magna, ⁷ Cumpston, Murdok, Hodnyl, Ascot, Rodburn, Wover, Caldcote, Wulhampcote, Cherlcote fere tota imparcata, Morton, Merhul, Salemorton, Kyght, Herdwyk, Hunstanscote, Westcote, Cumpston Shorfen, Stoke, Foxcote pro magna parte, Norton, Weston, Chelmyfcote, Milcote, Burmynton Parva, Brokhampton, Thordenden, Goldicote, Rodbroke & Redburn, Utlicote pro magna parte, Billisley, Trushell, Canston super Dunsmore, Bykmerth, Wollinton, Nedon juxta Honyburn, Alscote juxta Stretford, tres Dishford, Homburn mutilatur, Alscote juxta Stretford, Baddisley Clynton quæ pro magna parte noviter imparcatur, Church Charwelton in confinibus Warwici & Northamptoniæ, ubi solita erat & sana ac salubris hospitatio itinerantium à Warrwico & aliis locis versus Londonias, & nunc itinerantes coguntur à solita recta via deviare ad inferio-

1. Autem C. C. 2. Quarum rerum apud C. C. 3. Et exern: malitiæ totum regnum C. C. 4. Rickmersbia C. C. 5. Emystone C. C. 6. Miniton C. C. 7. Cumpston C. C.

rem Charwelton, quæ ¹etiam in magno periculo stat per tales cupidos totaliter destrui, & pene destruitur. Omnes istæ villæ prærecitatae aut destruuntur aut mutulantur, quod dolendum est. Et, ut vidi sub Recordo de quibusdam istarum villarum VII. & VIII. anno regis Edwardi post conquestum primi, quot tenuras tunc habebant hîc subinferam. Wodcot superior habuit XIII. inferior XIII. Cherlcote LVII. nunc VI. vel VII. cum rectoria & manerio. Cump-ton Mordak nunc solum manerium & ecclesiam, olim de liberis & nativis XXVII. tenuras & præter bona rectoria cum mansione sua. Kynton, aliter Chesturton Parva, olim XI. tenuras, Compton Shorfen olim LXIII. modo ²nullus. capella destruitur & spoliatur. Chesturton Magna manerium nunc superest & LXXIX. ab antiquo, de quibus vix III. supersunt. Item ³per⁴ aliud Recordum, Hurst olim XIX. tenuræ, nunc una domus. Fynham olim XII. tenuræ, nunc solum ⁴III. vel V. Crulfeld olim XII. tenentes, nunc solum grangia. Wulfard Parva olim habuit ⁵XLIII. tenentes, nunc vero pauci. Billsley Trussell, omnibus expulsis, solum manerium, quod dolendum est, remanet. Baddisley Clynton per parcum noviter imparcatur. Canston super Dunnismore in parochia de Dunchurch olim erat villa, sed nunc est solum grangia abbatis de Pypwell ex dono comitum Warwici, & modo est spelunca latronum & homicidarum. De lucro clausuræ gaudent monachi, sed de furto ibi per clausuram illam commissio tristantur despoliati. Vox sanguinis ibi occisorum & mutulatorum vindictam annuatim clamat ad Deum. Via periculosa est, & est alta & communis via inter civitatem Londoniarum & civitatem Coventrensem. Atque Fulbroke quondam erat rectoria, ecclesia ⁶destruitur, villanis effugatis, solum manerium remanet, & residuum imparcatur per Johannem ducem Bedfordiæ, fratrem regis Henrici quinti, qui ibi ædificavit turrim nobilem castro æquipollentem, sed modo quasi nichil est. Johanna etiam Domina de Burgeyny portam infra palos parci fecit sumptuosam, hos-

Fol. 111. a.

A benefactor of the Castle of Warwick. M.

1. Autem C. C. 2. Sic, pro nullas. 3. Deest C. C. 4. III. 55. Crulfeld C. C. 5. 63. nunc vero C. C. 6. Desertur C. C.

pitium nobilis domini fatis ¹abile, ut duci suo adventu complaceret, & nunc hæc porta destruitur, & per talem imparcationem via olim secura modo per sepes & palos obtenebrata fit latibulum latronum, carcer fidelium locus multiformis supplicii, de via facta ²invia, via periculosa, ³& multis via est spoliationis, vulnerationis & mortis, ut sæpe ad oculum probatur, ubi olim cunctis viantibus erat salubris & fatis secura. Si in aliis regni provinciis fit tanta strages villarum sicut in provincia Warwicana & confinibus, molestum esset cuique rei publicæ amanti audire. Non omnes villæ prærecitatae sunt in comitatu Warwici, sed quædam, licet paucae, sunt in comitatibus Gloucestræ & Wigornæ, sed quæ ulterior sit, non multum ultra XIII. miliaria, vel parum amplius, distat à Warrwico. Ut æstimo hujus nephariæ stragis villarum Deus erit vindex. Utinam, & millesies utinam, scelerosi factores se vellent emendare, ut vindictæ Dei manum secure possent evadere. Nunc vice ementium & vendentium in civitatibus & villis mercatis habundant mendici, per villarum dirutores à domibus & terris suis expulsi, & lucrum mercantium vertitur in molestias importunas & nimis assiduas exclamations utriusque sexus hominum mendicantium. Unde qui depauperantur ob defectum ementium indies aggravantur jugi & semper nova multiplicatione beggardorum. Nec possunt se excusare hii villarum dirutores, quin utriusque incommodi, tam paucitatis ementium, quin etiam & habundantiæ mendicantium, sint causæ & factores actoresque. Offendunt isti villarum dirutores graviter Deo. Offendunt etiam graviter proximo, & hoc multipliciter. Nam primo dominus rex sine regni juvamine contra hostes invasores non potest resistere. In talibus ergo arduis causis cito debet regni sui militia ad ipsum confluere domini & generosi. Sed quid quæso possunt & hii facere sine vulgari plebe? Nam plebei portant onus, licet domini sint eorum duces. Et hiis diebus pro certo vulgi numerus multum minoratur, villis, hamelectis & eorum

Fol. III. b.

1. Habile duci C. C. 2. In ea via per. C. C. 3. Desunt omnia in C. C. usque ad hæc verba, Præparant ipsa locum antiquæ &c. fol. 116. a.

habitationibus, quod dolendum est, tam misere dirutis, innumerisque hominibus miseris feminis. Nam viri exclusi cum familiis suis pauci præ tristitia ulterius generationi prolem non attendunt, sed omnis cura eorum est quomodo vivant. multi mendicitati, & multi, necessitate cogente, furtis & latrociniis se committunt, uxores & filiae meretricie vivunt, & pro majori parte dies suos imposterum otio consumunt. Qui latrocinio dediti sunt finaliter suspendentur, qui otio & mendicitati se dant miserrime vivunt, & nec regi nec utilitati rei publicæ in aliquo sunt apti, sed villæ ubique sunt desolatæ. Et ubi dominus rex in arduis materiis olim habuit viros robustos, nunc pro hominibus in quibusdam locis inveniuntur nisi equi & equæ, in aliis locis oves, & boves, & vaccæ. In aliis locis invenies lupos, vulpes, taxos, cuniculos & lepores, cervos, hircos, damas, & alias feras invenies & porcos, sed nec homines, nec mulieres, nec pueros, nisi pastores, aut subulcos, & hujusmodi. Et ubi per medium villarum dirutarum jacent viæ regiæ ad diversas civitates & nobiles villas, quam sæpius ad portus vel locis furibus aptis inveniuntur crudelissimi latrones homines multos spoliantes, mulieres violenter deflorantes, fideles Dei & regis insidiantes, capientes, spoliantes, verberantes, vulnerantes, ligantes, & interdum, quod valde dolendum est, eos captos crudeliter & sine misericordia mutulantes & occidentes, nec sexui, nec ætati parcentes. In quibus locis villæ si remansissent, nulla de hiis dampnis perpetrata fuissent. Cum talia enormia facta mirantur & merentur audientes, tristantur narrantes, & inconsolabiliter lugent ipsa enormia facta videntes, sed maxime ipsa intolerabiliter¹ tolerant, utile esset ipsis inclusoribus villarum poenitendo quanta dampna faciunt. Nam lugentes tenentes de tenuris suis effugati cuicumque mendicantes lamentantur, mortui solito incolarum suffragio carentes, gaudent dæmones, qui ipsos malefactores in futuro pro præda capientes, sed ipsi malifici de sua mundana sapientia sunt fatue gaudentes; in fine tamen ipsorum oppressorum tristitia vertetur in gaudium, & ipsorum tyrannorum,

Fol. 112. a.

Fol. 112. b.

¹. Leg. tolerantes.

quod dolendum est, hîc inanis & vana lætitia vertetur in sempiternum sine remedio luctum & obprobrium. Multis eciam locis per tales clausuras tam parcis quam magnis pascuis viæ regiæ solitæ & antiquæ obturantur, & tunc equites viri & mulieres, præcipue senes & debiles, anguriantur, & coguntur ab equis & jumentis suis descendere pro portarum¹ aperitione, ubi antea nulla obfistentia solebant procedere. Pedites etiam & quandoque equites alias vias per ambages & longiores vias arantur transire antequam veniant in oppositum viæ inclusæ, & in dubium non sine multis maledictionibus pro talibus inclusoribus imprecatis. Eorum etiam clausuris impeditur cursus aquarum, & fiunt viæ inviæ & quasi immeabiles in multis locis, præcipue circa portas ibi, & crescunt busci & subbosci, in quibus ut non ante solito nutriuntur corvi, diversorum generum grana fata indies confumentes, & pro nocivis bestiis, ut taxis, vulpibus, agnos, & cuniculos, ac volatilia confumentibus, habitationi valde aptis. Ecce fructus villas regni destruentium. Ecce quanta mala & vulgo offendicula ubique parturiunt. Cum maledictionibus populi opera sua incipiunt, continuant, & finiunt. Idemque eorum heredibus indies cordialiter imprecatur, quamdiu ipsa offendicula & nociva non emendant. Nec sufficit multis eorum etiam & heredibus hæc enormia facta, sed malo pejora addunt, ut in marchiis villarum inlausarum & etiam villarum mutulatarum alia intolerabilia faciunt nocumenta. Nam in eorum proprio defectu clausuris suis quandoque ex proposito & malitia non reparatis sed dirutis, vel parcis ex negligentia vel ex proposito apertis, bestię villarum circumjacentium, ut aves, aut pisces cibis decepti intrant. Et super hoc attendentes talium tyrannorum crudelium crudeles ministri, ipsas irracionales bestias sine misericordia verberant, fugant & incarcerant in pondagiis suis, nichil eis dantes, sed pro fiti & esibilibus carentia fere ad mortem, quod lamentabile est, infamiant, eorum propriis dominis cum magno planctu quærentibus circumquaque ubi dicta animalia vagantia invenire possent. Tandem ipsis inventis non

Fol. 113, 2.

sine gravi redemptione ea reaccipiunt. Utinam remedium huic gravi dampno apponeretur, ne, sicut perantea, jurgia, & sanguinis effusio ulterius¹ inveniatur. In hoc casu attendant omnes isti villarum destructores & inclutores ad verba per spiritum sanctum in ore Ysaïæ prophetæ immissa, Ysaïæ tercio: "Væ! qui conjungitis domum domui, & agrum agro copulatis." Tunc quasi yronice addit, "Nunquid habitare vultis soli super terram, vel in medio terræ?" Glosa: quasi diceret, Fol. 113. b.
"Videmini hoc querere &c. Ecce quis erit vobis in fine cantus, scilicet, Væ! quod hæc nephanda opera umquam incepimus, pro quibus æterna dampnatione involvimur." De certo non possunt excusare se quin Dei præcepta manifeste transgrediuntur. Nam primum mandatum est, diligere & honorare, ut decet, Deum. Sed qualiter potest affirmari, quod diligunt Deum, aut honorant Deum, cum domum Dei, videlicet ecclesiam, per villas dirutas, dilaceratas, & penitus destructas annullant & funditus destruunt? Quibus etiam mortui in ipsis sacris locis sepulti dicere possunt, "De nostris suffragiis nos spoliatis. Considerate, cæci, corda vestra, & sic abhorreat vobis cupiditas vestra. Quales jam vos estis nos fuimus: & quales nos sumus, vos eritis. De corporali corruptione videte vestigium, de animæ punitione timentes fugite, ut consulo, (si sapientes esse volueritis) æterni terribile supplicium." Antiquis temporibus viri justi & devoti bona eis à Deo collata recipientes, cum laudabili deliberatione ad Dei laudem & rei publicæ proficuum ea² expendiderunt, ædificia construendo, villas elargiendo, collegia, domos Religiosorum, ecclesias parochiales & capellas construendo & indotando, scolares ad scholas exhibendo. Ex hiis modo descenderunt (quod dolendum est) pauci paternorum morum heredes: non ut Seth Adæ, sed potius ut Caym totam fere terram nequitia replentes. Sed hæc nequam progenies Caym in generali diluvio totaliter deleta est. Et adhuc, quod dolendum est, licet non de semine Fol. 114. a.
 Caym, tamen morum suorum heredes reviviscunt, viri facinorosi, non castra, non villas, nec ecclesias ædifi-

cantes, sed potius ea destruendo antra & speluncas latronum de securis, sanctis, & salubribus olim locis facientes, non ecclesias facientes, sed potius destruentes & spoliantes, non scolares ad incrementum fidei exhibentes, sed potius eorum exhibitores depauperantes & adnichilantes. Comederunt isti uvam, de qua scribitur Ezechielis octavo decimo, "Patres nostri uvam acerbam comederunt, & dentes filiorum obstupescunt." Sani salubriter esibilia comedentes corpus nutriunt: sed isti cupidissimi viri de adquisitis ad dampnum rei publicæ edunt & non nutriunt, sed potius utile rei publicæ & corpus adnichilant, destruunt & penitus toto posse suo confundunt, & ideo eorum dentes pravo priorum patrum exemplo obstupescunt, quia malorum parentum mala sequuntur vestigia, & eos sequendo divinam expellunt gratiam, & ipsismet divinam accumulunt indignationem. In multis ignorantes se miseriis involvunt. Nam dixit Christus beato Petro & suis successoribus, "Quodcumque ligaveris in terra erit ligatum & in cœlis." Et certum est, quod singulis annis IIII. Dominica Quadragesimæ dominus papa, quicumque pro tempore fuerit, solempniter certos transgressores publice maledicit, & inter ceteros maledictorum præcipuos anathemizantur omnes, beatorum apostolorum Petri, & Pauli & sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ patrimonio distrahentes, destruentes, & quovismodo lædentes. Cum igitur ab antiquo per reges Anglorum concessæ sunt pensiones annuatim de singulis domibus solvendo, unius denarii Anglicani videlicet pensio & multis centenariis annorum debite & juste soluta est: merito igitur villarum dirutores maledictioni illæ tremendæ se subjacent, qui ad dampnum sacrosanctæ ecclesiæ Romanæ, sine recompensatione dictæ ecclesiæ Romanæ facta, tot domicilia in villis dirutis destruunt, quorum habitatores solebant annuatim prædictam pro parte sua à regibus concessam & confirmatam, ac sine discontinuatione solutam, sine interruptione devote, ut filii ecclesiæ, gratanter reddere pensionem, ut deberent. Avaritiam fugite, si volueritis sal-

Fol. 114. b.

vari. Nam, secundum beatum Augustinum ad quendam comitem in epistola, "Non in ejus corde est, ut possit "esse veritatis vestigium, in quo avaritia suum facit "domicilium." Hæc ille. Et si falsus fueris proximo, pro certo non diligis proximum. Et iterum, Vobis loquor, avari, ut supra scripsi, juxta id in canone Johannis, "Qui non diligit proximum quem videt, quomodo diliget Deum quem non videt?" Si ergo non diligis proximum, nec diligis Deum neque proximum. Et "in his duobus," videlicet mandatis, Dei & proximi dilectio, secundum illud Mathæi xxii. "tota Fol. 115. a. "lex pendet & prophetæ." Cum ergo vos avari neutrum facitis, justo Dei judicio si non emendaveritis sine fine peribitis, juxta illud ad Romanos ii°. "Qui sine "lege vivit, sine lege peribit." In jure Anglicano cum homines sunt utlegati, in utlegando dicit unus Coronatorum pro omnibus, Quia tu" (nominando eum scilicet) "non compares & non obedis legi, nos ponemus "te extra legem." Et tunc pro feloniam si captus fueris, quia sine lege vivit, sine lege peribit, nec procedit lex judicando eum, sed punietur ad mortem. Sed si quis in lege peccaverit, per legem judicabitur. Hoc est pessimum lucrum mercandizæ suæ, scilicet dampnatio æterna. Sequitur ex hoc, quod nichil lucratur, sed perdunt cœlestem hereditatem. Nec Deus lucratur, nec sancti, nec ecclesia militans, nec homines mundani cum rem publicam confundunt. Quis ergo lucratur? Certe Diabolus, qui eorum lucratur animas, ut præostensum est de nobili dum vixerat principe domino Lodowico Landegravio, duce Turingiæ. Quod lædunt ecclesiam militan- Fol. 115. b. tem ostenditur sic: Manifestum est quod prosperitas ecclesiæ multum consistit in scientia literatorum, fidem Christi prædicantium, & contra hæreticos disputantium, & servicio devotio ecclesiasticorum tam scolarium quam religiosorum, devote Deo servientium; sed scientia fontaliter erumpit ab Universitatibus & generalibus studiis, quæ manutinentur per collegia indotata, per beneficia annexa & temporalia eis concessa. Et destructis benefi-

ciis destruuntur collegia, & villis destructis destruuntur beneficia. Et in aulis scolarium eorum beneficiorum per vallas destructas depauperatio, scolarium exhibitum ad scholas adnichilatur exhibitio. Sequetur tunc pro doctrinæ & prædicationis carentia, errorum per hæreticos assidua seminatio, & tunc subvertetur Christi ecclesia simili passu Secularium vel Religiosorum, decresceret fervitium divinum vel destrueretur, quia, subtractis unde viverent, non potest devotio & Dei servitium in ecclesia continuari, nec in personis, nec in ædificiis, nec ornamentis ecclesiæ, nec in libris pro choris, neque in librariis pro studentibus, quia deficientibus ad victum necesse est¹ deficere quo emeretur vel repararetur quod necessarium est ad victum, vestitum, ornatum & ad studium. Omnes sumus fratres in Christo, Domini & pauperes, spirituales & temporales, clerici & laici. Et cum, secundum Scripturam Proverbiorum VI, dicatur, "sex sunt quæ odit Deus, & septimum est detestabile," igitur Deo magis odiosum; & illud ibi in textu expresse ponitur, videlicet, "seminare discordiam inter fratres;" in quo casu sunt isti villarum destructores, qui omnibus fratribus suis in Christo nocent, præter eos quos ad suam consimiliter faciendo doctrinam alliciunt, & ipsos in eorum finale consortium connectant, juxta illud commune & authenticum dictum, "Consentientes & agentes pari poena punientur." Præparant ipsi locum² antiquæ prophetiæ, ³ quod lepus pareret supra lapidem igne frequentatum, vulgari lingua dicitur *le harthston* :

Fol. 116. a.

Water shall wax and wod shall wane,

No man shal be mane, and mane shal be nane.

The hare shall kendyll on the harthstone,

My dere son than byld thy hows of lyme and of stone.

Ecce per hoc videtur, quod isti villarum dirutores realiter minantur conquestum de novo futurum; & si id, quod absit, contingeret, novi incolæ quod ipsi⁴ destruxerunt sua facta vilipenderent, & villas iterum reædificarent, sicut fecerunt Saxones Britonibus fugatis, &

1. Difficere MS. 2. Secundum prophetiam C. C. 3. Desunt C. C. 4. Destructione C. C.

Unable to display this page

"quam facere; nullam injuriæ ultionem quærere; pro
 "veritate contumeliam pati lucrum putare. Sed hæc
 "justorum simplicitas deridetur, quia ab hujus mundi
 "sapientibus puritatis virtus fatuitas creditur. Quia
 "enim quod innocenter agitur ab eis proculdubio stul-
 "tum quid putatur; & quicquid in opere veritas appro-
 "bat mundani carnali sapientiæ fatuum sonant." Hæc
 ille. Istis bene consideratis, ut, Diabolo instigante, ho-
 mines per hanc mundanam sapientiam non fallantur, at-
 tendant ad verba apostoli Pauli ad Corinthios tercio in
 fine capituli sic dicentis: "Si quis videtur inter vos sa-
 "piens in hoc seculo, stultus fiat sapiens. Sapientia enim
 "hujus mundi stultitia est apud Deum. Scriptum est
 "enim, Comprehendam sapientes in astutia eorum."
 Fol. 117. b. Etiam in alio loco scribitur: "Dominus novit cogita-
 "tiones sapientum quam vanæ sunt." Nam suis persua-
 sionibus opiniones suas insanas & in conspectu Dei
 dampnabiles, tamen quasi verissimas & splendidissimas
 eas ostendunt, & quasi micantibus & inevitabilibus ra-
 tionibus defendunt. Verbo, & corporeo gestu, tamen de
 facto non lucent, sed in conspectu Dei, qui est vera lux,
 sunt nisi tenebræ ducentes ad perpetuas tenebras. Unde
 bene possunt assimilari lignis putridis & piscium squa-
 mis aut vermibus quæ Noctelucæ vocantur. Hæc in te-
 nebris lucent, sed in solis splendore nullam lucem ha-
 bent; & si tunc inveniantur, quales sunt in re planissi-
 me apparent: sic isti totius rei publicæ hostes suis ut
 æstimant rationibus & in judicio simplicium personarum
 valde lucidi, & dictis verissimi, ut in placitis & aliis
 ostensionibus suis sine defectu apparentes. Coram ta-
 men Deo multi eorum filii damnationis inveniuntur.
 Et in conceptis suis stolidi reperiuntur. Nam vicinis
 fugatis multis dampnis & periculis se exponunt. Qui-
 dam ob carentiam victualium, quo ipsis adhærentes ac
 inopinati hospites alerentur si vicinos haberent. Inopi-
 natus quandoque ignis ob defectum vicinis agit secun-
 dum sui ultimum in talium infortunatorum gravissimum
 Fol. 118. a. dispendium. Et si forte divitiis affluentibus eorum ha-
 bundantia inter nullius conscientiae indigentes & cru-
 deles

deles tyrannos latrocinio viventes promulgatum fuerit, ex eorum cupiditate, ob vicinorum suorum carentiam, temporibus aptatis obsidentur, spoliantur, necantur, & ut fatuissimæ personæ omnia perquisita amittunt, & quod maxime dolendum est, corpore & anima sæpius periclitantur, quod Deus avertat. Multi eorum in sui excusationem, ut egomet audiui, dicunt, Quod licitum est homini propria bona secundum velle suum disponere. Scriptura dicit, "Non sic impii, non sic." Unde Gregorius Omelia ix. primi libri, "Sumus hîc dispensatores Dei, & de omnibus, quæ habemus, Deo rationem reddemus. Cum enim (ut ait) augentur dona, rationes crescunt donorum. Tanto ergo esse humilior atque ad serviendum Deo promptior quisque debet esse ex munere, quanto se obligatiorem conspiciat ex reddenda ratione." Unde dives evangelicus non fuit dampnatus pro bonorum suorum acquisitione, sed quia male ea ¹expendidit. Quis proprio cultello potest seipsum vel proximum occidere, & sic Deo graviter offendere, & per jura regni merito ad mortem dampnari corpore, & à Deo in anima, & fieri heres æternalis inferni? Sic proprio vino vel alio liquore vel cibis delicatis potest quis in mor-
Fol. 118. b.
talem crapulam incidere, & post tales delicias hîc ante mortem intolerabiles sustinere pœnas, & de pœna temporali transferri Dei justo judicio ad pœnas, quod absit, æternas. Non potest ergo quis sua expendere bona ad sui placitum, sed ad Dei placitum, ad Dei honorem, suum commodum. Sed caveat omnino sub pœna damnationis, quod non ea expendat ad rei publicæ detrimentum. Videmus quod frenetici, licet divitiis affluant, non sinuntur à caris amicis suis gladios, cultellos, aut lanceas, & hujusmodi, licet propria, ad libitum suum habere. Causa est, ne se vel alios lædant. Sic villarum dirutores & dilaceratores ut furiosi, ergo non licet bona sua ad libitum suum expendere, eo quod in suam damnationem alios graviter lædunt. Et de facto pejores sunt furiosis, eo quod furiosi possunt licite ne offendant ligari: sed isti totius rei publicæ manifesti inimici ob liberum arbitrium eis & non furiosis ratione carentibus

concessum solute manere permittuntur, eo quod rationem habeant, licet ea minus debite utuntur. Quod Deus, cum sibi ex gratia sua placuerit, emendet. Deus contulit nobis liberum arbitrium. Declinemus igitur ad
 Fol. 119. a. sanio-rem partem, ne libertate nobis concessa abutamur. Consulo igitur, ut quisque privilegio libertatis suæ virtuose & caritative non discordando ab utilitate rei publicæ utatur, quia, ut vult lex, privilegium meretur amittere qui permissa sibi abutitur libertate. Ex tercio Decretalium Rubrica de regularibus & transeuntibus ad religionem capitulo *Licet*, ut patet inquirenti. Attende igitur sub Deo iudex, ô rex serenissime, ad scripta Sapientissimi regis Salamonis Proverbiorum xxix. "Rex justus erigit terram." Glosa. "Ejus statum meliorando." Et sequitur in Textu: "Vir avarus destruit eam." O rex gloriose & gratiose, ecce hîc materia satis est aperta inter tuam celsitudinem & prædictos rei publicæ inimicos villarum destructores discutienda & finaliter determinanda. Regem decet suos legaliter & regaliter defendere, & secundum juris præcepta semper ferventi animo manutenere. Quæ vero sunt juris præcepta evidet plane jure civili primo libro Institutionum. Et sunt hæc: Honestè vivere, &, Alterum non lædere, &, Quod suum est unicuique tribuere. Hæc præcepta ab inimicis rei publicæ minime custodiuntur, quia licet prodige vestitu
 Fol. 119. b. & mensa vivant, & eorum prodigalitas sub colore honestatis coloratur quasi vivant honestè, pro certo tamen studium in eis requisitum in eis manifestè deest. videlicet neminem lædere, sed sub scuto cautelarum se defendunt, & reprehensores & correctores suos quasi rethe comprehendere nitentur. Unde Salomon, ubi supra, in Proverbiis subdit, "vir avarus destruit eam." scilicet terram habitationis suæ. Glosa. "ex cupiditate tyrannandi." Et sequitur in Textu: "Homo qui blandis fictisque sermonibus loquitur domino suo, rethe extendit gressibus ejus." Cave igitur, ô optime rex, ne talibus rethibus nephandissimis subito illaquearis. Nec finas dominum deum tuum regem & dominum dominantium & sanctam ejus ecclesiam in ecclesiarum parochialium

chialium ultima destructione injuriari, cum de facili possis remedium salutare apponere, nec permittas rempublicam, cujus pugil à Deo assignaris, tam improbe, ut modo est, subpeditari, quæ tuam indies optat & expectat inmensam & invictam defensionem. Aggredere igitur in Dei nomine & sano consilio nobilis columpnæ super basim modo ecclesiæ cathedralis Cantuaria situatam, aliorumque venerabilium patrum, ut olim agebant gloriosi reges Anglorum archiepiscoporum Sanctorum Fol. 120. a. Dunstani, Oswaldi, Lanfranci & Anselmi, aliorumque venerabilium patrum, & temporalium magnatorum, venerabilis Leofrici & multorum aliorum non avaritia infectorum, quorum sagaci providentia à recto tramite deviare non potes. Adunatis etiam jureperitis bonæ conscientie & aliis, quorum solertia & forti manu istud nobile regnum sub Dei instinctu & tua provida diligentia protegitur, convocatis convocandis remedium apponatur in agendis. Exemplum à rege Salamone accipe, cui, ut habetur tercio Regum tercio capitulo, à Deo cor docile petenti ad regendum sub Deo populum, hoc Deus sibi concessit & superaddidit divitias & potentiam. Sic & tu genu flectendo devote dicas in omnibus arduis hunc ympnum: "Veni creator spiritus," cum Collecta, & in nomine Dei audeo dicere, quod opportunum à Deo habebis cito solamen & inspiratum consilium. Et secundum Doctores, reges & principes qui præsumunt communitati divinas habent si devote petant à Deo illustrationes, & multum clarius quam subjecti populi, gratiaque justificans & disponens datur in electum regem & principem si non ponat obicem. Ne igitur tu quisve alius rex obicem ponat tria oportet attendere: primo devote Fol. 120. b. se habeat erga Deum, honeste ad seipsum, & juste & proficue ad populum. Ut igitur perfectius se ceteris habeant habent duos angelos eis appropriatos, unum ratione personæ, alium ratione officii. Debent igitur reges esse misericordes & mansueti secundum Salamonem Proverbiorum xx. Cum igitur, ô felicissime rex, tantum à Deo tibi attribuitur inspirationis suæ donum, remedium appone, ne deinceps villæ vel hamelectæ salubri solo & fecundo

foecundo situatae ex post destruantur. Videmus quod auctoritate Parlamento prohibetur usus cingulorum vel zonarum de auro & argento, & similiter vestitus feritorum dampnatur nisi certis secundum suum statum licentiatis. Prohibentur etiam certi ludi ut ad pilam manualementem & pedalem & hujusmodi multa ab olim usitata sagittatione permessa. Cum igitur haec parva & quasi triumphatoria in comparatione perhibentur, & illud enorme permittitur Deo detestabile & regno isti ubique dampnabile, scilicet villas, hamelectas, parochias cum ecclesiis parochialibus & capellis annexis tempore pacis & non guerrae spontanee destruere. Ob reverentiam Dei restringatur, justissime rex, ipsa ¹ avara impiorum, sic agendo libertas & villae destructae, si commode possint, reaedificentur, praecipue haec, quarum destructores super-

Fol. 121. 2. sunt. Proventus talium & talia possidentium ² si ad tempus a possessionibus parte vel tote secundum quod possessionibus habundant vel depauperantur secundum sanam discretionem regni possent certis spatiis ipsas villas si debite disponantur ad priorem statum ad totius regni proficuum reducere. Tibi, o nobilis rex, datur cura, sub gravi in futuro poena iudicio suo infligenda, hoc nobile regnum tibi commissum bene regere, ab hostibus exterioribus etiam & ab hostibus intraneis, ut sunt isti villarum destructores, & ab aliis, quorum vita ducit ad interitum, pro posse ingenioque tuo defendere, juxta verba apostoli ad Timotheum vto. "si quis suorum curam non habet," id est, non curat de suis suo regimini commissis, "fidem negat, etiam est infideli deterior." Attende igitur, o Christi pugil & noster nobilissime rex, ne isti praecitati rei publicae inimici tuos subditos amplius subpeditent. Dic verbo minatorio ut cessent, & solo verbo tuo assistent, & Dei benedictionem totiusque populi animos adquies. Ne taceas. Dicit enim Scriptura, "Vae! mihi quia tacui." & alibi, "Qui tacet consentire videtur." Et, "consentientes & agentes pari poena punientur." In conspectu Dei judiciali es sicut unus nostrum. Miserere igitur, o optime rex, animae tuae, & ne ponas te pro aliis in periculo, praecipue

Fol. 121. b.

1. Sic. 2. Haud aliter hac sese habent,

tam grandi periculo. Ne igitur tacendo videaris consentiens eis, quia pro certo qui possunt & manus adiutrices contra eorum malefacta non apponunt, rei sunt in conspectu Dei, ut allegatur in jure secundum beatum Augustinum sic scribentem: "Facientis proculdubio culpam habet, qui quod emendare potest non emendat, sed emendare negligit." Cum igitur in te omnium virtutum, ô nobilissime rex, relucet exemplar, avidius ideo te cupio istorum avarorum & dampnabilis militiæ eorum esse suppressor. Studeas igitur Christi miles rex nobilissime adversariis Dei, tuis & totius regni resistere. Et cum ab hac luce ¹ recederis, in adventu tuo Christus tibi obvians & ad cœnam ejus invitans tibi gratanter dicet: "Amice, ascende superius." Et tunc in loco gradui tuo congruo maxima excellentia te collocabit. Quod Deus concedat. Amen. In isto processu laborando scio indubitanter quod Christi miles sum, pro ipso & in causa sua & totius ecclesiæ ac totius rei publicæ regni Angliæ militando. Et si adversarius noster hostis antiquus contra me provocet suos servos rei publicæ inimicos quos tetigi prædictos, orate supplico mecum ô vos rei publicæ fideles, ut Deus sit meus protector, & in cunctis adversis det mihi firmam patientiam. Sæpius in diebus meis, ut Deus novit, injuste vexatus fui in multis tribulationibus, sed me perturbatoresque meos misericordiæ Dei totaliter committo, & parcat intime opto ipse misericors Dominus mihi injuriantibus & tribulantibus, & ut præcipue animæ eorum, si qui tales, quod absit, fuerint, precor ut ad gloriam in futuro provehantur æternam. Jam finem huic pono digressioni, & ad materiam redeo præassumptam.

Fol. 122. a.

Rex Henricus primus, cognomento Beauclerk, erat vir bene literatus, præcipue in Grammatica & Jure regni Anglicani, Anglicus ortu, solus fratrum suorum genitus ex rege & regina, natus apud Selby secundum Mathæum Parisiensem. Mortuo fratre suo ² rege Willielmo Rows aliter Rufo, erectus est iste in regem, annuente maxime Henrico de Novo burgo Warwicensi comite, secundum Willielmum de regibus, viro sancto & integro. ejus jam-

dudum familiari usus fuerat contubernio. Qui quidem comes Henricus filius Rogeri ¹comitis" de Bello monte, frater etiam Roberti comitis Mellenti & Leicestriæ, erat in tercio gradu consanguineus regis Angliæ Edwardi Confessoris, & in quarto etiam gradu consanguineus regis Willielmi Conquestoris, & in quinto gradu sanguinis huic regi Henrico primo linealiter annexus. Fecit iste rex novum episcopatum apud Ely, in monasterio videlicet Eliensi, & fundavit abbathias de Redyng & ²Eir-cettria in Anglia, & de Hyda Wintoniæ transferendo de uno loco ad alium, & monasterium de Prato ³trans mare apud Rothomagum, & monasterium de mortuo mari, & castra Drincurcis, Novum Mercatum, ⁴Vernolium, Pontem Ursonis, & turrim Ebroicarum; etiam in Anglia parcum de Wodstok cum palacio infra prædictum parcum, qui parcus erat primus ⁵parcus" Angliæ, & pro eo fiendo plures villæ destructæ sunt, & continet in circuitu ⁶septem miliaria Anglicana. An erant ibi aliquæ ecclesiæ vel capellæ destructæ nescio. Et constructus erat circa annum XIII. regni hujus regis, vel parum post. Hujus rei exemplo ceteri domini imparcaverunt ⁷certas terras suas. Unde Henricus comes Warrewici parcum de Wegenok juxta Warrewyk incepit, & in principio solum terram, quæ usque hodie *the old parke* ⁸dicitur, continebat, sed modo valde dilatatur. Iste etiam rex Henricus primus regum habuit sigillum de cera. Prius in cartis suis ⁹utebantur signis manualibus cum crucibus & nominis recitatione, ut, Ego rex Willielmus hanc cartam feci ¹⁰†: Et, Ego Matildis regina ¹¹consensi, ¹²†: Et, Ego Lanfrancus archiepiscopus confirmavi ¹³†: & sic de aliis testibus. Iste etiam rex Anglicos, quia ipse erat ortu Anglicus, multum honoravit. Nam à conquestu Anglici erant ubique subpeditati, & pro levi vel nullo crudelissime afflictæ; & ad initium regni hujus regis Henrici Anglici erant detestatione maxima habiti. Nam pater suus linguam in regno

1. *Deest C. C.* 2. *Ciscister C. C.* 3. *Transmarino C. C.* 4. *Vernollem C. C.* 5. *Deest C. C.* 6. 14. *Anglicana C. C.* 7. *Ceteras C. C.* 8. *Dum pro dicitur in C. C.* 9. *Utebatur C. C.* 10. *Deest C. C.* 11. *Concessi C. C.* 12. *Deest C. C.* 13. *Deest C. C.*

Anglicanam nitebatur destruere. Unde in scolis pueri discantes Grammaticam habent verbalia & nominalia in Gallico, & omnes in regno placita & curiæ in Gallico tenebantur ydiomate, & maxima confusio erat tunc generosis si nescirent loqui Gallicum. Iste eciam rex Henricus primus anno Domini 1109. statuit fures suspendi. Poenæ priores erant exilium, exoculatio, ementulatio, cauteriatio in facie ferro ignito. Gaufridus. Ex quadam Chronica, Kenell¹ videlicet, ex compendio ante Chronicam Marini Scoti habetur, Quod, mortuo rege Angliæ Henrico primo, Gaufridus Andegaviæ comes voluit² fuisse rex Angliæ jure uxoris suæ Matildis, Imperatricis filiæ & heredis, ac tunc unicæ prolis dicti regis Henrici. Cui eo vivente & ipso etiam mandante omnes procures regni Angliæ fidelitatem juraverant; sed ipsi procures, juramenti sui male recordantes, receperunt perjuri regem Stephanum & cum eis perjurum in eorum regem, dicentes, "Nolumus Gaufridum alienigenam regnare super nos." Creato tunc rege Stephano, dictus Gaufridus, comes Andegaviæ, sibi allatam injuriam graviter ferens, regem Stephanum valde inquietare cœpit, & totam Normanniam illi abstulit. Dictus vero nobilis comes Gaufridus, comes Andegaviæ & Cenomaniæ, obiit anno Domini M. C. XLVIII. & apud Sanctum Julianum sepelitur. Cui filius suus & heres rex Henricus³ secundus⁴ successit. Mathæus Parisiensis. Rege Henrico defuncto, ejus senescallus Hugo Bigod præstito⁵ injuramento coram archiepiscopo Cantuariensi, quod cum rex Henricus ageret in extremis imperatricem exheredavit, & Stephanum suum heredem fecit. Ordo etiam nigrorum Canonorum nunc primo in Angliam inductus est, primo Colcestriæ, deinde Londoniis, & tunc in aliis locis. Unde Warrewici comes Henricus ad preces Jerosolimitanorum Prioratum Sancti Sepulchri apud Warrewyk Canonorum regularium fundavit. Tunc temporis Christiani ceperunt Terram Sanctam, & in ecclesia Sancti Sepulchri dominici [⁶ corporis] canonicos instituerunt, qui in ha-

A. D. 1109.

Rex Stephanus. M.

Fol. 123. b.

Ordo nigrorum Canonorum nunc primum inducitur in Angliam. M. Comes Henericus Warwici prioratum Sti. Sepulchri apud Warwick canonicorum regulariorum fundavit. M.

1. Sic. 2. Esse C. C. 3. Deest C. C. 4. Juramento C. C. 5. Deest C. C. 6. Nunc in habitu C. C. S 2 bitu

bitu ab aliis canonicis regularibus non differebant, nisi per crucem ¹duplatam rubeam in pectore capæ. Quo signo usque huc utuntur canonici regulares Sancti Sepulchri Warrewici, quæ erat prima domus & aliis superior per Angliam, Walliam, Scotiam & Hiberniam, usque ad iteratam destructionem Jerusalem, & tunc omnes fere illius ordinis domus evanuerunt. Prior Warrewici hiis diebus ²amictu griseo penulato cum baculo pastoralis, & habebat tunc collectionem pro auxilio Terræ Sanctæ cum maximis Indulgentiis. Sed hiis evanescentibus sequebatur illius ubique ordinis paupertas. Erant antiquitus ³illius ordinis domus apud Tetford, Winchestre, & Wentbryge, & multis aliis locis in diversis provinciis. Horum modo proficuum transfertur cum privilegiis ad ordinem Fratrum Sanctæ Trinitatis, cujus sunt fratres Sancti Roberti de Knarrisburgh, Hondslow, & Telesford, & multi alii. Circa hæc ⁴etiam tempora, procurante rege tunc Henrico, Lectura Theologiæ & in aliis scientiis Oxoniæ pro guerris & aliis infortuniis diu ommissa iterato florere cœpit. Et rex Henricus novam aulam regiæ ⁵mansione congruam incepit, in qua anno Domini M. C. XXX. Pascha ⁶regaliter tenuit. Et ibi modo est domus fratrum Carmelitarum. Et quid pro illo nobili

^{cœli}palacio & respiratione ⁷cleri & novo parco cum novo in Wodstok palacio. Ipse nobilis rex & vir magnæ literaturæ in ipso comitatu Oxoniæ dulce habuit morari. Mittebantur sæpe huic regi Henrico ab extraneis dominis leones, leopardi, lince, porpeni, cameli, & ⁸huiusmodi animalia. Habebat novum parcum apud Wodstok muris lapideis circumcinctum, in quo delicias talium animalium confovebat. Non hæc à me ipso fingo, sed testimonium à Chronica Willielmi de regibus, qui ⁹ut addit, quod idem rex Henricus apud Novam Windesour strenue ædificavit, & ibi quandoque morari dulce habuit. Est autem duplex Windesour, scilicet nova & antiqua.

1. F. duplicatam. 2. Sic. 3. Istius C. C. 4. Autem C. C. 5. Sic. 6. Regalem C. C. 7. Cleri, absque cœli, in C. C. 8. Hujus generis anim. C. C. 9. F. etiam addit.

Matilda imperatrix, hujus regis mater, obiit anno Domini ¹MCLXVII^o. ¹¹¹¹^o. Idus ²Septembris Rothomagi, & in monasterio Becci in Normannia sepelitur. Mulier devota erat, quæ in Normannia plura monasteria religionis fundaverat. Quo anno natus est rex Johannes, & triennio post hoc, videlicet anno Domini M.C.LXX. circa Æquinoctium hiemale ³mare fines suos egrediens ossa cujusdam ⁴gigantis in Anglia detexit, cujus, ut ferunt, ⁵L. pedum erat longitudo. Item eodem anno, ⁶& potius, secundum alios, anno Domini M. C. LXXV°. omnes episcopi & abbates Scotiæ constrinxerunt se, ut & ipsi quidem forent subditi archiepiscopi ⁷Eboracensi, & etiam haberet sub se episcopos Orcadum & de Man, sicut archiepiscopus Cantuariensis habet sub se omnes episcopos Angliæ & Walliæ. Rex Stephanus, Kentensium gloria, fundavit abbatiam de Feverham, ubi cum regina sua & primogenito Eustachio nomine honorifice sepelitur. M. Fol. 125. a. Iste rex habuit fratrem, cui nomen Henricus. hic erat ⁸Wintoniensis episcopus. Lucius papa anno Domini 1142. secundum Mathæum Parisiensem, pallium de novo misit in Angliam, volens apud Wintoniam archiepiscopatum facere & ⁹constituere, sed ob murmur desolavit papa factum imperfectum. Et ante hæc ¹⁰tempora diu, secundum Ranulphum in ¹¹cronica sua dicta Polycronico, rex Offa secundus postquam vicit Northumbrenses, Kentenses & Westsaxones metropolitanam dignitatem à Cantuaria ad Lichfeld transtulit. Sed sic non diu stetit. Iste Offa fundavit apud Winchcombe domum monialium, & fundavit primo abbatiam Sancti Albani, & ¹²illius Sancti corpus transtulit in feretrum, & fecit fossam inter Angliam & Walliam, quæ dicitur *Didyche*, & per totum regnum Merciorum contulit pro imperpetuo ¹³Petru^s pens ecclesiæ Romanæ. Rex Henricus secundus, filius

Rex Stephanus fundavit abbatiam de Feverham, ubi cum regina sua & primogenito Eustachio nomine honorifice sepelitur. M.

Fol. 125. a.

1142.

Rex Henricus secundus. M.

1. 1147. C. C. 2. Septembris C. C. 3. Mater C. C. 4. Regionis C. C. 5. Lapidum C. C. 6. An aut? 7. Eborum C. C. 8. Wintoniæ C. C. 9. Constituere, & septem ei episcopos in suffraganeos assignare, sed ob murmur dissolvit C. C. 10. Desit C. C. 11. Cronica quodam Polychronico C. C. 12. Primus Sancti C. C. 13. Peter penus C. C.

Matildis imperatricis, filiae & heredis Henrici primi, regis Angliæ, cui omnes magnates Angliæ vivente patre fidelitatem juraverant, jure materno ¹ erat rex Angliæ, ² supremus dominus Walliæ & Scotiæ, dux etiam Normanniæ, & supremus Dominus Britanniae. ³ Et jure paterno erat comes Andegaviæ, & jure uxoris suæ reginæ Alienoræ erat dux Aquitaniæ, Vasconiae, & ⁴ etiam comes Pictaviæ, multarumque aliarum dominus magni-

Rex Henericus secundus subjugavit sua fortitudine Hiberniam, fundavi [sic] castrum de Rudlan, & abbatias de Stoneley, Basingwark, & Waltham, & in diebus suis inceptus est pons lapideus apud London, & etiam translata est virgo Sancta Friswida, M. 1173.

ficus. Iste subjugavit Hiberniam, & fundavit castrum de Rudlan, & abbatias de Stonley, Basingwark, & Waltham pro Canonicis regularibus, expulsis vero prioribus possessoribus Decano & Canonicis secularibus. Suis etiam diebus passus est pro jure ecclesiæ beatus Thomas Cantuariensis archiepiscopus. Hiis ⁵ etiam diebus pons lapideus supra Thamisiā inceptus est à rege Henrico apud London anno Domini ⁶ 1173. Translata est etiam Sancta virgo ⁷ Frideswida

apud Oxoniam, rege Henrico ibi tenente suum ⁸ cum dominis consilium anno Domini M.C. ⁹ LXXX. Translata est pridie Idus Februarii per Ricardum Cantuariensem archiepiscopum, & Ricardum Wintoniensem, Galfridum Elyensem, Johannem ¹⁰ Norwicensē, Petrum Menevensē episcopos, & ¹¹ nobilitate temporalium regni. Hujus regis filius nomine Henricus rex ¹² ante patrem obiit, & Rothomagi sepelitur, miraculis, ut dicitur, choruscans. Qualitercunque vixit, bene tamen finivit. Iste etiam rex in partibus transmarinis construxit burgum & castrum de Beaumer & Amaūdevile. Suo ¹³ etiam tempore, secundum Nicholaum Trevet in Chronica sua, erant multi nobiles cruciati in Terram Sanctam. Anglici, ut fertur, habebant cruces albas, Gallici rubeas, ¹⁴ & ¹⁵ Flandriæ virides. Ex hoc ¹⁶ conjecturari posset, quod Anglici ¹⁷ tunc non habebant Sanctum Georgium pro patrono eorum, vel ad minus ¹⁸ tunc non portabant crucem armis suis correspondentem. Acta sunt hæc die

Fol. 126. a.

1180.

1. Fuit C. C. 2. Desunt C. C. 3. Desunt C. C. 4. Autem C. C. 5. Autem C. C. 6. 1153. C. C. 7. Frideswida C. C. 8. In dominis C. C. 9. 55. C. C. 10. Norwicum C. C. 11. Sic. 12. Autem C. C. 13. Autem C. C. 14. Deest C. C. 15. Sic. 16. Conjecturi C. C. 17. Dum C. C. 18. Deest C. C.

XIII. Januarii inter ¹Trimam & Gisorcium anno Domini
² 1188. præsentibus regibus Philippo rege Francorum,
 Henrico Anglorum, & Philippo comite Flandriæ. In
 coloribus autem crucis ceteri omnes se cum suis prin-
 cipibus constituerunt ³ consiles quoque conformes. Hæc
 ille. Ilte rex Henricus primus regum Angliæ statuit le-
 ones servandos in turri Londoniarum, teste Giraldo
 Cambrensi. Ilte rex Henricus terras hereditarias poten-
 ter pacificavit, Hiberniam potenti classe subjugavit,
 Scotiæ regno ⁴ capto capto rege Willielmo suo regno
 adiciens, ab australi oceano usque ad boreales Orcadum
 insulas quasi sub una monarchia terras concludens, im-
 perium suum egregie dilatavit. Quod quidem post tem-
 pora Julii Cæsaris ⁵ nullum legitur contigisse. In trans-
 marinis partibus præter Normanniam, Aquitaniam, An-
 degaviam, & Cenomaniam quæ ad eum jure paternali
⁶ contingerant, Pictaviam ⁷ quoque, & Guasconiam, &
 totam terram usque ad Pirenos montes, qui Hispaniam
 ab aliis provinciis determinant, & sunt montes Hispa-
 niæ, quæ terræ ejus matrimonialiter obvenerant, Alver-
 niam cum quibusdam aliis terris suo dominatui subegit,
 solebatque inter suas sæpe confabulationes dicere, "To-
 tum mundum uni potenti viro satis parum esse." At-
 que ⁸ dum pene xxxv. annis regnaverit obiit. Sex lustra
 de hiis data sunt ei ad mundanam gloriam, ad conver-
 sionis tolerantiam, & ad devotionis experientiam. Est
 autem lustrum spacium quinque annorum. Septimum
 vero lustrum reprobo & ingrato inflicturn est ei ad vin-
 dictam. Secundo namque septimi lustri anno evanuit
 conatus ejus, quem circa Johannis filii sui in Hiberniam
 missionem paravit. Tercio anno qui nunquam prius
 quidquam amiserat jam tunc Alverniam contra regem
 Franciæ perdidit. Quarto autem Bituricam, quinto ur-
 bes amisit Cenomanicam & Turonensem cum castellis
 multis, ymmo & ⁹ semetipsum. Hæc ille. Erat iste rex,
 secundum Giraldum, ut supra, vir subrufus, amplo ca-
 pite & pectore, oculis glaucis, voce quassa, corpore

Rex nobilis
 Henericus
 leones pri-
 mus insti-
 tuit. M.

Fol. 126. b.
 Superbia
 regis Hene-
 ricus secun-
 di. M.
 Sex lustra,
 M.

Inflicturn
 est ei ad
 vindictam.
 M.
 Quem circa
 Johannes,
 M.

1. Tinam C. C. 2. 1168. C. C. 3. Sic. 4. Sic. 5. Leg. nulli. 6. Sic.
 7. Dees? C. C. 8. Leg. cum. 9. Senielipium C. C.

carnoso, cibo tamen & potu parcus; & ut pinguedinem reprimeret corpus suum vexatione, venatione, statione deambulatione vexabat. Statura erat mediocris, eloquens & literatus. In etiam militia strenuus, ad interrogata providus, in bellis ambigua factaque formidans. Humanior semper militi extincto quam ¹superstiti. Urgentibus incommodis nemo benignior: & reassumpta securitate nemo rigidior, acer in indomitos, clemens interdum in subiectos, durus in domesticos, profusus in extraneos, largus in publico, parcus in privato. Quem semel exosum aut dilectum haberet, vix ad contrarium flecteretur. Verbi spontaneus transgressor, morosus ad cuncta responfor. quietis amator, sed nobilitatis oppresfor. Hæc ille. Et ²quia mentionem fecimus de terris coronæ Angliæ subiectis, nunc de illis erit sermo meus ad tempus. THOLOSA. Secundum Nicholaum Trevet in Chronica sua rex Angliæ Henricus secundus circa medium Quadragesimæ anno Domini 1159. movit exercitum contra Raimundum comitem S. Ægidii pro civitate Tholosana, quam uxoris suæ jure hereditarie vendicavit: Cujus iste erat titulus. Robertus namque comes ³Moretonii, frater tamen uterinus regis Willielmi conquestoris, unum filium habuit nomine Willielmum, & tres filias, quarum unam duxit in uxorem comes Tolosanus, germanus Raymundi comitis Sancti Ægidii, & ex ea ⁴unicam filiam generavit, quæ nupsit Willielmo duci Aquitaniæ & comiti Pictaviæ, accipiens cum ea hereditatem paternam. Iste dux Willielmus impignoravit Tholosam Raymundo comiti Sancti Ægidii, & ex ea unicum filium generavit ⁵patruo uxoris suæ. Quo mortuo, comes ⁶Amfontius Tholosam tenuit, & post ⁷eum comes Raymundus filius ejus. Et Willielmus dux, qui Tholosam primo impignoravit, genuit in filium alium Willielmum ducem ex filia & herede comitis Tholosani, qui paternæ etiam maternæ hereditatis legitimus ⁸successitor genuit filiam & heredem Alienoram reginam,

1. Superstiti, plus mortuus lugens quoniam vivus adamans. Urgentibus C. C. 2. Quod C. C. 3. Moreton C. C. 4. Unam C. C. 5. Paterno C. C. 6. Allfontius C. C. 7. Deest C. C. 8. Sic cum duobus punctis, ut sit successor. At successit in C. C.

uxorem regis Angliæ Henrici secundi, secundum Williel- Fol. 127. b.
mum Newburgensem libro secundo capitulo decimo.

“Comes Pictavenſis, qui & erat dux Aquitaniæ, avus
“Alienoræ, primo Francorum deinde Anglorum reginæ,
“cum eſſet in expenſis ¹ quam deceret profuſior, & pro-
“priorum reddituum ² quantalibet affluentia tantæ vora-
“gini non ſufficeret, accepta à comite Sancti Ægidii,
“viro pecunioſo, pecunia copioſa, nobilem ³ illi cum per-
“tinenciis civitatem Tholoſam appoſuerat, ſicque de-
“cedens ſolutionem ad filium tranſmiſit. Qui patris ve-
“ſtigia ſua pròdigoſitate ſequens, liberandi pignoris in
“heredes tranſfudit negotium. Reliquit autem unicam
“filiam heredem, nomine Alianoram, quam cum regi
“Francorum Lodowico maritaſſet, idem rex Lodowicus
“nomine [⁴ dotis vel uxoris”] Tholoſam recepit, comes
“vero Sancti Ægidii nil quidem juris obtendens, ſed
“tantum Tholoſæ totus incumbens, tandem oportuni-
“tatem naçtus regem nuptiis germanæ placuit, Conſtan-
“ciæ ſcilicet, Euſtachio, regis olim Anglorum Stephani
“filio, nuptæ, & poſt mortem ejus ad fratrem reverſæ. Ad fratrem
cum reverſæ, M.

“Verumtamen poſtea celebrato inter regem Francorum
“& uxorem ejus Alianoram prædictam divortio, eadem-
“que ad nuptias tranſiſſet Anglorum regis Henrici ſe- Fol. 128. a.
“cundi, mota eſt ruruſum ⁵ quæſtio ſuper Tholoſa juſtis
“heredibus reſignanda. ⁶Memorato vero comite ne-
“gante, & ſuæ poſſeſſionis rege Francorum laudante
“auctorem, rex Anglorum Henricus ſecundus, contracto
“ex univerſis terris ſuis exercitu, Gaſconix fines ingreſ-
“ſus eſt ad obſidionem Tholoſæ. Auxerunt exercitum
“ſuum plures amici, præcipue ille magnus comes Ber-
“cionenſis. Comes tunc Sancti Ægidii timens exerci- Bercionen-
ſis comes,
comes tunc
Sti. Ægidii,
M.
“tum regis Anglorum, regis ideo Francorum, qui uxoris
“ſuæ germanus & filiorum erat avunculus, auxilium im-
“ploravit. Qui igitur cum aliquantula militia civitatem
“Tholoſam in comitis Sancti Ægidii auxilium conſeſtim
“introivit.” Hæc Willielmus Nuburgenſis. Eſt autem in

1. Quando deficeret profuſorum C. C. 2. Quantalibus C. C. 3. Illam C. C.
4. Deſunt C. C. 5. Quam pro quæſtio in C. C. 6. Memorat C. C.

ipsa civitate Tholosa nobilis Universitas. Aliud est nobile municipium dictum Tholetum. Et sicut Christiani Tholetum gratia scolæ & literaturæ frequentant, sic faciunt Saraceni apud Hispalim, quam Sibillam vulgariter vocant. Et secundum Trevet anno Domini M. ¹C.LXXX. rex de Marroc reddidit regi ²Sciliciæ duas civitates, scilicet Affricam & Sibillam. Et Sanctus Isidorus olim Hispalensis episcopus erat post Leandrum episcopum, & corpus Sancti Isidori per Aldefonsum regem Galaciæ Toletum est translatus. Est autem Hispalis sive Sibilla caput regni. Ibi floret nigromantia per scholares divinationibus & incantationibus ibi studentes. Et ³nota quod nil, quod per nigromantiam fit, potest in aqua aspectum intuentium fallere. Toletum est caput Hispaniæ. Hic etiam nota de virtute ignis. Secundum quod legi, habet naturam solidandi inconstantia. Nam legi insulas in mari ascendendo apparuisse & sæpius iterum demergi; sed quadam vice nautæ ipsis apparentibus sagittas ignitas illis sagittarunt, & quotquot ignis sagittatus tetigit, usque hunc diem siccæ permanent, & non dimerfæ. In quodam libro de vita Sancti Thomæ Cantuariensis archiepiscopi & martyris habetur: Dum Sanctus Thomas ante archiepiscopatum cancellarius Angliæ existens, in exercitu & obsidione Tholosæ erat præsens cum rege, de propria familia electam manum militum, septingentos videlicet milites, habebat. Et si ejus consiliis rex paruisset, sine dubio regem Franciæ & urbem Tholosam cepisset. Nam suaserat regi, ut urbem insultaret cum illo grandi suo exercitu. Sed alii aliud dederunt consilium, ut desisteret ob reverentiam regis Franciæ domini sui inclusi infra urbem, dicente in contrarium Sancto Thoma tunc cancellario, quod personam domini rex Francorum ibi deposuisset, dum hostem se ei opposuisset. Non multo post congregata Francorum militia reges Angliæ & Scotiæ à proposito suo frustravit. Recedente sic rege ad munitiones regias ibi tuendas, aliis dominis laborem recusantibus, solus Sanctus Thomas cancellarius cum familia sua & cum

Sanctus
Thomas, M.

Fol. 129. 2.

1. 60. C. C. 2. Sciliciæ C. C. 3. Non quod vel quoque per C. C.

Henrico de Effexia constabulario regis Barone remansit. Et postea tria castra munitissima, quæ inexpugnabilia videbantur, ipsemet cancellarius, lorica indutus & galea, cum suis in forti manu cepit, sed & Garonnam ¹ flumen pertransiit supra hostes, & ² confirmatus in regis obsequium tota illa provincia graciosus & honoratus rediit. Postmodum autem in guerra regis Francorum & domini sui regis Angliæ in marchia ad communem terminum terrarum suarum inter ³ Giforcium & Triam & Curcels, cancellarius, præter propriæ familiæ septingentos equites, alios mille ducentos stipendiarios milites habebat, & **IIII.** milia fervientium habebat per unam quadragenam, & cuilibet militi omni die dabantur ad equos & armigeros procurandos tres solidi illius monetæ, ipsique milites omnes ad mensam cancellarii erant. Et ipsemet cum clericus erat cum valente milite Francorum Engelranno de Tria è regione ⁴ subditus equo calcaribus veniente armato lancea demissa & equo admissio congressus, ipsum equo dejecit, & ⁵ dextrarium lucrifecit. Ejus fama Fol. 129. b. ob militiam suam indies crescente, carus & non hostis regi Francorum ejus magnatibusque habebatur. quam gratiam ipse rex Franciæ postmodum tempore opportuno sibi exhibuit. Erat ⁶ siquidem Sanctus Thomas placido vultu & venusta statura procerus, naso eminentiore & parum inflexo, eloquio comis ac ingenio subtilis, animo magnus, cunctis amabilis, oppressis & pauperibus compatiens, elatis resistens, & omnibus valde facetus. Item Herbertus de vita Sancti Thomæ dicit, quod sua industria quinque munitiones, Giforcium scilicet & alias quatuor in Franciæ & Normanniæ fitas confinio, domino suo regi Angliæ, ad cujus jus ab antiquo spectare noscebantur, à rege Francorum per matrimonium absque gladio & hasta in omni regum dilectione adquisivit. ⁷ Unde bene cuique datur intelligi, quod Deo carus fuit, & à regibus & principibus intime amatus. Sed hîc attende pro Tholosa secundum Trever, quod anno Domini **M. C. ⁸ LXXIII.** comes Sancti Ægidii

1. Flumine C. C. 2. Leg. confirmata. 3. Enforcium C. C. 4. Leg. subditis. 5. Dextrum C. C. 6. Quidem C. C. 7. Verum bene C. C. 8. 53. C. C.

pacificatus est cum Henrico secundo rege Angliæ, facto
 sibi, Ricardo filio suo duci Aquitaniæ & comiti Picta-
 viæ homagio pro Tholosa per servicium centum mili-
 tum annuatim per XL. dies ad tempus. Ut scribit Willi-
 elmus Newburgenfis in Chronica sua libro secundo cap.
 VII. illustris comes Andegavenfis Gaufridus cognomento
 Plantagenet ex Matilda, olim Imperatrice, filia Henrici
 primi regis Anglorum, tres suscepit liberos; Henri-
 cum, postea regem Angliæ, Gaufridum & Willielmum.
 Cum ergo ad Henricum primogenitum paterni mater-
 nique juris spectaret integritas, ideo providens reliquis
 in extremis agens, medio ¹ filiorum comitatum ANDE-
 GAVIÆ in testamento reliquit. Sed quia tunc Anglia
 sub eventu pendebat ambiguo, cum Henricus, inquit,
 plenitudinem optinuerit juris materni, id est, Norman-
 niam pacifice cum Anglia, Gaufrido fratri suo jus pater-
 num integre dimittat; interim vero Gaufridus tribus ca-
 stellis non ignobilibus, scilicet, Chymone, Leoduno &
 Mirabello, sit contentus. Et quoniam Henricus tunc ab-
 erat, episcopos & nobiles qui aderant adjuravit, ne cor-
 pus suum sepulturæ traderetur nisi prius præstito Henrico
 sacramento paternum testamentum minime violaret.
 Sed cum venerat filius, ex relatis stupefactus est, & quid
 faceret dubitavit. Conclamantibus omnibus, ne sempi-
 ternum dedecus inde sequeretur victus, sacramentum non
 sine fletu præstitit. Et postea misit summo pontifici do-
 mino papæ pro absolutione, exponens in qua necessitate
 compulsus quod nesciebat juraverat. Et quoniam extorta
 juramenta vel vota non obligant nisi forte ex conse-
 quente consensu convalescant, igitur faciliter ab illo ab-
 solutionem impetravit. Et ea ratione tutus nec ² paterni
 testamenti nec proprii juramenti contemplatione fratri
 satisfacere voluit. Unde ille indignatus, tribus præno-
 minatis castellis, quæ pater ei reliquerat, contra omnes,
 ut putabat, casus munitis, vicinas turbabat provincias.
 Rex autem exercitu propere congregato, Chymonem,
 castrum scilicet sic dictum, quod tantæ erat firmitatis,
 ut in eo tuendo muniendoque natura & operatio hu-

Fol. 130. a.

Fol. 130. b.

mana concertare viderentur, obsedit, & in brevi prodicione optinuit. Fratri humiliato & ¹ supplici veniam dedit, castellisque nudato, ut occasionem superbiæ tolleret, terram planam concessit, ex qua ² fructum utilitatis proveniret. Cumque idem mœrore contabesceret, nunc fratris duritiam, nunc fortunæ cum gemitu accusaret invidiam, felicior cum subito ³ exhilaravit eventus. Comes enim ⁴ præclaræ urbis Nammarenfis, quæ est in confinibus Britannia Minoris, cum vel in quo sibi complaceret dominum non habentes, ejus industria & strenuitate invitati cum sibi necessarium tunc circumquaque dominum elegerunt, atque ad hoc vocato civitatem cum adjacente provincia tradiderunt; at non diu hac felicitate possessum mors inmatura sustulit. Moxque eandem civitatem comes Richmundensis, qui tunc transmarine magna ex parte præsidebat, tanquam verus possessor ⁵ intravit. Quibus auditis, rex Henricus dato mandato Richmundensem comitatum fisco applicari jussit, & illico Normanniam ex Anglia transfretavit, & civitatem ⁶ Nammacensem tanquam jure fraterno successionis reposcens, eundem comitem magni apparatus terroribus ⁷ ita præstrinxit, ut resignata sibi civitate dictum regem Henricum toto conatu placeret. Urbs NAMMAREN-
SIS. M.

Fol. 131. 2.

ANDEGAVIAM cum pertinentiis reges Angliæ tenuerunt, quousque mediis ⁸ Willielmi de Pole, ducis Suffolchiæ, sponte resignata est per regem Henricum sextum Reynero regi Sicilia, duci Lothoringiæ, ac patri Margaretæ reginæ Angliæ, uxoris prædicti regis Henrici sexti. Et, ut cœpi dicere, rex Henricus ⁹ primus possessionatus est in CENOMANIA jure materno. Nam, secundum Willielmum de regibus, quidam Herbertus filius Hugonis comitis Cenomaniæ habuit in uxorem filiam Willielmi tunc ducis Normanniæ, postea regis Angliæ. Et statuit ipse comes Herbertus, quod si ipse ¹⁰ sine prole obiret, quod tunc ipse dux Willielmus, pater istius regis Angliæ Henrici primi, ejus foret heres, & ad hoc dictus comes

1. Supplico C.C. 2. Sic. 3. Sic. 4. Præclarus C.C. 5. Intonuit C.C. 6. Nammarensem C.C. 7. Deest C.C. 8. Villis de Pole C.C. 9. Primus Angliæ poss. C.C. 10. Super prole C.C.

Herbertus fecit cives proprios adjurare. quod & factum est. Et sic devenit ad ducem Willielmum illud dominium. Sed Herberto comite defuncto Cenomanenses cives per-
 Fol. 131. b. juri magis ad Walterum Medantinum, cui soror Hugonis nupserat, adhæserunt. Iste Walterus ex Goda, sorore Sancti Edwardi regis & confessoris, genuit Radulphum comitem Herfordiæ. Quæ Goda postea nupsit Eustachio comiti Bononiæ. Sed, ut vult Henricus Huntingdon libro octavo cap. primo, Helias consul Cenomaniæ, qui eam sub rege Henrico primo tenuerat, vita privatus est, ac consul Andegavensis suscepit cum filia ipsius & tenuit cum pertinentiis contra Henricum regem. Ex quo comite Andegavensi successit rex Angliæ Henricus 2us. & sic tam jure paterno quam materno devenit sibi Cenomania. Secundum Trevet in Chronica sua anno Domini M. CC. LIX. rex 1 Angliæ Henricus in Gallias transfretans à rege Francorum petiit restitutionem terrarum injuste ablatarum per avum suum Philippum, & per Lodovicum filium ejus injuste retentarum. Tunc 2 Gallici contra regem, hinc & specialiter Normanniæ dominationem antiquam fuisse coactam & non spontaneam sed vi extortam. Nec regi 3 Angliæ tutum videbatur jam prælio decertare. Pacem igitur compulsus 4 hanc dimisit, solutis sibi 5 à rege 6 Francorum trecentis milibus librarum Turonensium parvorum, 7 promissaque restitutione terrarum ad valorem xx. M^l. librarum annui census omnibus terris in manu regis 8 Francorum existentibus resignavit pure & plene. Et exinde literarum
 Fol. 132. a. suarum abbreviavit titulum, ut nec ducem Normanniæ nec comitem Andegaviæ se deinceps vocaret.

DUCATUS NORMANIÆ hereditarie venit ad regem Willielmum Conquestorem, & ab ipso successive ac hereditarie devenit ad suos posteros reges Angliæ. Quam iterum rex Henricus quintus conquirit à rege Franciæ, & Rollo primus dux Normanniæ habuit eam sibi & suis heredibus ex dono Caroli Calvi regis cum Gisle filia sua; qui Rollo in baptismo dictus est Robertus. Addidit sibi

1. Deest C.C. 2. Gallia C.C. 3. Anglorum C.C. 4. Deest C.C. 5. Deest C.C. 6. Franciæ C.C. 7. Permissaque C.C. 8. Franciæ C.C.

ex dono dictus rex ducatum BRITANIÆ MINORIS tanquam appendicium Normanniæ. Habuerunt eciam duces Normanniæ hoc privilegium, quod possent licite in omni parlamento & colloctione regis ¹ Francorum & ducis dux licite intrare locum Parlamenti cum gladio suo ad femur ejus accincto: regem vero nec gladium nec cultellum ferre liceret. Ricardo primo duce Normanniæ in ² pueritia existente rex Franciæ Normanniæ Rothomagi captus tam diu invitus detentus est donec hoc concederet. Willielmus ³ Malmesburiensis & Vincentius Speculo Historiali libro xxvi. cap. ⁴ lxxxviii. Andegavia tenetur de comite Pictavenfi, & Fulco antiquus comes Andegaviæ reversus à Terra Sancta filium tenuit Gaufridum ⁵ cognomento Martellum, quod ⁶ cognomen sibi usurpaverat, quia videbatur sibi omnes sibi resistentes felicitate quadam contundere. Iste dominum suum comitem Pictavensem, à quo Andegaviam tenuit, aperto Marte cepit, ferreisque vinculis innodatum ad ignobilis pacis conditiones coëgit, ut Burdegalia civitate cederet & finibus ejus, & de ceteris annuale vectigal pensitaret, qui captus pro ferri injuria & ciborum inopia per triduum defunctus est. Cujus novercam Martellus duxit, fratres in tutelam suscipiens. Mox Theobaldi Blesensis ⁷ comites ingressus limites, urbem Turonicam obsedit & ipsum comitem, qui captus & carcere inclusus urbem sibi omnibusque suis imperpetuum heredibus abjuravit. Sciendum est, quod anno Domini m. c. xxxvi. Willielmus dux Aquitaniæ & comes Pictaviæ existens ad Sanctum Jacobum peregre proficiscens in die Parasceues obiit, & sepultus est in ecclesia Sancti Jacobi coram summo altari. Iste diu & comes Willielmus ⁸ masculum sed masculinam reliquit post se duas filias, quarum primogenitam Alienoram in hereditate paterna integraliter sibi statuit successuram, suosque instante morte adjuravit proceres, ut dictam primogenitam filiam suam juniiori regi Francorum Lodowico cum integro ducatu traderent in uxorem. Coronaverat Lodowicus rex Franciæ

Fol. 132. b.

1. Franciæ C. C. 2. Provincia C. C. 3. Magnus & Vinc. C. C. 4. 68. C. C.
5. Cognomine C. C. 6. Nomen C. C. 7. Sic. 8. Hoc modo ista sese habent.

Fol. 133. a.

senior filium suum & Lodowicum nomine in regem ipso adhuc superstite & regnante. Pater igitur auditis hiis misit filium suum prædictum Burdegalias, ut ipsam puellam duceret in uxorem & ducatum suscipere antedictum. Francorum rex pater post nuptias has moritur¹ inter mensem, scilicet anno Domini M. C. ²XXXVII. ³Regnavit igitur rex iste & regina simul sine prole usque ad annum Domini M. C. LII. Quo anno, probata inter eos consanguinitate, celebratum est divortium inter eos. ac eodem anno Henricus dux Normanniæ ac comes Andegaviæ filius Matildis imperatricis ex marito suo secundo, scilicet Gaufrido comite Andegavenfi cognomento Plantagenet, ipsam Alianoram accepit⁴ matrimonialiter in uxorem. Hæc autem Matildis filia fuit Henrici primi regis Angliæ, qui fuit filius regis Willielmi Conquestoris. Ipsisque submersis fratribus in redeundo de Normannia, sola remansit⁵ habens jus in regnum Angliæ in se & in suis filiis secundum lineam descendentem. Iste Henricus mortuo suo patre factus est comes Andegaviæ & etiam Cenomaniæ, & ex⁶ concessione matris adhuc viventis dux Normanniæ, ac per uxorem suam antedictam erat dux Aquitaniæ, & mortuo rege Stephano anno Domini M. C. LIIII. octavo Kal. Novembris eodem anno Idus Decembris cum gaudio magno receptus est in Anglia, & dominica ante nativitatem Domini, quæ fuit XIII. Kal. Januar. apud Westmonasterium coronatus est in regem Angliæ, matre ejus superstite, & unctus à Theobaldo archiepiscopo Cantuariensi anno ætatis suæ⁷ XXI. Et sic tam sua quam uxoris suæ ampla hereditas ad reges Angliæ integraliter est extunc devoluta. Trevet anno Domini M. C. ⁸LXIX. In Epiphania Domini Henricus, filius regis Henrici secundi, fecit regi Franciæ homagium pro Andegaviæ comitatu. Concessit ei rex ut esset senescallus Franciæ, quod ad Andegavensem comitatum noscitur pertinere. Hanc senescalliam, vel, ut antiquitus dicebatur, majoratum domus

Fol. 133. b.

1169.

1. Infra mensem Septembris anno C. C. 2. 34. C. C. 3. Sic. 4. Matrimonialem C. C. 5. Hujus pro habens in C. C. 6. Concessione C. C. 7. 27. C. C. 8. 49. C. C.

regiæ, Robertus rex Franciæ dedit Gaufrido Grisogonna comiti Andegavenfi propter adjutorium quod ei impendit contra Othonem imperatorem. Dedit etiam ei quicquid habebat in Andegavenfi episcopatu. Postea vero cum Galfridus comes Perticensis & David Cenomanensis contra eundem regem Robertum ¹rebellaverunt, eodem comite Andegavenfi adjuvante, obsedit rex castrum Moritonii quod erat comitis Perticensis. Et ²quia David comes Cenomanensis evocatus ad regem Franciæ venire contempsit, dedit rex præfato comiti Andegavenfi homagium illius & quicquid habuit ibi, & illam civitatem Cenomanensem & quicquid habuit in episcopatu Cenomanensi. Henricus ³etiam filius regis Henrici secundi fecit fidelitatem Philippo filio Lodowici regis Franciæ. Et Galfridus filius regis Angliæ jubente patre fecit homagium Henrico fratri suo de ducatu Britaniæ ut domino suo. VASCONIA dicto regi Henrico primo subjecta, secundum Trevet, anno Domini m. cc. xxxix. olim habuit regem. Cujus caput est civitas Baiona. Vasconia, secundum Mathæum Parisiensem, anno Domini m. cc. ⁴lxxv. concessa fuit regi Hispaniæ Aldephonso à rege Angliæ Henrico secundo cum filia sua Alianora anno Domini m. c. ⁵lxix. unde habuit seisinam, & cartam, & confirmationem à regibus ⁶Anglorum Ricardo primo & Johanne. Unde Aldefonsus, Ferrandi regis filius, rex Hispaniæ anno Domini m^l. cc. liii. composuit cum rege Angliæ Henrico tercio, ut sororem suam desponsaret, & quilibet eorum alterum ⁷juvaret in necessitate, & Vasconiam quietam clamavit regi Angliæ & heredibus suis. Et, ut scribit Nicholaus Trevet, ante hos dies, videlicet anno Domini m. cc. xxxix. Simon de Monte forte comes Leicesteriæ duxit in uxorem sororem regis Henrici tercii, cui rex dedit senescallatum Vasconia. Tunc induxit regem Henricum tenere, quod ⁸terram Vasculorum (cujus caput est civitas Baiona & olim regnum fuerat) co-

Fol. 134. a.

1. Debellerunt C. C. 2. Quod C. C. 3. Autem C. C. 4. 55. C. C. 5. 49. C. C. 6. Angliæ C. C. 7. Juraret in Vasconia adipiscenda, & Vasconiam C. C. 8. Terra. C. C.

COMITATUS
MARCHIÆ
in Pictavia.

Fol. 134. b.

Fol. 135. a.
CORONA
FRANCIÆ.

gnosceret esse de feodo regis Franciæ, ut sic regis Castellæ actionem excluderet, qui terram illam ad feodum regni Hispaniæ asseruit pertinere. Et, secundum ¹eundem² Trevet, anno Domini M^l. cc. XLII. Lodowicus rex Franciæ infestavit Hugonem comitem Marchiæ propter homagium Alfonso Pictavenfi ²comiti denegatum. Per hoc evidet, quod tenetur de comite Pictavenfi³. Iste comitatus hereditarie devenit ad comites de Wygmore in Anglia cognomine Mortimer, qui ³per matrimonium habuerunt dominia de ⁴GENEVILE & comitatum ULTONIÆ sive de Ulster in Hibernia, & vocati sunt comites Marchiæ causa ut ⁵supra. Quorum integra hereditas devoluta est Edwardo III^{to}. regi Angliæ. Nam Hugo Broun comes Marchiæ prædictus genuit Hugonem comitem ex Isabella regina Angliæ filia comitis Engolismi & herede, quæ nupsit ⁶Petro domino de Genevyl. Quorum Johanna filia & heres nupsit Rogero dicto Mortimer domino de Wygmore, & jure uxoris fecit se comitem Marchiæ in partibus Pictaviæ. Cujus filius Edmundus duxit in uxorem Philippam, filiam & heredem Leonelli ducis Clarenciæ, secundi filii Edwardi tercii & uxoris suæ filia & heredis Willielmi de Burgh comitis de Ulster sive Ultoniæ in Hibernia. Qui genuerunt Rogerum comitem Marchiæ, qui genuit comitem Edmundum sine liberis mortuum, & eciam Annam comitissam Marchiæ, uxorem Ricardi comitis Cantebrigie, de quibus genitus est Ricardus dux Eborum, pater Edwardi III^{ti}. regis Angliæ. Anno Domini M^l. cc. ⁷LXX. VI. obiit regina Castellæ nomine mater Alianoræ reginæ Angliæ, uxoris Edwardi primi regis Angliæ. Cui jure hereditario post mortem matris devolutus est PONTUNI comitatus. De jure Angliæ ad regnum ⁸Cipriæ vide infra tempore regis Ricardi primi. Rex Angliæ Edwardus secundus duxit in uxorem unicam filiam Philippi regis Franciæ nomine Isabellam; cujus fratres ex utroque parente Lodowicus, Philippus, Karolus qui in-

1. Deest C. C. 2. Desunt C. C. 3. Pro matrimonio C. C. 4. Geneville C. C. 5. Super C. C. 6. Domino Petro domino C. C. 7. 56. C. C. 8. Cipres C. C.

vicem ob prolis carentiam in throno regali Franciæ successerunt. Jus igitur devenit ad ipsam Isabellam reginam, quæ de marito suo Edwardo prædicto genuit Edwardum tertium. Sed ne illa hereditaret, Franci in quodam Parlamento suo talliaverunt coronam Franciæ heredibus masculis tantum, & elegerunt eis regem, qui per unum gradum consanguinitatis erat remotior à jure coronæ quam erat Edwardus tertius rex Angliæ, qui coronam illam sibi ex jure materno vendicavit. Rex Edwardus III. erat verus heres Franciæ jure matris Isabellæ reginæ, filiæ regis Franciæ & sororis tunc regis. Ipse Edwardus erat in primo gradu distans ab isto ultimo ante eum rege mortuo. Recusaverunt proximum sibi heredem, & elegerunt pro eo Philippum collateralem in secundo gradu consanguineum Philippum de Vallois, linea recta relicta pro collaterali consanguineo in ulteriori gradu, puta secundo gradu, ascendendo retrorsum contra omnem conscientiam, & exheredaverunt reginam & Isabellam prædictam & eciam patrem suum. Et in hoc agendo ex mera invidia fecerunt contra jus & conscientiam. Nam, ut habetur in Sacra Scriptura, Numeri xxvii. "dixerunt Moysey & Aron, causa vero Fol. 135. b.
"judicii venerunt quinque filiæ Saphet dicentes, Pater
"noster mortuus est, cur tollitur jus ejus de familia sua?
"Filiam non habet, date nobis possessionem patris nostri."
Deus super consultus dixit Moysey, "Justam rem
"petunt filiæ Salphat." Ecce hîc talliatio hereditatum
ad ¹ masculos feminino sexu excluso à Deo dampnatur,
cum dicit Dominus, "Justam rem petunt filiæ Salphat."
Taliū igitur talliatorum ad ² masculos tantum erit
perpetuus cautus væ! væ! væ! quantæ sunt tenebræ!
quia ut cæci viam Dei & veritatis relinquunt, in propriis
tenebrarum adinventionibus spaciantes, juxta illud
Isaiæ x. "Væ! qui condunt leges iniquas, & scribentes
"injustitiam, ut opprimerent in judicio pauperes, &
"vim facerent causæ humilium populi mei, ut essent vi-
"duæ præda eorum & pupillos deriperent." Et sequitur
quod talibus minatur Deus, quod, "locis refugii care-

1. Masculinos femineo C. C. 2. Masculinos C. C.

- “bunt, & vinculis sub Deo incurvabuntur, & cum inter-
 “fectis cadent.” Ecce quod cautus eorum erit semper
 væ! væ! Exheredarunt Isabellam reginam, regis Caroli
 sororem & heredem, mortuo marito rege Angliæ Ed-
 wardo secundo viduam. Exheredaverunt etiam regem
 Edwardum tercium parentibus suis mortuis quasi pupil-
 lum & orphanum. Nam ubi supra fratribus sine exitu
 defunctis succederet soror fratri in hereditate paterna,
 & ¹ conclusionaliter hereditas daretur proximiori in san-
 guine five masculo five feminæ. Ideo Deus dixit Moyfi,
 “Juste petierunt filiæ Salphat.” Iste Salphat mortuus est
 iudicio, quia contra legem collegit ligna in sabbato, ut
 habetur Numeri xv. non tamen perdidit sequela sua jus,
 quod ipse & sui haberent in terra promissionis sibi in
 futuro in suis assignand. Edwardi tercii quondam legiti-
 mus successor dictus rex Henricus quintus Conquestor
 Normanniæ acceptus est pro vero herede regni Franciæ
 sub firma cartarum sigillatione. Et juraverunt sibi pro-
 cures Franciæ fidelitatem. Filius etiam suus rex Henri-
 cus sextus dominica qua tunc cantabatur *ô Sapientia*
 anno Domini M^l. cccc. xxxi. Parisius solempniter in re-
 gem Franciæ est coronatus. Carta prædicto regi Hen-
 rico quinto facta erat hac in sententia: “Carolus Dei
 “gratia rex Franciæ universis præsentis literas inspectu-
 “ris salutem &c. Conclusum est & concordatum, Quod
 “consanguineus noster Henricus rex Angliæ habebit in
 “conjugem præclarissimam puellam nostram & illustris-
 “simæ conthoralis nostræ filiam Katerinam. Item, Quod
 “durante vita nostra corona Franciæ nobis remaneat
 “cum redditibus & aliis eidem pertinentibus. Item,
 “Quod post obitum nostrum corona Franciæ cum per-
 “tinentiis remaneat consanguineo nostro carissimo Hen-
 “rico regi Angliæ & heredibus suis pro imperpetuo.
 “Item, ² quia infirmamur, volumus quod dictus consan-
 “guineus noster regnet sub nobis durante vita nostra.
 “Item, Quod omnes subditi nostri de quocunque statu
 “vel gradu fuerint eidem faciant fidelitatem. Item,
 “Quod filia nostra dotabitur in Anglia secundum mo-

Fol. 136. a.

1.

2.

3.

Fol. 136. b.

4.

5.

6.

“dum consuetum reginarum Angliæ, scilicet in xl. m^l.
 “scutorum annuatim, quorum duo valent unum nobile
 “Anglicanum. Item, Quod dictus consanguineus no- 7.
 “ster laboret ad subdendum loca nobis rebellantia ex parte
 “Dolphini vel comitis Darminake, & præcipue ea quæ
 “sunt circa flumen Ligeris. Item, quod omnia loca 8.
 “nostra conquesta per eundem extra Normanniam fiant
 “ad utilitatem nostram. Item, Quod ducatus Norman- 9.
 “niæ semper remanebit coronæ Franciæ sub ejus obedi-
 “entia & marchia. Item, Quod omnes personæ nobis 10.
 “faventes per hoc conquestum à suis terris vel ecclesiis
 “expulsæ restituantur, præstitis sacramentis de fidelitate.
 “Item, Quod in omnibus locis literæ & justitiæ durante 11.
 “vita nostra sub sigillo nostro sigillentur. Et in propriis
 “causis vel regenciam suam tangentibus durante vita no-
 “stra scribat sub sigillo suo. Item, Quod Parliamenta ser- 12.
 “ventur in locis nobis nunc aut in futuro subjectis.
 “Item, Quod idem consanguineus noster in primordio 13.
 “regenciæ suæ juret idem juramentum quod reges &
 “regentes Franciæ jurare consueverunt. Item, Quod 14.
 “secundum ¹ scire suum semper faciet bonos officarios. Fol. 137. 2.
 “Item, Quod singulæ ecclesiæ, Universitates, studia ge- 15.
 “neralia & collegia studentium, & alia loca ecclesiastica
 “gaudebunt antiquis privilegiis. Item, ² Quod quod 16.
 “consimiliter se habeat de temporalibus, civibus, villis
 “& personis. Item, Quod judicabit secundum anti- 17.
 “quas leges regni Franciæ & consuetas. Item, Quod 18.
 “dictus consanguineus noster durante vita nostra non
 “scribat in literis suis nominando se regem Franciæ, sed
 “ab eodem nomine se penitus absteineat. Item, Quod 19.
 “nos ad totam vitam nostram nominabimus, appellabi-
 “mus, & scribemus in lingua ³ Gallicana hoc modo,
 “scilicet, ⁴ Trecher filz Henr roy ⁵ Dangleter hereteur de
 “Francz” &c. Istæ apunctuationes erant factæ ad con-
 ventum personalem regum xlii. Kal. Julii anno regni
 domini regis Karoli xliiii°. Et primo die Junii fuit
 facta proclamatio in Anglia de perpetua inter regna pace.

1. Stirpem pro scire in C. C. 2. Sic, cum duplici quod. 3. Gallica C. C.
 4. Trechess C. C. 5. Danguet C. C.

Et, ut habetur supra, filius & heres dicti Henrici quinti sanctissimæ diebus suis vitæ vir modo choruscans gloriosis & multiplicibus miraculis, rex Henricus sextus Parisius in regem Franciæ fuit solempniter coronatus anno ix. ætatis suæ, anno videlicet dominicæ incarnationis
 Fol. 137. b. M^l. cccc. xxxi. ad fortificationem tituli sui Franciæ. Et, secundum Trevet, rex Henricus secundus fecit lata fossata inter Franciam & Normanniam pro resistentia. Expulsis primis Britaniæ¹ habitatoribus & penitus destructis in magno numero, ab hoc regno gigantibus ex incubis de mulieribus genitis exulatis per Britones, teste historia Britonum, occupatum est regnum multis millenariis annorum per Britones, sic dictos à primo eorum rege Bruto de nobili Trojanorum sanguine, qui summo honore regnum istud Britaniæ occupantes multa laude digna fecerunt. Nec hac insula contenti conquestu eis alias regiones subjecerunt. Unde inter cetera rex Britaniæ Gurguncius navigium ducens in Daciam seu Danarchiam, tributum² sibi negatum & patri suo nobili regi Bellino prius solutum durissimis præliis regem Danarchiæ interfecit, patriamque pristino jugo tunc supposuit. Et redeundo triginta naves obviam habuit de viris & mulieribus plenas, quorum dux Protholoi nomine adorato rege veniam & pacem rogavit. Dicebat autem se ex parte Hispaniarum expulsus fuisse cum suis adhærentibus, & maria illa circuire ut loca habitationis haberent. Petebat tunc humiliter ab eo portiunculam Britaniæ ad inhabitandum pro se & suis. Anno, ut dixit, & dimidio in mare erraverant. Quibus tunc concessit rex insulam Hiberniæ, quæ tunc omni incola caruerat, de se sub tributo de suis imperpetuo tenendam; ubi creverunt in gentem magnam. Multis post hoc annorum curriculis Marius rex Britaniæ quintus post Jesu Christi Salvatoris nostri nativitatem magna multitudine populum sub rege eorum Roderico nomine in aquilonari parte Britaniæ vicit, peremptoque eorum rege devicto populo Catenesiam sub tributo dedit ad inhabitandum. Et hii Picti dicebantur. Quibus Scoti, hoc est,

1. Hereditatoribus C. C. 2. Sic hæc concipiuntur.

Unable to display this page

Fol. 139. a.

posita borialibus partibus. Per crebras Dacorum irruptiones lingua est valde corrupta & à priori Saxonum lingua multum dissona. Unde libri Anglici Bedæ, Rabani, Aquini, regis Aluredi, & aliorum antiquorum cum lingua Devonica provincia præ ceteris conveniunt. Cambria dicitur à Kembro filio Bruti : nunc dicitur Wallia à Wallone duce, vel Ewandolena, sicut Gaufridi Arthuri monstrat historia. Saxones lingua sua esse extraneum Wallicum vocant, & ideo Kambres extraneos Wallicos vocabant, & terram eorum Walliam. Gens Wallica est levis, agilis, & magis aspera quam robusta, armis dedita, non solum qui generosi sunt sed etiam plebei. Tuba signo bellico audito statim ab aratro & aliis operibus ad arma se conferunt. Solum in Marcio & Aprili terram colunt. Armentis pascitur & avenis, lacte, caseo & butiro. Carne plenius, pane parcius vesci solent. Non mercimoniis, non navigiis, non mechanicis artibus, nec ullo prorsus nisi Martio labore vexantur, patriæ tamen tutelæ student & libertatis ; unde in thoro turpe, in bello mori decus reputant. Inermes pugnant cum armatis, quandoque tamen armis utuntur levibus agilitatem non impredientibus, lorice minoribus, sagittarum manipulis, lanceis longis, galeis & clipeis, ocreisque ferreis. Rarius delectantur in bonis equis : ad bella pedestres incedunt. Nudis autem pedibus ambulant vel¹ coreo crudo consutis. Rex vero Anglorum Henricus secundus imperatori² Constantinopolitani, nomine Manu-eli, super insulæ Britaniæ situ ac natura magisque notabilibus³ eidem literis & nunciis inquirenti, inter cetera hoc ei quasi præcipuum rescripsit : “ In quadam parte
“ insulæ sunt gentes quæ Wallenses dicuntur, tantæ au-
“ dacie & ferocitatis, ut nudi cum armatis congregari non
“ verentur, adeo ut sanguinem pro patria fundere⁴ prom-
“ ptissimam vitamque velut & pro laude pascisci. quod-
“ que mirandum est, quia bestię per totam insulam fa-
“ ciem quasi mansuescunt, homines vero prædicti man-
“ fescere nesciunt.” Hæc in litera regali. Insuper nec cœnæ nec vestium est eis ulla sumptuositas, sed in equis

Fol. 139. b.

1. Sic. 2. F. Constantinopolitano. 3. Leg. ejusdem. 4. Sic.

solum & armis eorumque apparatibus tota versatur intentio. A mane ad vesperam manent jejuni, vespere vero eis cœna sobria. Nemo in hac gente est mendicus. Omnium enim hospicia omnibus sunt communia. Largitatem & dapnilitatem cunctis virtutibus anteponunt. Zelotipi vicio sicut nulla magis quam Hibernia, sic nulla minus quam Kambria gens laborat. Sunt multum inconstantes. Fœdera non observant, nec in bello sunt fortes nec in pace fideles. De perjurio non curant. De rapto vivunt inter se. In primo impetu belli majores sunt viris: in secundo impetu minores sunt mulieribus. Si forte hodie hæc gens in fugam fuerit conversa, cras nichilominus ad pugnam se parat; & quando die non prævalet, insidiis saltim & nocturnis irruptionibus hostem gravat. Plus mortuos diligunt quam vivos. Loquendi ¹etiam audaciam & respondendi ²quorum principibus & magnatibus ³cuilibet natura dedit. Inter se multos habent vates; & quandoque in sompnis per visiones hæc dona eis infunduntur. Quibusdam videtur lac vel mel, vel libros vel scedulas in ora eorum infundi, & post vaticinia proferunt. Etiam illarum partium heremitæ & anachoritæ sunt magis spirituales & majoris abstinentiæ quam alibi. Gens itaque hæc est vehemens in omni intentione; unde sicut malis nunquam pejores, sic bonis meliores non reperiēs. Circa annum DC⁴LXXIX. sicut patet in antiquis Chronicis Britonum perdiderunt Gualenses (qui & Britones se dicunt) dominium insulæ quæ nunc dicitur Anglia, Saxonibus prævalentibus in omnibus contra ipsos. Sed Britones, qui remanserunt in occidentalibus partibus insulæ, residentes in montibus & nemoribus principes super se constituerunt, quos usque ad tempora regis Willielmi secundi reges vocaverunt. Et abinde usque ad annum Domini M. CC. XLIII. vixerunt oppressi sub principibus servitute, fame, & miseria propter jugum Saxonum super ipsos inflictum. Anno vero prædicto David princeps eorum ex sorore nepos suggestit Innocencio papæ principatum Walliæ ad ecclesiæ Romanæ feodum pertinere,

Fol. 140. a.

1. Autem C. C. 2. Leg. coram. 3. Civilibus eorum C. C. 4. 59. C. C.

seque de rege Angliæ tenere compulsum & injuste, volens sic & papam partem suam assumere & vicinum dominum evitare. Super quo negotio scripsit summus pontifex abbati de Aberconwey, à quo plenius instructus
 Fol. 140. b. sub ¹ dissimulatione transivit. Anno Domini M.CC.² LXIII. cum Simon Montis fortis insurgeret contra dominum suum regem Angliæ Henricum tercium filium regis Johannis principis Walliæ, Lewelinus, quod sonat Anglice Lews, Latine Lodowicus, eidem comiti confœderatus comitatum Cestriæ & marchiam ejus ³ crudeliter devastavit, ⁴ duoque castra, scilicet Dissard & Gumok, diruit, & ad solum complanavit. Quem cum dominus Edwardus, filius regis & comes Cestriæ, cum exercitu quæreret propter ⁵ ipsa principem, illa ad nemorosa loca & palustria fugiens non pugnare ausus est. Et dominus Edwardus à patre suo est revocatus. Sic ipse princeps Walliæ antedictus cum tota sua potentia in ⁶ bellando deludens, in captionibus civitatum regiarum & in omnibus injuriis factis regi & suis per dictum Simonem comitem Leicestriæ manum fortem præbuit & adjutricem. Demum in bello de Ewysham interfecto comite Simone cum suis nobilibus sibi adhærentibus multitudo ⁷ etiam magna Wallensium interfecta ⁸ invenitur. Anno igitur Domini M¹. CC. ⁹ LXVIII°. circa festum Sancti Michaëlis rex cum magno exercitu venit Salopiam, in Walliam progressurus, ut principem Lewelinum, qui parti comitis contra regem ¹⁰ foveret, ¹¹ debellaret. At ipse princeps missis ad regem nunciis xxxii. milia librarum sterlingorum pro pace habenda regi concessit. Sicque interveniente tunc legato Octobono, qui tunc fuit in Anglia, restituta est principi terra quatuor cantredorum, quam rex ei abstulerat jure belli. Cum vero mortuus esset rex
 Fol. 141. a. Henricus, & filius ejus Edwardus primus coronaretur Londoniis, princeps Walliæ licet ab eo invitatus noluit interesse. Propter quod fecit eum vocari pro homagio sibi debite faciendo. qui fingens se non ausum intrare

1. Desolatione transmissit C. C. 2. 43. C. C. 3. Crudelem C. C. 4. Desunt C. C. 5. Ipsam C. C. 6. Bellando C. C. 7. Autem C. C. 8. Inveniuntur C. C. 9. 48. C. C. 10. F. faveret. 11. Debilitaret C. C.

Angliam quibusdam majoribus sibi insidiantibus, petivit obtides, scilicet filium regis comitem Gloverniæ & Robertum regis cancellarium. Quam petitionem rex indigne ferens dissimulavit negotium. Et ut principi pateret facilius ingressus ad regem, rex usque Cestriam progreditur, quæ est in confinio Walliæ; & missis ad eum nunciis ad homagium faciendum vocat. Quo regis mandatis parere detractante, exercitum convocat, disposens denegantem sibi homagium de suo feodo principem expugnare. Sequenti vero anno rex de Cestria in Walliam occidentalem ¹ militem nobilem Paganum de Canurciis, qui cuncta cæde incendioque vastavit. Post hæc statim Wallenses occidentales ad pacem regis venientes Pagano, militiæ regis in partibus illis capitaneo, castrum de Stedanway cum adjacente patria reddiderunt. Tunc princeps Walliæ Lewelinus videns se non posse contra regem Angliæ resistere, pacem petiit & optinuit sub hac forma, videlicet quod omnes captivi, quos actenus ratione regis Angliæ detinuit in vinculis, simpliciter & sine omni calumpnia liberarentur. Item pro pace & benevolentia regis habenda daret quinquaginta milia librarum sterlingorum, quorum tamen solutio in voluntate & gratia regis foret. Item pro terra quatuor cantredor-
Fol. 141. b.
um sine contradictione regi Angliæ & suis heredibus cum omnibus terris acquisitis per regem hominesque suos, excepta insula Angleseix, imperpetuum remaneret. Insula enim Angleseix concessa est principi, ita ut solvat pro ea singulis annis regi mille marcas, quarum solutio incipienda erat in festo Sancti Michaëlis proximo tunc instanti. Pro ingressu vero quinque millia marcarum daret. Et si princeps sine herede de corpore suo moreretur, illa insula in regis Angliæ possessionem rediret. Item, quod princeps veniret ad natale Domini in Angliam ad regem pro homagio faciendo. Item, quod omnia homagia Walliæ remanerent regi præterquam quinque Baronum qui in confinio Snowdoniæ morabantur. Aliter enim princeps convenienter vocari non posset, nisi sub se aliquos Barones haberet. Item, quod

1. Ita hæc concipiuntur.

nomen principis tantum haberet ad vitam suam; & post mortem ejus quinque prædictorum Baronum homagia regi Angliæ ¹ facerent & suis heredibus in æternum. Et pro affecuratione istorum tradidit princeps decem obsides de melioribus Walliæ absque incarceratione & exheredatione & termino liberationis. Et de omni cantredo, & de Snowdonia, & de consilio principis viginti jurabunt tactis sacrosanctis reliquiis, Quod quicumque princeps aliquem prædictorum articulorum infregerit, nisi monitus se correxerit, alienabunt se ab eo, & eidem in omnibus quæ poterunt hostes fient. Item præter hæc dictus princeps fratres suos quos læsit placabit. Habuit enim tres fratres, quorum Owinum seu Audoënum & Rodoricum incarceraverat. Tercius vero David fuga dilapsus multis annis cum rege Angliæ stetit, à quo contra morem gentis suæ miles factus in ista guerra, ob probitatem & fidelitatem suam plurimum erat regi acceptus; unde & eidem castrum de ² Dynbygh contulit in Wallia, cum terris ad valorem mille librarum annui redditus. Insuper & uxorem dedit filiam comitis Derbyæ. ³ Owinus igitur liberatur à carcere. ⁴ Quin paulo ante fugerat Rodericus, qui fratrem suum fugiens in Anglia morabatur. Rex vero in occidentali parte Wal-

re

liæ apud ⁵ Lampadervant insigne castrum construxit ad cohibendum irruptiones ⁶ Wallicorum. Anno Domini M. CC. LXXXI. David, germanus principis Walliæ, immemor beneficiorum regis Angliæ, qui eum promoverat, & contra fratrem suum principem eum prosequenter protexerat, ad insurgendum contra regem Walliam ⁷ incitavit. Atque ut principem nobilesque Wallensium ad seditionem facilius inclinaret, ipse primus facinus ingreditur, Rogerumque de Clyfford, nil mali suspicantem, collecto exercitu prodigiose in castro suo de Hawardyn Dominica in Ramis Palmarum cepit, quosdam milites eis resistere volentes interfecit inermes. Exinde reversus ad principem, collecto exercitu una cum eo Rodolanum

1. F. fierent. 2. Dunbighe C. C. 3. Owyng C. C. 4. Qui C. C. 5. Lampadervauar C. C. 6. Wallorum C. C. 7. Leg. incitavit.

venit, obsidionemque posuit circa castrum. Quod rex [1. audiens'] qui tunc in partibus Sarum fuit, cum omni celeritate ad partes Walliæ festinavit. Cujus audito adventu princeps obsidione soluta se longius subtraxit. Interim captum est castrum de Lampaderwaure per Be-
Fol. 142. b.
 lum filium Mailonis, & Griffinum filium Meredoci. Capta sunt etiam in illis partibus per alios Wallensium nobiles castra plura. Eodem anno archiepiscopus Cantuariensis Johannes Peckam intravit Snowdoniam, ut principem & fratrem suum David ad pacem reduceret regis. Sed frustratus intento in eos excommunicationis sententiam fulminavit. Et anno sequenti rex cum valido exercitu per insulam Angleseïæ, quam per nautas portuum acceperat, versus Snowdoniam progrediens, ut viam pararet exercitui ultra maris brachium, quod insulam dividit à continente terra, juxta civitatem 2. Bangorensis constituit pontem fieri ex navibus invicem colligatis. Comes Gloverniæ interim Walensibus magnas strages fecit. Princeps vero vastatis terris Resi filii 3. Meroduci, qui cum rege fideliter tenuit, scilicet de Cardigan & Stredonwy, inde progressus est versus terram de Buelt cum quibusdam paucis. Cui cum sua militia supervenientes nobiles viri Johannes 4. Giffard & Edmundus de Mortuo Mari nil suspicantes de principe, ipsum cum sociis pugna aggredientes, ipsum principem perjurum & excommunicatum occiderunt feria sexta ante festum Sanctæ Luciæ. Principis autem post mortem à quodam qui intererat agnitum caput abscisum regi defertur. Quod 5. Londoniis transmissum, est per tempus aliquod positum super turrin 6. Londoniarum in commune spectaculum intuentium. Anno sequenti parato ponte de quo prædictum est rex de Angleseïa cum suo exercitu Snowdoniam venit, castra omnia principis sine notabili resistantia cepit, & cito post tota Wallia subiecta est regiæ potestati. Eodem anno ante festum
Fol. 143. a.
 Sancti Johannis captus est David frater principis totius guerræ incentor, Rodelanumque ductus, quem rex licet

1. Deest C. C. 2. Bangonensien C. C. 3. Meredoci C. C. 4. Giffardi C. C.
 5. Londiniis C. C. 6. Londinarum C. C.

instante hoc peteret ad suum aspectum accedere non permisit. Et ab inde Salopiam missus est carceri mancipandus. Quo anno rex ibidem tenens Parliamentum per deputatos justiciarios dictus David morti adjudicatus est. Deinde suspensus & intestinis combustis decollatus & quatripartitus est. Cujus quartæ nobilibus civitatibus Angliæ, & ejus caput Londoniis super ¹ palum fixum est, ad terrorem consimilium proditorum. Hoc audientes alii majores & nobiliores Walliæ se & sua promte regi & ministris ejus cotidie reddiderunt. Et ex tunc rex Angliæ juste & pacifice Walliam occupavit, & ad modum Angliæ in shiras seu comitatus ² divisit & hūndredas, secundum consuetum modum Angliæ. In hiis Walliæ guerris, ut scribit Nicholaus Trevet in Chronica sua, Willielmus de Bello Campo comes de Warrewyke audito quod Wallenses in magna multitudine in quadam planitie inter duo nemora se adunassent, assumpta secum electa militia cum balistariis & sagittariis de nocte superveniens eos undique circumcinxit. In terra lanceis ³ cuspidibus in oppositum irruentium dirigunt, ut sic se ab impetu equitum tuerentur. Sed comes inter duos equites posito uno balistario, ac jaculis balistarum magna parte eorum qui lanceas tenebant prostratis in turma equitum, in reliquos irruens tantam intulit stragem quanta eis una vice ulla non creditur temporibus retroactis ⁴ contigisse.

Fol. 143. b.

Declaratio
quomodo
dominium
Hiberniæ
est ad coro-
nam Angliæ
devolutum.

Ut scribit Willielmus Newburgensis libro 11do. quidam clericus genuit filium nomine Nicholaum. Pater mundo relicto factus est monachus apud Sanctum Albanum. Filius suus Nicholaus prædictus ultra mare proficiscens trans Rodanum peregrinatus est in regionem quæ Provincia dicitur, ubi est monasterium Canonorum regularium quod dicitur Sancti Rufi, ubi pro tempore pausavit. Et quoniam erat corpore elegans, vultu jocundus, prudens in verbis, ad mimica impiger placuit omnibus. Rogatusque est canonici ⁵ ordinis suscipere habi-

1. Pontem C. C. 2. Dimisit C. C. 3. Cuspideo oppositu C. C. 4. Contigisse. Declaratio quo viam [sic] dominium Hiberniæ est ad coronam Angliæ devolutum. Ut scribit C. C. 5. Habitis suscipere ordinem C. C.

tum. Cumque esset ¹ acris ingenii & linguæ expeditæ, frequenti & studiosa lectione ad scientiam atque eloquentiam ² multum profecit. Unde factum est ut abbate defuncto eligeretur in abbatem. Pœnitentia postea ducti atque indignati quod hominem peregrinum levassent super capita sua, ³ facti sunt ei de cetero infesti. Tandem ad sedem apostolicam eum provocabant. Cumque papa Eugenius veritatem novisset, facta concordantia inter partes eos remisit. Nec diu pax stetit quin iterum papa querelis pulsatus & veritatem scrutans ait canonicis: "Ite domum & alium abbatem eligite, quia ⁴ istum ulterius non habebitis. Indigni estis sibi quovismodo uniri." Et tunc papa fecit eum Albanensem episcopum, ac non multum post cognita ejus industria, in gentes ferocissimas Dacorum & Norensium pro verbi Dei prædicatione & aliis negotiis cum plenitudine potestatis direxit legatum. Quo officio in barbaris nationibus per annos aliquot sapienter & strenue administrato, Romam cum salute & gaudio remeavit, à summo pontifice & cardinalibus cum honore & gloria susceptus. Tandem sede papali vacante ⁵ omnium in eum voce concurrentes Romanæ urbis pontificatum suscepit, ex Nicholao Adrianus quartus vocatus anno Domini M. C. LIIII. & sedit IIII^{or}. annis. Iste papa Adrianus anno Domini M. C. L. concessit regi Angliæ Henrico secundo conquestionem Hiberniæ. Cujus concessionis ⁶ potestatem, causam, & modum in bulla sua ad regem directâ exprimit in hiis verbis: "Adrianus servus servorum Dei ⁷ karissimo in Christo filio illustri regi Angliæ Henrico salutem & apostolicam benedictionem. ⁸ Laudabiliter & satis fructuose de glorioso nomine in terris & æternæ felicitatis ⁹ præmiis cumulandis in cœlis tua magnificentia cogitat, dum ad dilatandos ecclesiæ terminos, ad declarandum indoctis & rudibus Christianæ fidei veritatem & viciorum plantaria de agro dominico extirpanda sicut catholicus princeps intendis, & ad id convenientius exequendum consilium apostolicæ sedis

Fol. 144. 2.

1. Acuti C. C. 2. Multis proficit C. C. 3. Subiecti sunt C. C. 4. Omnes C. C. 5. Pietatem C. C. 6. Laudabilem C. C. 7. Premiit cumulandam C. C. 8. exigit

"exigis & favorem. In quo facto quanto altiori con-
 "filio & majori discretione procedis, tanto felicior
 "progressum præstante Domino te confidimus habitu-
 "rum, eo quod ad bonum exitum & finem ¹ valeat per-
 "tingere qui de arbore fidei & religionis amore princi-
 "pium acceperunt. Sane Hiberniam & omnes insulas
 "quibus sol justitiæ Christus illuxit documenta fidei Chri-
 "stianæ ² perceperunt, ad jus beati Petri apostoli &
 "sacro sanctæ ecclesiæ Romanæ, quod tua ³ etiam nobi-
 "litas recognoscit, non est dubium pertinere. Unde
 "tanto in eis libentius plantationem fidei & germen
 "Deo gratum inserimus, quanto id nobis in nostro exa-
 "mine districtius prospicimus exigendum. Significasti
 "nobis, fili in Christo carissime, te Hiberniæ insulam ad
 "subdendum illum populum legibus, & vitiorum planta-
 "ria inde extirpanda velle intrare, & de singulis domibus
 "annuatim unius denarii beato Petro velle solvere pensi-
 "onem, & jura ⁴ ecclesiarum illius terræ illibata & integra
 "conservare. Nos itaque pium & laudabile desiderium fa-
 "vorem congruo prosequentes, & petitioni tuæ benigne im-
 "pendentes assensum, gratum acceptum habemus, ut pro
 "dilatandis ecclesiæ terris, pro viciorum restringenda
 "parte, & corrigendis moribus & virtutibus inferendis,
 "& pro Christianæ religionis augmento insulam illam
 "ingrediaris, & quæ ad honorem & salutem terræ il-
 "lius spectaverint exequaris, & illius terræ populus ho-
 "norifice te suscipiat & sicut dominum ⁵ venerentur,
 "jure nimirum ecclesiæ illibato & integro permanente,
 "& salva beato Petro apostolo & sacro sanctæ Romanæ
 "ecclesiæ de singulis domibus annuatim unius denarii
 "pensione. Si ergo, quod ⁶ animo concepisti, effectu
 "duxeris prosequendi complendum, stude gentem illam
 "bonis moribus informare, & cogites, tam per te quam
 "per illos, quos ad hoc fide, verbo idoneos & vita esse
 "perspexeris, ut decoretur ibi ecclesia, plantetur & cres-
 "cat fidei Christianæ religio, & quæ ad honorem Dei
 "& salutem pertinent animarum taliter ordinentur, ut a

1. Sic. 2. Sic. 3. Autem C.C. 4. Ecclesiasticarum C.C. 5. Sic. 6. Animo
 &c. ut patet in historia rex Henricus circa festum Sancti Michaelis C.C.

“Deo sempiternæ ¹ à Deo cursum merearis, & in terris
 “gloriosum nomen valeas in seculis optinere.” Rex ^{Rex Hen-}
 ergo Henricus circa festum Sancti Michaëlis Wintoniæ ^{ricus secun-}
 Parlamento de conquirenda Hibernia cum suis optima- ^{das. M.}
 tibus tractavit, quod ² quia” matri ejus imperatrici non
 placuit, ad tempus aliud dilata est illa expeditio. Trans- ^{Fol. 145. a.}
 versis igitur xv. annis anno Domini M. C. ³ LXXI. rex
 ipse Henricus apud Rothomagum suos Barones convo-
 cans, de ipsofectione sua in Hiberniam tractavit. quia ^{Expugnatio}
 tunc supervenerunt nuncii comitis de Strogoyl mares- ^{Hiberniæ.}
 calli Angliæ, qui propter singularem ejus fortitudinem, ^{M.}
 præcipue in brachiis, dicebatur à populo Ricardus Strang- ^{Strygulia}
 bow. Hujus terras propter quandam offensam ei ob- ^{Chepstow.}
 jectam & prætensam rex acceperat in manu sua, & ipse ^{M.}
 exul in Hibernia morabatur. Hii nuncii obtulerunt regi ^{Ricardus}
 ex parte ipsius comitis pro pace sua habenda civitatem ^{comes Stri-}
 Dubliniæ ac civitatem Watirfordiæ, & omnes alias civi- ^{guliæ. M.}
 tates suas quas habebat in Hibernia per mortem ⁴ Dere- ^{In cujus}
 moti filii Murchardi regis Laganæ, ⁵ id est, Leymster, ^{sede regitur}
 cujus metropolis est civitas Dubliniæ, cujus duxerat in ^{comes Pem-}
 uxorem filiam & heredem nomine Evam. Hoc audito, ^{brochiæ. M.}
 rex Henricus eidem comiti restituit terras suas in Anglia,
 planamque terram quam acceperat in Hibernia cum
⁶ uxore libere concessit, constituens eum totius Hiberniæ
 senescallum. Ante omnia hæc, secundum Giraldum Cam-
 brensem, Dermicius Makmur, quod sonat ⁷ Murchardiis
 filius Lageinensium princeps & quintæ illius portionis
 Hiberniæ rex & rector, orientalia maritima majori Bri-
 taniæ mari tantum interfluente continua olim possidebat.
 Is ⁸ principio tyrannus effectus Oroncii monoculi, Me-
 dencium regis, ⁹ in remotis agente tempore guerræ inter
 eos rapuit ¹⁰ Oomach nomine uxorem ejus, & multo po- ^{Fol. 145. b.}
 tius quia ¹¹ rapi voluit & ut prædoni præda fieret ¹² ipsam-
 que procuravit. Rex tamen ¹³ Oroncius gravius dede-
 coris quam dampni dolore percussus, totum tunc in vin-

1. Sic. 2. Deest C. C. 3. 51. C. C. 4. Dermicii C. C. 5. Alias C. C.
 6. Uxore sua libere C. C. 7. Murchardi C. C. 8. Principiis C. C. 9. Ita
 hæc concipiuntur. 10. Omachem C. C. 11. Rapui C. C. 12. Leg. ipsaque.
 13. Oroncius C. C.

Dermicius
rex Lage-
niæ, M.

Litera mis-
siva in Der-
micii regis
Lageniæ
ulrum per
Henricum
secundum.
M.

Fol. 146. a.

dictam virus evomuit. Et mediis excogitatis Connacten-
sium tunc principem totius Hiberniæ tunc monarcham
& totam ¹ fere² Hiberniam sibi associavit. Considerantes
autem Lagenienses principem suum jam in arto positum,
² eum omnes reliquerunt. ³ Intelligens etiam quod à
subditis principi ⁴ cuilibet potius expedit amari quam
timeri, expedit etiam timeri dum ex dilectione potius
timor ille præveniat quam ex coercione. quicquid enim
terrenis affectibus adamatur consequens est ut & timea-
tur. Rex igitur Dermicius mari transito ad regem Anglo-
rum regem Henricum secundum auxilium humiliter po-
stulaturus accessit in Aquitaniæ partibus tunc ⁵ existen-
tem. Qui benigne receptus materia ⁶ etiam cognita
⁷ suscepto ab eo subjectionis vinculo fidelitatisque sacra-
mento literas ei sub hoc tenore contulit: "Henricus rex
"Angliæ, dux Normaniæ & Aquitaniæ, & comes An-
"degaviæ, universis fidelibus suis Anglis, Normannis,
"Gwallensibus & Scotis, cunctisque nationibus suæ di-
"tioni subjectis salutem. Cum præsentis ad vos literæ
"pervenerint, noveritis nos Dermicium, Lageniensium
"principem, in gratiæ nostræ & benevolentiae sinum re-
"cepisse. Unde quisquis ei de amplitudinis nostræ fini-
"bus tanquam homini & fideli nostro restitutionis auxi-
"lium impendere voluerit, se nostram ad hoc tam gra-
"tiam noverit quam licentiam obtinere." Rediens tunc
Dermicius à rege in Angliam pervenit Bristoliam, & ut
breviter dicam, Ricardum comitem de Stroygel sibi ad-
jutorem accepit, heredemque ⁸ rcē⁹ unicæ ⁹ filiæ nomi-
ne Evæ ¹⁰ in filium adoptavit, & vernali tempore se-
quente cum electa Anglorum & Wallensium multitudine
in Hiberniam pariter applicuerunt & comes Ricardus &
fui. Dermicius prius apud ¹¹ Fernans à clero honorifice
susceptus est mense Augusti, non tamen ut rex vel prin-
ceps, sed satis singulariter ibi hiemavit. Demum An-
glorum adventu propalato tota conturbata est Hibernia.
Nam amici Dermicii sibi ubi erat convolantes, cum ipso

1. Deest C. C. 2. Cum C. C. 3. Intelligentes autem C. C. 4. Civilibus
potius C. C. 5. Exeunte C. C. 6. Autem C. C. 7. Sustainatus eo C. C. 8. Deest
C. C. 9. Filiæ suæ nomine C. C. 10. Et fil. C. C. 11. Fernas C. C.

Dermicio & filio ejus ¹ Dunenaldo, naturali sed non legitimo filio, viro prævalido cum quingentis circiter viris ad Anglicos accesserunt, & primo ceperunt Gweirfordiam, post Waterfordiam, & tandem Dubliniam & totam Laogeniam. Et festo Sanctæ Lucæ virginis & martyris, ut citius potuit, rex Henricus in Hibernia cum exercitu suo applicuit apud ² Waterford * anno regni sui ^{xvii.} ætatis suæ ^{xl.}, anno Domini ^{m. c. lxxii.} Attamen indignationem habuit, quod comes Ricardus & alii ante suum adventum Hiberniam intrassent, sed, ut casus requirebat, terris per comitem Ricardum & ³ alios conquestis sibi resignatis, in brevi spacio totam Hiberniam ⁴ sine notabili sibi resistantia subjugavit. Est ⁵ etiam hinc advertendum ⁶ secundam quasdam cronicas, & præcipue secundum historiam Britonum, quod cum rex Arthurus totius Britanniaæ rex cum sibi Hiberniam subjugasset, ⁷ captivato Gilomanro rege & monarcha Hibernia, & principibus ceteris ei resistere non valentibus sponte regi Arthuro se submiserunt. Consimilis processus de spontanea & debita submissione habetur supra de regibus Gurguncio Britonum & Edgato Anglorum & nunc ⁸ Arthuri. Hiis secundum quosdam consideratis, rex Angliæ non tenetur invite concessioni summi pontificis, nec tributum taxatum per eum ei reddere, quia potuit jure hereditario terram illam vendicare. Nec submitio per cartam, quam fecit Johannes rex Angliæ, qui anno Domini ^{m. cc. xiii.} submitit regnum suum Romanæ curiæ pro se & suis successoribus, & singulis annis de qualibet domo tam Angliæ quam Hibernia denarium unum beato Petro donare cum alia summa, scilicet quia coactus per interdictum & per regem Franciæ contra eum per Romanam curiam provocatum & rogatum ut regnum Angliæ invaderet. Barones insuper Angliæ confœderati cum rege Francorum promiserunt sibi quod regnum Angliæ filio suo Lodowico traderent. Hiis periculis & angustiis per hostes tam domesticos quam extraneos volens ecclesiastica protectione muniri, legato procurante

Henricus
rex secundus
applicuit cum
exercitu suo
apud Waterford
in Hibernia. M.
*Fol. 146. b.

Arthurus
rex fuit Hibernia
expugnator.
M.
Edgarus, M.

Johannes
Angliæ rex
subjugator
Hibernia.
M.

Fol. 147. a.

Conspiratio
Baronum
Angliæ adversus
Henricum regem
Angliæ secundum.
M.

1. Dunewaldo C. C. 2. Waterfordiam C. C. 3. Anno C. C. 4. Sub C. C.
5. Autem C. C. 6. Leg. secundum. 7. Captato C. C. 8. Sic.

Pandulpho, qui tunc in Anglia præsens fuerat, submisit regna Angliæ & Hiberniæ summo pontifici in forma superius memorata. Post hæc anno Domini M. CC. XLV. regnante Henrico filio regis Johannis antedicti ad concilium Lugdunense missi sunt nuncii pro rege de consilio prælatorum & comitum ac baronum viri nobiles Hugo Bygot, Johannes filius Galfridi, Willielmus de Cantilupo, Philippus Basset, dato illis advocato magistro Willielmo de Powyk, ut isti submissioni regis Johannis de censu annuo pro Anglia & Hibernia contradicerent, & quod de regni assensu non processerat, sed per archiepiscopum Cantuariensem vice totius regni fuerat reclamatum. Tunc papa hiis auditis dixit, Quod hoc negotium indiguit meliori deliberatione. Et cito post dicta carta cremata est ² Viterbii cum camera Domini papæ." Et sic mansit illud negotium in suspenso. Huic materiæ processus correspondens habetur in Chronica quæ ³ dicitur Flores historiarum, quod anno Domini M. CC. XVI. Gualo legatus dixit Philippo regi Franciæ, "quod regnum Angliæ erat sub patrimonio papæ." Cui rex Philippus respondit: "Non est ita. quia nullus rex vel princeps potest dare regnum suum ⁴ sine assensu Baronum suorum qui regnum tenentur defendere. Et si papa hunc errorem tueri, allectus novæ dominationis libidine, contumaciter decreverit, exemplum omnibus regnis dabit perniciosum." Addidit eciam dicens: "Rex Johannes regnante rege Ricardo fratre suo vellet fratrem suum dictum regem Ricardum injuste privasse à regno, unde propter prodicionem erat dampnatus. quam sententiam pronunciavit Hugo de Pusant episcopus Dunolmenfis. Et sic non est nec fuit verus rex. Et licet aliquando fuit verus rex, postea regnum forisfecit per mortem Arthuri filii senioris fratris sui Gaufridi comitis Britaniæ, de quo facto dampnatus erat in curia nostra." Hæc ubi supra. Quod possit & ^u debeat revocari regis Johannis concessio patet ⁵ ex de ⁶ cure, capitulo ⁷ Intellecto, ubi papa sententiat ad

1. Et quoque de C.C. 2. Desunt C.C. 3. Dicta C.C. 4. Super C.C. 5. Sic.
6. jure C.C. 7. Intellectio C.C. regem

regem Hungariæ, quod alienatio, quæ est in præjudi-
cium & contra honorem regni sui, confirmata etiam Fol. 148. a.
juramento, ¹ debet revocari. Juramentum enim quod est
in dampnum Juris episcopalis potius est perjurium quam

u

juramentum. ² ext titulo *Sicut est nostris*. Jam ad ma-
teriam præassumptam redeunt, videre clare possumus,
quod rex Angliæ Henricus secundus regnum Dubliniæ
& Laogeniæ in vulgari Leynster dictæ, cum civitate Wa-
tirfordiæ & omnibus suis firmitatibus optinuit ex dono
Ricardi comitis de Strogoyl heredis regis Deremoti seu
Dermicii per * Dominam uxorem suam, dicti regis * Evam.
apud Fernan civitatem in Hibernia sepulti filiam &
heredem. Et sic habens ingressum in insulam Hiber-
niæ per terras Ricardi comitis, partem residuam potuit
vendicare libere jure belli. Et sic patet specialiter de
Hibernia, quod jure duplici ad minus vel triplici rex
Angliæ libere occupat terram illam Hiberniæ. Rex eciam
Henricus secundus non sufficienter contentus bulla præ-
dicti sanctissimi patris papæ Adriani natione Angli, ³ quin-

III.

etiam à suo nobili successore papa Alexandro confirma-
tionem habuit, ut vidi in Chronica Giraldi Cambrensis,
sub hac forma: "Alexander servus servorum Dei ka-
"rissimo in Christo filio illustri Anglorum regi Henrico
"salutem & apostolicam benedictionem. Quoniam ea
"quæ à prædecessoribus nostris rationabiliter indulta nos-
"cuntur perpetua merentur stabilitate firmari, venera-
"bilis Adriani vestigiis inhærentes, ⁴ vestrique desiderii
"fructum attendentes, concessionem ejusdem super Hi-
"bernici regni dominio vobis indulto, salva beato Petro
" & ⁵ sacrosancto Romanæ ecclesiæ sicut in Anglia sic &
"in Hibernia de singulis domibus annua unius denarii
"pensione, ratam habemus & confirmamus, quatinus, eli-
"minatis terræ illius spurcitiis, barbara natio quæ Christi-
"ano censetur nomine, vestra diligentia morum induat
"venustatem, & redacta in formam hætenus informi

Litera mis-
siva ab A-
lexandro
papa ad re-
gem Henri-
cum secun-
dum. M.

Fol. 148. b.

1. Dicitur C. C. 2. Sic. Sed in C. C. extraneum, sicut est juris. Jam &c.
3. Qui autem à suo C. C. 4. Virique C. C. 5. Sic.

" finium

“finium illorum ecclesia, gens ea per vos Christianæ professionis nomen cum effectu de cetero ¹consequatur.” Huic & priori certo Cartæ rex Henricus prædictus in primo introitu ante exitum suum, convocatis tunc prælatis & magnatibus regni illius, in præsentia legati domini papæ, in solempni ibi convocatione reformata erat ecclesia Hiberniæ correspondenter ecclesiæ Anglicanæ. Hæc Giraldus, ut supra. Non oblivioni detur, quod ²urbs Baionensis in Gasconia est Gasconiæ caput. Unde Hibernenses in Hibernia secundum multorum sententiam provenerant. Et sicut ³Willielmus multiplicavit castella in Anglia, sic rex Henricus secundus & novi Anglici fecerunt in Hibernia. De Anglia vero est ⁴advertendum, quod quondam Romani imperatores eam sibi ⁵subjugarunt & tributum acceperunt, Julio Cæsare eam primo intrante ante nativitatem Christi XLVII. annis. Et post eum sex ad minus imperatores Romani in ea ut dominifuerunt, Claudius, Severus, Caricius, Constantius, Constantinus, & Maximus. Et duo alii secundum quosdam, alius Severus & alius Constancius. Et sic Romani regnaverunt hîc annis ccccix. Sed postea Britones Romanum imperium contempserunt, nec tributum dederunt, nec alium regem post tempora præcipue Arthuri susceperunt, sed libere apud semetipsos vixerunt. Extracta sunt hæc de libro Sancti Germani, qui intitulatur De origine Britonum. Michi tamen videtur quod computando ab ⁶introitu & conquestu Julii Cæsaris ad conquestum Arthuri super Romanos, multo plures alii fuerunt, nisi prior sententia salvetur per subtractionem aliorum quibus Britones rebelles ⁷fuerunt.

Declaratio juris Regis Angliæ ad Scotiam & ipsum regnum.

Anno Domini M. ccc. i^{mo}. papa Bonifacius per Scotos informatus regi Angliæ Edwardo primo literas suas direxit asserens regnum Scotiæ ad jus Romanæ ecclesiæ

1. Consequantur C. C. 2. Urbis C. C. 3. Willielmus Conquestor C. C.
4. Animadvertendum C. C. 5. Subjugaverunt C. C. 6. Introitu C. C. 7. Fuerunt. Et hoc contigit sæpius. Declaratio C. C.

pertinere,

pertinere, regemque Angliæ subjectionem ejus contra
justitiam & in præjudicium sedis apostolicæ vindicare,
rationes allegans subscriptas: Primo, quod cum Hen-
ricus rex Angliæ, pater regis istius, auxilium optinuisset
in guerra contra Simonem de Monte Forti à rege Scot-
torum Alexandro, ne hoc auxilium jure subjectionis cu-
juslibet aut debitum, petatum aut præstitum ¹ putaretur, Fol. 149. b.
idem rex Henricus per literas suas patentes recognovit,
non ex debito recepisse, sed ex speciali gratia. Item ad II.
coronationem hujus regis vocatus per literas tantis so-
lemniis interesse, venit, sed non ex debito sed ex sua
mera voluntate spontanea, & ex ² grati sua speciali. In- III.
super pro terris de Tindale & Pendereth in regno Angliæ
positis cum rex Scotiæ ad præsentiam regis Angliæ se per-
sonaliter contulisset, eidem fidelitatem impensurus pro eis
dem terris tantum in Anglia sitis, non ut rex Scotiæ nec
pro regno Scotiæ eandem fidelitatem exhibuit, quia pa-
lam coram populo protestatum erat, quod pro regno
Scotiæ fidelitatem aliquam regi Angliæ facere non de-
bebat. Prædictus etiam rex Alexander reliquit puellam III.
heredem, nomine Margaretam, neptem regis Angliæ,
tunc minoris ætatis. Cujus custodia non ad regem An-
gliæ velut ad dominum supremum venit, sed ad ceteros
ejusdem regis Scotiæ procures ad hoc electos. Redarguit
etiam dictus papa regem, eo quod post mortem dicti
Alexandri regis Scotos tanquam acephalos & ducis suf-
fragium non habentes, ipsos per vim sibi subjugavit &
metum, in præjudicium & gravamen non modicum ec-
clesiæ Romanæ. ³ Adiciens, quod cum ⁴ dominus papa
officium legationis alicui committit exequendum in
regno Angliæ causa solutionis decimæ vel etiam pro alia
quavis causa rationabili, & hujusmodi legatio literis &
privilegio speciali dictæ apostolicæ sedis ad dictum re-
gnum Scotiæ non extendat, resistendum est hujusmodi
legationi, prout ⁵ tempore felicitis recordationis Adriani
contigit evidenter. Nam legatus ipse ad præfatum re-
gnum Scotiæ & aliquatenus admissus non extitit, donec

I. ratio.

II.

III.

Rex Scotiæ
fecit homa-
gium Hen-
rico regi
secundo. M.

III.

Fol. 150. z.

1. Putantur C. C. 2. Leg. gratia. 3. Adjiciens C. C. 4. Dicitur propter
officium legationis C. C. 5. Ipse MS.

per literas ¹ apostolicas speciales sibi legationis officium fuit in eodem commissum. Item addidit, ² regnum per beati Petri apostoli reliquias venerandas non sine summo divini dono muneris conversum extitit ad fidei catholicæ unitatem. Et ³ qualiter etiam antiquis temporibus Eboracensis archiepiscopus qui tunc erat, mota per eum super jure metropolitano adversus prælatos Scotiæ quæstione, pro se nequiverat sententiam optinere. Hiis propositis monuit regem dominus papa per literas suas, quod episcopos, abbates, clericos, & omnes alios regni Scotiæ quos detinebat captivos in carcere libere exire & abire permetteret, & quod officiales suos de regno Scotiæ memorato revocaret, quos in præjudicium, injuriam, ⁴ & grave scandalum fidelium populorum & oppressionem justorum in dicto regno statuerat & ordinaverat, ita quod acceptior & gratiosior fieret Deo, & favorem apostolicæ sedis in hoc sibi acquireret plenius. Et si in eodem regno Scotiæ vel aliqua parte ejus aliquid se habere assereret, per procuratores vel nuncios suos ad hoc ⁵ specialiter constitutos cum omnibus juribus, munimentis ⁶ hujusmodi negotium tangentibus ad sedem apostolicam destina- ret, super præmissis plenæ complementum justitiæ recepturus. Rex apostolicis literis ex deliberato apud Lincolniam convocato consilio pro jure suo declaranti, literam hujus tenoris rescripsit:

Consilium
convoca-
tum apud
Lincolni-
am, M.

“⁷ Altissimus ⁸ conspector nostræ scrinio memoriæ ⁹ in-
“delibili stilo novit inscribi, quod antecessores & pro-
“genitores nostri reges Angliæ jure superioris & ¹⁰ directi
“dominii ab antiquissimis retro temporibus regno Scotiæ
“& omnibus ipsius regibus & temporalibus annexis eis-
“dem præfuerunt, & ab eisdem proceribus à quibus vo-
“lebant legalia homagia receperunt & fidelitatis debita
“juramenta. Nos juris & dominii possessionem ¹¹ con-
“tinentes pro tempore nostro eadem tam à rege Scotiæ
“recepimus quam ab eisdem proceribus ipsius regni:

1. Applicans C. C. 2. Regimen C. C. 3. Qualem C. C. 4. Et genere scandalum fid. C. C. 5. Speciale C. C. 6. Hujus neg. C. C. 7. Vide chronicon Walteri de Gisburne MS. ubi hæc eadem occurrunt, pag. 286. Hæc notula in margine Apograghi exstat Bodlejani. 8. Inspector jure scrinio C. C. 9. Indebiti C. C. 10. Dicti C. C. 11. Leg. continuantes.

“ quinymmo tantam juris & domini prærogativam su-
 “ per regnum Scotiæ & ejusdem regni
 “ gaudebant, quod regnum ipsum fidelibus suis confere-
 “ bant. Reges¹ etiam ex justis causis ammovebant, & con-
 “ stituerunt sub se loco ipsorum alios regnatos. Quæ pro-
 “ culdubio² notoria fuisse & esse creduntur apud omnes,
 “ licet forsitan³ paternis vestris auribus per pacis æmulos Fol. 151. a.
 “ & rebellionis filios fuerat falsa insinuatione suggestum,
 “ à quorum machinosis & ymaginariis figmentis ut ve-
 “ stræ sanctitatis oculus avertatur suppliciter quæsumus,
 “ & ⁴ paternam vestram clementiam & excellentiam de-
 “ votis affectibus exoramus, ut brevitatis causa gestis
 “ antiquiorum temporum salvis quædam exempli causa
 “ tangamus. EDWARDUS dictus Senior, filius Aluredi re-
 “ gis Angliæ, Scottorum, Cumbrorum & Stregwaldorum
 “ reges tanquam superiori domino subjectos habuit &
 “ submissos. ATHELSTANUS etiam rex Angliæ Constan-
 “ tinum regem Scottorum sub se regnaturum [⁵ consti-
 “ tuit⁶] dicens, *Gloriosius esse regem facere, quam re-*
 “ *gem esse.* Et est in memoria, quod idem Athelstanus,
 “ intercedente Sancto Johanne de Beverlaco quondam
 “ ⁶ Eboracensi archiepiscopo, Scotos & rebellantes de-
 “ vicit. qui, gratias Deo devote agens, Deum exoravit,
 “ petens ut, interveniente beato Johanne, ei aliquod
 “ signum evidens ostenderetur, quo tam succedentes
 “ quam præcedentes cognoscere Scotos de jure subjugari
 “ regno Anglorum possent. Et videns quosdam scopulos
 “ juxta quendam locum de Dunbare in Scotia⁷ præmit-
 “ tere, extracto gladio de vagina percussit in filicem, qui
 “ lapis ad ictum gladii Dei virtute agente ita cavatur, ut
 “ mensura possit longitudine coaptari. Et hujus rei hæc- Fol. 151. b.
 “ nus evidens signum apparet. Et in Beverlacensi ecclesia Johannes
 “ in Legenda Sancti Johannis quasi singulis ebdomadibus Beverla-
 “ per annum ad laudem & honorem Sancti Johannis pro centis. M.
 “ miraculo recitatur. Et de hoc extat celebris memoria
 “ tam in Anglia quam in Scotia usque in diem præsentem.
 “ Item⁸ Constantinus rex Scottorum & Eugenius rex Cum-
 “ brorum ad prædictum regem Athelstanum post aliquam

1. Autem C. C. 2. Notaria C. C. 3. Parvis C. C. 4. Præcipuam C. C.
 5. Deest C. C. 6. Eboracum C. C. 7. F. prominere. 8. Constantius C. C.

“dissentionem inter eos habitam venientes secum regna
 “sua eidem Athelstano dedere. Cujus facti gratia fi-
 “lium Constantini ipse rex Athelstanus de sacro fonte
 “suscepit. Item EDREDO regi Angliæ Scoti se sine bello
 “subdiderunt, & eidem regi Edredo tanquam domino
 “suo fidelitatem juraverunt. Item cum rex Angliæ ED-
 “GARUS regem Scottorum ¹ Kynnadium, & Cumbrorum
 “Malcolmum, regesque plurimarum insularum alios
 “quinque regulos subjugasset, & remigando per fluvium
 “Dee juxta Westcestriam in quadam nave prope proram
 “sedisset, fertur ² etiam ipsum tunc dixisse successores
 “suos posse etiam gloriari se reges Anglorum esse, cum
 “tanta honoris prærogativa fruerentur quod subjectam
 “³ habeant tot regum potentiam. Post dictum Edgarum
 “successive regnaverunt reges Angliæ Sanctus Edwardus
 “martyr, Etheldredus frater ejus, & rex Scottorum eo-
 Fol. 152. a. “rum contemporaneus nomine ⁴ Hiricius eorum tem-
 “pore eis pacifice subjectus est. Hoc duntaxat excepto,
 “quod anno xv. ⁵ Hiricii regis prædicti ipse rex ⁶ Hiri-
 “cius Scotia rebellante expeditione illuc ducta rex parvo
 “negotio subactus est. Successores etiam regis Edmundi
 “Haraldus filius Canuti & Herdeknutus quibus regnan-
 “tibus subjectionem regni Scottorum habuerunt. Sanctus
 Willielmus “etiam Edwardus rex & Confessor regnum Scotiæ Mal-
 Conquestor “colmo filio regis Cumbrorum dedit tenendum. Item
 recepit ho- “rex Willielmus Conquestor dictus bastardus recepit ho-
 magium à “magium à prædicto rege Scottorum Malcolm. ⁷ Idem
 Malcolino “& rex Malcolmus regi Angliæ filio & immediato suc-
 rege Scoto- “cessori regis Willielmi primi Willielmo Rufo jura-
 rum. M. “mento fidelitatis subjectus fuit. Item dictus Williel-
 “mus Rufus regem Dunwaldum de regno Scotiæ ex justis
 “causis ammovit, & Duncanum filium regno Scotiæ
 “præfecit, & recepit fidelitatem ab eo & juramentum.
 “Dictoque Duncano dolose perempto, dictus rex præ-
 “fatum Dunevaldum, qui iterum regnum Scotiæ invase-
 “rat, ammovit ab ⁸ eadem, & Edgarum filium dicti
 “Malcolmi regem Scotiæ constituit, & eidem regnum

1. Kynandium C. C. 2. Autem C. C. 3. Habebant C. C. 4. Henricus C. C.
 5. Henrici C. C. 6. Henricus C. C. 7. F. item. 8. Eodem C. C.

“illud donavit. Cui successit Alexander filius Edgari
 “concessu regis Angliæ Henrici primi, fratris dicti regis
 “Willielmi Rufi. Item Matildi Imperatrici, filia & he- Fol. 152. b
 “redi Henrici regis prædicti, David rex Scotiæ
 “fecit homagium. Item Willielmus rex Scotiæ
 “pro regno Scotiæ & ¹ David filius ejus, co-
 “mites, & barones regni Scotiæ devenerunt ho-
 “mines Henrici filii regis Angliæ Henrici se-
 “cundi in crastino coronationis suæ patre ejus
 “vivente, & fidelitatem ei juraverunt salva fi-
 “delitate regi patri durante vita. Anno vero xx.
 “regni regis Henrici, patris Henrici filii patre vivente
 “coronati, dictus Willielmus rex Scotiæ rebellare inci-
 “piens venit in Northumbriam cum exercitu magno,
 “magnamque stragem fecit in populo Anglorum. Cui
 “concurrentes milites comitatus ² Eboracensis apud Al-
 “derton ipsum ceperunt, & dicto Henrico regi Angliæ
 “reddiderunt. Anno sequenti xv. Kal. Maii idem rex
 “Willielmus permissus est libere abire. Postea vero
 “Eboraci anno eodem vii. Kal. Septembris idem rex
 “Scottorum de concessu prælatorum, comitum, & ba-
 “ronum, & aliorum magnatum regni Scotiæ domino suo
 “regi Angliæ Henrico, filio Matildis Imperatricis præ-
 “dictæ, suis literis patentibus ³ bene satis noscitur, quod
 “ipse, & heredes, & successores sui reges Scotiæ, ⁴ epis-
 “copi, abbates, comites, & barones, & alii homines de
 “regno Scotiæ, de quibus ⁵ dominus rex Angliæ Hen-
 “ricus voluit, ⁶ fecerunt sibi homagium, fidelitatem, &
 “ligeantiam ut ligeo domino contra omnem hominem.
 “Item ipsi comites & barones convencionaverunt (ut
 “verbis ejusdem conventionis utamur) domino regi An- Fol. 153. a.
 “gliæ patri, & Henrico filio suo prædictis, Quod si rex
 “Scotiæ aliquo tempore à fidelitate regis Angliæ &
 “conventionem prædictam decederet, ipsi cum domino rege
 “Angliæ tenebunt sicut cum ligeo domino suo contra
 “regem Scotiæ quousque ad fidelitatem regis Angliæ
 “redeat. Quam quidem compositionem fidelis recor-

David rex Scotiæ fe-
 cit homagium. M.
 Willielmus rex Scotiæ
 adversus regem Hen-
 ricum secundum re-
 bellavit, & in boreali
 parte à quibusdam
 militibus nobilibus
 captus est ac ad regem
 prolatus. M.

1. Dedit C. C. 2. Eborum C. C. 3. An, bene satis cavisse noscitur?
 4. Desunt C. C. 5. Dictus rex C. C. 6. Facere C. C. F. facient.

"dationis Gregorius papa ix. in diversis scriptis regibus
 "Angliæ directis mandavit firmiter observari, continen-
 "tibus inter cetera, quod Willielmus & Alexander reges
 "Scotiæ regibus Angliæ Johanni & Henrico ligium ho-
 "magium & fidelitatem fecerunt, quæ tenentur succes-
 "sores eorum comites & barones regni Scotiæ ipsis & suis
 "successoribus exhibere. Etiam quod idem rex jura-
 "mento præstito obligavit se, ¹ quod nichil in regis An-
 "gliæ ² detrimentum in futuro attemperaret. Item papa
 "Clemens scribens regi Angliæ pro Johanne episcopo
 "Sancti Andreae expulso ab episcopatu suo per regem
 "Scotiæ, inter cetera rogavit, quod Willielmum regem
 "Scotiæ moneret & induceret, & si necesse fuerit dis-
 "cretione regali qua ei ³ præminet, & concessa suæ re-
 "giæ celsitudini potestate compelleret, ut dicto episcopo
 "omnem rancorem animi remitteret, & episcopatum
 "suum eum pacifice habere permetteret. Et post con-
 "ventionem prædictam in ecclesia beati Petri Eboraci
 "coram prædictis regibus Angliæ & Scotiæ & David
 "fratre suo & universo populo episcopi, comites, &
 "barones, & milites de terra regni Scotiæ juraverunt
 "domino regi Angliæ & Henrico filio suo & heredibus
 "eorum fidelitatem contra omnem hominem sicut ligeis
 "dominis suis. Et idem Willielmus rex Scotiæ ad man-
 "datum regis Angliæ Henrici prædicti venit Northam-
 "ptoniam ad parliamentum domini sui, adducens secum
 "omnes episcopos, abbates, priores totius regni sui, &
 "venit etiam ad mandatum ejusdem regis in Norman-
 "niam. Et idem rex Willielmus post discessum regis
 "Henrici veniens Cantuariam, Ricardo regi Angliæ, fi-
 "lio & heredi dicti regis Henrici, fecit homagium.
 "Quo Ricardo rege mortuo, præfatus rex Scotiæ Willi-
 "elmus Johanni regi Angliæ, fratri & heredi dicti regis
 "Ricardi, extra civitatem Lincolnæ in conspectu totius
 "populi fecit ei homagium, & juravit ei fidelitatem
 "super crucem ⁴ Huberti, tunc Cantuariensis archiepif-
 "copi, & eidem regi Johanni domino suo concessit per

Willielmus
 Scotiæ rex
 fecit homa-
 gium Jo-
 hanni regi
 Angliæ a-
 pud Lincol-
 niam. M.

Fol. 153. b.

1. Et pro quod in C. C. 2. Detrimentum futurum C. C. 3. Premiret C. C.
 4. Habenti C. C.

“cartam suam, quod Alexandrum filium suum sicut ho-
 “minem ligeum maritaret, promittendo firmiter in ea-
 “dem carta quod idem Willielmus rex Scotiæ & filius
 “suus Alexander Henrico filio regis prædicti Johannis
 “tanquam ligio domino suo contra omnes mortales fi-
 “dem & fidelitatem tenerent. A quo quidem Willielmo
 “rege Scotiæ postmodum, pro eo quod desponderat fi-
 “liam suam comiti Boloniæ præter Johannis regis do-
 “mini sui assensum, pro transgressionem & temeraria tunc
 “præsumptione hujusmodi, debitam satisfactionem sus-
 “cepit. Item Alexander rex Scotiæ, ¹noster sororius, regi
 “Angliæ Henrico patri nostro pro regno & postea nobis
 “homagium fecit. Vacante deinde regno Scotiæ per mor-
 “tem Alexandri regis illius, & subsequenter per mortem
 “Margaretæ ejusdem regni Scotiæ reginæ, & dominæ
 “Margaretæ proneptis nostræ, episcopi, abbates, priores,
 “comites & barones, procures, & ceteri nobiles & com-
 “munitates totius regni Scotiæ ad nos, tanquam ad defen-
 “sores, ducem, aurigam, capitaneum, & dominum capi-
 “talem ejusdem regni sic vacantis, gratis & spontanea vo-
 “luntate accedentes, prout tenebantur de jure, jus no-
 “strum, progenitorum, & antecessorum nostrorum, ac pos-
 “sessionem superioris ac ²directi domini ³in regno eo-
 “dem, & ipsius regni subjectionem ex certa scientia, pure,
 “simpliciter, & absolute recognoverunt, & præstitis ab
 “eis nobis, tanquam superiori & ⁴directo domino Scotiæ,
 “debitis & consuetis fidelitatis juramentis, ac civitati-
 “bus, burgis, villis, castris, & ceteris mansionibus ejus-
 “dem regni in manu nostra traditis, ad custodiam ejus-
 “dem regni ⁵certos jure nostro regio officiales cum
 “ministis ⁶deputavimus, quibus ipsi tempore vacationis
 “hujus concorditer fuerant obedientes, & intendentes
 “regiis nostris præceptis & mandatis. Postmodum au-
 “tem diversæ personæ ⁷super successionem in dictum
 “regnum Scotiæ jure hereditario inter se contententes,
 “ad nos, tanquam ad superiorem dominum regni Scotiæ,
 “accesserunt, petentes super successionem regni præ-

Fol. 154. a.

Fol. 154. b.

1. Nomine sororius C. C. 2. Dicti C. C. 3. Cui pro in habet C. C. 4. Di-
 cto C. C. 5. Ceteros C. C. 6. Deputamus C. C. 7. Si pro super in C. C.

“dicti per nos ¹ exhiberi justitiæ complementum, vo-
 “lentes & expresse consentientes coram nobis, tanquam
 “coram superiori ac ² directo domino, in omnibus or-
 “dinandis stare & obtemperare, ac demum ³ judicialiter
 “propositis & sufficienter auditis, rimatis & examinatis,
 “& diligenter intellectis partium juribus, ⁴ finaliter in
 “præsentia omnium prælatorum & nobilium quasi totius
 “regni Scotiæ, & de voluntate & assensu expresso eo-
 “rum procedentes, Johannem de Balliolo debite præfe-
 “cimus in regem Scottorum, quem nunc in successionem
 “eiusdem regni heredis jura invenimus habere potiora.
 “Qui quidem prælati, comites, & barones, communita-
 “tes, & ceteri incolæ regni ipsius sententiam nostram ac-
 “ceptaverunt, approbaverunt, & ipsum Johannem de man-
 “dato nostro virtute hujus judicii in regem suum admise-
 “runt, ac idem Johannes rex Scotiæ pro regno suo præ-
 “dicto nobis homagium debitum & consuetum fecit, & fi-
 “delitatis juramentum præstitit. Et ex tunc tam in Par-
 “liamentis quam consiliis nostris tanquam subditus no-
 “ster, sicut alii de regno suo, interfuit, & nostri tan-
 “quam domini sui superioris beneplacitis & mandatis
 “obediens & intendens extitit, quousque idem Johan-
 “nes rex Scotiæ, & prælati, comites, & barones nobiles,
 “communitates, ac ceteri incolæ majores ejusdem regni
 “ex præconcepta malicia, & prælocuta ac præordinata
 “proditione, communicato consilio cum tunc inimicis
 “nostris capitalibus notoriis amicitias copularunt, ac
 “pactiones, conspirationes & conjurationes in exhereda-
 “tionem nostram, & heredum nostrorum, ac regni no-
 “stri, contra debitum homagium in crimen læsæ ma-
 “jestatis nequiter incidendo, fidelitatis juramentum ini-
 “erunt cum eisdem. Verum cum præmissa relatione &
 “fama publica ad aures nostras devenissent, volentes
 “futuris periculis præcavere, quæ ex hiis & aliis possent
 “nobis, regno nostro, & nostri regni incolis verifimi-
 “liter provenire, pro assecuritate regni nostri accessimus
 “ad confinia regni utriusque, pluries mandantes eidem

Fol. 155. a.
 Johannes
 rex Scotiæ.
 M.

1. Exhibi C. C. 2. Dicto C. C. 3. Judicialem C. C. 4. Finale C. C.
 5. Comitatus C. C.

“Johanni jam regi Scotiæ, ¹ ut ad certa loca in confinio
 “nostro prædicto ad nos accederet super præmissis &
 “aliis assècurationis statum, tranquillitatem & pacem
 “regni utriusque contingentibus tractaturus. Qui spre-
 “tis mandatis nostris in sua persistens perfidia ad bellicos
 “apparatus cum episcopis, prælatis, comitibus, baro-
 “nibus regni, ac aliis ² exteris conductis contra nos, Fol. 155. b.
 “regnum ³ nostrum,” & regni nostri incolas se conver-
 “tens accinxit, & ad hostiles aggressus & incursus pro-
 “cedens, regnum nostrum invasit, & quasdam villas
 “regni nostri per se ⁴ & suos eas est deprædatus quæ
 “vastavit incendio, homines nostros interfecit, & non-
 “nullis nautis nostris per eos peremptis naves hominum
 “nostrorum & regni Angliæ comburi fecit & è vestigio
 “aggredi, redditisque nobis homagio & fidelitate tam
 “pro se quam pro aliis quibuscumque regni sui incolis
 “per literas ejusdem regis verba offensionum exprimen-
 “tes, & inter alia verba ⁵ diffidationis continentes, co-
 “mitatus nostros Northumbriæ, Cumbriæ, & Westmer-
 “landiæ regni nostri Angliæ congregato exercitu ingenti
 “hostiliter per se & suos invasit, stragem innumeram
 “hominum nostrorum, incendia monasteriorum, eccle-
 “siarum, & villarum inhumaniter perpetrando, & pa-
 “triam undique depopulando, infantes in cunabilis, mu-
 “lieres in puerperio decumbentes gladio trucidarunt, &
 “quod auditu horrendum est, à nonnullis mulieribus
 “mamillas atrociter absciderunt, parvos ⁶ clericulos pri-
 “mam tonsuram habentes & grammaticam discentes ad
 “numerus ducentorum in scolis existentes obstructis
 “hostiis scolarum igne supposito cremaverunt. Nos
 “quoque cernentes tot dampna, obprobria, facinora &
 “injurias ad exheredationem nostram & destructionem
 “populi nostri ⁷ prodicionaliter irrogari, nec valentes Fol. 156. a.
 “ratione juramenti quo ad conservationem jurium ⁸ co-
 “ronæ regni nostri sumus astricti præmissa facinora ul-
 “terius concealare, nec jura nostra relinquere indefensa,

1. Ut cetera loca C. C. 2. Externis C. C. 3. Deest C. C. 4. An, & suos
 deprædatus est, easque vastavit incendio, &c? 5. Diffinationis C. C. 6. Cle-
 ricos C. C. 7. Proditionalem C. C. 8. Coronæ Angliæ & regni C. C.

"cum per leges ipsum Johannem tunc regem Scotiæ
 "gentemque suam nobis subditam justificare non posse-
 "mus, nec ipsum regnum Scotiæ, quod à longissimis
 "temporibus (sicut superius exprimitur) nobis & pro-
 "genitoribus nostris feudale extitit, in causis prædictis
 "contra dictum Johannem & gentem Scottorum vires
 "potentiæ nostræ extendimus prout de jure nobis licuit,
 "& processimus contra ipsos tanquam hostes nostros &
 "proditores. Subjecto itaque regno Scotiæ & jure pro-
 "prietatis nostræ ditioni subactò, præfatus Johannes
 "quondam rex Scotiæ ipsum regnum Scotiæ, quatenus
 "de facto tenuit, sponte, pure, & absolute reddidit in
 "manum nostram, suas prodiciones & ¹ scelera memo-
 "rata coram nobis & proceribus nostris recognoscens.
 "Quo peractò, præfati comites, & barones, nobiles &
 "communitates regni Scotiæ, quos ad pacem nostram
 "regiam suscepimus, subsequenter homagia & fide-
 "tates nobis, tanquam immediato domino & proprio
 "ejusdem regni Scotiæ, nobis fecerunt & præstiterunt.
 "Ac etiam redditis nobis ejusdem regni civitatibus, &
 "villis, castris, munitionibus, ac ceteris locis omnibus
 "ad dictum regnum spectantibus, officiales nostros &
 "ministros ad regimen ejusdem regni Scotiæ præfecimus
 "jure nostro. Cumque jure pleni dominii in possessione
 "ejusdem regni existere dinoscamur, non possumus nec
 "debemus quin insolentiam subditorum nostrorum re-
 "bellium, si quos ² invenerimus, præminencia regia pro-
 "ut expedire viderimus reprimamus. Quia vero ex præ-
 "missis & aliis constat evidenter & notorium existit,
 "quod prælibatum regnum Scotiæ tam ratione possessi-
 "onis quam proprietatis ad nos pertinet pleno jure, nec
 "quicquam fecerimus vel caverimus in scripto vel facto
 "(sicuti nec possumus) per quæ possessioni prædictæ de-
 "beat aliquid derogari, Sanctitati vestræ humiliter sup-
 "plicamus, quatenus præmissa provida meditatione pen-
 "santes, ex illis vestrum motum animi dignamini infor-
 "mare, suggestionibus contrariis æmulorum in hac parte
 "fidem nequaquam adhibendo, quasi vero statum no-

Fol. 156. b.

1. Scelerata C. C. 2. Invenimus C. C.

The prospect of GUYE'S CLIFF

A. Guye's Cave. E. The Cellar
 B. The alley over the Cave. F. The Passage
 C. The lower walks. G. The great
 D. A Cliffe in the rock. H. Chambers

*Impensis Jurisconsulti docti
 de me*

The Statue of the sometime famous GUY standing here within the Chapell of St Mary Magdalen.

The portraicture of IOHN ROUS, sometime a Chantry priest here, as it was taken from an antient Roll, drawne by himselfe, wherein the pictures of the Earles of Warwick are also curiously delineated.

Dugd. p. 184.

Impensis Viri eruditissimi RICHARDI MEAD, M.D. de Academia OXONIENSI, uti etiam de me, optime meriti.

“strum & jura nostra regia supradicta habere velitis si
 “placet promptis affectibus commendata.” ¹ Quantum
 vero ad hoc quod petivit papa, quod si rex Angliæ jus
 haberet in regno Scotiæ vel in aliqua ejus parte, procura-
 tores instructos mitteret & fieret eis justitiæ comple-
 mentum, rex per se noluit respondere, sed hoc commisit
² comitibus aliisque terræ proceribus, qui super hoc do-
 mino papæ hujus tenoris literas rescripserunt: “SANCTA
 “Romana mater ecclesia, per cujus ministerium fides
 “³ catholica in suis actibus cum ea, ut firmiter credimus,
 “maturitate procedit, quod nulli præjudicari, sed sin-
 “gulorum jura conservari velit illæsa. Sane convocato
 “nuper per Serenissimum dominum nostrum Edowar-
 “dum Dei gratia regem Angliæ illustrem Parlamento
 “apud Lincolniam generali, idem ⁴ dominus noster quas-
 “dam literas Apostolicas, quas super certis negotiis con-
 “ditionem & statum regni [⁵ concernentibus] ex ⁶ vestra Fol. 157. a.
 “parte receperat, in medio exhiberi ac seriose nobis fe-
 “cit exponi. Quibus auditis & diligentius intellectis
 “tam sensibus admiranda quam inaudita in eis audi-
 “mus contineri. Scimus enim, pater sanctissime, & no-
 “torium in partibus ac nonnullis non ignotum existit,
 “quod à prima institutione regni Angliæ reges ejusdem
 “regni tam temporibus ⁷ Britonum quam Anglorum su-
 “perius & ⁸ directum dominium regni Scotiæ ⁹ habuerunt,
 “vel capitanei superioritatis & ¹⁰ recti domini ipsius
 “Scotiæ successivis temporibus extiterunt. Nec ullis
 “temporibus ipsum regnum in temporalibus pertinuit vel
 “pertinet quovismodo ad ecclesiam dictam, quinymmo
 “idem regnum Scotiæ progenitoribus dicti regis nostri
 “regibus Angliæ atque sibi feudale extitit ab antiquo.
 “Sic etiam reges Scottorum & regnum aliis quam regi-
 “bus Angliæ [non] subfuerunt nec ¹¹ subici consueve-
 “runt. Neque reges Angliæ ¹² super juribus suis in regno
 “prædicto aut aliis suis temporalibus coram aliquo Ju-

1. Quintum C. C. 2. Communitatibus MS. 3. Leg. catholica gubernatur, in suis &c. 4. Dicitur pro dominus in C. C. 5. Deest C. C. 6. Nostra C. C. 7. Desunt C. C. 8. Dicitum C. C. 9. Habuerunt in possessione, vel capitanei C. C. 10. Dicit C. C. 11. Subjici C. C. 12. Superioribus suis C. C.

“dice ecclesiastico vel seculari ex præminetia status
 “suæ regiae dignitatis & consuetudinis cunctis tempori-
 “bus irrefragabiliter ¹observatæ responderunt aut re-
 “spondere debebant. Unde habito tractatu & delibera-
 “tione ²diligenti super contentis in ³vestris literis me-
 “moratis, communis, concors & unanimis omnium no-
 “strorum & singulorum consensus fuit, & est, & erit
 “inconcusse Deo propitio in futurum, quod præfatus
 “dominus noster rex juribus regni Scotiæ aut aliis suis
 “temporalibus nullatenus respondeat ⁴judicialiter coram
 “vobis, nec iudicium subeat quoquo modo, aut jura sua
 “prædicta in dubium ⁵quæstionis quæstionis deducat, nec
 “ad præsentiam vestram procuratores aut nuncios ad hoc
 “mittat, præcipue cum præmissa cederent manifeste in
 Fol. 157. b. “exheredationem juris coronæ Angliæ & regiae dignita-
 “tis, ac ⁶subversionem status ejusdem regni notoriam,
 “& in præjudicium libertatum, consuetudinum, & legum
 “paternarum, ad quarum observationem & defensionem
 “ex debito juramenti præstiti astringimur, & quæ manu-
 “tenemus toto posse totisque viribus cum ⁷divino auxi-
 “lio defendemus. Nec ⁸etiam permittimus, aut aliqua-
 “liter permittemus (sicut nec possumus nec debemus)
 “præmissa ⁹jam insolita, indebita, & alias inaudita præ-
 “libatum dominum nostrum regem, etiam si vellet fa-
 “cere, quoquo modo attemptare. Quocirca Sanctitati
 “¹⁰vestræ reverendæ ¹¹humiliter supplicamus, quatenus
 “eundem dominum nostrum regem, qui inter alios prin-
 “cipes orbis terræ catholicum se exhibet & Romanæ
 “ecclesiæ devotum, jura sua & libertates, consuetudines,
 “& leges prædictas absque diminutione & inquietudine
 “pacifice possidere ac illibata persistere ¹²benignus per-
 “mittatis.” Michi vero hujus operis compilatori mi-
 randum videtur, quod dominus papa hoc à rege Angliæ
 pro jure ecclesiæ Romanæ peteret, cum antequam ec-
 clesia Romana temporales possessiones dono Constantini
 imperatoris possidebat ¹³qualiter tunc regnum Scotiæ

1. Observare C. C. 2. Diligenter C. C. 3. Nostri C. C. 4. Judicialem
 C. C. 5. Deest C. C. 6. Subjectionem C. C. 7. Dicto aux. C. C. 8. Autem
 C. C. 9. E. tam. 10. Vere C. C. 11. Humilem C. C. 12. Leg. benignius.
 13. Qualem C. C.

¹ sede papali feodarium existeret, quod diu ante, ymmo ipsius sedis ante institutionem, puta à primo ² introitu Bruti primi regis hujus insulæ, tunc Britaniæ nunc Angliæ dictæ, sibi & suis successoribus subjacuit. Nec unquam potest ³ comperi, quod aliquis rex Angliæ integro assensu regni sui Romanæ ipsam superioritatem prædominii regni Scotiæ contulit ab heredibus suis. Devoti vero illæ sanctissimæ sedi fuerunt conferendo elemosinas, ⁴ Rex Ine conferendo annuum eis pensum unius denarii singulorum domum manentium per totam Westsaxoniam, quæ multum possidet de australi occidentali partem parte Angliæ. Hujus virtuoso exemplo ab aliis regibus ita ⁵ large concessum est, quod per totam Angliam eadem pensio eis solvitur. Item antiquorum industria circumspècta, utilitate publica pensata, tabellionatus officium noscitur adinventum, personis fide dignis concedendum, ut contrahentium vota, acta judicialia, processus, contractus & pacta, & alia quæ in ipsorum sacra præsentia diligenter & prudenter auscultantes & etiam recolligentes conscribant, & super hiis requisiti publica faciant instrumenta. Ad quæ etiam ⁶ fideliter & ⁷ sine fraude conscribenda & in publicam formam redigenda ipsorum quilibet requisitus præstiti sacramenti virtute constringitur. Idcirco Andreas quondam Willielmi de Tangclericus ⁸ Eboracensis diocesis sacrosanctæ sedis apostolicæ publicus auctoritate notarius, & magister Johannes Artiur de Cadomo prædictæ sanctissimæ sedis notarius publicus testes erant prædicti processus de superioritate regis Angliæ ad Scotiam, & de discreta ejusdem dicti regis determinatione in ambiguitate regis futuri & aliis multis materiis dictum longum processum concernentibus. Unde anno Domini M. CCLXXXI^o. mensis Maii die x^o. apud Norham in confinio Angliæ & Scotiæ Dunelmensis diocesis convocato Parlamento per dominum regem Angliæ Edwardum, filium regis Henrici tercii, prolocutor Parliamenti in præsentia Anglorum & etiam Scotorum in magna multitudine præsentium dixit, "quod

Fol. 158. a.

1. Leg. sedi. *At deest in C. C.* 2. Introitu C. C. 3. Sic. 4. Non aliter hac concipiuntur. 5. Longe C. C. 6. Fidelem C. C. 7. Super C. C. 8. Eborum C. C.

“rex Angliæ directus dominus Scotiæ considerans desola-
 “tionem Scotiæ pro defectu regis vos in hac quindena
 “Paschæ proximo præterito ad locum istum, in dicti regni
 “confinio situatum, ut vestris laboribus parceret & ex-
 “pensis per suas literas convocavit. Et quod ipse sit ve-
 “ster dominus directus per diversas Chronicas & per alias
 “informationes & rationes evidentes si necesse fuerit pa-
 “ratus est probare, & hac potentia sua usus justitiam fa-
 “ciat universis, & unde hæc deduci valeant ad effectum
 “idem dominus rex super præmissis ¹ vestrum benivolum
 “requirit assensum, & superioritatis & hujus directi do-
 “minii recognitionem.” Tunc domini Scotiæ præsentem
 diem ad consulendum cum dominis & communibus ab-
 sentibus de illa materia petierunt. Tunc præfixa est eis
 secunda dies mensis Junii proximo ² sequens. Rex An-
 gliæ ad probationem sui directi domini super Scotiam
 incepit à tempore Bruti, & sic successive descendendo
 usque ad tempus suum, sicut in antiquis Chronicis & li-
 bris in diversis Angliæ & Scotiæ regnorum monasteriis
 compertis scripta reperiiebantur, videlicet in Chronicis
 magistrorum Mariani Scoti, Willielmi de Malmsburia,
 Rogeri de ³ Hoveden, Henrici de Huntingdon & Ra-
 dulphi de Duceto in multis libris, necnon sanctorum
 patrum summorum pontificum bullis plumbeis & aliis
 autenticis scriptis, ut secundum Gaufridi Chronicam in
 temporibus Hely & Samuelis prophetæ vir quidam stre-
 nuus & insignis Brutus nomine de gente Trojanorum post
 excidium urbis Trojæ cum multis nobilibus Trojanorum
 applicuit in hanc insulam, tunc Albania dictam, gigan-
 tibus inhabitatam. Qui Brutus illic gigantibus devictis
 fecit urbem Trinovantum, nunc London dictam. Et ipse
 existens rex hîc pacificus ⁴ divisit regnum in tres partes,
 Leogriam, quæ nunc Anglia ⁵ dicitur, Cambriam, quæ
 Wallia appellatur, & Albaniam, quæ nunc nomen Sco-
 tiæ sortitur. Quas partes dedit tribus filiis suis, consti-
 tuens superioritatem in Leogria, reliquas duas sibi sub-
 dens & superioritate Loëgriæ reservata. Et biennio post

Vol. 158. b. London. M. Divisio re-
 gni Angliæ
 in tribus
 partibus,
 scilicet Loë-
 griam,
 Cambriam,
 & Albani-
 am. M.

1. Virum benevolum C. C. 2. Sequentis C. C. 3. Hunden C. C. 4. Di-
 misit T. C. 5. Loëgram C. C. 6. Dicta C. C.

mortem Bruti Albanacto ab hostibus ¹ eum insultantibus occiso Albania rediit Locrino. Et sicut Britones Albaniam inhabitantes semper subditos posuerunt regibus Leogriæ sive Angliæ: sic & Scotti Anglorum regibus semper fuerunt subditi, ut patet per Chronicas annuatim recurrendo, & evider in litera superius scripta prædicti regis Edwardi domino papæ Bonifacio directæ. Adveniente die limitata, videlicet secunda die Junii anno prædicto, congregatis ex opposito castri de Norham ex altera parte fluminis de Tweda in quadam terra viridi in parochia de Upsetlington Sancti Andreæ diocesis, congregatis Scotis ex omni ² quasi statu, præfatus rex Angliæ illustris in dicto castro de Norham existens misit ³ illis Fol. 159. 2. Robertum episcopum ⁴ Bathoniensem, petens an ⁵ aliquid habebant ostendere contra superioritatem suam in dominio Scotiæ. Et ipsi nichil habebant ostendere. Et tunc protestabantur, quod eum pro directo domino Scotiæ recipiebant, & ejus judicio de rege futuro vellent se ⁶ sine variatione assentire. Sic dicebant omnes ⁷ seriatim qui thronum ⁸ regium vendicabant, & in sua carta sigillis suis signata obligaverunt se ⁹ stare regis Angliæ judicio in hac materia. Tunc ordinatum est, quod Johannes de Baliolo & Johannes Comyn pro se & aliis petentibus, qui nominationi & electioni per ipsos faciendæ consentire vellent, eligant XL. viros fide dignos secundum credere suum, & dominus Robertus ¹⁰ Bruz pro se & aliis petentibus, qui nominationi & electioni consentire vellent, eligant alios XL. quorum nomina in scriptis tradita sunt regi quinta die Junii, Et dominus rex ultra prænominatos & electos XXIII. & plures vel pauciores pro suo libito ratione superioritatis & directi domini sui illis LXXX. assignaret. Ita ut hii electi insimul congregati jura omnium & singulorum petentium faciant sicut juri & rationi fuerit faciendum & ut magis viderent convenire, & regem inde ¹¹ instruere, ut ipse pronuntiet sicut de jure est faciendum; potestate tamen li-

1. Enim insult. C. C. 2. Qui statu C. C. 3. Illum C. C. 4. Bathoniæ C. C. 5. Aliud C. C. 6. Super C. C. 7. Fratri qui C. C. 8. Regni C. C. 9. Facere regis judicio C. C. 10. Rouz C. C. 11. Instruere C. C.

bera addendi, mutandi & diminuendi de assignandis per ipsum regem sibi semper reservata. Item ordinatum est, quod si aliquis vel aliqui de illis octoginta per infirmitatem vel aliud ¹ hujusmodi non adesse, tunc licitum ² erit eis totiens quotiens pro absente alium vice ejus assumere. Et isti electi convenerunt apud Berwyk super Twedam, limitata eis die determinationis materiæ per eos secunda die mensis Augusti. Facta est hæc limitatio eis sexta die Junii, sed hæc dies postea prolongata est. Tandem devenit ad hoc ³ quod quæstio mota est electis, "an linea gradui esset præferenda, vel è contra," & electi responderunt regi ad hoc dicentes, "Quod linea, licet uno gradu remotior." Tunc rex materias continuavit. Tandem xvii. die Novembris adjudicata est corona Scotiæ Johanni de Baliolo, salvo homagio ab ipso, domino regi Edwardo & successoribus suis regibus Anglis. Et xx. die Junii in castro de Norham Johannes de Baliolo rex Scotiæ fecit fidelitatem pro dicto regno Scotiæ in aula ejusdem castri, & juravit fidelitatem, & inde fecit cartam. Et anno Domini m. cc. lxxxix.

Novum ca-
strum. M.

incipiente, festo Sancti Stephani apud Novum Castrum super Tinam Johannes rex Scotiæ fecit homagium Edwardo regi Angliæ in aula ejusdem castri pro toto regno Scotiæ & omne quod ei ⁴ appendet. Hic multa alia inseruissim, si quendam librum meum habuissim plenarie hanc materiam tractantem, quem mutuo pro tempore tradidi reverendo in Christo patri & domino domino Johanni Fox in decretis Doctore, episcopo Excestriæ, custodi privati tunc sigilli sub metuendissimo principe Henrico septimo rege Angliæ. Rege Johanne de

Robertus de
Bruz rex
Scotiæ. M.

Baliolo à corona Scotiæ & throno regio separato intrusit se Robertus de Bruz, & regnavit annis xxiiii. Rege ⁵ etiam Edwardo sub minori ætate coronato, qui tunc regno præerant insano utentes consilio per cartam regio sigillo signatam excluderunt regnum Scotiæ à regno Angliæ, relaxantes ⁶ in superioritatis coronæ Angliæ super Scotiam. Sed mihi & multis aliis videtur, quod illa

1. Hujus non adessent C. C. 2. Esset C. C. 3. Quod cum mota est C. C.
4. Impendet C. C. 5. Autem C. C. 6. F. jus.

per cartam relaxatio nichil valet, quia non facta fuit unanimes consensu procerum qui regnum defenderent & privilegia antiqua & jura servarent. Etiam minor ætas regis idem excusaret, & pro nichilo illam cartam furtive factam pro vano & illicito facto revocaret. Videmus nempe sæpius pueros matrimonialiter junctos cum magna solempnitate ecclesiæ, & tamen ¹ non obligat, nisi consensus partium cum perfecta discretionis ætate ad hoc congrua sequatur. Et si tunc ² concensus denegatur, dispensatio hujusmodi pro nulla reputabitur. Sic ipsa carta in minore ætate regis facta, & per eundem regem cum ad annos discretionis pervenit revocata est, & constituit Edwardum de Baliolo filium regis Johannis regem Scotiæ, qui Scotos rebelles sæpius valde contrivit. Tandem tædio falsorum Scotorum fatigatus coronam Scotiæ iterum dicto regi Angliæ & suis heredibus regibus Angliæ resignavit. Etiam, ut scribit in Chronica sua quidam Johannes Herdyng, quod fortuna sibi favente ipse idem Johannes recuperavit in suam propriam custodiam dictam cartam factam Scotis per dictum regem Edwardum tertium in minore ætate sua de relaxatione superioritatis regis Angliæ super regnum Scotiæ, & ut ipsemet afferit, dictam cartam manu propria apud Leicestriam deliberavit invicto principi Edwardo ³ quarto illustri regi Angliæ. Et hæc ad tempus sufficiunt de regno Scotiæ.

Nobilis comitatus Engolismi in Vasconia licet non re tamen de jure pertinet coronæ Angliæ. Nam Johannes rex Angliæ duxit in uxorem illustrem dominam Isabel lam, filiam & heredem nobilis comitis de Engolismo in Vasconia, de qua illustri domina prædictus rex Angliæ Johannes genuit regem Henricum tertium ambo rum verum heredem, & sic jure materno dicto regi Henrico devoluta est tota ampla hereditas nobilium comitum de Engolismo in Vasconia. Hujus regis diebus anno Domini M. CLIX. ⁴ festum Reliquiarum primo institutum est solempniter ab ecclesia celebrari. Et hujus regis Fol. 160. 2. Henrici secundi diebus anno Domini M. C. LXXV. incepit

1. *Deest in MS.* 2. *Sic.* 3. *Quinto C. C.* 4. *Deest C. C.*

primo scabies ovium in Anglia, & ix. anno sequente, secundum Chronicam Willielmi de Wanges, Philippus

Philippus rex Angliæ
iussit omnes vicos ci-
vitatis Parisiensis du-
ris lapidibus sterni.
M.

Ibor fundavit civita-
tem Parisiensis. M.

rex Franciæ fecit omnes vicos civitatis Parisiensis sterni duris lapidibus, ut ¹ nomen derisum ab antiquo pro lutositate datum scilicet ² Luteia auferret. Hanc quondam Trojani egressi de Sicambria sub principe Ibor nomine fundaverunt annis ³ DCCCIXCV. ante incarnationem Christi, vocantes eam Parisius, & incolas Parisianos ab Alexandro Paris, filio Priami regis Trojæ. Et anno quinto sequente omnes Judæi sub ditione regis Franciæ expulsi sunt.

Rex Ricardus primus,
qui est dictus Corde-
lion, natus est Oxo-
niæ in regio palatio,
quod primo appellata
domus fratrum Car-
melitarum. M.

Illustris rex Angliæ Ricardus primus, qui ⁴ communiter propter audaciam suam Cor de ⁵ Leon nominatur, filius regis Henrici secundi natus est in regio palacio Oxoniæ festo Assumptionis beatæ Mariæ, ubi modo est domus fratrum Carmelitarum, & ipsa aula ecclesiæ, ut anti-

qui dicunt, erat aula olim regia, & ubi campanile situatur erat camera ubi natus est prædictus nobilis rex Ricardus. Et rex Edwardus secundus contulit dictum palacium fratribus Carmelitis, qui prius manebant juxta litus aquæ Thamisiæ ex opposito abbatiæ ibi monachorum de Ruley ordinis Cisterciensis. Et bene recolo dum eram ad scholas Oxoniæ rex Henricus sextus, quociens ad illas venit partes, solebat ⁶ apud dictos fratres, ut in proprio palacio, moram trahere. Iste ⁷ etiam rex Ricardus guerra incepta inter eum & regem Cipri nomine Cursachum conquifivit regem Cipri, & eum primo captum sub certa appunctuatione liberum dimisit, & cito pactum fregit, quem rex Ricardus de loco in locum insequens iterum cepit. Qui conquestus est dicens, si ferro esset vinculatus cito moreretur. Unde rex Ricardus eum tenuit & vinculis argenteis compedivit causa guerræ inter eos, ut subtus plane scribitur, compedibus argenteis vinculavit. Distat hoc regnum Cipri à terra Sancta per triduanam navigationem. Tunc insulani reddiderunt se regi, & duo-

Rex Ricar-
dus conqui-
fivit regem
Cipriæ. M.

1. Non derisum C.C. 2. Lutetia auferetur C.C. 3. Sic MS. 4. Comiter C.C. 5. Lion C.C. 6. Ad dictos C.C. 7. Autem C.C.

bus mensibus in Cipro exactis, cunctis illi urbibus, & munitionibus, & thesauris cum filia regis resignatis, tandem ordinata prout voluit & decuit insula, cunctisque rite Fol. 160. b. dispositis, per mare ¹ Tholomaïdam properavit. Et non longe post, ut scribit Johannes Herdyng in Chronica sua, rex Ricardus vendidit regnum Cypri Guidoni regi Jerusalem cum maritaggio filia regis Cypri Cursach nuper defuncti, & pro defectu exitus dicti Guidonis & uxoris suæ talliavit dictus rex Ricardus regnum Cypri sibi & heredibus suis. Et ex Chronica Willielmi de Wanges habetur, quod anno Domini M. C. LXVII. Aimericus, rex Cypri, frater Guidonis regis, factus est rex Jerusalem, eo quod nupserat dominæ Isabellæ, relictæ Conradi regis Jerusalem, ² cui regni jus competeat. Jam nostris diebus est sub regimine Venetorum, ut scribit Bernardus Decanus Maguntinensis in Itinerario suo. Erat tunc rex Ricardus peregrinus, & in causa Dei cum nobili militia contra Saracenos pugnaturus juravit. Causa guerræ inter eum & regem Cypri erat hæc. Nam anno Domini M. C. LXXXI. rex Anglorum Ricardus in Terram Sanctam à Sicilia in regnum Cypri navigio procedens, irruentibus Cypri, duæ naves ejus confractæ spoliatae sunt. Quapropter rex Ricardus regem terræ satisfacere nolentem de urbe in urbem prosequabatur donec se dedisset. Reddidit ergo se regi Ricardo eo pacto, ut in vinculis ferreis non poneretur. Annuit rex Ricardus, sed in vinculis argenteis coniecit eum. Et sic de tota insula ad libitum disposuit per universum tempus ibi commorando. Scribit etiam quidam venerabilis & magnæ literaturæ vir noster contemporaneus magister Bernardus de Breidenbach, Decanus ecclesiæ Maguntinensis, in Itinerario suo versus Terram Sanctam, quod anno Domini M. cccc. LXXXIII. fuit ipse peregrinus in Cipro ³ usque Terram Sanctam, quod regnum à Cipro civitate trahit nomen, & cum sociis suis venit in civitatem, cui vocabulum est Piscopia, quam cum quidam rex Angliæ comperisset, sororem suam Jerosolymam pergentem ibi à rege Cypri fuisse violatam, dicitur penitus destruxisse & totam illam

1. Thomaïdem C. C. 2. Circa pro cui in C. C. 3. Versus C. C.

Alianora regina ad civitatem Turonensem adduxit Ricardo filio suo regi Angliæ filiam regis Navarrorum, quam Rex Ricardus duxit in uxorem 12. die Maii. M.

patriam ¹ vastavisse. Quis nominatim erat ipse rex non determinat. Hoc tamen in Chronicis habemus, ²Quod ad civitatem Turonensem quod Alianora regina Angliæ filio suo regi Ricardo adduxit ad eum ³Berengoriam" filiam regis Navarrorum virginem cum sorore sua regina Siciliae, ⁴quam rex Ricardus duxit XII. die Maii ^{Fol. 161. a.} in uxorem, & abhinc transtulit se versus Terram

Sanctam. Et in suo reditu à Terra Sancta in Cyprum remigans inde ⁴ præmisit duas reginas, scilicet uxorem & sororem cum omne pene familia sua usque Siciliam. Iste ⁵ etiam idem rex dum esset in Terra Sancta fecit Walterum archiepiscopum Rothomagensis suum regnum Angliæ disponere. Rex Ricardus non permisit dominos Angliæ solito modo in dominiis suis omagium facere. Warwicensium prioribus temporibus omagium erat ad orientem, ut reperi in scriptis Cancellæ ecclesiæ collegiatæ Sanctæ Mariæ matris Christi, ubi, ut diebus meis novi, erat venella modo obturata & ad austrum cemiterii translata. Monetariorum etiam nomina ibidem licite tunc & ante occupantia in scriptis sæpius legi, ut Baldredus, Everardus, & ceteri hujusmodi monetarii. Horum solita mansio in loco, ubi vicarii nunc collegii manent, pro certo erat. Iste ⁶ etiam maximæ audaciæ rex ne militia torpore laberetur statuit torneamenta amplissime in regno suo ex usu continuari. Sane hujusmodi militaris concertatio prius nunquam in Anglia fuisse noscitur nisi in diebus regis Stephani, cum per ejus indecentem, secundum Willielmum Nuburgensem libro quinto, mollitiem nullus esset publicæ vigor disciplinæ. Porro temporibus regum priorum, Henrici quoque secundi, qui Stephano regi successit, in Anglia prorsus inhibitus, qui forte armorum affectantes gloriam exerceri volebant, transfretantes in terrarum exercebant confiniis. Considerans igitur illustris rex Ricardus Gallos in conflictibus tanto esse acriores quanto exercitatiores atque instructiores, ideo Anglos hoc ludo exerceri voluit, ne

1. Vascasse (pro vastasse) C. C. 2. Hac ita se habent in Cod. nostro MS.
3. Dreeft C. C. 4. Permisit C. C. 5. Autem C. C. 6. Autem C. C.

tanquam rudes & ignari ¹ haberentur. Hujusmodi vero torneamenta tribus generalibus consiliis prohibita sunt per Innocentium papam & Eugenium papam, ac tercio in concilio Lateranensi sub papa Alexandro, ubi statutum est quod sic ² decedentes Christiana carerent sepultura. Sed iste ludus postea anno Domini M. CC. XLII. in alium modum ludendi commutatur, & vocabatur rotunda tabula, & inde sæpius quorundam ludentium seque-
batur mors. Et convenirent milites & generosæ dominæ, ipsi ³ hastiludo utebantur, & dominæ tripudiando amictæ ⁴ sericis mantellis pro anulis preciosis. Ut Rogerus de Mortuo mari comes Marchiæ apud Killingworth prope Warwyk anno Domini M. CC. LXXIX. rotundam tabulam tenuit solempniter cum c. militibus & c. dominabus. Ad quam pro exercicio armorum de diversis regnis confluxit militia multa nimis. Iste rex Ricardus nobilissime se habuit in Terra Sancta; & in redeundo captus est per ducem Austriæ, & positus ad redemptionem ducentorum millium marcarum. Dimidium solvit, & de reliquo pardonus est. Dimidio soluto relaxatus est, & Angliam rediens tandem partibus transmarinis in quadam obsidione vulneratus est ad mortem ictu balistæ venenatæ. Et anno Domini M. C. LXXXIX. ⁵ apud Andeliam in Normannia construxit castrum in signo, quod olim pertinebat archiepiscopis Rothomagensibus, & erat in confiniis Franciæ & Normanniæ. Et post mortem tripartitus est, tribus locis diversis sepeliendus. Unde quidam metricus ⁶ de eo sic ait:

Viscera Carleolum, Fons corpus servat Ebraudi,

Et cor Rothomagus, magne Ricarde, tuum.

Erat iste rex Ricardus statura procerus, elegantis formæ, inter rufum & ⁷ flavum temperata ⁸ sesarie, membris flexibilibus & directis, brachia producta, tibiarum longa dimensio, totiusque corporis dispositio pene congrua, species digna imperio. Hæc Trevet. Regi Ricardo in

Rex Ricardus captus est in redeundo per ducem Austriæ, cujus restitutionem solvit centum mille marcas, & postea Angliam rediens ictu balistæ venenatæ vulneratus est ad mortem, M.

Rex Ricardus construxit castrum in confiniis Franciæ & Normanniæ. Tripartitio corporis Ricardi regis Angliæ post mortem & defunctionem ejus, M.

1. Viderentur C. C. 2. Perpetrantes C. C. 3. Hastitudo C. C. 4. Servicis C. C. 5. Deest C. C. 6. Defunct C. C. 7. Flavum medio temperata C. C. 8. Sic, pro cesarie.

Rex Johan-
nes. M.

Fol. 162. a.

Natus est rex Johan-
nes vigilia Nativita-
tis Domini in Anglia,
secundum quosdam
Oxonienſis, vero ſe-
cundum alios tranſ-
marinos natus est in
civitate de Andega-
venſi ſive Angers. M.

testamento & ultima ſua voluntate ſucceſſit in regno
frater ſuus Johannes. Habuit rex Henricus ſecundus
IIII^{or}. filios legitimos, duos magnæ ſtaturæ, ſcilicet
duos ſeniores filios, Henricum in regem coronatum,
ante patrem mortuum, & regem Ricardum. Et præter
hos habuit alios duos parvæ ſtaturæ, Gaufridum vide-
licet jure uxoris comitem Britannię Minoris, patrem
Arthuri veri heredis Angliæ, quem rex Johannes tyran-
nide interfecit, & ipſum regem Johannem virum albi co-
loris, vultu ¹ ſpecioſum ſed actibus multum ſcelerofum.

Natus eſt iſte rex Johannes vigilia Nativitatis
Domini ſecundum quosdam Oxoniæ, & ſecun-
dum Trevet natus erat in Anglia, ſecundum a-
lios in partibus tranſmarinis civitate Andega-
venſi ſive de Angers. Suis temporibus inſepe-
runt ordines fratrum Prædicatorum ſub Sancto
Dominico, & Minorum ſub Sancto Francisco.

Ducatus ² etiam Normanniæ ab Anglorum dominio jam
primo ad manus Francorum ³ devoluta eſt. Et civitates
Angliæ primo ſub Majoribus gubernatæ ſunt, per antea
ſub ballivis. Primus Major civitatis Londoniæ nomina-
tus eſt Henricus Dewke anno x^o. regni dicti regis Johan-
nis. Ejus ⁴ etiam diebus per ſeptennium tota Anglia erat
⁵ poſita ſub interdicto. Hujus regis diebus, ſecundum
Flores Historiarum, amotum eſt ſcaccarium à Weſtmo-
naſterio uſque Northamptoniam anno Domini M. CC.
IX. Et ſic variis de cauſis ad alias villas diverſis vici-
bus amotum eſt à Weſtmonaſterio, ut ad Salopiam anno
Domini M. CC. LXXVII. & ad ⁶ Eboracum. De iſto rege
Mathæus Pariſienſis in Chronica ſua ſcribit, quod ſuo
tempore quidam Philoſophi Græci, vultu & geſtu ſeveri
& venerabiles, tercio vel quarto anno regni ſui in An-
gliam ab Athenis Græciæ venientes curiam regiam adie-
runt, ſperantes eos & alios per ⁷ conſequens in archum
pravum convertiſſe. Senefcallo quoque regis dixerunt:
“Habemus ſermonem domino regi declarandum. Latini

1. Ponſum C. C. 2. Autem C. C. 3. Sic. 4. Autem C. C. 5. Ponita C. C.
6. Eborum C. C. 7. Conſequens occidentales in archum C. C.

“enim Christiani à ¹ tramite veritatis in articulis fidei
 “exorbitantes enormiter periclitantur, quos desideramus
 “ad cognitionem veritatis salubriter rationibus irrefra-
 “gabilibus revocare, ut ipsi salventur.” Quod cum do-
 mino regi Johanni plenius intimaretur, spiritu sancto,
 ut creditur, doctus respondit: “Multorum Sanctorum,
 “de quorum sanctitate & auctoritate toti mundo con-
 “stat, miraculis evidentibus fides, quam suscepimus, ro-
 “boratur testimonio. Nolo igitur ut eorum ambagis dis-
 “putationibus discussa vacillet, ² ne certa pro incertis
 “commutemus. Possent enim cito multos etiam in fide Fol. 162. b.
 “nunc stabiles cum suis ambagibus & dubiis deceptio-
 “nibus à statu certitudinis concutere, & aliquam novi-
 “tatem qua gaudent moderni persuadere. Recedant
 “igitur confestim, nec amplius videantur in terra mea.”
 Et sic ³ imposito eis silentio vacui recesserunt & confusi.
 Hiis diebus in sigillis dominorum erant tunicæ super
 loricas, antea non, & ipsæ tunicæ erant longæ ad talos.
 Istius regis temporibus erat guerra baronum in Anglia,
 Ludowico filio regis Franciæ in regnum ad regnandum
 vocato. Sed tandem Lincolnix captus, cum dedecore
 ad propria remeavit, juratus quod titulum suum ad An-
 gliam per dictam quorundam baronum advocationem in-
 justam pro imperpetuo renunciaret. Ad multa etiam alia
 sub eodem juramento astrictus est. ⁴ Iste rex
 Johannes fundavit abbathiam de ⁵ Bewle in
 Nova Foresta comitatu Suthamptonix ordinis
 Cisterciensis, redditibus & possessionibus uber-
 rime & amplis privilegiis eandem roboravit, &
 matrem suam reginam dominam Alianoram ibi
 honeste tumulavit. Monialibus etiam de God-
 stow juxta Oxoniam & monialibus de ⁶ Wrox-
 hale juxta Warwyk pro animabus parentum suorum &
 sua, & pro anima dominæ Rosamundæ olim patris
⁷ suis concubinæ, per matrem suam ⁸ Alienorem reginam
 apud Woodstok veneno interfectæ, & apud Godstow
 sepultæ, amplas possessiones dedit. Demum ipse rex

Rex illustris Johannis
 fundavit abbathiam
 de Bowle in Nova
 Foresta in comitatu
 Sothamptoniensi or-
 dinis Cisterciensis. M.
 Regina nobilis Alie-
 nora maxima bene-
 factrix abbathiæ de
 Godstoue. M.

1. Tirannitate C. C. 2. Nec MS. 3. Imposito C. C. 4. Ipse C. C.
 5. Bowley C. C. 6. Wexhale C. C. 7. Leg. sui. 8. Sic.

Apud New-
arke de ve-
neno obiit
rex Johan-
nes, & sepe-
litus apud
Wigorne.
M.

Johannes veneno sumpto in dissentiriā, id est, fluxum
ventris, incidit, unde obiit apud Newark, & Wigorniae
sepultus est. Cui multi applicant illud vaticinium Mer-
lini, "Inter sanctos collocabitur." Ibi jacet ante sum-
mum altare monachorum in ecclesia cathedrali inter no-
bilia scrinea Sanctissimorum Confessorum Wolstani &
Oswaldi, olim Wigornensium episcoporum. Ad hoc ob-
probrium ductus est, quod coactus pro obduratione sua
tempore interdicti¹ demum sponte coronam suam re-
signare & sub tributo eam resumere. Sed id tributum
pro nichil in post reputatum est. Isto rege Johanne viro
malarum conditionum siccis lacrimis deplorato² in mor-
te, alis papalibus defensus successit sibi filius suus &
heres rex Henricus tercius. Mox³ festo apostolorum
Simonis & Judæ puer ix. annorum Gloucestræ est in
regem coronatus, fultus viribus & industria Gualonis,
legati⁴ papæ, Wintoniensis episcopi, & comitum de
Pembrok & Cestriæ. Facta⁵ hæc ibi coronatio guerra
cogente anno Domini M. CC. XVIII. Circa hæc tempora
domini in sigillis modo⁶ solido habebant equites armatos
cum gladiis, & in dorso sigillorum de novo arma sua
posuerunt in scutis, & facies ymaginum primo habue-
runt **umbrelles**. Item anno Domini M. CC. LII. missi
sunt in Anglia Ricardo fratri regis Angliæ bubali utrius-
que sexus, ut hujusmodi animalia in partibus nostris
multiplicarentur. Et triennio post hoc elephas dabatur
regi Angliæ Henrico tercio. Eodem⁷ etiam anno erat
tanta caliditas & siccitas, quod ab eo, tanquam insigni
termino, consueverunt aliquando homines tempora re-
rum actarum computare, & talia contingentia de sicci-
tate, tonitruo, vento, fluminibus, & hujusmodi quæcum-
que fuerint aliqua futura pronosticant. Idem faciunt
monstra orta cum ordo naturæ subvertitur, mala pro-
nosticant, ibi præcipue ubi oriuntur. Etiam, secundum
Willielmum Wanges, si forte sanguis Christi Sacramen-
talis effundatur extra calicem, portendit periculum fu-

Bubali utri-
usque sexus
missi sunt
Ricardo re-
gi Angliæ,
ut multipli-
carentur. M.

1. Desunt C. C. 2. In morte, huic successit sibi C. C. 3. Sancto apost.
C. C. 4. Propter Wintoniensem episcopum & comitem de Pembrok. C. C.
5. Hæc fuit ibi C. C. 6. Sic. 7. Autem C. C.

turum illi loco, licet ex negligentia acciderit, ut accidit
¹ papæ" anno Domini M. C. XLIX. Quod monstra &
 prodigia futura prædicant, asserit Vincentius in Speculo
 Naturali libro xxx. cap. cxix. Iste rex Henricus fun-
 davit hospitale Sancti Johannis Oxoniæ, ubi modo est
 nobile certe collegium Sclolarium, vulgariter dictum
Paudlyn Colledge. Prima observatio in elemosynis &
 peregrinorum receptione multum melius solito conti-
 nuatur, secundum formam primæ foundationis. Frater
² etiam hujus regis Ricardus primo comes Cor-
 nubia, post rex Almanix, & semper Augustus,
 fundavit abbathias monachorum Cisterciensis
 ordinis de Royal, alias Rewley, Oxoniæ, & de
 Hayles in comitatu Gloucestriæ ubi honorifice
 est sepultus. Cor tamen suum Oxoniæ in choro
 fratrum Minorum sub ³ sumptuoso & mirandi o-
 peris piramide decentissime humatum est. Hu-
 jus regis Almanix Ricardi semper Augusti filius & heres
 nobilis Cornubiæ comes Edmundus processu temporis ad
 dictum monasterium de Hayles prædictum jocale inter
 omnia preciosissimum partem sanguinis Christi fusi in
 cruce dicto monasterio attulit & pro futuris ibi tempo-
 ribus reliquit. Qui quidem sanguis à vulneribus Jesu
 Christi Salvatoris nostri distillabat, dum pro nostra omni-
 um redemptione pendebat in cruce. Et anno Domini
 M. CC. LXIII. ⁴ quasi quadam congruentia festum cor-
 poris ordinatum tunc est festive celebrari solempniter
 cum Octavis in universali ecclesia. Hujus patruis regis
 Angliæ Henrici tercii Wintoniæ nati ultimis diebus in-
 cepit nova Baronum acerrima guerra contra dominum
 suum regem, quæ terminata est in bello apud Evesham,
 occiso ibi Simone de Monte Forti comite Leicestriæ
 cum multis aliis. Qui erant ex parte comitis Simonis
 quadam proditione ceperunt castrum Warrwici multis
 de castellanis illo ⁵ insultu occisis. Muris ⁶ etiam castri
 exceptis ⁷ turribus funditus prostratis, Comitem Williel-
 mum, nomine Manduit, cum Alicia comitissa secum ad

Fol. 163. b.
 Rex Almanix semper
 Augustus fundavit ab-
 bathias monachorum
 ordinis Cisterciensis,
 quarum unam funda-
 vit & construxit Ox-
 on, quæ vocatur
 Rewley, alteram apud
 Hayles Gloucestriæ, M.

1. Deest C. C. 2. Autem C. C. 3. Sic. 4. Qui pro quasi in C. C. 5. In-
 dictu C. C. 6. Autem C. C. 7. Tribus C. C.

castrum de Kenelworth tamen in sua custodia transtulerunt, comitis redemptionem ad novemdecim centenaria marcarum limitaverunt, & ante ejus liberationem ad plenam solutionem eum ¹coegerunt. Nec multum post quin rex Henricus superveniens Warwici consilium cum proceribus suis spiritualibus & temporalibus tenuit. Castrum de Kyllingwirth obsidens, demum, discretis mediantibus viris, facta est apunctuatio inter regem & in castro obsessos, & sub apunctuatione castrum est redditum regi, ut vidi Londoniis in aula Gild in libro intitulo de aquis Thamisiæ, & Octobonus legatus tunc in Anglia postea papa dictus Adrianus quintus dictam apunctuationem publice in pulpito ecclesiæ collegiatæ Sanctæ Mariæ Warwici Dominica post festum Omnium Sanctorum coram domino rege Angliæ Henrico tercio & toto suo nobili consilio, immo tocius regni Angliæ autentico auditorio omnium ²statuum insimul tunc congregatorum distincte propalavit. Ingens tunc erat audientibus cunctis vultus exhilaratio, manuum plausus, & corde gaudium. Iste etiam rex Henricus coëgit omnes Judæos Angliæ singulis diebus Veneris abstinere à carnibus, & etiam in Quadragesima. Rex Edwardus primus, vulgariter dictus *Kyng Edward with the long shankes*, erat patre suo rege Henrico multum altior. Ipse etiam rex Henricus erat vir mediocris staturæ, sed bene compactus, alterius oculi palpebra demissiore, ita ut partem nigredinis pupillæ celaret. Erat etiam robustus viribus, sed præceps in facto. Sed filius suus, ut supra dixi, rex Edwardus primus erat vir procerus & elegantis formæ, altæ staturæ, qua ab humeris & supra omni populo præeminebat. Cæsaries ejus in adolescentia à colore pene argenteo in flavum vergens, in juventute à flavo declinans in nigredinem, & sinistri oculi palpebra demissior erat, ³paterni aspectus similitudinem exprimens, & ⁴cum lingua blæsa erat sibi efficax facundia. Iste rex Edwardus erat Saracenorum malleus & oppressor, Scotorum corrector, & Anglorum indeficiens protector. Hic Walliæ principatum principe Lewelino perempto sibi &

Rex Eduardus primus.
M.

1. Sic. 2. Stantium C. C. 3. Patruī C. C. 4. In lingua C. C.

fuīs annexuit heredibus, & coronulam principis ¹feretro Sancti Edwardi misit, ipsamque Walliam in comitatus divisit. Scotis novum regem throno regali vacante assignavit. Rebellante Johanne de Baliolo novo rege Scotiæ circa 1111. annum regni sui Edwardus rex Angliæ in manu forti persecutus est, & perlustravit totam Scotiam ad ultiores ejus terminos. Tandem rex Scotiæ se humillime submisit regi Angliæ, filium suum Edwardum obsidem pro se ponens. Tunc rex Edwardus in Angliam rediens, transivit per abbathiam de Scone, ubi sublato lapide, quo reges Scottorum tempore coronationis suæ solebant uti pro trono, usque Westmonasterium transtulit illum jubens inde fieri celebrantium cathedram sacerdotum.

Et multi historici dicunt, quod erat cathedra Moyſi judicialis in deserto Synay & per Ægyptios translata in Hispaniam, & iterum in Hiberniam, & demum in Scotiam. Etiam Wallia castrum de Flynt, Rudlan, & in comitatu Cestriæ Regalis vallis; iterum in Wallia Conway, de Bello Marisco sive Beumaris, & Karnarvan fundavit aut sumptuose reparavit. Iste eciam rex apud Blankford in Vasconia cum crucis signum suscepit tunc anno Domini M. CC. LXXXVIII. omnes Judæos expulit de Vasconia & ²ab omnibus terris suis quas habuit sub dominio Franciæ. Tunc eodem vel anno sequenti omnes Judæos ab Anglia etiam expulit datis expensis ultra regnum, & propter hoc concessa est sibi in Parlamento xv. pars bonorum, & fuit numerus Judæorum tunc expulsorum quindecim mille & LX. Hic, ut afferunt quidam, minori ætate Oxoniæ studuit tempore illo quo Judæi tunc ibi commorantes festo Ascensionis dominicæ crucem ³portatilem de ligno ante solempnem fidelium processionem in odium Crucifixi prostrarunt, fregerunt, & calcarunt dicto domino Edwardo regis primogenito Oxoniæ commorante, & rege Henrico patre suo apud Woodstok existente. Unde Judæi areſtati & incarcerati sunt, & adjudicati sunt facere crucem sumptuosam de auro & argento, quæ usque ho-

Fol. 164. b.

Rex Edwardus primus fundavit castrum de Flynte in Wallia, etiam de Rudland in comitatu Cestriæ, & etiam de Conway, de Bello Marisco, & Karnarvan sumptuose admodum & splendide. M.

Dux cruce-
factæ per
Judæos,
quorum u-
na ex auro,
altera vero
ex lapidi-
bus, M.

1. Feretur Edwardi C. C. 2. Deest C. C. 3. Portalem C. C.

die in custodia Universitatis servatur, & aliam crucem lapidiam fecerunt ubi crux lignea erat prostrata de lapide, quæ ibi usque hodie erigitur. Et cancellarius ex officio per se vel per alium, ut dicitur, singulis festis dominicæ Ascensionis tempore processionis ibi solemnem faciet sermonem. Et in diebus quibus ibi fui ad scolas pars crucis de marmore factæ cecidit, in qua erat defixa tabula aurea ¹ habens in ea scriptos hos versus ² eisdem, ni fallor, verbis versilibus:

“Quis mens auctor erat? Judæi. Quomodo? Sumptu.

“Quis jussit? Regnans. Quo procurante? Magistris.

“³ Cur? Cruce pro fracta ligni. Quo tempore? Festo

“⁴ Ascensus domini. Quis erat locus? Hic ubi sisto.”

Fol. 165. a. Vicus ab hinc tendens ad ecclesiam Omnium Sanctorum vocabatur Le Jury, id est, Vicus Judæorum. Iste etiam Edwardus primus rex eximius ⁵ Judæis in regno suo ut ab aliis noscerentur tabulare ad unius ⁶ palmæ ferrent longitudinem, signa ferrent in exterioribus ⁷ indumentis. Nec multum post, videlicet anno Domini M.CC.LXXXIX. omnes Judæos à regno imperpetuum exulavit. Iste rex abbathiam ⁸ valli regalis in comitatu Cestriæ fundavit, & partem sanctæ crucis de ⁹ Neit in Wallia, secundum Trevet in Chronica sua, recepit anno Domini M.CC.LXXXIII. per quendam secretarium principis Walliæ sibi sponte allatam & datam. Et habet nomen Neoti, eo quod quidam sacerdos Neotus nomine antiquus de Terra Sancta eam in Walliam deportavit. Scribit tamen ¹⁰ Matthæus Parisiensis, quod anno domini M.CC.XVII. quidam heremita, vel anachorita, dixit regi Angliæ Ricardo in Terra Sancta, quod illa vice non caperet civitatem Sanctam Jerusalem, & contulit ipsi regi partem Sanctæ crucis quæ usque hodie habetur apud ¹¹ Windsor, & Cros de Neit à vulgo ¹² dicitur. Item, ut habetur in Cronica quæ intitulatur Fasciculus ¹³ Morum, circa

Vallus regalis. M.

1. Hujus pro habens in C.C. 2. Eisdem, aut verbis verisimilibus C.C.
3. Cur? quia fregerunt crucem. Locus hic. Ubi? Festo C.C. 4. Desunt C.C.
5. Ita hæc concipiuntur. 6. Plane C.C. 7. Adjumentis C.C. 8. Sic. 9. Neia C.C. 10. Magister Parisiensis C.C. 11. Windforiam C.C. 12. Dictum C.C.
13. F. Florum, vel potius Temporum.

hæc tempora Rhodus insula capitur de manibus Turcho-
rum per dominos ordinis Sancti Johannis ¹ Jerosolitani
cum adjacentibus, & bellatum fuit per quadriennium. Rhodus in-
sula mani-
bus Turco-
rum capi-
tur. M.
Item Judæi non reversuri expelluntur de Francia. Item
ordo Templariorum destruitur. Hujus regis diebus obiit
Sanctus Thomas de Cantilupo episcopus Herfordensis.
Hujus etiam regis diebus anno Domini M. CC. LXXXI. ro-
tunda tabula sumptuose, secundum Cronicam Osneye,
tenebatur apud Warrwyk, catervatim illuc confluentibus
de extraneis & indigenis copiosa multitudo.
Rex Edwardus secundus natus est apud Caier-
narvan in Wallia. Erat ² etiam ipse fundator
Collegii regalis de Oriell, & fratrum Carmeli-
tarum Oxoniæ extra muros, ac regiæ aulæ Can-
tebrigiæ, & fratrum prædicatorum de Langley
juxta Sanctum Albanum. Suis etiam diebus ordo
Templariorum extinctus est. Erat iste rex sta-
tura procerus, vultu præclarus & ³ amiabilis, sed in om-
nibus actibus suis fere infastus. Habuit in uxorem Isa-
bellam filiam regis Franciæ, quæ omnes fratres suos re-
ges Franciæ supervixit. Et sic posteris ex ea natis titu-
lus magnus ad coronam Franciæ crevit. Tandem iste
rex à suis captus apud Killyngworth est incarceratus.
quoque auctoritate Parliamenti missi sunt ⁴ certi nobiles,
qui ⁵ omnium una voce fidem regi solitam resignarunt,
& vice sua filium Edwardum in regem elegerunt.
Postea remotus est ad alia loca incarcerandus. Tan-
dem apud castrum de Berkley in comitatu Gloucestriæ
à suis custodibus post multas vilipensiones & varia ob-
probria proditorie peremptus est. Et Gloucestriæ in ec-
clesia abbathiæ est honorifice sepultus. Et quia in tota
perturbatione sua Deo placuit patientia inæstimabilis,
igitur ibi gloriosis ⁶ choruscare miraculis suis proditori-
bus merito ob facinora sua justo Dei judicio multiplici-
ter ad mortem punitis. quidam in Anglia, alii eorum
in aliis regnis miserrime perierunt. Rex Edwardus

Rex Edwardus secun-
dus fundavit collegi-
um regale de Oriell,
& Fratrum Carmeli-
tarum Oxoniæ, & eti-
am aulam regiam
Cantabrigiæ, & Fra-
trum Prædicatorum
de Langley. M.

Fol. 165. b.

1. Jerosolomitani C. C. 2. Autem C. C. 3. Sic. 4. Ceteri C. C. 5. Omnes
C. C. 6. Choruscat C. C.

Rex Edwardus tertius
quatriavit arma in
scuto Franciæ & An-
gliæ primus regum
Anglorum. Fundavit
collegia Stephani a-
pud Westmonasterium
& Sancti Georgii pro
militia apud Wind-
four, & etiam amplia-
vit castrum ejusdem
sumptuose. Ampliavit
denique Universita-
tem Oxoniæ multis
privilegiis. M.

tercius, filius Edwardi secundi, jure paterno he-
res Angliæ, & jure matris heres Franciæ, pri-
mus regum Angliæ quateriavit arma ¹Angliæ &
Franciæ in uno scuto. Capellas sive Collegia
Sancti Stephani Westmonasterii, & Sancti Ge-
orgii pro militia Gartorii apud Wyndelsfowr fun-
davit, dictumque castrum sumptuose ampliavit.
Universitatem Oxoniæ in multis privilegiavit.
Johannem regem Franciæ & David regem Sco-
tiæ bellis victos captivos tenuit. Novam mone-
tam de grossis & semigrossis ordinavit. Villam
de Calis obsedit & cepit. Hic raro prius visum

in Anglia in hoc suo regno Angliæ ad statum ducatus
diversos comites promovit, ut de comitatu Langcastriæ
fecit ducatum. Ad alias dignitates quamplures magnates
promovit. Post captionem regis Franciæ Johannis An-
glici prius barbati & ²capilli capitis tonsi ³etiam ad tu-
nicas & colobia & armillantes inceperunt, ubi togis &
longis crinibus in capite & radere barbas, ac domini &
generosi relictis ymaginibus equitum in sigillis imposu-
erunt arma sua parvis scutis. Hujus regis tempore anno
Domini M. CCC. LXXIII. sacerdotes stipendiarii primo
Fol. 166. a. ⁴talliati sunt ad solutiones regales, quod prius invisum
erat. Hujus etiam regis diebus anno Domini M. CCC. LXVI.
Thomas de Bello ⁵Campo comes Warwici post trienna-
lem moram guerræ inter paganos pro fide Christi cum
magno honore rediit prospere in Angliam, ducens se-
cum filium regis Lectoniæ, quem Londoniis levavit de
sacro fonte, à suo proprio nomine eum Thomam appel-
lans, & in brevi ipse juvenis linguam didicit Anglica-
nam. Et, secundum Vincentium in Speculo Doctrinali
libro II^{do}. cap. XLIIII. omnes Orientis gentes in gutture
verba & linguam collidunt sicut Hebræi & Siri; omnes
vero mediterranei sermones in palato feriunt, ut Græci
& Asiani; omnes vero occidentales verba in dentibus
frangunt, ut Italici & Hispani. Rex Ricardus secundus,
filius & heres principis Edwardi, filii & heredis regis

1. Anglorum C. C. 2. Capillis C. C. 3. Autem C. C. 4. Calcati C. C.
5. Capitulo C. C.

Edwardi tercii, avo suo ad coronam Angliæ successit. Tunc erat sub minore ætate. Erat is vultu amabilis, & ¹ face & moribus femineus, actibus suis vecors & multum infortunatus, & Burdegaliæ fuit natus. Vecors erat & lepore timidior, hostes fugere quam fugare multum paratior. Carthusiensem Coventriæ domum fundavit. ^{Domus Carthusiensi-um. M.} Magnam aulam Westmonasterii novum adaptans tectum sumptuose reparavit. Suo tempore erat una vice ingens & inauditus ventus, ac etiam enormis alia vice terræ-motus. Sequebatur magna insurrectio Kentensium, qui ^{Insurrectio Kentensi-um. M.} crudelissime se habentes combusserunt Savey, gloriosum prius hospitium Johannis Ducis Langcastriæ. Et extrahentes à turri Londoniarum, non obstante in eadem regali præsentia, archiepiscopum Cantuariæ & dominum Sancti Johannis de Clerkynewell ² Londoniarum ambos sine ³ iudicio decapitaverunt. Diebus ⁴ etiam suis incepit detestabilis usus sotularium rostratorum cum ligaturis cathenarum de argento & quandoque de aurato ad genu ligatorum. Etiam mulieres nobiles tunc utebantur thiaris altis & cornutis cum togis caudatis & sellis vel sediliis lateralibus equorum, exemplo venerabilis Annæ reginæ, ^{Vestes quibus utebantur mulieres nobiles. M.} filiæ regis Bohemiæ, quæ hæc primum in regnum introduxit. Nam prius mulieres de omni statu equitabant ut viri tibiis super equos divaricatis. ^{Fol. 166. b.} Ista autonoma ⁵ longo ex post tempore *bona regina Anna* nuncupata est. Ad hujus reginæ instantias festum Sanctæ Annæ erat primo celebratum in Anglia. Hæc ⁶ nobilis quamdiu vixit semper laborabat pro pace inter regem & dominos, & multum bonum fecit discordes pacificando. Sed ipsa mortua, rex insano usus consilio suos dominos interfecit, quosdam pro imperpetuo bannivit, & inde demum sequebatur sua finalis destructio, & suorum Consiliariorum cum magna vindicta ⁷ ultimata dampnabilis mortificatio & ⁸ exhereditatio. Duas habuit uxores, sed nullam prolem, & extunc corona devoluta est filio ducis Lancastriæ. Nam rex Ricardus cum totam Angliam tri-

1. Lege (ut in C. C.) facie. 2. London C. C. 3. Iudicio legitimo decap. C. C. 4. Autem C. C. 5. Longe C. C. 6. Nobilis regina quamdiu C. C. 7. Ultima C. C. 8. Exhereditatio C. C.

Johannes
dux Lan-
castriæ. M.

Rayneif-
poure. M.

Rex nobilis
Henricus
quartus. M.

Fol. 167. 2.

bus personis ad firmam posuerat in Hiberniam transme-
avit. Quo tempore obiit dux Lancastriæ Johannes &
Gaunt. Ejus quoque filius dux Herfordiæ comesque
Derbeiæ post patris mortem ipse tunc exul audita morte
patris rediit in Angliam, paternam hereditatem petitu-
rus. Applicuit apud Ravinspor, & tota borialis plaga
cum eo surrexit. Rex Ricardus hæc audiens ab Hibernia
rediit, & apud castrum de Neth in Westwallia suum fre-
git domicilium pro terrore adversariorum suorum, & tunc
transtulit se in Northwalliam ad castrum de Flynt, ubi
recepit eum, licet multum contra voluntatem suam,
Henricus filius ducis Lancastriæ prædictus, & duxit
¹ Londonias" & posuit in turri. Rex ² tunc" Ricardus
³ contraire non ausus resignavit coronam, quasi pro non
idoneo ad regimen convocato Parlamento. Hæc relaxa-
tio plane ostensa est. Et trono regali vacante Henricus
prædictus titulum suum ad coronam propalavit, nec
erat præsens qui audebat contradicere, & sic ipse in-
continenti ascendit thronum ⁴ regium. Rex ⁵ extunc"
Henricus ⁶ quartus appellatus est. Tunc rex Ricardus
amotus est de carcere in carcerem. Tandem apud Pon-
tem fractum in carcere pro fame obiit, ut dicitur. No-
luerunt mittere manum in unctum Domini, major sibi
pœna fuit. Erat iste rex Henricus miles laudatissimus,
Christianismo & Paganismo peroptime probatus. Circa
initium regni sui apparuit stella comata, Rosa, secun-
dum astronomos, dicta, de natura solis. Rotunda erat
& miræ magnitudinis. Statim surrexit magna rebellione
quidam Wallicus dictus Owen de Glendour, qui totam
Angliam multum inquietavit. Regio exercitui nunquam
obviare ausus in certis castris erat sæpius obsessus, ca-
stris ipsis captis inveniri non potuit. Dictum erat tunc
commune quod lapidem habuit eum reddentem invisi-
bilem, qui lapis, ut dicitur, quondam erat Ricardi co-
mitis Arundelliæ per regem Ricardum crudeliter ⁷ deca-
pitati. Comes Arundelliæ prædictus, ut asseritur, habuit
corvum de majori eorum ⁸ genere autonomicæ a Ravyn.

1. Deest C. C. 2. Deest C. C. 3. Connire C. C. 4. Regni C. C. 5. Deest
C. C. 6. Quartus sic nomine appellatus C. C. 7. Decapiti C. C. 8. Genere,
scilicet a Ravyn C. C.

Qui corvus erat nutritus in curia sua, & dum quadam vice luderet ad scaccarium in quodam orto, dictus corvus vel spiritus in specie ¹ corvina coram comite lapidem eructavit invisibilitatis habentem virtutem. Comes lapidem non ² appreciavit contra consilium nobilium suorum, & cito post dictus comes manu potenti arestatus ad carceres deputatus finaliter decapitatus est. Tercio

³ etiam vel quarto anno regni hujus regis erat bellum Salopiæ inter dictum regem & Henricum Percy, filium & heredem comitis Northumbriæ; in quo rex victor extitit, ubi collegium certorum post capellanorum sub uno Gardiano pro animabus ibi interfectorum est fundatum. Iste etiam rex Sanctum Ricardum co-

Tertio vel quarto anno hujus regni regis Henrici quarti fuit magnum bellum inter dominum regem & Henricum Percy, filium & heredem comitis Northumbriæ, Salopiæ. M.

gnominatum ⁴ Scrope, de nobile sanguine ortum, Eboracensem archiepiscopum, cum aliis dominis juxta Eboracum decapitari jussit, & nunquam postea bene convaleuit, ut dicebatur, alba lepra percussus est. Similiter & filius & heres suus futurus eadem, ut dicitur, infirmitate involutus est, miraculorumque varia multitudo de-

clarabat dicti archiepiscopi gloriosa merita. Henricus quintus rex Angliæ magnificus, apud Munmoth natus, filius & heres regis Henrici quarti, ⁵ patri successit, qui suo tempore militia nulli erat secundus. Ita militia & sapientia ubique se habuit, quod ore omnium perpetuæ laudis promeruit. Homagium in scriptis à

Rex Henricus quintus Normanniam devictum à Scotis cepit. M. Fol. 167. b.

rege Scotiæ cepit. Normanniam manu forti cepit. Filiam regis Franciæ Katerinam ut patris heredem desponsavit. Religiosa loca de Shene & Syon ipse fundavit. Hunc Carolus rex Franciæ ex assensu dominorum suorum in filium & he-

Katerina, filia & heres regis Franciæ, uxor Henrici quinti. Fundavit autem religiosa loca de Shene & Syon. M.

redem adoptavit, & proclamatur heres regis & ipso rege vivente Regens Franciæ. Hic ante regnum Angliæ adeptum Oxoniæ in collegio Reginæ studuit, cujus tunc camera erat supra portam in introitu dicti collegii, ubi erat sub tutela patris sui venerabilis patris magistri Henrici Beauford tunc cancellarii Oxoniæ, postea ⁶ Lincol-

Henricus Beauford cancellarius Oxoniensis. M.

1. Corvia C. C. 2. Applicavit C. C. 3. Aurem C. C. 4. Srope MS. 5. Drest C. C. 6. Lincolnæ C. C.

Iste rex
Henericus
quintus, si
vixerat,
proposuerat
ædificare
collegium
in castro
Oxonienfi.
M.

Fol. 168. a.

nienfis, deinde ¹Wintonienfis episcopi, tandem ²presbyteri cardinalis titulo Sancti Eusebii. Hanc deinde Universitatem, Oxoniam videlicet, ipse rex gloriosus semper in magno honore exinde habuit & favore & intime dilexit, & quos tunc virtuosos & nobiles scientia & moribus novit, ad summos postea honores promovit. Et dum ageret in extremis certos venerabiles viros nominavit qui ejus precibus & potius præcepto ad alta ascenderunt, & inter multos mihi ignotos nunc illorum duos nomino, magistrum Thomam Rodburn de collegio Mertonis Oxoniæ, & magistrum Johannem Carpenter de collegio regali de Oriell. Primus ad ecclesiam Menevensensem sive Sancti David in Wallia, profundus erat astronomus. Secundus ad ecclesiam Wigornensem Doctor Sacræ Theologiæ, apud Westbury juxta Bristolliam sepultus, & post ibi humationem miraculis choruscans. Iste rex Henricus, si vixerat, proposuit in castro Oxoniæ nobile fundasse collegium, in quo septem scientiæ profunde laborarentur, & ad aliorum doctrinam habunde docerentur. Hanc ordinationem dum puer eram in scriptis Oxoniæ vidi, sed quia tunc eram minoris ætatis, quæ vidi non diu memoriter tenui. Idem etiam nobilis rex quadam vice Warrwicum veniens capellam de Gybclyff, alias Gyclyff, visitavit, ubi quondam ille totius militiæ jubar Guido comes de Warrwyk solitarie degebat ignotus uxori suæ, omnibus mundi divitiis & delectationibus ob Dei amorem relictis. Qui post duellum Wintoniæ cum gigante Danorum Colibrando devicto Angliam à servitute ³Danica 1111°. Idus Julii ⁴liberaverat, biennio in magna devotione ibi ex elemosyna uxoris vivens, & mundo tunc valesfaciens, ad Deum migravit, ob cujus amorem ibi ipse rex Henricus si vixerat cantariam duorum capellanorum fundare proposuerat. Et ibi cum ab Universitate recessi mansionem elegi & continuavi per multos annos; quorum anno XLII^{do}. hunc libellum ad laudem Dei, beatæ Mariæ, & omnium Sanctorum & complacentiam & proficuum regis regniue

1. Wintoniæ C. C. 2. Sub presbyteris cardinalis C. C. 3. Danaïca MS.
4. Liberavit C. C.

Unable to display this page

requisitis & perfecte adimpletis. Iste rex Henricus quintus obiit manu Dei in Francia apud Boyesvincent ultima die mensis Augusti anno Domini M. cccc. xxii. relinquens post se heredem filium suum unigenitum apud Wyndfour, natum festo Sancti Nicholai ante patris sui obitum, infantem tunc non ætatis unius anni completi, paternum habentem nomen. Tunc dictus est rex Hen-

Rex nobilis Henericus sextus fundavit novum collegium Cantabrigiæ, quod vocatur collegium regale, & etiam addidit collegium de Windfour, & certis possessionibus ampliavit collegium novum intra muros, & regale collegium de Oriell, M.

ricus sextus. Rex iste Henricus sextus ut crevit ætate crevit similiter & virtutibus, omni ætate discretionis capace Deo & beatæ virginī Mariæ devotissimus, sed mundo & mundanis operibus minime deditus, ea semper committens Concilio. Hic novum collegium Cantebrigiæ ¹ & collegium de Eton juxta Wyndesfour de novo ² fundavit. Novum etiam collegium Oxoniæ intra muros, collegiumque regale de Oriell in ³ eadem certis possessionibus ampliavit. Bis coronatus fuit,

Fol. 169. a. semel Westmonasterii in regem Angliæ, & iterum Parisius in regem Franciæ. Bis sepultus, & iterum tercio creditur à pluribus sepeliendus. Suis etiam diebus fuit generale Concilium apud civitatem Basiliensem. Hujus etiam diebus fortuna Anglicis sinistrante tota Normannia, Britania, Pictavia, Andegavia, Aquitania, & Vasconia sive Gwasconia à potestate Anglorum in manus Francorum sive Gallicorum devolutæ sunt. Iste ⁴ etiam sanctissimus vir à regno turpiter fugatus post multam bellicis conflictibus sanguinis effusionem tandem captus & incarceratus est, plurimis annis pacifice omnia sufferens. Iterum thronum regium ascendens, non diu ita residens, sed iterum incarceratus demum martirio coronatus migravit ad Electorum Dei sempiternum consortium, miraculis mirabiliter choruscans, patientia vincens, & per hoc patientiam cunctis edocens. ⁵ Sibi successit rex Edwardus quartus, victoriosissimus princeps, Rothomagi natus. Cui fortuna vultu hilari arridens in cunctis actibus suis erat conductrix, & in adversis scuto suæ pro-

Rex Edwardus quartus ampliavit ecclesiam collegiatam de Windfour, M.

1. Et quod vocatur collegium regale, ac etiam edidit collegium de Eton C. C. 2. Fundavit. Prædicta collegia, ac præterea novum collegium Oxoniæ C. C. 3. Eadem civitate certis C. C. 4. Autem C. C. 5. Huic C. C.

tectionis eum defendit. Semper populus sibi favebat, juxta illud poëticum:

Mobile versatur semper cum principe vulgus.

Iste rex ædificiis & reparationibus summe ¹ deditus ecclesiam collegiatam Gartorii de Wyndelzour sumptuose structura & personis ampliavit, possessionibus & libertatibus ac Sanctorum reliquiis, præcipue capite Sancti Georgi cum procuratione largissimarum indulgentiarum, uberrime ditavit. Turrim Londoniarum, castrum & ² maneria de Windzour, Notynghamiæ, Dover & Eltam cum multis aliis ad summam eorum perfectionem reparavit. Et Londonienses ejus hortatu muros dictæ civitatis de novo antiquis dirutis erigere fecit, artibus incolarum ad partes ³ murorum fiendas discrete limitatis, ut pannarii unam partem, merceri aliam partem, & sic de aliis artificibus. Esterlingi vero portam episcopalem, vulgariter dictam *Byshopsgate*, juxta fratres Augustinenses de antiquo in novum laudabiliter & sumptuose ad plenum perfecerunt. ³ Papali etiam auctoritate & hujus regis assensu incepit Dubliniæ in Hibernia nova Religiosorum Universitas. Et hujus etiam regis diebus Fratres observantiæ ordinis Minorum circa annum regni hujus regis *xxi.* in Angliam primo venerunt, locum regis benevolentia habentes pro tempore in cantaria cum capella Sanctæ Crucis de Grenwych super Thamiſeam Londoniæ juxta le Blakheth. Huic dominus papa Sixtus illius nominis quartus misit gladium & caleptram ⁴ regiæ dignitati congruentem. Suo etiam tempore Anglici ceperunt Berwicum in Scotia; sed non diu stetit in manibus Anglorum. Frater etiam regis Scottorum à fratre exul fugiens in Franciam ibi periculum timens fugit in Angliam, regio tuendus forti brachio, nomine Alexander dux Albanæ, & homagium ac fidelitatem regi Angliæ fecit. Cui rex unde liberaliter honesteque viveret limitavit & contulit, & ad regem Scotiæ conquerendum cum potenti manu, ut rei veritas postea probavit, inaniter quasi misit. Rege Jacobo tamen invito

Castra maneria de Windfour & etiam de Nottingham, Dover, & Eltham reparavit. M.

Fol. 169. b.

Berwica capta ab Anglicis. M.

Alexander, dux Albanæ, fecit homagium Henrico quarto regi Angliæ. M.

1. Expensæ pro deditus in C. C. 2. Minorem C. C. 3. Populi autem C. C. 4. Sic, pro Edwardo.

Anglici in reditu Berwicum ceperunt. Obiit iste rex Edwardus quartus apud Westmonasterium ix. die mensis Aprilis regni sui xxiii. & apud Windfour in novo opere sumptuoso suæ ædificationis regaliter est tumulatus, ex opposito sepulturæ regis Henrici sexti, illuc post mortem dicti regis Edwardi ab abbazia de Chertsey translatus. Ubi nunc quiescens sibi semper amantibus, etiam olim suis adversariis ita in angustiis modo subvenit, quod sibi applicari potest, quod de Christo dictum fuerat, "Ecce totus mundus post eum abiit." Hujus regis diebus elephas ductus est in Angliam, quem Londoniis vidi, & cito ¹ recessit. Regi Edwardo quarto successit, parvo
 Fol. 170. a. tamen, quod dolendum est, tempore, filius suus rex Edwardus quintus qui tempore ² paterni obitus apud Ludlow mansitabat adhuc, ubi puer ³ erat ætatis circiter xiii. annorum ⁴ & quasi dimidii." Virtuose à virtuosis erat nutritus, mirabilis ingenii, & in literatura pro tempore suo optime expeditus. Mortuo patre suo ad eum confluebant patris amatores. Et crastino Sancti Georgii completo solempniter apud Ludlow ejusdem Sancti martyris, ut more Anglorum solet, militum Gartorii solito servicio cum splendido convivio dictus juvenis rex removet se ab hinc versus Londonias. Demum superveniens valida manu apud Stony Stretford regis defuncti frater Ricardus dux Gloucestræ & sua ordinatione protector Angliæ novum regem nepotem suum ut protector Angliæ in suum regimen cepit; aliis, videlicet Antonio comite de Rivers, fratre ⁵ seniori reginæ, novi regis avunculo, Ricardo Grey fratre regis ejusdem ex ⁶ matre, Thoma Vaghan milite exoneratis, immo arrestatis, & in boriam plagam ad Pontem-fractum ad incarcerandum missis, & ibi in brevi post injuste peremptis. Et sic novus rex à fidelissimis suis avulsus cum osculis & amplexibus receptus ut innocens agnus in manus luporum cecidit. Ejus etiam præcipuus ad mores diligens ad Dei placitum tunc informator magister Johannes Alkok episcopus Wigornensis ut ceteri amotus

1. Recessit. Huic successit parvo tamen C. C. 2. Defunct C. C. 3. Effet C. C. 4. Defunct C. C. 5. Senioris C. C. 6. Jure, Thoma C. C.

est, ¹ non tamen carcerali rigore gravatus. Quid plura? Novus rex ² Londoniæ ductus, à majore & concivibus honorifice, ut decuit, est receptus. Sub ejus nomine jura regni apud Westmonasterium & per totum regnum sunt modo solito observata. Moneta tunc facta sub ejus nomine est percussa & formata, & omnia regiæ dignitati pertinentia in suo nomine solito modo erant observata, Fol. 170. b. rege tunc temporis in palacio episcopi ³ Londoniensis toto tempore à primo adventu suo Londoniis commorante. Mater hujus regis regina Elizabeth, audita fratris & filii sui arestatione, à palatio regali ⁴ Westmonasterium fugit cum bonis suis in abbathiam sub securitate loci privilegiati tuenda, retinens cum ea filium suum tunc puerum Ricardum ducem Eboraci cum filiabus suis. Fugerunt ⁵ etiam ad alia loca filius reginæ ex altero marito Thomas Grey marchio de Dorset, Edwardus Grey patruus dicti marchionis, dominus de Insula sive de Lyle, & multi alii. Conspiratum est contra eos, quod ipsi contrivissent mortem ducis Protectoris Angliæ. Tunc dux Angliæ Protector novos fecit officarios. Exonerato Eboracensi archiepiscopo ab officio cancellariatus, subrogavit, licet multum renitentem, magistrum Johannem Russell ⁶ Lincolnensem episcopum, prius custodem privati sigilli. Ad quod officium promotus est magister Johannes Gunthorp decanus Wellensis. Circa hos dies obiit rex Franciæ. Et regina Franciæ stetit, ut dicitur, ⁷ sine rege per XI. menses. In brevi post dominis prærecitatis apud Pontem-fractum omnium fere lamentatione innocentibus actu de eis positis crudeliter occisis, comes Northumbriæ eorum principalis judex progressus est versus ⁸ Londonias. Sed dominus comes de Rivers Antonius Woodvyle morte instante cilicio ad nudam carcerem, ut diu ante usus fuerat, indutus est repertus. In tempore tamen incarcerationis apud Pontem-fractum edidit unum Balet in Anglicis, ut mihi monstratum est, quod subsequitur sub hiis verbis:

Dominus comes de Rivers, & etiam Antonius Woodvyle. M.

1. Ne tum carc. C. C. 2. London C. C. 3. London C. C. 4. Westminster C. C. 5. Autem C. C. 6. Lincolnæ C. C. 7. Super regem C. C. 8. London C. C.

Fol. 171. 2.

Sumwhat musyng and more moynyng,

In remembring the unстыdfastnes,

This world being of such whelyng,

He contrarieng, what may I gesse?

I fere dowtles remediles

Is now to lese my wofull chaunce.

No in this traunce, now in substance,

Such is my dawnce.

Wyllpyng to dye me thynkys truly

Howndyn am I, and that gretly,

To be content.

Seyng playnly that fortune doth wry

All contrary from myn entent.

By lyff was lent me to on intent,

Wytt is ny spent.

Welcome fortune.

But I ne went,

Thus to be shent.

But ¹ sho hit ment,

Such is huz won.

Et sic comites prærecitati adjudicati sunt ad mortem tanquam rei & conjuratores mortis Ricardi ducis Gloucestriæ, tunc temporis Protectoris regni Angliæ. Et sic innocentes propter id quod non excogitaverunt à tormentibus suis pacifice inimicorum crudeli tormentatione humilime se submiserunt. Comitis Antonii sacrum cili-
cium diu post coram ymagine beatissimæ virginis Mariæ apud fratres Carmelitas de Doncastre appensum est. Comite Northumbriæ, ut prædicitur, Londonias veniente, statim dux Gloucestriæ regni Protectoris titulum ad exheredationem domini sui regis Edwardi quinti ³ invenit, pro sua propria promotione non invenit sed potius finxit. Et in brevi dominum suum regem Edwardum quintum, actu regem, sed non coronatum cum fratre suo Ricardo à Westmonasterio sub promissione securitatis suscepto incarceravit, ita quod ex post paucissimis notum fuit qua morte martirizati sunt. Thronum regium tunc ascendit occisorum, quorum Protector in minori ætate fuisset

1. So C. C. 2. Humiliter C. C. 3. Invenit ad coronationem pro C. C.

ipse, tyrannus rex¹ Ricardus, qui natus est apud Fodryng-
 hay in comitatu Northamptoniæ, biennio matris utero²
 tentus, exiens cum dentibus & capillis ad humeros; na-
 tus festo undecim milium virginum. Cujus in nativitate
 Scorpio erat ascendens, quod signum est domus Martis.
 Et ut Scorpio vultu blandiens, cauda pungens, sic & ipse
 cunctis se ostendit. Dominum suum regem Edwardum
 quintum blandiendo cum amplexibus & osculis recepit,
 & infra circiter tres menses vel parum ultra cum fratre
 suo interfecit, & dominam Annam reginam suam filiam
 comitis Warrwici intoxicavit. ³ Matrem suam Annam
 venerabilem comitissam, illius nobilis domini Dominam
 & justissimam heredem, durante vita sua incarceravit,
 quæ sibi maximi causæ refugii confugerat. Et quod ⁴ in
 Dei & omnium ⁵ Anglicorum, immo omnium nationum
 ad quorum notitiam pervenit, detestabilissimum erat,
 ipsum sanctissimum virum regem Henricum sextum per
 alios, vel multis credentibus manu potius propria inter-
 fecit. Et quia erat quædam prophetia, ⁶ quod post E.
 id est, post Edwardum quartum, G. regnaret, sub hoc
 ambiguo Georgius dux Clarenciæ, medius amborum
⁷ fratrum Edwardi & Ricardi regum, dux ob hoc Geor-
 gius peremptus est. Et alter G. scilicet Gloucestriæ, us-
 que prophetiam finiret præservatus. ⁸ Simili prophetia
 Humfridus, dux Gloucestriæ, funditus peremptus dice-
 batur, nempe quod dux Gloucestriæ ipsum interficeret,
 & totum completum est in isto misero rege Ricardo ter-
 cio prius Gloucestriæ duce. Erat iste rex Ri-
 cardus in ædificiis laudandus, ut ⁹ Westmonaste-
 rii, Notinghamiæ, Warrwici, Eboraci, & apud
 Midlam, multisque aliis locis, ut ad oculum
 manifeste evidet. Hic Eboraco in ecclesia ca-
 thedrali nobilem cantariam centum capellano-
 rum fundavit, & apud Midlam ultra E-
 boracum collegium fecit. Aliud ¹⁰ etiam
 Londoniis juxta Turrim apud Sanctam Mariam

Fol. 171. b.
 Rex Ricar-
 dus tertius.
 M.

Rex Ricardus funda-
 vit nobilem cantari-
 am centum capellano-
 rum Eboracæ, & etiam
 fecit collegium apud
 Midlam, & aliud apud
 London apud Sanctam
 Mariam de Berckynge,
 & ditavit collegium
 Cantebrigie Regine
 amplis possessionibus,
 M.

Fol. 172. 2.

1. Ricardus tertius, qui C. C. 2. Magistrum C. C. 3. Ita hæc concipiuntur.
 4. Anglorum C. C. 5. Ut C. C. 6. Fratris C. C. 7. Scilicet Humfridus C. C.
 8. Westminster C. C. 9. Autem London C. C.

de Berkyng fundavit, & collegium reginæ Cantebrigie quingentis marcis annui redditus indotavit. Pecunias sibi à communitatibus ¹Londoniarum, Gloucestriæ, Wigornia ²sibi oblatas respuit cum gratiarum actionibus, potius asserens eorum corda quam opes se velle habere. Parvæ staturæ erat, curtam habens faciem, inæquales humeros, dexter superior ³sinisterque inferior. Dominum de Hastings cubicularium regis Edwardi quarti ⁴sine judicio decollavit, archiepiscopum Eboracensem & episcopum Heliensem variis locis incarceravit, ad ⁵hæc maxime ⁶desudante Henrico duce Bukkynghamiæ. Dominus ⁷etiam de Stanley erat vulneratus, captus, & incarceratus, sed ipse in brevi regis gratiam recuperavit & libertatem. Tandem cum regina sua coronatus novos creavit dominos. Henricus dux Bukkynghamiæ factus est magnus camerarius & senescallus Angliæ. Johannes Haward dux Northfolchiæ, & Thomas filius suus & heres comes Surreiæ, & Willielmus dominus de Barkley comes Notynghamiæ & marescallus Angliæ, & dominus de Lovel camerarius regis. Rege Edwardo quinto incarcerato rex Ricardus tercius omnes gazas suas contulit Henrico duci Bukkynghamiæ, qui tunc ⁸liberaturam dans de nodis Staffordenium gloriabatur, se tot de illis habere sicut prius habuit Ricardus Nevel comes Warrwici de baculis ramosis, id est, *raggid staves*. Multum tamen ⁹numero erant impares, & non diu quin crevit latens odium inter regem & ducem. Rex tunc à Londoniis removens ¹⁰usque per Oxoniam & usque Wodstoke clamore populi deforestavit magnum circuitum patriæ, quem rex Edwardus III^{us} frater suus contra conscientiam ad nocumentum patriæ ¹¹annexerat & forestæ de Whichwoode incorporaverat sub lege forestæ, & ab inde removit Gloucestriam. Ob nomen antiquum ducatus sui constituit ibi Majorem & vicecomites. Et post ad Wigorniam, deinde Warrwicum. Ubi à Wyndfour veniens obviavit sibi regina. Quo pervenerunt regi am-

Johanne
[sic] Ha-
ward dux
Norfolciæ.
M.
Willielmus
Barkley co-
mes Not-
tinghamiæ.
M.

Fol. 172. b.

1. Londoni C. C. 2. Deest C. C. 3. Quam inferior C. C. 4. Super C. C.
5. Hoc C. C. 6. Desidente C. C. 7. Deest C. C. 8. Liberatum MS. 9. Deest
C. C. 10. Usque Bristoliam per Oxoniam C. C. 11. Sic.

Unable to display this page

Johannes
Poole dux
Suffolciæ.
M.

Milford
Haven M.

Fol. 173. b.
Henricus
septimus
M.

Warrwici Edwardus, filius primogenitus Georgii ducis Clarenciæ, proclamatus est apparens Angliæ in curia regali, & in serviciis ad mensam & cameram post regem & reginam primo ei serviebat. Postea sub ¹arta custodia ²positus comes Lincolnienfis ei ³præferrebat. nomine Johannes ⁴Pole, filius & heres Johannis Pole ducis Suffolchiæ. Tandem advesperante vita regis Ricardi multi clam ab eo se retraxerunt, qui adjuncti australibus exilibus adhæserunt Henrico comiti Richmundiæ ex fratre uterino nepoti regis Henrici sexti, qui in Wallia festo transfigurationis domini apud Mildford Havyn cum paucis comparative applicans multos habuit obvios. Tandem cum rege Ricardo & suo maximo exercitu VIII. die Assumptionis beatæ Mariæ anno Domini M. cccc. lxxxv. congregiē, regem Ricardum in campo interfecit in confinibus comitatum Warrwici & Leicestriæ. Iste rex Ricardus diebus suis ultra modum crudelis triennio & parum ultra ad instar Antechristi ⁵regnaturus regnavit. Et sicut Antichristus ⁶in futuro in maxima sublimitate sua confundetur, sic & iste corona præfente cum thesauri copiosa multitudine subito in exercitu suo conglobato paucorum in comparatione tamen ferventi ⁷armorum fulmine ut miser extinctus est. Attamen si ad ejus honorem veritatem dicam ut nobilis miles licet corpore parvus & viribus debilis ad ultimum anhelitum suum modo defensorio clarissime se habuit, sæpius se proditum clamans & dicens, *Treson, Treson, Treson*, & sic gustans quod aliis sæpius propinaverat miserrime vitam finivit, & finaliter apud fratres Minores Leicestriæ in choro est sepultus. Et quamvis paucos dies habuit, eos tamen sine suorum plangentium subditorum lamentatione terminavit. Et sic comes Richmundiæ in regem commutatus dictus est Henricus septimus. Qui statim duxit in uxorem præclaram dominam ⁸Elizabeth, filiam & heredem regis Edwardi IIII. Erat iste rex ex triplici genere; ex parte Anglicus, ex Anna & nobilioribus progenitoribus Gallicus, ex loco nati-

1. Arcta C.C. 2. Ponitus C.C. 3. Sic. 4. Poole C.C. 5. Regnantis C.C.
6. Desans C.C. 7. Armorum invalorum fulmine C.C. 8. Elizabetham C.C.

vitatis & avi progenie Wallicus. Angelicum habuit vultum, intuentium omnium semper provocans amorem. Qui & illius nominis septimus licet sit regum Angliæ, tamen dominorum Hiberniæ inter reges Angliæ illius nominis sextum tenet locum. Nam nobilis rex Henricus primus nihil se intromisit de Hibernia, sed tunc quia in amoris ardore te intuens, ô¹ nobili rex, si tantam gratiam permissivam in oculis munificentia tuæ inveni, sub tua speciali licentia & favore alloquor. Tu certe, ô præclare rex Henrice, licet septimus sis Angliæ, solummodo tamen es nisi sextus Hiberniæ. De quodam sexto Hiberniæ multa vaticinia currunt ad maximum honorem sonantia, & multa laude digna sunt per quendam talem, Deus novit, fienda, secundum antiqua vaticinia non mediocria, sed in superlativo gradu maxima, & ad summum honorem cunctis futuro seculis memoranda. Tibi coronam Angliæ bene novimus Deus nunc donavit. Te nostrum in regem accipimus, antiquioribus regibus à mundo sublatis ad tuam nunc celsitudinem pervenimus. Quæ tibi in futuro ad Dei laudem sunt conferenda nobis penitus sunt ignota, sed indubitanter in secreto & sacro suo armariolo sunt ad ejus placitum reservata, & ad suum placitum in futuro propalanda pro certo de te optima erunt ut speramus quæ de Te adimpleri nostra ætas semper avidissime optat. Tibi summus pontifex Jesu Christi vicarius Innocentius papa octavus in bonum omen gladium, caleptram, & alia insignia tuam futura in gloriam vaticinantia misit. Te in utriusque sexus prole altissimus largiflue benedixit. Tuo nempe ex² femore prodiit modernus princeps Walliæ inclitus Arthurus filius tuus primogenitus & heres Angliæ Deo ordinante futurus, alterius Arthuri magni in futuro divina providentia probitatem suscepturus.

³ Finis Rossei, five Rous"

Compared with, and truly corrected by, the Manuscript
in C.C. by Will. Mason
Sam. Fleet.

1. Nobilis C.C. 2. Favore C.C. 3. Ex C.C. adjecimus.

NOTÆ.

PAG. 1. lin. 1. *Joannis Rossi, &c.*] Hujus Tituli Auctor fuit D. Thomas Cottonus, Baronettus, V. Magni D. Roberti Cottoni filius, ut è litteris colligo Viri Amicissimi Jacobi Sorthebei, Junioris.

P. 3. l. 22. *Contexerunt*] Lege, *contexuerunt*.

P. 20. l. 16. *Sepedicto Bruto*] *Supradicto Bruto* in exemplari v. cl. Thomæ Alleni, quo usus est v. cl. Br. Twynus. Vide Apol. Antiq. Oxon. p. 114.

P. 21. l. 27. *Memre nominavit*] *Mempric nominavit* in exempl. Alleniano. V. Twyn. p. 118. *Ibid.* l. 28. *Ridoben,*] *Rydychen* in exemp. Allen. V. ibid.

P. 22. l. 8. *Bellisitum,*] Mox post hanc vocem *convenit* adijciendum esse è Twyni disco *Apologia*, p. 118. Inde etiam paullo inferius *translatam* pro *translatum* reponendum esse colligo.

P. 23. l. 19. *Merlion*] *Mention* in exemplari Alleniano, teste Twyno Apol. p. 7.

P. 26. l. 7. *Appellata*] *Appellata est* in exempl. Allen. V. Twyn. p. 8.

P. 37. l. 9. *Quod est hominum cœtus &c.*] Lege ex Augustini de civ. Dei l. II. c. 21. *quod est hominum cœtus juris consensu & utilitatis communione sociatus.* Itaque frustra in margine Codicis nostri scriba coniecit pro *communis* reponendum esse *caussis*: licet aliquando hanc conjecturam & ipse probassem.

P. 67. l. 6. *Scolas puerorum grammaticales,*] Hinc colligimus explicationem quam adhibuimus in Notis ad vitam Ælfredi per Spelmannum [p. 178.] recte se habere, neque proinde Sigebertum Universitatem Cantabrigiensem fundasse.

P. 69. l. 25. *In Chronica Radulphi de Duceto,*] Multorum librorum auctor erat Radulphus de Duceto, sive de Diceto. Inter alios vidi fragmentum in pergamena libri Inquisitionem maneriorum beati Pauli Londini continentis. Et hujus etiam auctor erat Radulphus noster, tunc temporis Decanus Londinensis. Folio scriptus est. Mihi ostendit amicus charissimus, virtute sua spectabilis, Richardus Rawlinsonus, A.M. è Coll. D. Joannis Bapt. Oxon. Is vero acceperat à Viro perhumano Joanne Evelyno, Baronetto. Utinam reliqua Operis fragmenta comparari possent. Dicta Inquisitio facta erat anno vigesimo regni Henrici II. annoque primo Radulphi Decanatus. Ad summitatem fragmenti nostri manus recentior scripsit, *Domisday Radi de Diceto.*

P. 71. l. 23. *Didanus*] *Didacus* in exemplari Alleniano. V. Twyni

Twyni Apol. p. 166. *Ibid.* l. 27. *Sancta monialis*] *Sancti-*
monialis in ex Allen. V. Twyn. *ibid.*

P. 76. l. 26. *Et Werferthum Wygorniensem &c.*] *Et Werc-*
frithum Wygornensem antea præsulem Herefordensem. & Weren-
nulfam Legecestrensem viros literatos in ex. Allen. Vide Twyn.
p. 182. *Ibid.* l. 29. *Optabant erudierunt.*] *Optabat erudiebant*
in ex. Allen. V. Twyn. loc. cit. *Ibid.* l. 31. *Bertini*] *Bene-*
dictini in ex. Allen. V. Twyn. loc. cit.

P. 77. l. 1. *Univit*] *Accersivit* in ex Allen. V. Twyn. l. c.
Ibid. l. 4. *DCCCLXXIII.*] *DCCCLXXIII.* in ex. All. V. Twyn.
l. c. *Ibid.* l. 5. *Neots*] *Neoto* in ex. Allen. V. Twyn. l. c. *Ibid.*
l. 9. *Qui ad fidem conversi sunt, docuerunt*] *Ita etiam* in ex.
Allen. teste Twyno, p. 125. non, ut apud Caium, *qui ad fi-*
dem Christi conversi docuerunt. *Ibid.* l. 11. *Grekladiæ*] *Ita*
etiam ex. Allen. non, ut apud Caium, *Crecladæ.* V. Twyn. p.
126. *Ibid.* l. 14. *Grekladensis*] *Consentit C.C. favetque ex.*
Alleni, teste Twyno l. c. qui Caii Crecladensium improbat.
Ibid. l. 14. *Ad Malmesburiam,*] *Pro ad* è suo exemplari *prima*
ad legit Caius. Sed non adeo recte, ut ex exempl. Allen. de-
monstravit Twynus l. c. Neque adstipulatur C.C. Recte ta-
men è suo *translata est* adjecit Caius. Favent enim Twynus
& C.C. *Ibid.* l. 15. *Aldelmus,*] *Adelinus* in Caii ex. *Ibid.*
l. 16. *Propinqua*] *Propinquis* in Caii ex. *Ibid.* l. 17. *De regno*
Merciorum superius recitati] (*Ut superius de regno Merciorum*
recitavi) in parenthesi Caii exemplar. *Ibid.* l. 18. *Oxoniam*] *Oxonia*
Caii ex. *Ibid.* l. 19. *Suspensionem*] Recte, ut ex Alleni
exemplari docuit Twynus, p. 127. Male igitur *suspensionem*
Caius, quamvis adstipuletur C.C. *Ibid.* l. 32. *Situata*] *Sita*
in ex. Allen. V. Twyn. p. 182. *Ibid.* *Grammaticos*] *Gram-*
maticorum in ex. Allen. V. Twyn. loc. cit.

P. 78. l. 6. *Occidentali contiguam aulam pro*] *Occidentaliter*
contiguam aulam magnam pro in ex. Allen. V. Twyn. loc. cit.
Ibid. l. 9. *Præter hæc*] *Præter has* in ex. All. V. Twyn. l. c.
Ibid. l. 10. *Aliæ*] *Deest* in ex. Allen. Et recte. V. Twyn. l. c.
Ib. l. 12. *Felicitèr*] *Defuit* in ex. All. teste Twyno, l. c. *Ib.*
l. 14. *Optimatos*] *Optimates* in ex. All. eo modo quo & in
C.C. fuisse ostendi. *Ib.* l. 21. *Diatim*] *Deest* in ex. All. Vide
Twyn. l. c. *Ib.* l. 25. *Literatoriæ*] *Literariæ* in ex. All. V.
Tw. l. c. *Ib.* l. 27. *Scolarium*] *Defuit* in ex. All. V. Tw. l. c.
Ib. l. 30. *Rodburn*] *Rodban* in ex. All. V. Tw. l. c.

P. 79. l. 1. *Dictum*] *Pro ad dictum*, ut legebatur in ex. All.
teste Twyno loc. cit. Et tamen sine præpositione exemplum
habemus in Fragmento nostro Liviano, L. XXII. c. 18. Ibi e-
nim, *Alisfæ mœnia, quasi palans perveniens*, (sic enim distin-
guendum) *pro ad Alisfæ mœnia, quasi palans, perveniens.* Vel
inde quispiam conjiceret à confarcinatore recentiori fuisse fra-
gmentum,

gmentum, in quo etiam alia Livio minus congrua notavit cl. Dodwellus. *Ibid.* l. 9. *Abinde red. & ref. omnis scientia*] *Abunde rediit & refluxit omnibus scientia* in ex. All. V. Twyn. l. c. *Ib.* l. 11. *Antedictum, deinde*] Plena distinctio potius adhibenda, cum cl. Twyno l. c. ut sit, *antedictum. Deinde.*

Ib. l. 14. ^c *IXIII°.*] Pro 903. ut apud Twynum l. c. *Ibid.* l. 15. *LXXXVII°.*] 88. in ex. All. V. Tw. l. c. Neque aliter in C.C. ut ad imum paginæ ostendi. *Ib.* l. 16. *Quintum*] *Quartum* in ex. All. V. Tw. p. 193. recte. *Ibid.* l. 23. *Sed condidit*] *Sed & condidit* in ex. All. V. Tw. l. c.

P. 97. l. 22 *Michelmensei*] L. *Michelneffe*.

P. 101. l. 2. *Obsoluerant*] *Absolverant* in fragmentis è Roffi libro de Academiis. Vide Append. ad Lelandi Itin. Vol. IV. p. 157. Utraque lectio ferri potest, ut in §. 30. Epistolæ nostræ ad calcem Vol. V. Lelandi Itin. excusæ monstravi. Non tamen ibi significavi litteram u hac forma (V) nonnunquam conspici in Actis Apostolorum quæ nuper edidi Græco-Latine litteris majusculis è Codice quantivis pretii Laudiano. *Ib.* l. 4. *Anno Domini 1133.*] Ita etiam in Fragmentis è libro de Academiis. Haud secus quoque apud Woodium. *Ib.* l. 14. [*tempore*] A scriba esse probant unci. At pro hac voce in legitur apud Twynum, p. 339. ex. exempl. Alleniano.

P. 169. l. 30. *Is principio &c.*] Hæc corrigenda sunt ex ipso Gyraldo, quem videsis de Expugn. Hib. l. I. c. 1.

P. 171. l. 16. *Rex cum sibi*] Tò cum redundat, ut opinor.

P. 195. l. 25. *Ebraudi,*] *Ebrandi* al. Integrum quoddam epitaphium Richardi primi (in quo versiculi isti desiderantur) nuper edidi è Codice MS. Brewsteriano, ad calcem Appendicis nostræ secundæ ad Lelandi Coll. p. 406.

P. 196. l. 8. *Veri heredis*] Rectissime *veri heredis*, si successio linealis accuratissime consideretur. Sed successit Joannes virtute testamenti ultimi Richardi; idque pro consuetudine veteri, ne quid dicam de aliis rationibus, quas impræsentiarum in medium proferre neque vacat, neque est instituti nostri. Adeas, si lubet, librum de jure hereditario re vera aureum & pereruditum, quemque refutare nequeunt adversarii, sermone vernaculo conscriptum, & A. D. 1713. editum.

P. 208. l. 10. *Rodburn*] *Rodban* exempl. Alleni, teste Twyno, Apol. p. 315. Videsis Godwin. de Præf. p. 612. Auctor fuit Chronici. *Ib.* l. 19. *Profunde lab. &c.*] *Profunde elaborarentur, & aliorum doctrinæ abunde doc.* ex. All. Vide Tw. l. cit.

Ad sphalmata quod attinet, quæ neque correximus, neque notavimus, illud scias velim, ea omnia (qualiacunque demum sint) in Codice nostro (quem fideliter exprimendum duxi) haberi MS. Id quod innui etiam in Præfatione. Tute ipse proinde, Lector, de illis judices, neque adscribas vel nostræ negligentiae, vel typographi oscitantiae.

INDEX.

A Bindoniae cœnobium Pag. 72. Adam Catholicon maximum (<i>liber sic dictus</i>) 27 Adrianus III. papa 167. Hiberniæ conquestionem concedit Henrico II. regi Angliæ <i>ibid.</i> Concessionis forma <i>ib.</i> Albani (S.) cœnobium 64, 141 Albertus Magnus 114 Albina 10, 14 Albinus five Alcuinus (S.) 67, 73. ejus ingenio litteræ florent Parisiis 73 Albion, Britannia nomen, unde? 10, 15 Albumazar 29 Alclud 22 Alcmundus (S.) 75 Alexander dux Albanie facit homagium Edvardo 4to, regi Angliæ 211 Alexander Magnus. Liber de vita ejus 4. Epistola ejus ad Aristotelem <i>ibid.</i> Alexandri III. papæ litteræ ad Hen. II. dum. de Hibernia 173 Alfredus historicus 18 Alfredus (S.) rex & filius Oswini fundat S. Petri nobilem ecclesiam apud Ripon 70 Alkok (Johannes episc. Wig.) 212 Aluredus rex Westfax. 160. fundator Academiae Oxoniæ 76, 96. fundator etiam monasteriorum de Shaftesbury & Wintonia, ac decorator item comitatum Anglorum 76. Aliæ res ejus gestæ <i>ibid.</i> Aluredus Rievallensis 69 Amaundevile 142	Andegavia. Plura de ea 148, 149 Andreas (Johannes) 88 Andreas (S.) in Scotia Universitas 209 Andromadus gigas 4 Anglesea insula 163 Anglia in comitatus divisâ 66, 121. Angliæ coronæ terræ subjectæ 144. Anglia sub interdicto posita, regnante Johanne 196 Anglorum Scola Romæ 72. Anglorum mores tempore Edwardi Confessoris 106. & Gulielmi Conq. 108. & Gulielmi Rufi 110. & tempore Rossii nostri 131. Anglorum lingua 159, 160 Anna uxor Ricardi Ildi. 205 Annæ (S.) festum 205 Anselmus (S.) Cant. archiep. bannitus 110 Aquinas 160 Aristoteles 29. Quædam de Aristotele & doctrinis ipsius 35 Armorica. <i>Vide</i> Britannia. Artes & scientiæ omnes à filiis Lamech inventæ 6 Arthal consul 58 Arthurus rex 58, 159. Hiberniæ expugnator 171. sepultus Glasconia 65 Arviragus rex 46 Athelstanus rex 97. muro firmat Excestriam 19. alia ejus opera 97 Augustinus citat. 9, 17, 30, 33, 34, 36, 37, 81, 129, 137 Augustinus in Angliam missus ad regnum convertendum 59 Avicenna 114 Aurelius rex 58	B Bacon (Rogerus) 29, 81, 82 Baliolo (Johannes de) 190, 201 Bamburg 66 Bangor civitas 24. Monasterium ibi 65 Baronum guerra tempore H. tertii 199 Basilienſe concilium regnante Hen. sexto 210 Bassianus rex 49 Basyngwark 142 Bath 23 Beauford (Hen.) cancellarius Universitatis Oxoniensis 207 Beaumer 142 Beda 48, 67, 73, 160 Beket (S. Thomas) 146 Bellinus rex 25 Bello Campo (Thomas de) 204 Bello Marisco five Beaumaris (castrum de) 201 Berensch rex 47 Berwica five Berwicke villa 47. capta ab Anglis 211 Beumaris. <i>Vide</i> Bello Marisco. Bewle, five Bowle, vel Bowley abbatia 197 Bladud rex 23 Bowle vel Bowley. <i>Vide</i> Bewle. Brennius Bellini regis frater 25 Bretton (Johannes) 38. laudatur 81 Breydenbach (Bernardus de) 3, 4, 5, 13, 17, 193 Bristollic 25. Bristollicæ castrum 110. Prioratus S. Jacobi <i>ibid.</i> Britannia primum habitata 10. nomen unde accepit 18, 158. Britannia regni divisio inter Bruti tres filios 19. De-

transimi-

transmigratione regni Britanniæ in Angliæ regnum 65. Britannia à Romanis devicta 174. in tres partes divisa 188	<i>ibid.</i> rex factus totius Angliæ 104	Croyland 74
Britannia Armorica 159	Caphera, alias Cefara, neptis Noë 5	Cunedagus rex 24
Britannia Minor 151, 159	Carpenter (Io.) 208	Cypri regnum à rege Ricardo primo suba- ctum 193
Britones à Saxonibus in- terfecti 58	Cartusienſium ordo 111	D
Brutus ad Britanniam ac- cedit 15. rex primus Britanniæ 18. uxor ejus <i>ibid.</i> filii 19. regimen ejus duravit 24. annis <i>ibid.</i> insignia ipsius <i>ib.</i>	Castibelanus rex 44	Dani totam Angliam oc- cupant 101. omnes una nocte interfecti 102. quamdiu vexarunt An- gliam 103. in Angliam inducunt immodera- tum modum bibendi 105
Brutus rex, cognomine viride scutum 22	Cenomania 149	David Fluellene 45
Brüz (Robertus de) 190	Cestria 22, 25, 47. Col- legium Canonicorum <i>ibi</i> 98	David (Sanctus) 59
Bubali 199	Christus Jesus natus 45	Deorham (Willielmus de) benefactor Univer- ſitatis Oxon. 101
Bylinsgate 25	Chryſostomus cit. 79	Dewke (Hen.) primus major civitatis Lond. 196
C	Chymonis caſtrum 148	Dorcestria juxta Oxon. 69
Caerdeſſe (caſtrum de) 110	Ciſceſter 138	Dover 211
Caerlele 109	Ciſterciienſium ordo 111	Dover Caſtel 47
Caerleon, poſtea Caer- umber, & tandem Ca- ergrwayr 53, 54. Vide Legionum urbs.	Civitas primum condita 3. civitates quando à majoribus primo gu- bernari inceperint in Anglia 196	Dovera 45
Caerleſyl 22	Coëllus rex 50	Drincurcis 138
Caerleſyn 50	Colceſtria 50, 51	Dubliniæ Univerſitas 211
Caermerdin 50	Colwulphus rex North- umbr. 74	Dubricius (S.) epiſcopus Landavenſ. primus 55. archipreſulatum ſuum reſignat 58
Caerwent 54	Comites duces facti re- gnante Edv. tertio 204	Duceto (Rad. de) 69, 188
Caerworgon 54	Conſtancius imp. pater Conſtantini Magni 50	E
Caircradok, id eſt, Old Salisbury 58	Conſtans rex 55	Eboracum 22, 48, 107, 215. Abbathia S. Mariæ Eboraci 109
Cairguair ſive Warwick 60	Conſtantine Magnus, rex & imperator 51. Con- ſtantini Magni duæ uxores <i>ib.</i>	Ebrancus rex 22
Canonicorum regulari- um ordo florere incipit 110. Canonicorum ni- grorum ordo in Angli- am inductus 139	Conſtantine, ſive Con- ſtantius, rex Arthuri nepos ex ſore 65	Ebroicarum turris 138
Cantebrigia decorata 44. à Danis combuſta 100. Ereſtio civitatis & uni- verſitatis Cantebrigiæ 26. Cantebrigiæ aula regia 203. collegium regale 210. collegium regiæ 216	Conſtantius, ſive Con- ſtantine, ſecundus in Britanniæ regem ad- miſſus 53. Ejus tres fi- lii 54. interfectus <i>ibid.</i>	Edbaldus, rex Cantæ, monaſt. monialium de Levingas fundat 72
Cantebrigienſis acade- mia ab Edwardo Se- niore reſtaurata 96	Conway 201	Edenbrough 22
Cantilupo (Tho. de) 203	Corineus cum Gogma- gog gigante concertat, illumque vincit occi- ditque 15, 20	Edgarus rex 98. Ejus res geſtæ <i>ibid.</i>
Cantuaria 23	Cornewall unde nomen accepit 19. olim multo amplior fuit quam eſt modo <i>ibid.</i>	Edmundus rex Orienta- lium Saxonum 76
Canutus filius regis Swa- ni 103. ipſius res geſtæ	Cornubia 159	Edmundus Yronſide 104
	Coventriæ abbathia mo- nialium deſtructa à Da- nis 104. Coventriæ do- mus Carthuſienſium 205	Edwardus primus rex 200. ipſius deſcriptio <i>ibid.</i> res geſtæ 201. Oxoniz minori ætate ſtudit <i>ibid.</i>
	Coſylus rex 48	Edwardus

- Edwardus IIus. 203.
 ipfius res geftæ *ibid.*
 Descriptio *ibid.* uxor
 Itabella *ib.* peremptus
ibid. miraculis celebra-
 tus poft mortem *ibid.*
 Edwardus III. 203, 204.
 verus heres Franciæ
 155. ipfius res geftæ
 204
 Edwardus IVtus. 210.
 ipfius res geftæ 211.
 mors 212
 Edwardus quintus 212
 moneta percuffa sub e-
 jus nomine 213. ipfius
 cædes 214
 Edwardus Senior restau-
 rat academiam Cante-
 brigienfem 96. ejus
 obitus 97
 Edwardus (S.) rex 100
 Edwardus (S.) Confeffor
 rex 103
 Edwinus (S.) rex North-
 umbr. primus fundat
 ecclefiam S. Petri Ebor.
 69
 Egbertus archiep. Ebor.
 67
 Egbertus (five Egbertus)
 rex Northumbr. 74
 Elephas Hentico tertio
 datus 198. Elephas in
 Angliam ductus 212
 Elfreda, uxor fubreguli
 Merciorum Ethelredi,
 97
 Eltham 211
 Engiftus regnat fuper
 Cantiam 59
 Engolfimi comitatus in
 Vafconia ad Angliæ co-
 ronam pertinet 191
 Enoch prima civitas 3
 Effendum (abbathia de)
 104
 Ethelbaldus rex conftruit
 Croyland 74
 Ethelbertus rex Cantia
 66
 Ethelbertus, rex Ori-
 entaliū Anglorum,
 fundator collegii Cano-
 nicorum de Hertford 74
 Ethelfridus rex peffimus
 66
 Ethelredus rex 100. E-
 thelredus rex fundat
 monaft. S. Ofwaldi E-
 bor. dioc. & aliud apud
 Bardnæ 71. Ethelre-
 dus rex coronatus apud
 Kyngestone 101. Ethel-
 redus rex cum uxore
 & filiis in Normanniam
 fugit 103. Danos vin-
 cit *ibid.* Ethelredi regis
 obitus 104.
 Eton (collegium de) 210
 Evelham (bellum de) 199
 Euftachium (J. ad) 67,
 69, 70, 71, 74
 Exonia, five Exceftria
 101. muris circum-
 cinctæ ab Athelftano
 rege 97

F

 Fasciculus temporum,
 five florum, chronica fic
 dicta, 6, 201
 Feremundus rex 75
 Feverham abbatia 141
 Flynt (caftum de) 201
 Forefta nova 113
 Fox (Joannes) 190
 Franciæ corona ad An-
 gliam pertinet 154.
 Carta qua Franciæ re-
 gnum confirmatur Hen-
 rico Vro. Angliæ regi
 156
 Fratrum Prædicatorum
 & Minorum in Anglia
 origo 196, 211
 Fulbroke in com. War-
 wici, ubi olim turris
 nobilis caftro æquipol-
 lens 123
 Furium pœna regnante
 Hen. primo 139

G

 Galfridus historicus 18
 Galfridus five Gaufridus
 Mon. 26, 52, 58, 65, 188
 Gaufridi Arthuri hifto-
 ria 160
 Gaufridus, Comes Ande-
 gavie 139
 Gaunt (Joannes de) 206
 Genevile (domina de)
 154
 Georgius (S.) Anglorum
 patronus 142
 Germani in Angliam ve-
 niunt 59
 Germani (S.) liber, qui
 intitulat de Origine
 Britonum, citatur 174
 Geta rex 49
 Gigantes fuerunt anti-
 quis temporibus 6, 16.
 uti etiam nunc in qui-
 bufd. plagis mundi 17.
 Gigantis offa 50 pe-
 dum 141
 Gildas laudatur 26, 83
 Giraldus five Girardus
 Cambrenfis 98, 143,
 159, 169, 173
 Giraldus hiftoricus 5
 Glafconienfis Universitas
 209
 Glendour (Owen de) bel-
 lum gerit contra H.
 quartum 206
 Gloucefter five Glouce-
 ftria 46, 216
 Gloverniæ abbatia S.
 Ofwaldi 97
 Godgiva vel Goditha
 comitiffa per Coventri-
 am nuda equitat 105
 Godftowe 197
 Gogmagog gigas 15, 20
 Goherland 110
 Gorbodianus rex condit
 Grantham 44. decorat
 Cantebriam *ibid.*
 Grantha condita 44
 Gratianus dux 52
 Gregorius M. 131, 133
 Greklade (Universitas
 de) 20
 Grenwych 211
 Grefley (Joan.) 98
 Grey (Edw.) 213
 Grey (Tho.) marchio de
 Dorfet 213
 Grimbaldus, primus can-
 cellarius Oxoniæ 79.
 obitus ejus *ibid.*
 Guendolena, uxor ac re-
 gina Locrini, pro filio
 imperium accipit, &
 regnat xv. annos 21
 Guiderius rex 45
 Guido comes Warwici
 54, 97
 Gulielmus Conqueftor
 110. thefauros ecclefia-
 fticorum

- sticorum extorquet 108
facit totam Angliam
describi *ibid.* Judæos in
Angliam transfert 109
usum longorum arcuum
& sagittarum in Angli-
am primus inducit *ibid.*
Novæ Forestæ auctor
ibid. monasteria ab eo
fundata *ibid.*
Gulielmus Rufus 107.
ipſius res geſtæ 109.
obitus 110. descriptio
ib. & 111. fratres 111.
Gunthorp (Joannes) 213
Gurguntius rex. 25. ur-
bium fundator *ibid.* de-
vincit ac ſubjicit ſuæ
ditioni Danemarchiam
ac inſulas Orchades 26,
158
Guthelinus archiepiſcop.
Lond. nuncius totius
regni 53, 54
Guthelinus rex 44, 45.
condit Porceſtriam &
etiam urbem Warwici
26. Londini ſepultus 27
Gwayr Britonum prin-
ceps 54
Gybelyff, ſive Gyclyff,
(capella de) 208
- H
- Hamptonia 46
Hardeknutus rex 105,
106
Hardlaghe 65
Hardyng ſive Herdyng
(Joannes) 19, 23, 58, 98,
191, 193
Haroldus Harſote rex
105
Hayles (abbatia de) 199
Helena heres regni, ux-
or Conſtantii impera-
toris 50. Helena Coël-
ceſtriam ac Londinum
facit, ac circumcingit
mœnibus 51
Hengiftus Saxonum
princeps 56. Rowen
filia ejus *ibid.*
Henricus ep. Wint. frater
regis Stephani 141
Henricus primus 137.
ejus res geſtæ 138, 140
Henricus ſecundus 141.
ejus res geſtæ 142. po-
tentia 143. ſuperbia *ib.*
infortunia *ibid.* descriptio
ipſius *ibid.* litteræ
ejus Imperatori Con-
ſtantinopolitano 160.
ſubjugat Hiberniam 169
conſpiratio baronum
Angliæ adverſus eum
171. ejus quatuor filii
legitimi 196
Henricus tertius 198
ipſius res geſtæ 199.
descriptio 200
Henricus quartus 206.
ipſius res geſtæ 207.
lepra percuſſus *ibid.*
Henricus quintus 207. à
Carolo, rege Franciæ,
in filium adoptatus *ib.*
Oxoniz in Collegio
Reginæ ſtudet *ibid.*
ipſius fortitudo *ibid.*
uxor Katerina *ibid.*
Univerſitatem Oxoni-
enſem ſummo proſe-
quitur favore 208. ipſius
res geſtæ 207, 208, 209.
Collegium in Caſtro
Oxoniz ædificare con-
ſtituerat 208. uti etiam
cantariam Warwici, ubi
capellam de Gyclyff vi-
ſitat *ibid.* ipſius obitus
210. ſepultura 212.
ipſius corpus ad Wind-
ſour tranſlatum 217.
ihcorruptum, & mira-
culis clarum *ibid.* Vide
Francia.
Henricus ſextus 210. in
Franciæ regem corona-
tus 158. apud Carme-
litas Oxoniæ moram
trahere ſolebat 192.
ipſius virtutes & res
geſtæ 210. bis coronatus
& bis ſepultus *ibid.* ejus
afflictiones & mors *ib.*
Henricus comes Rich-
mundiæ vincit Richar-
dum tertium 218. ad
thronum regalem eve-
ctus & Henricus VII.
nominatur 137, 218.
ipſius descriptio *ibid.*
virtutes 137
- Herberti vita S. Thomæ
147
Herdyng. Vide Hardyng.
Hereditarium. Vide Jus.
Herfordweſt 50
Hibernia 158. primum
habitata 6. Hiſpanis
quibuſd. conceſſa ſub
homagio tenenda 25.
In Hibernia olim res
litteraria maxime flo-
rebat 67. Hibernia ab
H. II. ſubjugata 143.
declaratio quo modo do-
minium Hiberniæ eſt
ad coronam Angliæ de-
volutum 166. Plura de
Hiberniæ conqueſtu 46,
169
Higdeni (Ran.) polychro-
nicon 10, 141
Hiſpalis ſive Sibilla 146
Hoveden (Rog. de) 188
Hoxtuifday ſive Hox-
tewſday 105, 106
Hugonis cronica 20
Humber fl. unde nomen
ſumpſit 20
Humfredus dux Glouc.
215
Huntingdon (Hen.) ci-
tatus 18, 59, 66, 67, 74,
86, 100, 150, 188
Hundreda olim contine-
bat centum villas 121
Hydæ abbatia 138
- I
- Ibor fundat civitatem
Parifiſenſem 192
Ida rex 66
Ignis virtus 146
Imperatoris electores
conſtituti 102
Ina rex fundat monaſt.
Abbendoniz, & reparat
abbathiam Glaſconiz 72
& ſcholam Anglorum
Romæ *ibid.*
Johannes Beverlacenſis
177
Johannes rex 141, 196
ubinam natus 196. ipſi-
us descriptio *ibid.* res
geſtæ 171, 196. mors
198
Joppe civitas 4
Joſephus

- Iosephus citatus 8, 29
 Isidorus citatus 3, 9, 33, 146
 Ithen locus ubi Gul. Rufus interiit 112
 Judæi à carnibus abstinere coacti 200. Judæi de Vasconia & Anglia expulsi 201, 202. duas cruces Oxoniæ faciunt, & qua de causâ *ibid.*
 Judæi in Anglia quo modo ab aliis hominibus erant distinguendi 202. Judæi de Francia expulsi 203
 Judicium per ignem & aquam prohibitum 102
 Julius Cæsar 44. Ex jussu ejus turris Londini, castrum Dorensis ac Rosenfense incepta 45
 Jus hereditarium collateraliter præferendum 190
- K
- Karnarvan 201
 Katerina (S.) perempta 50
 Kenelmus, rex Merc. à proditore occisus 75
 Kenelworth castrum 200
 Kenredus Merciorum rex 71
 Kentensium insurrectio regnante Richardo secundo 205
 Kenulphus, Rex Merc. fundat abbatiam monachorum de Winchcombe 75
 Kinegilfus rex Westfax. ecclesiam cathedralem Dorcestriæ juxta Oxon. fundat 69
 Knyghton (Henr.) 98
 Kyllingworth 209
- L
- Lampadervant, seu Lampadervare, vel Lampaderwauar, castrum constructum 164
 Lancastria 25
 Langley (fratres Prædicatores de) 203
- Lechlade 20
 Leges antiquæ, plura de illis 80
 Legionum urbs, postea Caerleon 25, 48. Legionum tres urbes antiquitus 27
 Leircestria 23
 Leofrici comitis res gestæ 105
 Leomstre (monast. de) 71
 Leyl rex 22
 Leyr rex 23
 Lincolnia 107. consilium convocatum apud Lincolniam 176
 Lira (doctor de) citat. 38
 Litteræ olim in monasteriis florebant 73. Quædam notatu digna de litterarum ignorantia 68
 Locrinus rex 20
 Londinum sive Londoniæ 44, 45, 48, 51, 215. Londoniarum turris 110, 211. muri 211. pons ibi lapideus 142. Leones in turri quando primum conservari cœperunt 143. Londoniæ primus major 196. *Vide* Troja.
 Lucius rex 48. Christianus factus *ibid.* tres archiepiscopales sedes per eum institutæ *ibid.* possessiones ac territorium templorum, archiepiscoporum, ac parochianarum ecclesiarum ampliat ac ditat 49
 Lud rex conditor civitatis Troinovantæ 44
- M
- Magdan rex 21
 Mailgo rex 65
 Mandevilla (Johannes de) 4, 16, 36
 Marchiæ comitatus in Pictavia 154
 Mariæ (S.) Horæ 111. festum *ibid.*
 Marianus sive Marinus Scotus 139, 188. ejus Chronica 13, 14, 78
 Marius rex 47
 Martini sive Merlini Chronica 73
 Matilda imperatrix mater Hen. II. 141
 Matthæus Parisiensis 101, 102, 106, 108, 112, 137, 139, 141, 153, 196, 202.
 Maxentius tyrannus 50
 Maximus Britannicæ rex 159
 Maximus sive Maximus Senator, ac regni Angliæ gubernator 51. Britannia Minor per eum victa, ac suæ ditioni subjecta 52
 Maylro: 22
 Mempricius rex 21. occiditur in loco qui dicitur Wolvercott *ib.* Oxoniæ fundavit *ibid.*
 Merlinus citatus 23
 Merwaldus Occidentaliū Merciorum rex fundat monast. de Leomstre & de Rependon 71
 Methodius citatus 6, 16
 Mettellus (S.) primus ep. Lond. 69.
 Midlam 215
 Molmucius (Dunwallo) rex 24
 Morganus rex 24
 Mortimer. *Vide* Wigmore.
 Mortuo Mari (Rog. de) 195
 Mortuo Mari (monast. de) 138
 Mundus quo modo post diluvium habitatus 8
- N
- Nammarenfis, Nammarenfis, Nammacenfis, sive Mammarenfis urbs 149
 Neit (Sancta crux de) 202
 Normanniæ ducatus, plura de illo 150. ad Francos devolvit 196. Normannia, Britannia &c. regnante Hen. sexto in manus Gallorum perveniunt 210
 Nottingham sive Nottinghamia 22, 107, 211, 215, Novo
- F f 2

Novo burgo (Henricus de) comes Warwicensis 108, 110, 137
 Novus Mercatus 138

O

Ofdyche 141
 Offa rex 60, 61, 62, 63, 64, 141. diversa fundat monasteria 74. alia ejus res gesta 141. ejus mors *ibid.*
 Omagia à Ricardo primo non permitta fieri eodem modo quo & antea 194
 Opida excogitata 3
 Orosius citatus 12
 Osneye (Cronica de) 203
 Oswaldus (S.) rex Northumbr. 69
 Oswin (S.) rex Deiorum fundat monast. de Whytby 70
 Ovidius citatus 12
 Ovium scabies in Anglia incipit 192
 Oxonia fundata 21. studium ibi generale, ab inclita Universitate de Greklad derivatum *ib.* urbis hujus situs mutatus 22. Oxonia litteræ florent beneficio regis Aluredi 68. qui & Academiam illic fundat 76
 Plura de hac Academia *ibid.* monast. ibi S. Frediswidæ 71. Oxonia à Danis A.D. 979. combusta 100. & A.D. 1009. *ib.*
 Oxoniensis Academia à Roberto Poleyn instaurata 101. & beneficiis ornata à Gul. Dunelmensi *ibid.* castrum apud Oxon. constructum à Roberto de Oyly 107.
 Oxonia Theologia & alia scientia florere incipiunt procurante Henrico primo 140. Aula palatii regii illic *ibid.* Oxonia fratres Carmelitarum 140, 192, 203. S. Frediswidæ translatio 142. Palacium in domo Carmelitarum

192. abbatia de Ruley *ibid.* & 199. Hospitalale S. Johannis 199.

Maudlyn Colledge

ibid. Oxonia duæ cruce à Judæis factæ 201. Vicus Judæorum, sive

Le Jury, Oxonia

202. collegium regale de Oriell 203, 208. collegium dictum de Oriell ab Henrico sexto possessionibus ampliatum 210. collegium Regina 207. in quo camera Henrici quinti *ib.* Universitas Oxoniensis ab Edvardo tertio privilegiis ornata 204. ab Henrico quinto honoribus cumulata 208. collegium de Merton *ibid.* collegium quod in castro Oxonia edificare constituerat H. quintus *ibid.* collegium novum possessionibus ampliatum ab Henrico sexto 210

Oyly (Rob. de) castrum Oxonia construit 107

P

Parisiensis studii generalis fundatio 68. Parisiensis civitas duris lapidibus quando primum strata 192. unde nomen istud sumpserit *ibid.* Antea Lutetia appellata à luto *ibid.* quis ejusdem conditor *ibid.*
 Pavoia sive Papæ Universitas 68.
 Pencair (Davidis) chronica 10
 Percy (Henricus) comes Northumbria, ab Henrico quarto devictus 207
 Peridurus rex condit villam de Pikryng 44
 Persæ à Nembroth ignem pro deo colere docti 9
 Peter Pens 72, 141
 Philippi regis Man epistola ad Aristotelem 35
 Philippus rex Franciæ

omnes vicos civitatis Parisiensis duris lapidibus sterni jubet 192

Philosophi Græci regnante Johanne moribus pravis Angliam corrumpere tentant 196

Pictavia 159

Picti 158

Pikryng villa 44

Plato. --- Quædam de Platone & ejus doctrinis 33

Pole (Johan.) comes Linc. 218

Poleyn (Rob.) instaurator Academix Oxoniensis 101

Pons Ursinis 138

Pontuni comitatus 154

Porcestria 26

Poutrel (Joan.) 98

Prato (monast. de) 138

Prognosticationes 198

Pronuntiandi ratio in diversis gentibus 204

Prophetia vetusta rhythmis Anglicis 130

Pugnandi modus in diversis regnis 86

R

Rabanus 160

Ramsei mon. 97

Redyng 138

Reliquiarum festum institutorum 191

Rependon vel Repton (monast. de) 71

Rewley. Vide Oxonia.

Rewych (Erhardus) 5

Rex. --- Dominus rex non subest alicui nisi Deo 38

Quædam de rege & subditis 37, &c.

Rhodus insula de manibus Turcarum capta 203

Richardus comes Arundellia 206

Richardus comes Cornubiæ frater Hen. tertii 199

Richardus Imus. Oxonia natus 192. regem Cypri subjugat *ib.* in uxorem ducit Berengoriam filiam regis Navarrorum 194. ipsius res gesta *ib.* captus

- captus 195. redemptus
ibid. ejus mors *ibid.* de-
 scriptio *ibid.*
 Richardus secundus 204
 ipsius descriptio 205. res
 gestæ *ibid.* contra illum
 insurrectio *ibid.* uxor
 ejus Anna prima in An-
 glia femina quæ muli-
 erum novam equitandi
 rationem introduxit *ib.*
 ab ipsa gubernatus *ibid.*
 aliam uxorem habuit
ibid. resignat coronam
 206. ejus mors *ibid.*
 Richardus dux Glouc.
 protector Angliæ 212,
 213. ipsius crudelitas
 212, &c. 216, 218. thro-
 num regium ascendit
 214. ipsius descriptio
 215, 216. acta pia sive
 religiosa 215. aliæ res
 gestæ 216. filius ejus
 217. conspiratio contra
 Richardum regem *ibid.*
 Deus illi adversatur ob
 demerita 27. in prælio
 interfectus ab Henrico
 comite Richmundiæ
 218. ubinam sepultus
ibid.
 Rivallo rex 24
 Robertus filius Haymo-
 nis 110
 Rochestria 45
 Rodburn (Tho.) 73, 78,
 82, 96, 98, 208
 Rodericus rex 47
 Rossus (Joannes) in
 Northwalliam & insu-
 lam Angleseie missus
 ad cronicas consulen-
 das 54. ejus tractatus de
 gigantibus 18. ipsius
 ortus 110. illum quid
 potissimum impulerit
 ad historiam hanc, quam
 in lucem proferimus,
 litteris consignandam
 120. Rossus injuriis
 multis affectus 137. li-
 brum de subjectione
 regni Scotiæ coronæ
 Angliæ Jo. Fox, episcopo
 Excestriæ, mutuo dat
 190. scholaris Oxoniensis
 192. etiam juvenis rei
 antiquariæ studiosus
 208. ab Universitate re-
 cedens ad capellam de
 Gyclyff proficiscitur,
 ibique vitam degit *ib.*
 quin & ibi librum hunc
 de regibus litteris con-
 signat *ibid.*
 Rowen, Hengisti filia, 56
 Rudhudibrace rex 23
 Rudlan 142, 201
 Ruffell (Joan.) ep. Linc.
 213
 S
 Sacerdotes taxati reg-
 nante Edv. tertio 204
 Salopia 65. collegium
 capellanorum illic 207
 Saxonum verba prodito-
 ria erga Britannos con-
 tra eorum fidem & ju-
 ramentum 58. Saxonum
 regum insignia 59
 Scaccarium à Westmona-
 sterio amotum 196
 Scientia. --- De scientia
 & scientiæ inventori-
 bus observationes quæ-
 dam 28
 Scholares Angliæ, Nor-
 mannæ, &c. à Parisiis
 recedunt tempore Hen-
 ric quinti 209
 Scoti 158. Scoti rebel-
 lantes ab Athelstano re-
 ge perdomiti 98
 Scotiæ episcopi archie-
 piscopo Ebor. subditi
 141. Declaratio juris
 regis Angliæ ad Scotiæ
 regnum, in qua multa
 egregia comprehendun-
 tur 174. Rex Scotiæ
 homagium facit Henr.
 secundo 175. Scotiæ
 regnum non ecclesiæ
 Romanæ, sed regno An-
 gliæ subditum 186
 Scrope (Ric.) archiep.
 Ebor. 207.
 Sebertus rex fundat tem-
 plum Sancti Petri West-
 monasterii 69
 Seneca cit. 36
 Severus imperator 49
 Murus ejus *ibid.*
 Seymor (Johannes) 120
 Shaftisbury 23
 Shene (abbatia de) 207
 Siccitas mira & incon-
 sueta 198
 Sigebertus rex Anglorum
 Orientalium 67. scholas
 puerorum grammati-
 cales fundat *ibid.*
 Sigilla dominorum re-
 gnante Johanne 197. &c
 regnante Hen. tertio 198
 Sigillandi cum cera ini-
 tium 158
 Sigismundus imperator
 in Angliam venit 209
 Silurius (Barnardus) 121
 Socratis doctrinæ 33
 Solins (Johannes de) 5
 Southamptona 23. Fo-
 resta juxta Southam-
 ptonam 111
 Stanefmor 47
 Staunfordiæ universitas
 23
 Stella comata initio Hen.
 quarti regni 206
 Stephanus rex, & ejus
 res gestæ 139
 Stonehinges sepulcrum
 nobilium Britannorum
 58
 Stonley 142
 Strangbow (Ric.) comes
 Striguliæ 169
 Strench (Joan.) 98
 Suchen Lupoldus de) 4
 Swanus rex Danorum
 Angliam invadit 102
 ejus obitus *ibid.*
 Syon (abbatia de) 207
 T
 Tabula rotunda vice
 Torneamentorum in
 usum adducta 195
 Templariorum ordo 151
 destruitur 203
 Terræmotus enormis
 205
 Tetford 140
 Thamisia. -- Liber de a-
 quis Thamisiæ à Rosso
 inspectus 200
 Tholetum 146
 Tholosa, plura de illa 144
 Tiptoft (Johannes) comes
 Wigornæ 5
 Tirel

Unable to display this page

JOANNIS LELANDI
ANTIQUARII

NÆNIA IN MORTEM
D. HENRICI DUDDELEGI
EQUITIS AURATI.

E Bibliotheca Publica Cantabrigienfi
communicavit vir doctissimus THO-
MAS BAKERUS, S. T. B. Præfigi-
tur, Joannis Balei de LELANDO
Testimonium amplum & præcla-
rum, hætenus ineditum.

JOHANNIS FELANDI
ANTIQUARI
IN ENIA IN MORTEM
D. HENRICI DUBBELBEGI

EGITIS AURATA

E Bibliotheca Publica Cantabrigiae
communicavit vir doctissimus Tho-
mas BAKERUS, S. T. B. Præfigi-
tur, Joannis Bæci de FELANDI
Testimonium anplum de præca-
tione hæreticis ineditum.

Testimonium de LELANDO, è libro MS. de Scriptoribus ordinis Carmelitani penes cl. Bakerum cui titulus, *Anglorum Heliades, Opus ex variis Autoribus & eisdem probis congestum, & in duos divisum libros, Joannè Baleo Sudovolgo ad JOANNEM LEYLANDUM Autore.*

233

Doctissimo Viro, sibi que amicissimo JOANNI LEYLANDO
Londinenfi Theologo, Rhetorique suavissimo,
Joannes Baleus S. D. P.

QUO patriam gentem venustes, suavissime Leylande, & quo illustriorem ostentes, nulli labori parcis, nihilque inexploratum relinquis, indomitos Herculeo sudore superans Thauros. A Platone enim Philosophorum Principe doctus, tibi soli haud natum esse te credis, sed & parentibus, & amicis, atque patriæ quæ dederit vitalis auræ primitias. Nihil enim æque humanum est, atque alteri prodesse. Bene gesta Majorum nostrorum facinora, quæ vetustate collapsa deficere visa sunt, per te modo reviviscunt, atque Immortalitati donantur: ut alter *Josephus* aut *Philo*, Antiquitatum natalis soli cupidus, incognita quæque in lucem producis, tam oculatus atque *Argus* nihil post terga relinquens. Peculiariter certe nostram Angliam tibi demereris, quam talibus illustras ornamentis, quæ sola verum & immortale decus afferre possunt. Utinam omnibus æque cordi esset hoc certamen tam frugiferum, atque tibi. Plurimum vere gloriæ tum tibi tum universæ nostræ nationi pariet Historia illa quam præ manibus habes, quam spero ad omnium utilitatem in brevi è tuis Officinis in publicum prodituram. Quales enim Rectores semper habuerimus, & qua justitia, qua fide, quo consilio, qua constantia, qua prudentia, qua sapientia, quibus moribus, quo Imperio in rebus agendis usi semper fuerint, palam faciet. Nec interim filebit, quam sanctos semper produxerimus Patres, quam doctos in quovis disciplinarum genere Viros, quam eruditos scriptores & quam præclara ingenia. De Patriis, Civitatibus, Villis, Territoriis, Pagis, Castellis, Montibus, Paludibus, Campis, Nemoribus, Fluminibus, Ripis, Fontibus, Insulis, Lapidibus, Metallis, lanis, Ædificiis, carminibus, Gymnasiis, & id genus aliis, miranda satis indicabit. Jactat quæque Natio proprios Heroës, affertque in medium suos Theologos quisque Conventiculus, sola hæc nobilissima Regio hucusque præ ceteris dormitavit, quod non solum ingemuisti, sed & plenum adhibuisti remedium. De unoquoque Regni Angliæ sodalitio sanctiores Viros & peculiare Scriptores scire exoptas, ut nihil te prætereant quod ad Patriæ decorem efficiat. Quid mirum, si vir literatissimus sui similibus gloriam voluerit propagari? Et quia nullus poterit etiam si Linceos habuerit oculos omnia prospicere, mihi Provinciam injungis, ut *Carmelitarum* in Angliam ingressum, progressum, & tandem Illustrium Virorum Cathalogum tibi depingam.

pingam. Et quamvis innumeros longe me doctiores, & in rebus agendis dexteriores noveris, qui id muneris libentius obirent, tu tamen me hoc factitare voluisti, five quod in hisce rebus idoneum dijudicaveris, five (quod magis credo) amor meus seu potius reverentia & pietas qua te prosequor perbelle deceperit. Verum utcunque res sit, quod petis tribuam, quod quæris offeram, & comite gratia quod pulsas aperiam, pro viribus efficiens, ut quam ocys te Auspice, te Autore, te Judice in lucem exeant. Justum est enim aliquid pro eo sentire, quem in Corde atque visceribus tam charum habeam. Amico namque tam Candido, tam pio Mæcenati favere sanum, obtemperare jocundum, recalcitrare delirum arbitror, quamvis seu sus *Minervam* te doceo. Quo nostram experiaris inscientiam facis, ut *Pigmeus* robustissimo *Sansoni* suppetias feram, *Aquilam*que volare doceam. Nugis nostris ut te onerem potius quam ornem cogis. Propterea si quid inconcinnum ineruditumque offenderis, hoc non solum meo imbecilli studio attribues, sed & tuæ licentiæ tam liberæ. Non enim hæc vires meæ tam vividæ sunt, ut hæc audeam, nisi tu addideris calcar. Quid igitur tuis par laudibus referemus? Cujus Vigiliæ ceterorum labores adeo superant, ut quanto illi ceteris præstiterunt, tanto tu ipsis præstantior judiceris. Qui tanquam lucidum Sydus hac nostra ætate enites, qui non solum tibi natus, immo ad communem omnium utilitatem nulli parcis sudori, quo tepentibus *Anglis* auxilio sis, atque in hunc usque diem ad id te reservatum à Deo credimus. Vivis ut & hos semper vivere facias, laboras ut & alii deinceps à labore quiescant. Carnalibus curis alienus, tuique quodammodo oblitus, honorem spernis, spernis & divitias, dum parvula Cella sæpius inclusus, aliis prodesse studueris assidue. Non possum non admirari in scribendo tum facilitatem, tum Sermonis elegantiam. Verborum enim pondere, sententiarumque gravitate, nulli, nec ipsi cedis *Ciceroni*. Taceo multiplicem literarum cognitionem, cum sciam te modestissimum hominem (quamvis verissima sint) graviter hæc ferre. Non enim plus te movent fuitiles Mundi gloriæ, quam lippum pictæ Tabulæ, aut aures Citharæ collecta forde dolentes. Omnia tibi sordent, nisi quæ meram olent virtutem. Perge igitur charorum amantissime *Leylande*, & quo jam cœpisti, tu pede semper eas, ætatem studio felici sydere cœpto in *Nestoreos* protrahens annos incolumem. A Domino tibi creditum talentum, in terram fodere noli, nec lucernam modio supponas. Erit enim tui virtuosissimi laboris Dominus merces immortalis, atque pro temporalibus æterna recipies. Felix vale, & amore solito me semper prosequere, conatumque nostrum benigno suscipias animo, grato pectore, corde benivolo. Ex *Gippiswico* florentissimo *Sudovolgia* Pago, Anno post *Christum* natum MDXXXVI.

NÆNIA

N Æ N I A
I N M O R T E M
S P L E N D I D I S S I M I E Q U I T I S
H E N R I C I D U D D E L E G I

Somarigani, Insulani, Verovicani.

JOANNE LELANDO

Antiquario Autore.

Excudebat Londini Joannes Mayler
Anno Dom. 1545.

DUddelêgus erat claris natalibus ortus,
Veroque Vicanæ splendida gemma domus.
Phosphorus ille nitens. Juvenem natura venustum
Et nive, purpureis pinxerat atque Rosis.
Corporis egregie proceri munere felix,
Castor & Hispano conspiciendus Equo.
Parva loquor. Virtus animi majora perennis
Postulat, & nullo quæ moritura die.
Excoluit doctas intento pectore Musas,
Sæpe Caballino flumine labra rigans.
Ingenio certe nullus felicior acri.
Ad cumulum accedit quodque modestus erat.
Lætus Evangelium Christi complexus in Ulnis
Exhibuit veræ Relligionis opus.

Unable to display this page

